

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.
De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de mening der Bank.

INHOUD : Drie studies over het probleem van de internationale liquiditeiten : Voor de wederinvoering van een duurzame internationale monetaire ordening, door M.A. Heilperin — De twee functies van een internationale muntstandaard : Stabiliteit en liquiditeit, door P. Jacobsson — Na de conferentie van Wenen : Beschermende maatregelen en grondslagen voor de toekomst, door E. Triffin — De hervorming van 1 januari 1962 en de Belgische geldmarkt (vervolg) — Literatuur in verband met de economische en financiële problemen van België — Economische wetgeving — Statistieken.

DRIE STUDIES OVER HET PROBLEEM VAN DE INTERNATIONALE LIQUIDITEITEN

VOOR DE WEDERINVOERING VAN EEN DUURZAME INTERNATIONALE MONETAIRE ORDENING

door Michael A. HEILPERIN,

Professor aan het Institut Universitaire de Hautes Etudes Internationales, te Genève.

« Les hommes ne s'entendent pas parce qu'ils ne parlent pas la même langue et il y a des langues qui ne s'apprennent pas. »

Henri Poincaré,
Dernières pensées, blz. 161.

Begin vorige zomer heb ik aan het Monetaire Subcomité van de Economische Commissie van het Congres der Verenigde Staten, op diens verzoek, een studie voorgelegd getiteld « Monetary Reform in an Atlantic Setting » ⁽¹⁾. In deze verhandeling stelde ik voor dat de industrieel ontwikkelde landen die deel uitmaken van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, zouden overgaan tot een reeks maatregelen voor het herstel van een verjongde en vernieuwde gouden standaard, binnen het ruimere verband dat het Internationale Monetaire Fonds biedt.

⁽¹⁾ *International Payments Imbalances and Need for Strengthening International Financial Arrangements*, Hearings before the Subcommittee on International Exchange and Payments of the Joint Economic Committee, Congress of the United States, Washington, 1961, blz. 331-340.

Het is de bedoeling van onderhavig artikel mijn voorstellen op een meer concrete wijze en in een ruimere samenhang uiteen te zetten. Gelet op het feit dat dit artikel er een is uit de drie die de Nationale Bank van België heeft willen vragen aan deskundigen van verschillende leerstellige strekkingen, zal ik bovendien rekening houden met de standpunten naar voren gebracht door de twee uitnemende schrijvers die hierbij met mij betrokken zijn, Dr. Per Jacobsson, Directeur-generaal van het Internationale Monetaire Fonds, en Dr. Robert Triffin, professor aan de Universiteit te Yale.

Zoals de titel van dit artikel aangeeft, is mijn hoofdbekommernis het herstel van een duurzame internationale monetaire ordening. Wat erop neer komt dat ik de huidige staat van zaken noch als een orde, noch als blijvend beschouw. Deze opvatting

verschilt van het standpunt dat Dr. Jacobsson innam op de XVIe Jaarlijkse Vergadering van het Internationale Monetaire Fonds, die in de maand september laatstleden te Wenen gehouden werd. Bij de opening van deze Vergadering is de H. Jacobsson, na zeer terecht te hebben opgemerkt : « De eerste vraag die wij ons dienen te stellen, is of de werking van het huidige stelsel voldoende bevrediging gaf, om te kunnen behouden worden », voortgegaan met de verklaring : « Over het algemeen ben ik de mening toegedaan dat het stelsel behoorlijk gefunctioneerd heeft » (2).

De H. Triffin blijkt de mening toegedaan te zijn dat het huidige stelsel niet goed zijn taak vervult en dat een grondige hervorming zich opdringt; het is echter vooral het probleem van de internationale liquiditeit dat hem verontrust, terwijl voor mij het voornaamste falen van het stelsel gelegen is in het feit dat het geen duurzame ordening tot stand brengt. Verder zal blijken hoe dit uiteenlopen van de standpunten van groot gewicht is, want het leidt tot diametraal tegenover elkaar staande hervormingsvoorstellen.

Mijnentwege, zou ik geneigd zijn te beweren dat het stelsel alleen in schijn betrekkelijk goed gewerkt heeft, en dat deze schijn dient toegeschreven aan de grote tekorten op de betalingsbalans van de Verenigde Staten. Hadden de Verenigde Staten het evenwicht op hun rekening met het buitenland sedert 1950, en in het bijzonder sedert 1958, gehandhaafd, dan zou de internationale monetaire toestand thans reden geven tot veel grotere bezorgdheid aangaande de staat van de internationale liquiditeit en zeer waarschijnlijk had dan de vooruitgang die sedert twee of drie jaar werd geboekt in de zin van een geleidelijke vrijmaking van het internationale betalingsverkeer, niet kunnen verwezenlijkt worden.

Wijk ik af van Dr. Jacobsson inzake de diagnose van de huidige toestand van het internationale monetaire bestel, ik denk dat wij vrij dicht bij mekaar staan waar het erom gaat de functie van het goud als basis van het internationale monetaire stelsel te waarderen. Zowel bepaalde van zijn vroegere geschriften, bijeengebracht in de bundel *Some Monetary Problems - International and National* (3), als de tweede van de vier voordrachten die hij in 1961 gehouden heeft onder de auspiciën van de Amerikaanse Filosofische Vereniging (4), wijzen erop dat Dr. Jacobsson het goud als een essentiële factor van het internationale monetaire stelsel beschouwt. Al

wil dat niet zeggen dat wij, Dr. Jacobsson en ik, akkoord zouden gaan over de juiste functie van het goud in het monetaire stelsel, toch koester ik de gedachte dat, tenminste wat het monetaire belang van het goud aangaat, wij wezenlijk in hetzelfde kamp vertoeven.

Professor Triffin, met wie ik volkomen de opvatting deel dat nodig een duurzame oplossing dient gegeven aan het probleem van de internationale liquiditeit (5), sluit daarentegen aan bij die gedachtenstroming die het monetaire gebruik van het goud als een nutteloze en verouderde onzinnigheid brandmerkt (6), en zijn voorstellen houden een latere demonetisatie van het goud in.

De bekommernis aangaande de toekomst van de internationale liquiditeit die wij, de H. Triffin en ik, gemeen hebben, delen wij klaarblijkelijk niet met de H. Jacobsson die, in verscheidene redevoeringen in de laatste twee of drie jaar, zich onveranderlijk tevreden heeft verklaard met de staat van liquiditeit in het heden en voor de volgende jaren. Zo hij erkent dat er zich, op lange termijn gezien, een probleem stelt dat zal dienen opgelost, blijkt hij voor het ogenblik geen klaar omljnde voorstelling te hebben van de aard van die oplossing die later zal nodig zijn.

Deze losse beschouwingen mogen volstaan om mijn persoonlijke stellingname in grote trekken te omschrijven, vergeleken met deze van de twee andere deelnemers aan dit « gesprek ». De onderstaande overwegingen zullen, naast de beperkingen die het kader van een tijdschriftartikel stelt, bovendien onderworpen zijn aan twee andere begrenzings.

In de eerste plaats zal het niet mogelijk zijn in detail de theorie weer te geven waarop mijn voorstellen steunen. Deze kan de lezer vinden in mijn boek *International Monetary Economics* (Londen, 1939) en zij zal opnieuw opgenomen en bijgewerkt worden in een werk dat thans in voorbereiding is.

In de tweede plaats kunnen de hervormingen die ik voorsta slechts met goedvinden van de Verenigde Staten uitgevoerd worden, en zelfs alleen op initiatief van dit land. Nu ben ik niet zinnens in de volgende bladzijden mijn stellingen te verdedigen in een Amerikaanse samenvatting. Deze bewijsvoering denk ik naar voor te brengen in studies die in de loop van dit jaar in de Verenigde Staten zullen verschijnen.

Wat betekent « internationale monetaire ordening » ?

De leidende gedachte van onderhavig artikel is « internationale monetaire ordening ». Ik verkies ze boven « internationaal monetair stelsel », want

(2) International Monetary Fund, *Summary Proceedings, Annual Meeting, 1961*, blz. 23.

(3) Verschenen in opdracht van het « Basle Center for Economic and Financial Research », Oxford University Press, Londen, 1958 : inzonderheid de studie n° 6, getiteld « Gold and Monetary Problems », tekst van een rede uitgesproken te St-Moritz op 12 september 1942 voor de Vereniging der Zwitserse Bankiers, en de studie n° 8, getiteld « International Research in Gold and Prices », in 1946 te New York voorgelegd ter gelegenheid van de 25e verjaardag van het « National Bureau of Economic Research ».

(4) *The Market Economy in the World of Today*, Jayne Lectures for 1961, Philadelphia, 1961, blz. 19-37.

(5) Zie inzonderheid mijn artikels « Currency Convertibility — Now », *Fortune Magazine*, New York, september 1952, en « Liquidità internazionale e convertibilità monetaria (1928 e 1955) », *Revista di Politica Economica*, Rome, juni 1955, alsmede mijn hoger aangehaalde studie van 1961.

(6) Zie inzonderheid zijn werk *Gold and the Dollar Crisis*, New Haven, 1960.

de ervaring toont belangrijke gevallen aan waarbij « stelsel » geen « ordening » betekent. De *Gold Exchange Standard* was weliswaar een internationaal monetair stelsel, maar hij was de oorzaak van evenwichtsverstoring en wanorde, zowel in de twintiger en dertiger jaren als in de laatste vijftien jaar. Het « stelsel » dat wordt voorgestaan door een aantal bekende economisten, zoals professor Meade, van Cambridge, professor Lutz, van Zurich, professor Friedmann, van Chicago, en dat erin bestaat het regime van de vaste pariteiten tussen nationale geld-eenheden te vervangen door een systeem van « schommelende » of « zwevende » wisselkoersen, verwekt eveneens ernstige internationale monetaire verstoringen ⁽⁷⁾. « Soms wordt betoogd, » aldus Dr. Jacobsson, in zijn jongste werk, « vooral door bepaalde economisten-academici, dat het monetaire stelsel meer afdoend zou werken indien de wisselkoersen soepeler waren of wanneer men ze zou toelaten vrijer te schommelen. Ik behoor tot diegenen die van mening zijn dat een stelsel van vrij schommelende wisselkoersen de expansie van de handel niet zou dienen, maar in werkelijkheid het omgekeerde effect zou opleveren — zoals dit het geval was in de jaren 1930. De schommelingen in de wisselkoersen hebben de neiging speculatieve kapitaalbewegingen te stimuleren, maar zij hinderen de bewegingen van echte investeringskapitalen, d.w.z. juist die bewegingen die het meest wenselijk zijn voor de bevordering van de economische groei. Ik meen ook dat de mogelijkheid om hun munt te ontwaarden wanneer moeilijkheden opduiken, de landen veel minder bereid maakt om de nodige fiscale en monetaire maatregelen te treffen voor het bekomen van het interne evenwicht dan anders het geval zou zijn. » ⁽⁸⁾

Er dient aangestipt dat professor Triffin eveneens het stelsel van de schommelende wisselkoersen verwerpt ⁽⁹⁾.

Een derde internationaal monetair stelsel is datgene van het Internationale Monetaire Fonds, zoals het werd ingesteld in 1944 en uitgewerkt tijdens de periode die ons van zijn stichting scheidt.

Welnu, zoals wij verder zullen zien, voldoet geen enkel van deze drie stelsels aan de eisen van een blijvende ordening in de internationale monetaire betrekkingen.

Aangezien de drie deelnemers aan het huidige « gesprek » het stelsel van de zwevende wisselkoersen verwerpen, zal ik vooral stilstaan bij het onderzoek van de *Gold Exchange Standard* en van het stelsel van het Internationale Monetaire Fonds.

De H. Triffin aanvaardt de *Gold Exchange Standard* onder voorbehoud hem te « internationaliseren » door het Internationale Monetaire Fonds te veranderen in een internationale centrale bank, die

bevoegd zou zijn betaalmiddelen te scheppen. Zo de H. Jacobsson bezwaren zou hebben tegen de *Gold Exchange Standard*, dan heeft hij ze, bij mijn weten, in geen enkel van zijn geschriften geformuleerd en hij verklaart zich in de hierboven aangehaalde passage tevreden over het huidige monetaire stelsel dat gesteund is op de *Gold Exchange Standard* (dollar, pond) en op het Internationale Monetaire Fonds.

Vooraleer evenwel de kritiek op beide monetaire stelsels aan te vatten, past het een antwoord te geven op de vraag : wat betekent internationale monetaire ordening ?

Opdat deze studie niet te lang zou worden, zal ik volgende criteria vooropstellen die een internationale monetaire ordening bepalen :

- 1) een mechanisme dat snel de nationale betalingsbalansen opnieuw in evenwicht brengt;
- 2) vaste pariteiten tussen de nationale geld-eenheden;
- 3) volkomen vrijheid van het internationale betalingsverkeer (zowel wat betreft de lopende verrichtingen als de kapitaalbewegingen, en zowel wat de ingezetenen als de niet-ingezetenen van de diverse landen aangaat);
- 4) afwezigheid van kwantitatieve in- of uitvoerbeperkingen.

Deze vier criteria zijn onderling verbonden. Het eerste is de fundamentele voorwaarde voor het internationale monetaire evenwicht. Ik meen in mijn werk *International Monetary Economics* te hebben aangetoond dat aan deze voorwaarde moet worden voldaan door eender welk monetair stelsel dat leefbaar wil blijven ⁽¹⁰⁾. Niets doet meer afbreuk aan het internationale monetaire evenwicht dan de laksheid van de monetaire autoriteiten (en van de politieke overheden in het algemeen) van een land ten aanzien van het gebrek aan evenwicht op zijn betalingsbalans. De chronische tekorten van de ene en de chronische overschotten van de andere roepen uiteindelijk een toestand in het leven die moeilijk te verhelpen valt en die het internationale monetaire bestel met ineensstorting bedreigt.

Het tweede bovengemeld criterium lijkt mij essentieel in een internationale volkshuishouding die streeft naar geleidelijke integratie langs de weg van de handel en van de kapitaalbewegingen, want alleen vaste pariteiten verlenen aan de internationale economie een gemeenschappelijke rekeneenheid voor de economische waarden (of, juister, de best mogelijke benadering van een dergelijke gemeenschappelijke rekeneenheid in een in vele Staten verdeelde wereld) ⁽¹¹⁾. Laten wij hieraan toevoegen dat het beginsel van schommelende wisselkoersen, waarvan hierboven sprake was, één van de twee meest zekere middelen is om tot een internationale economische ontbinding te komen; het andere nog krachtiger middel, is de wisselregle-

⁽⁷⁾ Zie mijn boek *International Monetary Economics*, Hoofdstukken VIII (D), IX (D) en X (B).

⁽⁸⁾ *The Market Economy in the World of Today*, op. cit., blz. 32.

⁽⁹⁾ *Gold and the Dollar Crisis*, op. cit., blz. 82-86.

⁽¹⁰⁾ Op. cit., Hoofdstuk VIII.

⁽¹¹⁾ Zie mijn studie « Fixed Parities and International Order », *Banca Nazionale del Lavoro, Quarterly Review*, Rome, juni 1955.

mentering. Dit verklaart waarom de schrijvers die dit stelsel voorstaan beweren dat de verschillende landen zelfstandig hun economische politiek dienen te voeren, veeleer dan zich te laten opnemen in een organisch internationaal proces waarin het vrije spel van internationale en nationale prijzen de verdeling van hulpbronnen en rijkdommen bepaalt.

Beide laatste criteria in onderling verband maken de volledige monetaire convertibiliteit uit. Het belang van een dergelijke convertibiliteit werd te vaak al onderstreept door een groot aantal schrijvers en zelfs door internationale conferenties opdat het hier nog nodig zou zijn daarop de nadruk te leggen. Ik moet mij nochtans nader verklaren over het bijvoeglijk naamwoord « volledig », dat ik zoëven gebruikte. Inderdaad, zonder zeer oud te zijn, was er een tijd waarin het begrip « convertibiliteit » vrij van elke dubbelzinnigheid was. Later evenwel is het woord « convertibiliteit » sterk verschillende monetaire stelsels gaan dekken : aldus spreekt men (in het Handvest van Bretton Woods) van « convertibiliteit voor de lopende transacties », hetgeen de kapitaalbewegingen uitsluit die onder een regime van wisselreglementering kunnen — en, in bepaalde omstandigheden, moeten — blijven; nog later is er sprake van « convertibiliteit voor niet-ingezetenen », hetgeen beduidt dat de ingezetenen aan min of meer grote beperkingen van de wisselcontrole onderworpen blijven. Welnu, ik ben van mening dat het goede verloop van de internationale economische betrekkingen een volledige afschaffing vereist van de wisselreglementering, hetgeen wil zeggen een vrijheid van betalingsverkeer voor elkeen en voor alle verrichtingen. Ik weet best dat dit ten huidige dage geen algemeen verspreid standpunt is, maar ik denk dat de ontwikkeling die reeds vijftien jaar duurde, ons onvermijdelijk in die richting stuurt. Nu, tot wat dient het de wisselreglementering uit te schakelen zolang de transacties die tot de internationale betalingen aanleiding geven, zelf aan kwantitatieve beperkingen onderhevig zijn? Het is daarom dat de uitschakeling van de contingenteringen mij een belangrijk element toeschijnt voor de monetaire convertibiliteit en vandaar voor de internationale ordening ⁽¹²⁾.

Zo deze vier criteria van wat ik de « internationale monetaire ordening » noem, onderling verbonden zijn, dan dient de notie zelf van een dergelijke ordening beschouwd te worden als een deel van een veel ruimer begrip, met name : de internationale economische ordening. Daaronder zou een internationale economie dienen verstaan te worden, die werkelijk de nationale volkshuishoudingen, waaruit zij bestaat, integreert door middel van de enge betrekkingen die tussen de vrije markten van de verscheidene landen en de prijsbewegingen die er plaatsvinden, tot stand komen. Misschien zou een internationaal economisch bestel mogelijk zijn — maar de discussie ervan zou het kader van

onderhavige studie ver te buiten gaan —, gebaseerd op beperkte handels- en financiële betrekkingen tussen nationale of regionale eenheden die nagenoeg autarkisch zijn ⁽¹³⁾. Voor mijn part, betwijfel ik het. Ik zie geen duurzame ordening in de internationale economische betrekkingen buiten diegene die voortvloeit uit het vrije verkeer van goederen, kapitalen en personen, en waarvan de vrijheid van het internationale betalingsverkeer en de vastheid in de verhoudingen waarin de nationale geldeenheden tegen mekaar uitgewisseld worden, de essentiële elementen uitmaken. Een internationaal economisch bestel van die aard is weliswaar nooit in een volmaakte vorm voorgekomen, maar men heeft waardevolle benaderingen gekend, waarvan de meest doorgedreven diegene was uit de tweede helft van de XIXe eeuw tot in 1914. Het feit dat een bepaald stelsel niet volkomen in de praktijk werd verwezenlijkt, kan geenszins gebruikt worden als een argument tegen diegenen die betogen dat het noodzakelijk en tevens mogelijk is : het is slechts ten koste van aanhoudende en herhaalde inspanningen dat men uiteindelijk kan komen tot de instelling ervan en het is maar door een zeer nauwgezette waakzaamheid van allen en door een algemene samenwerking dat men het zou kunnen handhaven.

Die enkele zinnen lijken mij essentieel om het begrip « internationale monetaire ordening », zoals het omschreven wordt met de bovengenoemde vier maatstaven, in zijn juist verband te zien.

Ik geef er mij overigens goed rekenschap van dat mijn voorstelling onvolledig zal blijven, althans op filosofisch vlak, zolang ik niet scherper zal hebben omschreven wat men onder « ordening » dient te verstaan. Het is een begrip van het grootste gewicht zowel in de exacte wetenschappen als in de sociale wetenschappen en waarover tot op heden slechts weinig bruikbare literatuur bestaat. Ik hoop deze notie uit te diepen in mijn volgend werk waarop ik reeds zinspeelde ⁽¹⁴⁾. Voor wat wij thans nodig hebben, volstaat het te weten hoe de vooropgestelde ordening *functioneert*, zelfs bij gebrek aan een diepgaande discussie over wat zij is. In de natuurwetenschappen zelf doet men het niet veel beter.

In het licht van deze uiteenzettingen is het duidelijk dat geen enkel monetair stelsel dat, door zijn eigen werking, een groeiend gebrek aan evenwicht en een uiteindelijke wanorde met zich brengt, aanvaardbaar kan zijn voor hen die een internationale monetaire ordening nastreven als integrerend bestanddeel van een internationale economische ordening. Dit sluit de zwevende wisselkoersen en de wisselreglementering uit en houdt voor ons het begrip van de vaste pariteiten en van de vrijheid van de

⁽¹³⁾ Zie de beroemde verhandeling van John Maynard Keynes, « National Self-Sufficiency », *Yale Review*, New Haven, zomer 1933.

⁽¹⁴⁾ Zie het belangrijk artikel van Jacques Rueff, « L'ordre dans la nature et dans la société », verschenen in *Diogenes*, *Revue internationale de philosophie*, gepubliceerd onder de auspiciën van de UNESCO, n° 10, april 1955.

⁽¹²⁾ Zie mijn artikel « Qu'est-ce que la convertibilité monétaire ? », *Revue d'Economie politique*, Parijs, mei 1954, n° 1.

internationale betalingen over. In het centrum van het stelsel dat ik voorsta, staat vanzelfsprekend het mechanisme voor het herstel van het evenwicht van de betalingsbalansen. Om doeltreffend te zijn, moet dit mechanisme snel werken. Zijn doel bestaat erin het ontstaan van chronische tekorten of overschotten op de betalingsbalans van een of ander land tegen te gaan. Het aldus opgevatte mechanisme van evenwichtsherstel onderscheidt zich duidelijk van een stabilisatie op lange termijn van de koopkracht van het geld. Dit laatste is een vraagstuk apart, waarvan de oplossing een voortdurende samenwerking onder de nationale monetaire autoriteiten vereist. Men zou kunnen zeggen dat de stabiliteit van de koopkracht van het geld in de « lange periode » een criterium is voor de nationale monetaire ordening. Maar ook weer hier moet ik er mij van onthouden er dieper op in te gaan om het kader van onderhavig artikel niet te buiten te gaan.

Ordening en liquiditeit.

Hoewel de discussie omtrent de internationale monetaire verschijnselen in de laatste jaren toegespitst is geworden op het waarschijnlijk gebrek aan « internationale liquiditeiten » en op de middelen die het verhelpen kunnen, en hoewel ik sedert 1952 de zijde heb gekozen van diegenen die erg om het vraagstuk van de liquiditeit bekommerd waren, ben ik later tot de overtuiging gekomen dat het vraagstuk van de liquiditeit het zorgenkind nummer 2 zou moeten zijn van de theoretici en practici van de internationale monetaire economie, en dat bekommernis nummer 1 moet uitgaan naar de ordening.

Ik verklaar mij nader : het bestaan van een efficiënt werkend mechanisme dat het evenwicht van de betalingsbalans herstelt, leidt ertoe de internationaal aanvaarde betaalmiddelen, die de deficiënte landen nodig hebben om hun schuldenaars te betalen zonder meteen de omvang van de hun nog overblijvende reserves tot een onrustwekkend peil te verminderen, tot een minimum terug te brengen. Het zijn de tekorten van grote omvang die, vooral wanneer zij een chronisch karakter vertonen, grote reserves vereisen, en het zijn de grote overschotten die, vooral wanneer ze chronisch zijn, de internationale koopkrachtreserves blokkeren, waarvan het doel juist is in omloop te blijven in plaats van zich op te stapelen. Men kan zeggen dat hoe groter de monetaire wanorde is, des te hoger de behoefte ligt aan monetaire reserves, wil men terzelfder tijd én de vrijheid van het internationale betalingsverkeer én de vastheid van de geldpariteiten handhaven.

Er dient tevens opgemerkt dat het nastreven door verschillende landen van afwijkende doelstellingen bij het voeren van hun binnenlandse economische politiek, hetgeen met name zijn uitdrukking vindt in « nationale inflaties » die van land tot land in omvang verschillen, de internationale monetaire ordening onder spanningen zet die uiteindelijk on-

draaglijk worden. Om die reden vergt ten huidige dage elke waardevolle internationale monetaire ordening als noodzakelijk bestanddeel, vanwege de deelnemers aan het stelsel, een coördinatie van hun maatregelen inzake nationale conjunctuurpolitiek. Daaruit vloeit voort dat het onmogelijk is de omvang van de vereiste internationale liquiditeiten en het percentage van hun nodige jaarlijkse aangroei te bepalen zo het beginsel zelf van het herstel van een internationale monetaire ordening en van een afdoende samenwerking op het gebied van conjunctuurpolitiek niet wordt vastgelegd. Dit legt uit waarom ik hierboven heb gezegd dat het probleem van de internationale liquiditeit mijn zorgenkind nummer 2 was, daar waar de ordening nummer 1 was.

Dit betekent geenszins dat er geen probleem van internationale liquiditeit zou bestaan, zoals sommigen beweren. Weliswaar stelt zich dat probleem in 1962 niet voor het merendeel van de Westerse landen, uitgezonderd — en daar schuilt de paradox van de sleutelvaluta's — voor de Verenigde Staten en voor het Verenigd-Koninkrijk. Verliezen wij echter niet uit het oog dat de zeer bevredigende, bijwijlen overdreven hoeveelheid internationale liquiditeiten toegeschreven dient te worden aan het chronisch tekort op de betalingsbalans van de Verenigde Staten. Van einde 1951 tot einde november 1961 verloren de Verenigde Staten voor 5.850 miljoen aan goud, terwijl hun schuld op korte termijn met \$ 12.320 miljoen opliep. Dit betekent een vermeerdering van de internationale liquiditeit met 18.170 miljoen, of wel 13.660 miljoen zo men alleen rekening houdt met het verlies van Amerikaans goud en met de verhoging van de schuld tegenover de buitenlandse centrale banken en monetaire autoriteiten.

Deze Amerikaanse bijdrage tot de monetaire reserves van de andere landen was bijzonder aanzienlijk in de jaren 1958-1961, waarin het globale tekort van de Amerikaanse betalingsbalans meer dan \$ 13 miljard bedroeg. Wanneer deze tekorten zullen verdwenen zijn, door het laattijdig maar, naar wij hopen, efficiënt op gang brengen van de maatregelen tot herstel van het evenwicht, dan zal het jaarlijks groeitempo van de monetaire reserves tot ongeveer een vierde van het groeipercentage dat zij sedert einde 1957 kenden, teruglopen. Inderdaad, zal alleen de voortbrenging van nieuw goud, verminderd met de oppotting en vermeerderd met de verkoop van goud door de Sovjetunie, nog bijkomende monetaire reserves voor de centrale banken opleveren.

Waarschijnlijk zal een gebrek aan liquiditeit niet onmiddellijk na de sanering van de externe financiën van de Verenigde Staten tot uiting komen. In de eerste plaats mag verwacht worden dat de getroffen maatregelen niet meteen de tekorten zullen wegwerken, maar dat zij veeleer tot hun geleidelijke verdwijning over een periode van enkele jaren zullen leiden. Anderzijds, is de liquiditeitsstand thans, inzonderheid op het vasteland van West-Europa, vrij bevredigend

en er blijft ook, als bijkomende mogelijkheid, een herverdeling van een gedeelte van de Duitse en Italiaanse reserves, indien deze landen ertoe zouden besluiten een politiek te volgen die voor een dergelijke gang van zaken gunstig zou zijn. Maar na enkele jaren zal in de officiële financiële kringen een bezorgdheid betreffende de liquiditeit tot uiting komen. Op dit punt ben ik het veeleer eens met H.H. Triffin, Harrod, Bernstein, enz., dan wel met de eminente Directeur-generaal van het Internationale Monetair Fonds. Wat mij van de zoëven genoemde economen scheidt, is het feit dat ik hoofdzakelijk bezorgd ben voor de internationale monetaire ordening, bekommernis die zij, vreemd genoeg, niet schijnen te delen.

Ik zal verder trachten aan te tonen dat het opnieuw invoeren, aanvankelijk op Atlantisch vlak, van de gouden standaard in een moderne institutionele samenhang, meteen én het vraagstuk van de ordening én dat van de liquiditeit kan oplossen. Vooraleer echter mijn concrete voorstellen te formuleren, moet ik nog de twee monetair stelsels behandelen die dingen naar de rang van internationale economische ordening en moet ik aangeven waarom ik van mening ben dat die aanspraken ongewettigd zijn. Het eerste is de *Gold Exchange Standard*, het tweede, het stelsel van Bretton Woods.

De Gold Exchange Standard.

Voorzeker, in plaats van te spreken van de *Gold Exchange Standard*, zou het beter zijn te spreken van het « stelsel van Genua ». Inderdaad, de Conferentie van Genua van 1922, die de meer algemene verbreiding heeft aanbevolen van de *Gold Exchange Standard*, welke zijn belangrijkste toepassing van vóór de eerste wereldoorlog in het toenmalige Brits-Indië had gevonden, verbond aan deze aanbeveling een reeks andere; de belangrijkste onder deze laatste waren de volgende twee : de stabilisatie van het algemene prijspeil en, in verband met die stabilisatie, de aanwending van « offsetting »-maatregelen die moesten beletten dat de internationale goudbewegingen prijsstijgingen of -dalingen tot gevolg zouden hebben in die landen die het gele metaal ontvingen of verloren. Hoewel bepaalde economen achteraf van een « nieuwe gouden standaard » hebben gesproken, was de Conferentie van Genua niet in hoofdzaak begaan met de instelling van een nieuw monetair stelsel dat de vroegere gouden standaard moest vervangen. Waar de deelnemers aan deze historische Conferentie vooral om bekommerd waren, was het vooruitzicht van een onvoldoende goudproductie, en de *Gold Exchange Standard* werd voorgesteld als een van de maatregelen die het monetair gebruik van het goud zou kunnen doen afnemen. (Een andere maatregel, die ook te dien tijde werd voorgestaan, gaat in feite terug tot David Ricardo en bestaat erin het geld

alleen tegen goudstaven inwisselbaar te maken, maar niet tegen gouden muntstukken.) ⁽¹⁵⁾

Het aannemen van de *Gold Exchange Standard* was, zo ik mij niet vergis, veeleer een redmiddel dan een grote, weloverwogen en nauwkeurig omschreven internationale monetair hervorming. Dit stelsel ging, zoals ik al zei, het voorwerp van bewondering uitmaken vanwege een stel jonge economen uit de jaren dertig. William Adams Brown, Jr., bij voorbeeld, wijdt er een boek aan dat in 1928 verschenen is. Een zin uit het besluit van dat werk getrokken verdient hier aangehaald te worden : « De toepassing [van de nieuwe gouden standaard] vergt af en toe een weloverwogen en bewuste overtreding van de aloude regels [van het spel]. » ⁽¹⁶⁾

Maar volstaat het wel gewag te maken van een bewuste en overwogen schending van de oude spelregels, zonder nader te omschrijven om welke schending het hier gaat? De aandachtige lezer van Brown's boek vindt stellig het antwoord op die vraag. Hij heeft hoofdzakelijk twee inbreuken op het oog : de ene bestaat in open-marktverrichtingen, die ertoe strekken de weerslag van het af- of toevloeien van goud op te heffen; de andere is gelegen in een discontopolitiek die niet strookt met de beginselen van de gouden standaard. Zo dergelijke inbreuken aantrekkelijk zijn voor de onmiddellijke toekomst, dan is de vraag hoe men kan uitmaken of zij op lange termijn verantwoord zijn? Op deze vraag geven noch Brown, noch andere schrijvers enig antwoord.

Gelet op het feit dat de *Gold Exchange Standard* eenvoudig een lapmiddel was om het gevaar van onvoldoende monetair reserves af te weren, door op de monetair aanwending van het goud te besparen ⁽¹⁷⁾, heeft men er zich dan ook niet om bekommerd, noch te Genua, noch nadien, er de « spelregels » van op te stellen. Ik heb achteraf gepoogd het te doen in mijn werk *International Monetary Economics*, waarnaar ik reeds verwezen heb, dat in 1938 geschreven werd en in 1939 verscheen. Men zal er een uiteenzetting in vinden (blz. 210-214) van de monetair gedragsregels die zouden kunnen beletten dat een toekomstige *Gold Exchange Standard*, zoals dat het geval was voor deze van de jaren twintig, een werktuig van internationale economische evenwichtsverstoring en wanorde zou worden. Nochtans, na de « spelregels » omschreven en hun draagwijdte onderzocht te hebben (blz. 214-

⁽¹⁵⁾ David Ricardo, *Proposals for an Economical and Secure Currency*, 1816. Zie *Works of David Ricardo*, uitgave bezorgd door P. Sraffa, deel IV, blz. 49-141.

⁽¹⁶⁾ William Adams Brown, Jr., *England and the New Gold Standard*, Londen, 1928, blz. 311. « Its administration involves intelligent and deliberate violation of the old rules from time to time. »

⁽¹⁷⁾ Het ogenschijnlijke gebrek aan goudreserves vindt een afdoende verklaring in het feit dat de prijs van het gele metaal op het peil van 1914 was gehandhaafd, daar waar in de landen wier geldstelsel op het goud gegrondvest was, zoals de Verenigde Staten, de prijzen gestegen waren met ongeveer 50 tot 60 pct. tussen 1914 en 1922. Wat men had moeten doen, was de prijs van het goud wijzigen om hem op zijn normale plaats in de prijzengamma te brengen. Niemand heeft toen aan deze nochtans eenvoudige oplossing gedacht.

218), kwam ik tot het besluit dat, naar mijn opvatting, de *Gold Exchange Standard* geen enkel concreet voordeel op de gouden standaard bood, terwijl hij veel grotere risico's voor een slecht beheer inhield dan het vroegere stelsel, dat van zijn deugdelijkheid had blijk gegeven. Drieëntwintig jaar nadien zie ik geen enkele reden om dit oordeel te wijzigen.

In werkelijkheid was de *Gold Exchange Standard*, verre van een aanpassing te zijn van de *gold standard* aan de nieuwe omstandigheden in een wereld die zopas de eerste wereldoorlog had doorgemaakt, in al zijn essentiële kenmerken de ontkenning van de grondbeginselen van de gouden standaard. Zo men wil, kan men zeggen dat het een noodoplossing was die verkeerd is uitgevallen. In haar zorg voor de internationale liquiditeit en voor de prijsstabiliteit (beide overigens slecht omschreven), heeft de actie gevoerd op grond van de aanbevelingen van deze Conferentie, het monetaire stelsel beroofd van het mechanisme van evenwichtsherstel dat in het middelpunt zelve van elk stelsel van internationale monetaire ordening moet staan. Samen met de uitschakeling van dit basiselement van de gouden standaard, heeft men bovendien de wereld van de jaren twintig bedacht met een op internationale schaal krachtig inflatieverwekkend mechanisme — daar het goud gelijktijdig tot monetaire basis van twee of zelfs van drie landen kon dienen. Aangezien dit alles uitvoerig door andere auteurs werd uiteengezet, o.a. door Jacques Rueff⁽¹⁸⁾, meen ik niet dat het nodig is langer stil te staan bij dit punt dat nochtans van het grootste belang is.

Het loont de moeite vast te stellen dat op 9 april 1930 reeds, in een te Londen gehouden rede, Sir Otto Niemeyer, van de Bank van Engeland, ernstige twijfel heeft uitgesproken aangaande de waarde en de toekomst van de *Gold Exchange Standard*⁽¹⁹⁾. Het was om en nabij anderhalf jaar voordat Engeland de gouden standaard opgaf en dat derhalve de internationale *Gold Exchange Standard* ineens stortte.

Als een stelsel waaraan een mechanisme van evenwichtsherstel ontbreekt, maar dat daarentegen voorzien is van een inflatieverwekkend mechanisme, verdient de *Gold Exchange Standard* niet in aanmerking te worden genomen voor een vorm van internationale monetaire ordening. Voegt men hier nog aan toe dat zijn ondergang goeddeels heeft bijgedragen tot de diepte van de internationale economische depressie, van 1931 af, dan is het waarlijk

(18) Zie « Défense et illustration de l'étalon-or », in *Les doctrines monétaires à l'épreuve des faits*, Parijs, 1932, blz. 177-244; « The West is Facing a Credit Collapse », *Fortune Magazine*, New York, juni 1961.

(19) De redevoering was er een uit de acht die uitgesproken werden voor de Studiegroep over de internationale Functies van het Goud, ingericht door Chatham House (The Royal Institute of International Affairs) tussen december 1929 en februari 1931. De tekst zowel van de redevoeringen als van de discussies die erop volgden, werd gepubliceerd door Chatham House in 1931 onder de titel *The International Gold Problem*. Het is een werk dat wel de moeite loont opnieuw gelezen te worden.

moeilijk te begrijpen hoe men ernstig de verdediging van zijn behoud kan opnemen en zijn aanvaarding in welke vorm dan ook als stelsel voor de toekomst kan voorstaan.

Niettemin vindt de *Gold Exchange Standard* tot op heden zeer eminente verdedigers, zoals bij voorbeeld de H. Roger Auboin die gedurende ongeveer een kwarteeuw Directeur-generaal van de Bank voor Internationale Betalingen was⁽²⁰⁾. Wel te verstaan dragen de ernstige voorstanders van de *Gold Exchange Standard* er steeds zorg voor te zeggen dat wat er verkeerd was in de standaard van de jaren twintig, niet lag aan het stelsel, maar aan de wijze waarop het werd aangewend. Zij vragen, o.a. de H. Auboin, dat de *Gold Exchange Standard* in het vervolg zou gepaard gaan met een vrijwillig maar strikt aanvaarden van een monetaire tucht door de landen die van het stelsel deel uitmaken. Welnu, als men dan een strenge monetaire discipline wil aanvaarden, dan kan men eenvoudig de gouden standaard aannemen. Men heeft dan het voordeel, zoals ik verder zal aantonen, een « seininrichting » te bezitten, die aan de *Gold Exchange Standard* ontbreekt en die zeer dienstig is voor de monetaire beleidvoerders van de onderscheiden landen. Dit was het besluit dat ik in 1939 trok en ik vind het ten huidige dage in het licht van de jongste ervaringen geldiger dan ooit. Voor het overige, met al de eerbied die ik de H. Auboin en de andere schrijvers die zijn standpunt delen, toedraag, stel ik bitter weinig vertrouwen in een zuiver vrijwillige monetaire tucht.

Het stelsel van Bretton Woods.

Toen de Vergadering van Bretton Woods (juni 1944) het Handvest van het Internationale Monetaire Fonds opstelde, was ik, mijnerzijds, in mijn geschriften uit die tijd een vurig voorstander van de bekrachtiging van het Handvest door het Congres van de Verenigde Staten. De ervaring van de jaren dertig gaf duidelijk de noodzaak aan van dergelijke onderneming. Zelf te Bretton Woods aanwezig, ben ik er vandaan gekomen met de overtuiging dat men, in volle oorlog en binnen het tijdsbestek dat de Vergadering was toegemeten, tot geen beter document had kunnen geraken. Sedertdien, en vooral sedert de dag dat Dr. Per Jacobsson Directeur-generaal van deze organisatie werd, heeft het Internationale Monetaire Fonds zijn nut bewezen en heeft het zich de laatste jaren zeer actief en dynamisch getoond. Ik denk niet dat men in de komende decennia het Internationale Monetaire Fonds zou kunnen missen zonder zeer groot gevaar voor het goede verloop van de internationale monetaire en zelfs economische betrekkingen. Dit alles betekent echter niet dat de Vergadering van Bretton Woods de wereld een

(20) Roger Auboin, « L'étalon de change-or en pratique : le vrai problème monétaire de l'Occident », *Revue d'Economie politique*, Parijs, 1961, alsmede zijn rede « Or et discipline monétaire », uitgesproken voor de Société d'Economie politique de Paris, op 12 december 1961 (gestencild).

nieuwe formule van internationale monetaire *ordening* heeft geschonken. Hoe onmisbaar het ook moge zijn, het stelsel van het Internationale Monetaire Fonds is geen internationale monetaire ordening.

Hoofdrede hiervan is dat het Handvest van Bretton Woods geen mechanisme van monetair evenwichtsherstel instelt. Wel is het waar dat het de mogelijkheid voorziet van « fundamentele evenwichtsverstoringen » in de betalingsbalans van een of ander land. Komen dergelijke verstoringen (waarvan de aard overigens nergens in het Handvest omschreven wordt) voor, dan mag het getroffen land zijn toestand verbeteren door een aanpassing van zijn geldpariteit. De zeer nauwkeurige en gedetailleerde clausules die de in zulk geval te volgen procedure regelen, zijn bekend. Wat het Handvest helaas niet voorziet, is de te volgen weg om de betalingsbalansen, die aan een niet fundamentele evenwichtsverstoring lijden, weer recht te trekken. Nu is het juist op deze toestanden van niet fundamentele evenwichtsverstoring dat het fameuze evenwichtsherstellend mechanisme, waarvan reeds veel sprake is geweest op de vorige bladzijden, in de eerste plaats slaat.

Weliswaar kan een land dat betalingsbalansmoeilijkheden ondervindt zonder daarom onderhevig te zijn aan een « fundamenteel gebrek aan evenwicht » dat een pariteitswijziging van zijn munt aangewezen zou maken, van het Internationale Monetaire Fonds kredieten bekomen op korte of halflange termijn, om te voorkomen dat zijn monetaire reserves gevaarlijk laag zouden komen te liggen. Deze kredieten van het Internationale Monetaire Fonds hebben een belangrijke en stabiliserende functie vervuld in de internationale economie van de laatste vijftien jaar. Wanneer het om betrekkelijk kleine landen ging, kon het Fonds een programma van hervormingen doen aannemen, strekkende tot het herstel van het evenwicht in het betalingsverkeer met het buitenland. In het geval van meer belangrijke economische eenheden was de overtuigingskracht van het Bestuur van het Fonds niet altijd zo afdoend als het spel van de gouden standaard dit zou zijn geweest.

Trouwens, wanneer een deficitland geen beroep doet op het Internationale Monetaire Fonds, dan heeft dit laatste hierop geen enkele invloed. Het belangrijkste voorbeeld is dat van de Verenigde Staten. Aan de andere kant, in het geval van landen die grote overschotten opstapelen en niets doen om deze ophoping te remmen, heeft het Fonds maar één enkel wapen, dat veel te weinig soepelheid bezit en al te gevaarlijk is om te gebruiken : het is de zogenaamde clause der schaarse valuta's in de Statuten van het Fonds. Deze clause werd trouwens nooit ingeroepen, en terecht. Ze inroepen, zou de discriminatie en de wisselreglementering hebben aangemoedigd en, alles bij elkaar genomen, meer kwaad dan goed gedaan hebben.

De overredingsactie die het Internationale Monetaire Fonds kan voeren, kan niet op een geldige

wijze de plaats innemen van een echt evenwichtsherstellend mechanisme.

De feiten hebben trouwens aangetoond dat het Fonds geen internationale monetaire ordening kan verzekeren. Hoe buitengewoon actief het in de laatste jaren ook is geweest, en hoe bewonderenswaardig goed beheerd, het Fonds heeft, door zijn werking of door het aanwenden van zijn invloed, noch de grote Amerikaanse tekorten, noch de omvangrijke Duitse en Italiaanse overschotten kunnen beletten. De monetaire toestand van de laatste jaren is verre van ordelijk. In feite — en ik sluit hierbij aan bij de zo meesterlijk door de H. Jacques Rueff verdedigde stellingen — naderen wij een ernstige internationale monetaire crisis.

Het lijkt mij zeer belangrijk de nadruk te leggen op het feit dat het stelsel van Bretton Woods het bestaan van de *Gold Exchange Standard* aanvaardt. In de mate waarin deze laatste het tegenovergestelde van een internationale monetaire ordening uitmaakt, is het stelsel van Bretton Woods dit dus eveneens.

Bovendien verzekert het Internationale Monetaire Fonds niet een volledige vrijheid van de internationale betalingen, ander element van bovenvermelde definitie van « internationale monetaire ordening ». Niet alleen staat art. XIV, dat de Overgangperiode behandelt, een ruime aanwending van wisselcontroles toe, maar art. VIII, het « blijvend » artikel, beperkt zelfs de vrijheid van de betalingen tot de lopende internationale transacties (zoals zij in art. XIX worden omschreven). Buitendien verbiedt het Handvest van het Fonds dat gebruik zou worden gemaakt van de middelen van het Fonds om het hoofd te bieden aan belangrijke of aanhoudende kapitaalafvloeiing uit eender welke lidstaat; in zulk geval heeft het lid het recht, zelfs de plicht, zijn kapitaalbewegingen door controles te beperken [art. VI, Sectie 1, (a)]. Art. VII, dat handelt over de schaarse valuta's, voorziet, als aanvullende maatregel, het gebruik van de wisselreglementering ten opzichte van een land waarvan de valuta « schaars » zou worden. Zoals reeds aangestipt, werd dit artikel nooit ingeroepen.

Dit alles valt gemakkelijk te begrijpen voor een document dat onder de oorlog werd opgesteld, toen de herinnering aan de wanorde die de kapitaalvluchten in de internationale economie tijdens de dertiger jaren veroorzaakt hebben, nog voortleefde, maar dit alles staat verre van het begrip monetaire ordening zoals wij dit hierboven hebben vooropgesteld.

En het « Triffin-plan » ?

Onze verkenning van de monetaire stelsels die eventueel zouden kunnen dienen om de gouden standaard te vervangen, is beëindigd. Zo men instemt met de voorgaande bespreking (ik weet dat er lezers zijn die ze zullen aanvaarden, en anderen niet), dan komt men tot de slotsom dat deze stelsels de wereld geen echte monetaire ordening bezorgen en dat zij bijgevolg geen waardige wisseloplossingen zijn voor

de gouden standaard. Vooraleer evenwel mijn stellingen in verband met het herstel van deze laatste ter tafel te brengen, moet ik hulde brengen aan mijn uitnemende collega in dit colloquium, professor Triffin.

De H. Triffin heeft in 1959 gedurfd, om niet te zeggen revolutionaire voorstellen gedaan voor een grondige hervorming van het internationale monetaire stelsel ⁽²¹⁾. Deze monetaire fantasie deed heel wat inkt vloeien, zowel uit de pen van de H. Triffin als uit die van tal van economen die hetzij gunstig stonden tegenover zijn voorstellen, hetzij ertegen gekant waren. Zo hij tot zover nog niets meer heeft kunnen verwezenlijken, dan heeft de H. Triffin toch de grote verdienste gehad één van de meest levendige monetaire debatten van na de oorlog te hebben uitgelokt. Het ligt niet in mijn bedoeling hier in de plaats die mij nog toebedeeld blijft, nader in te gaan op zijn voorstellen. Dit is trouwens geenszins nodig want de kritieken op professor Triffin hebben genoeg alle technische details aangeraakt die men zou moeten bespreken. Ik zal mij dus beperken tot enkele opmerkingen van fundamentele aard, die voor mijn eigen stelling niet van belang ontbloeit zijn.

De H. Triffin is thans geneigd te ontkennen dat hij ooit de oprichting van een internationale centrale bank zou hebben voorgesteld. Deze bewering strookt moeilijk met volgende passage uit zijn werk :

« Het vermogen van het Internationale Monetaire Fonds tot het verstrekken van leningen zou gesteund zijn, zoals in het Keynes-plan ⁽²²⁾, op de ophoping van rekeningen in bancors — in de vorm van depositos bij het Fonds — door de lidstaten als onderdeel, naast het goud, van hun globale monetaire reserves; deze bancortegoeden zouden bij de internationale betalingen gelijkwaardig zijn aan het goud... De totale capaciteit van het Fonds om leningen toe te kennen, kan zeer goed beperkt worden tot een creatie van voldoende hoeveelheden bancors om een aangepast peil van internationale liquiditeiten in stand te houden. Verscheidene maatstaven zouden hiertoe kunnen aangewend worden. Het eenvoudigst zou zijn de nettoleningen van het Fonds, voor elke periode van twaalf maanden, te beperken tot een globaal volume dat, samen met de lopende aangroei van de voorraad monetair goud in de wereld, de totale wereldreserves zou vermeerderen met ongeveer 3 tot 5 pct. per jaar. Wel te verstaan kan het juiste cijfer niet op een wetenschappelijke wijze vastgesteld worden en zou het in de praktijk in elk geval afhangen van het vergelijk dat tussen de uiteenlopende nationale standpunten zou getroffen worden bij de onderhandelingen over

een nieuw akkoord betreffende het Fonds. Een redelijk behoudsgezinde oplossing zou erin bestaan een cijfer van 3 pct. als bepaaldelijk niet inflatoir voorop te stellen, en een onbetwistbare stemmenmeerderheid te eisen (2/3, 3/4 en, ten slotte, 4/5 van het totaal aantal stemmen of zelfs algemeenheid van stemmen) om leningen toe te staan die boven de 3, 4 of 5 pct. per jaar uitgaan. » ⁽²³⁾

Welnu, als woorden een zin hebben, dan wil dit zeggen dat het Internationale Monetaire Fonds, hervormd naar Triffin's model, een uitgifte-instituut zou worden voor een internationale munt (bancor). Waarom dit niet toegeven? Waarom, integendeel, beweren dat men niet de oprichting van een circulatiebank op wereldniveau voorstelt?

De uitleg — mijn vriend Triffin zal mij hiervoor willen verontschuldigen — is zeer eenvoudig : niet tevreden met het formuleren van zijn programma, heeft de H. Triffin sedert 1959 het beste van zijn tijd besteed om zich tot een zeer vurige propagandist van dit programma te ontpoppen. Nu is het onmogelijk propagandist te zijn zonder hier en daar de inhoud van de voorstellen die men wil doen aannemen, te wijzigen, ten einde ze meer aanvaardbaar te maken. De idee van een internationale centrale bank is heden niet aanvaardbaar in die kringen welke, alleen, over haar oprichting zouden kunnen beslissen. Het is alsdan zeer eenvoudig te zeggen dat men niet de oprichting van een dergelijke bank voorstelt. Ongelukkig zijn de teksten van de H. Triffin zelf in strijd met de interpretatie die hij onlangs aan zijn voorstellen heeft willen geven.

Het lijkt mij ondenkbaar de oprichting van een internationale centrale bank (om het even hoe men ze noemt!) te overwegen, wanneer een echte internationale gemeenschap ontbreekt. De H. Triffin is bekoord door de gelijkenis met de ontwikkeling van de nationale centrale banken en hij ziet zijn ontwerpen als een eenvoudige uitbreiding, op het wereldvlak, van wat binnen de diverse landen werd verwezenlijkt. Wat hij uit het oog verliest, is dat de nationale centrale bank een orgaan is onder zovele andere in een gevestigde maatschappij; dat zij rechtstreeks of onrechtstreeks verantwoording verschuldigd is tegenover het nationale parlement; dat zij een integrerend deel uitmaakt van een geheel van andere nationale instellingen met dewelke zij moet samenwerken. In een nationalistische en verdeelde wereld een supra-nationale centrale bank — zelfs eenvoudig een internationale instelling die de bevoegdheid zou hebben internationale betalingsmiddelen te scheppen — overwegen, is geschiedkundig, sociologisch en politiek een onmogelijkheid.

Het Triffin-stelsel is slechts een uitbreiding van de *Gold Exchange Standard*. Hij geeft het toe in verscheidene geschriften en o. a. in een voordracht gehouden in juni 1960 vóór de Belgische Société Royale d'Economie Politique. Ik citeer :

⁽²¹⁾ Robert Triffin, « Tomorrow's Convertibility : Aims and Means of International Monetary Policy », *Banca Nazionale del Lavoro, Quarterly Review*, Rome, n° 49, juni 1959; overgenomen in zijn werk *Gold and the Dollar Crisis*, op. cit., inzonderheid de herziene uitgave van 1961.

⁽²²⁾ « International Clearing Union. Text of a Paper Containing Proposals by British Experts for an International Clearing Union », *White Paper*, Britse regering, gedateerd 8 april 1943.

⁽²³⁾ *Gold and the Dollar Crisis*, op. cit., uitgave van 1961, blz. 103-104.

« Deze hervorming zou enkel en alleen bestaan uit een rationele inrichting van een thans verouderde goudwisselstandaard, uit de ware internationalisatie van de internationale reserves die thans door de centrale banken in nationale valuta's worden aangehouden, d.w.z. hoofdzakelijk in de vorm van sterling- en dollarsaldi... » (24)

Vreemd genoeg, noemde de H. Triffin zijn voordracht : « Le crépuscule de l'étalon de change-or ». Nu gaat het in zijn gedachtengang helemaal niet om een deemstering, maar om een hervorming, en blijft het stelsel dat van de *Gold Exchange Standard*. Hij blijft het, overigens — hoewel ook daaromtrent de teksten van de H. Triffin niet noodzakelijk met mekaar stroken — zonder een echte inwisselbaarheid in goud van de activa die in de vorm van bancors worden aangehouden. Voor zover ik er mij rekenschap kan van geven, mag de bancor beslist niet inwisselbaar in goud zijn : was hij convertibel, dan zou het Internationale Monetaire Fonds zich vroeg of laat (waarschijnlijk vroeg) in een zelfde toestand bevinden als de landen met een sleutelvaluta, die direct opeisbare verbintenissen hebben welke ruimschoots hun goudreserves overtreffen. De voorwaarde voor het « Triffin-plan » is de gedwongen koers van de bancor. De uitdrukking « *cours forcé* », die zeer verspreid is in het Frans, maar die niet woordelijk te vertalen is in het Engels, lijkt mij veel beter dan de overeenstemmende Angelsaksische termen; inderdaad wijst zij op het element macht — macht van de Staat — waarop een niet convertibele valuta, welke wettelijk gangbaar is, steunt. Welnu, waar zou men in de huidige omstandigheden een internationale of supra-nationale overheid kunnen vinden die in staat zou zijn een gedwongen koers op te leggen aan de bancors uitgegeven door het Internationale Monetaire Fonds, hervormd naar Triffin's model ?

In de grond — en dit is een ander punt waar onze vriend discreet over zwijgt — is de H. Triffin een leerling, niet alleen van de Lord Keynes van 1944, maar ook van de John Maynard Keynes van 1923. De jonge Keynes beschouwde het goud als een « overblijfsel van het barbarendom », waarvan men zich zo vlug mogelijk moest ontdoen (25). Per slot van rekening gaat het in de grond van de H. Triffin's gedachten om een demonetisatie van het goud. Dit is een kwestie waarover kan gediscussieerd worden, maar dan zou men ze toch duidelijk in het licht moeten stellen. Het goud blijft het betaalmiddel bij uitnemendheid, de hele wereld door aanvaard. Een land of een groep landen zou ongetwijfeld wel het gele metaal kunnen demonetiseren, maar wanneer het Westen op de gekke gedachte zou komen dit te doen, dan kan men er vrijwel zeker van zijn dat kort daarop de Sovjetunie met veel omhaal een internationale goudroebel in omloop zou brengen, en

aldus één van de grootste veldslagen uit de koude oorlog zou winnen in de economische minderontwikkelde landen, die nog niet geleerd hebben wat voor professor Triffin vanzelfsprekend schijnt, met name dat het goud verouderd en barbaars zou zijn.

Neen, in het huidige wereldbestel lijkt het mij dat de dromerijen van de H. Triffin geen duurzaam heelmiddel kunnen zijn voor onze monetaire kwalen. Bezeten als hij is, samen met tal van andere grote geesten, door de dwanggedachte van een nakend tekort aan internationale liquiditeiten, beseft hij niet dat de monetaire crisis, wanneer zij komt — en zij staat naar mijn mening voor de deur — een orderingscrisis en niet een liquiditeitscrisis zal zijn.

De gouden standaard — wat hij wel en wat hij niet is.

Iedereen weet het zeer goed : de gouden standaard is een geldstelsel dat op het goud gebaseerd is, waarbij de nationale geldeenheid wettelijk gelijkgesteld wordt met een bepaald gewicht aan goud. Wanneer dit stelsel door een aantal landen wordt aangenomen, dan leidt deze onafhankelijke doch simultane bepaling van de verschillende munteenheden ten opzichte van de gemeenschappelijke standaard, het goud, tot vaste pariteiten, waarrond de werkelijke koersen binnen de perken van de « goudpunten » kunnen schommelen. Opdat het stelsel zou werken, moeten de bankbiljetten van elk land dat bij het stelsel aansluit, inwisselbaar zijn in goud tegen een vaste prijs, en moeten de internationale goudbewegingen zowel bij de invoer als bij de uitvoer vrij zijn. Sedert de geschriften van David Ricardo, waarvan ik hierboven gewag maakte, neemt men aan dat deze inwisselbaarheid van biljetten in goud zou beperkt worden tot bedragen die groot genoeg zouden zijn om een goudstaaf te verkrijgen. Anderzijds, is de omloop van gouden munten geen wezenlijk kenmerk van het stelsel (*gold bullion standard*). Het is daarentegen essentieel voor de werking van het stelsel dat de inwisselbaarheid in goud zowel voor de ingezetenen als voor de niet-ingezetenen, zowel voor de private personen en instellingen als voor de buitenlandse centrale banken zou bestaan. Dit alles lijkt nogal banaal.

We lezen echter in het jongste werk van Per Jacobsson volgende twee opmerkingen :

« Het stelsel van de gouden standaard, zoals het thans functioneert, verschilt op verscheidene manieren van het stelsel zoals het vóór de eerste wereldoorlog werkte. » (26)

« ...Na de eerste wereldoorlog bestond er een algemeen verlangen om de internationale gouden standaard te herstellen en dit werd op een zeer consequente wijze doorgevoerd in de jaren 1920... De gouden standaard werd wederingevoerd in een

(24) *Comptes rendus des travaux de la Société Royale d'Economie Politique de Belgique*, n° 272, juni 1960, blz. 14.

(25) Zie J.M. Keynes, *The Tract on Monetary Reform*, Londen, 1923, alsook *The Treatise on Money*, Londen, 1930.

(26) *The Market Economy in the World of Today*, op. cit., blz. 20.

algemeen klimaat dat sterk van dat van vóór 1914 verschilde. » (27)

Zouden wij ons niet moeten akkoord stellen over wat wij verstaan onder gouden standaard? Het heeft er alle schijn van dat de vermaarde Directeur-generaal van het Internationale Monetaire Fonds deze term zowel gebruikt voor de periode van vóór 1914 als voor de jaren twintig en voor de huidige wereld. Welnu, ik, voor mijn part, meen dat het absoluut nodig is de benaming « gouden standaard » te reserveren voor het stelsel dat in een groot deel van de wereld van vóór 1914 toegepast werd en dat een der eerste slachtoffers was van de eerste wereldoorlog. Wat men opnieuw heeft ingesteld in de jaren twintig, was, zoals wij hierboven zagen, een stelsel dat geen aanpassing was van de gouden standaard aan de nieuwe omstandigheden, maar wel een nagenoeg volledige aftakeling ervan. Wat onze huidige organisatie aangaat, valt het werkelijk moeilijk te begrijpen hoe men van de gouden standaard kan spreken als van iets dat werkelijk zou bestaan. Niet alleen bestaat hij niet op het internationale vlak, maar zelfs in de Verenigde Staten is hij aan zulke beperkingen onderworpen dat men eigenlijk deze benaming niet mag geven aan het naoorlogse Amerikaanse geldstelsel. In feite heeft Amerika de gouden standaard in 1933 verlaten en heeft het in januari 1934 de dollar aan het goud gebonden door middel van een vaste prijs, maar zonder daarom de wezenlijke kenmerken van het stelsel te herstellen.

Want, waaruit bestond feitelijk het mechanisme van de gouden standaard? Het bestond uit een dubbele « seinrichting », de ene binnenlands, de andere internationaal, beide aangedreven door de goubewegingen en ieder dienend om de monetaire overheden te waarschuwen voor een begin van evenwichtsverstoring in het geldstelsel, hetzij binnenlands, hetzij internationaal. Op binnenlands vlak leidden de lichte inflatieneigingen tot een vraag naar goud tegen bankbiljetten, vanwege particulieren en instellingen; het was een waarschuwing dat het monetair beleid dat door de autoriteiten werd gevoerd geen vertrouwen meer inboezemde aan het publiek en dat het derhalve zou dienen gewijzigd. Op het internationale vlak wezen de verliezen aan goud op een tekort op de betalingsbalans, de goudtoevoeiingen op een overschot. Dit waarschuwingsstelsel moest dan correctiematregelen uitlokken vanwege de centrale bank. Deze waren geenszins automatisch. Het werd aan de centrale bank overgelaten te beslissen of zij, in het geval van goudafvloeiing, de discontovoet zou verhogen en zo ja, wanneer en met hoeveel, of wel, integendeel, hem verlagen in geval van goudtoevoeiing.

Omdat het stelsel binnenlands zou werken, was het noodzakelijk dat van overheidswege het recht van het publiek om het metaal aan te houden werd erkend en dat er een vrije goudmarkt bestond :

welnu, thans mag het publiek in de Verenigde Staten geen goud aanhouden en dit land blijft één der enige in de Westerse wereld waar er geen vrije markt voor dit metaal bestaat. Aan de andere kant, hebben bepaalde landen, zoals Groot-Brittannië, wel een vrije markt, maar staan zij het publiek niet toe goud aan te houden. Bovendien oefenen de goubewegingen ten huidige dage in een groot aantal landen geen invloed uit op de monetaire politiek van de centrale bank. Het is dus onjuist het huidige stelsel, dat, zoals wij zagen, een combinatie is van de *Gold Exchange Standard* (gesteund op de dollar en op het pond sterling) met het stelsel van Bretton Woods, aan te duiden met de naam van gouden standaard. Wanneer ik dus spreek van de gouden standaard, dan heb ik het stelsel van vóór 1914 op het oog. Dit is voldoende om mijn standpunt verdacht te maken in de ogen van een groot aantal economen en bankiers, die menen dat men, indien men de gouden standaard wil herstellen, wil « terugkeren tot de XIXe eeuw ». Deze laatste formule is vanzelfsprekend van alle zin ontbloot, want iedereen weet dat de loop van de geschiedenis niet kan veranderd worden. Neen, waar ik naar streef is een terugkeer naar de ordening en ik stel vast dat de laatste periode waarin de wereld een internationale monetaire ordening kende, een einde nam in 1914 en dat zij werd gevolgd door welhaast vijftig jaar van wanorde, noodoplossingen en allerlei rampen.

Velen van hen die de gouden standaard verdedigen en allen die ertegen gekant zijn, geven er gaarne een simplistische en verkeerde voorstelling van : zij spreken van een volkomen automatisch geldstelsel. Dit trekt zekere verdedigers van de gouden standaard sterk aan en maakt de zaak gemakkelijker voor zijn tegenstanders. *Maar in feite is de gouden standaard nooit een automatisch geldstelsel geweest.*

De Nationale Bank van België heeft in haar *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* van januari 1959 een zeer interessante studie gepubliceerd van professor Arthur Bloomfield, getiteld « Geldpolitiek onder de internationale gouden standaard, 1880-1914 » (28). De H. Bloomfield heeft in deze studie een baanbrekende arbeid verricht, die hij, naar hij zegt, zal voortzetten om er een vollediger werk van te maken. Inderdaad zijn er vele theorieën en onderstellingen over de wijze waarop de gouden standaard gewerkt heeft tijdens de dertig of veertig jaren die aan de eerste wereldoorlog zijn voorafgegaan, maar er is geen enkele iet of wat volledige studie van de feiten. Dit is een ernstig tekort omdat het niet mogelijk is de verschillende theorieën en hypothesen statistisch te toetsen. Professor Bloomfield poogt het te doen wat bepaalde aspecten van die werking aangaat en, met een ware wetenschappelijke

(27) *The Market Economy in the World of Today*, op. cit., blz. 24.

(28) Een herziene versie van deze studie, getiteld *Monetary Policy under the International Gold Standard, 1880-1914*, werd gepubliceerd in oktober 1959 door de Federal Reserve Bank of New York.

omzichtigheid, ziet hij er van af al te definitieve besluiten te trekken uit wat — zoals hij zelf zegt — slechts een eerste etappe is van een grote studie. In het licht van het dossier dat hij kon onderzoeken, stelt hij vast dat de gouden standaard geen automatisch stelsel was, maar dat het een aanzienlijk aantal nauwkeurige beslissingen vanwege de centrale banken omvatte. Hij legt daarop sterk de nadruk, maar op dat gebied trapt hij op een zeer handige wijze een open deur in, die anderen hadden geopend op grond van een zuiver analytische redenering ⁽²⁹⁾.

Het is volkomen duidelijk dat, aangezien de gouden standaard veeleer een papiergeldstelsel gehecht aan het goud dan een stelsel van gouden munten was, het beheer ervan, in alle omstandigheden, beslissingen vanwege de centrale banken vereiste. Dit onderscheid is trouwens van het grootste belang voor het theoretische begrip van de werking van het stelsel. De mythe van het automatisme van de gouden standaard, waarvan de herkomst niet bijster goed te begrijpen is, speelt in de kaart van diegenen die op het stelsel afgeven. Maar hun betoog wordt waardeloos zodra men aanneemt, zoals het ten anderen behoort, dat de gouden standaard van vóór 1914 in feite een geleide munt was; zij was dit evenwel op een heel bijzondere manier wegens de nauwe band tussen het papiergeld en het goud.

Daar waar de H. Bloomfield het heeft over de « spelregels » van de gouden standaard, maakt hij volgende belangrijke opmerkingen :

« In een zuiver negatieve zin kan het trouw blijven aan die regels alleen insluiten dat de centrale banken geen doelbewuste actie zouden ondernemen om de normale invloed van een goudtoevloeiing, nl. verhoging van de reserves der depositobanken, of van een goudwegvloeiing, nl. vermindering van die reserves, tegen te werken. Die opvatting betekent eenvoudig de niet-aanwending van doelbewuste « neutraliserende » maatregelen (*offsetting*). In die zin mag beweerd worden dat de centrale banken onder de vóór 1914 geldende gouden standaard de « spelregels » eerbiedigden, vermits ... er slechts weinig bewijzen zijn dat één onder hen zich bewust met « neutraliserende » operaties inliet. » ⁽³⁰⁾

Dit staat in scherpe tegenstelling tot de aanbevelingen van de Conferentie van Genua, luidens welke de centrale banken de goudbewegingen zouden moeten « neutraliseren » in het belang van de stabiliteit van het algemene prijspeil. De H. Bloomfield stelt echter voor aan het begrip « spelregels » een « meer actieve of meer positieve » betekenis toe te kennen, wat maatregelen vanwege de centrale

banken zou inhouden die de uitwerking van de goudafvloeiingen of -toevloeiingen zouden versterken. Dit nu is een volkomen aanvaardbare opvatting van de « spelregels », want de politiek van de gouden standaard vereist inderdaad dat de centrale banken de discontovoet verhogen wanneer het goud uit het land blijft wegvloeien, en dat zij hem verlagen in geval van aanhoudende goudtoevloeiingen. Het is daar dat de beoordelingsfactor tussen beide komt omtrent de juiste maatregelen die dienen getroffen te worden. Nu vindt de H. Bloomfield bij zijn opzoekingen geen afdoende bewijs dat men de « spelregels », opgevat in deze positievere zin, altijd zou in acht genomen hebben; in feite komt hij omzichtig tot het besluit dat dit waarschijnlijk niet vaak het geval was. Dit is natuurlijk een punt dat nader dient onderzocht en men dient te hopen dat de meer diepgaande studie die professor Bloomfield ons belooft, heel wat meer licht op dit vraagstuk zal werpen dan de schets, waarnaar werd verwezen, dat kan doen.

Een andere vaststelling van de H. Bloomfield verdient de aandacht :

« Met relatief soepele lonen en prijzen moest een restrictieve kredietpolitiek niet noodzakelijk een aanzienlijke werkloosheid veroorzaken. In een periode die over het algemeen gekenmerkt werd door een snelle economische groei, droeg een effectieve beperkende kredietpolitiek er wellicht hoofdzakelijk toe bij het tempo van de ontwikkeling in de betrokken landen te remmen en het in overeenstemming te brengen met dat in andere landen eerder dan een positieve deflatie van inkomens en prijzen teweeg te brengen. In de mate waarin periodes van scherpe deflatoire druk zich in afzonderlijke landen voordeden, was dit gewoonlijk onder de invloed van werelddepressies meer dan ten gevolge van een beperkende kredietpolitiek. » ⁽³¹⁾

Wat voorafgaat, bevestigt een stelling die ik in 1939 had vooropgesteld in *International Monetary Economics*, en geeft een antwoord aan die critici van de gouden standaard die hem verwijten, door zijn werking zelve, werkloosheidscrisisen te veroorzaken.

Een derde en laatste aanhaling uit deze geleerde studie brengt een belangwekkende evolutie in de gedachtengang van de H. Bloomfield aan het licht tussen het tijdstip van de publikatie van zijn artikel in het *Tijdschrift* van de Nationale Bank van België en dat van de verschijning, te New York, van de Engelse tekst van dezelfde studie.

Wij lezen in het besluit van de eerste versie :

« De verklaring voor de succesvolle werking van de vóór 1914 heersende gouden standaard over een zo lange periode moet in de eerste plaats elders liggen dan op het gebied van het geldbeleid. Doch... het ligt niet in ons voornemen hier te trachten die ruimere vraag te beantwoorden. » ⁽³²⁾

⁽²⁹⁾ Zie mijn reeds vermeld werk *International Monetary Economics*, waarin deze stelling zeer uitgebreid ontwikkeld wordt, maar dan op het zuiver theoretische vlak. Zie eveneens Leo Pasvolksky, *The Necessity for a Stable International Monetary Standard*, Internationale Kamer van Koophandel, Parijs, 1933, inzonderheid blz. 16-19.

⁽³⁰⁾ *Op. cit.*, blz. 16 van de overdruk.

⁽³¹⁾ *Ibid.*, blz. 15.

⁽³²⁾ *Ibid.*, blz. 21.

In de Engelse tekst, die van jongere datum is, lezen wij hetgeen volgt :

« Waarom heeft de gouden standaard van vóór 1914 eigenlijk zo goed gefunctioneerd ? Deze ruime vraag werd, zoals reeds aangestipt, buiten het bestek van onderhavige studie gelaten... » ⁽³³⁾

De lezer zal geredelijk opmerken hoezeer de tweede aangehaalde tekst verzacht werd, vergeleken met de eerste. De zaak is dat het, statistisch gesproken, onmogelijk valt uit te maken waarom de gouden standaard « zo goed heeft gefunctioneerd vóór 1914 ». Er dient nochtans opgemerkt dat de studie van de H. Bloomfield een bevestiging brengt van deze goede werking tijdens de lange periode die met de eerste wereldoorlog een einde nam.

Natuurlijk is er, op theoretisch vlak, een vrij overvloedige literatuur, waaruit ik heel speciaal het werk van de H. Jacques Rueff, *L'ordre social* ⁽³⁴⁾, aanstip.

Een laatste opmerking : daar de volmaaktheid niet van deze wereld is, zou het natuurlijk een dwaling zijn van de gouden standaard een volstrekt volmaakte werking te eisen. Aangezien het stelsel niet automatisch was, viel er bij elk keerpunt een beslissing te treffen, en moest men, zoals de H. Bloomfield aanstipt, af en toe met andere centrale banken samenwerken, hun zelfs bijzondere kredieten vragen, en stellig is men er onder de vroegere gouden standaard niet in geslaagd het vraagstuk van de prijsstabiliteit op lange termijn op te lossen. Het blijft daarom niet minder waar dat het stelsel goed gewerkt heeft gedurende veertig tot vijftig jaar, waarbij zijn geografisch domein voortdurend uitbreiding nam, en dat het niet door eigen zwakheden is ineengestort, maar door de weerslag van een wereldoorlog.

Is het bijgevolg werkelijk verkeerd de toekomstige monetaire hervorming te willen doen aansluiten bij die uitstekende ervaring van internationale monetaire ordening uit het verleden ? Ik meen van niet en dit is de reden waarom ik mij sedert 1937 of 1938 een voorstander van de gouden standaard heb betoond.

Concrete voorstellen.

Bij dit punt aangekomen, is het betrekkelijk gemakkelijk mijn besluiten en aanbevelingen op bondige wijze te formuleren. Het beginsel van de internationale en niet automatische gouden standaard vastgelegd zijnde, zijn mijn voorstellen de volgende :

1) Een overeenkomst zou dienen gesloten tussen de geïndustrialiseerde landen van West-Europa en Noord-Amerika om het goud opnieuw in het middelpunt te stellen van het monetaire stelsel dat hen zal verenigen. Deze landen zijn alle, rechtstreeks of onrechtstreeks, vertegenwoordigd in de « Werkgroep

n° 3 » van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (met grote bekwaamheid voorgezeten door de H. E. van Lennep, Thesauriergeneraal van Nederland, die tevens voorzitter is van het Monetaire Comité van de Gemeenschappelijke Markt). Deze groep zou kunnen uitgebreid worden tot andere landen die de regels van het monetair beleid, die door de andere landen werden aangenomen, zouden aanvaarden;

2) Wel te verstaan zou deze groep voortgaan deel uit te maken van het Internationale Monetaire Fonds en alle verbintenissen tegenover het Fonds na te leven, alsmede alle voordelen te genieten die de deelneming aan deze geografisch veel uitgebreidere organisatie met zich brengt;

3) Is de gouden standaard niet automatisch, dan is hij toch, zoals hierboven vermeld, voorzien van een « automatische seinrichting ». Dit waarschuwingssysteem bestaat uit internationale goudbewegingen. De deelnemers aan het stelsel zouden dus voortaan de eventuele tekorten van hun betalingsbalans, in goud gaan betalen. Het beginsel van de afrekeningen in goud was niet alleen een wezenlijk kenmerk van de gouden standaard, maar was ook opgenomen in de Drie-partijen-overeenkomst van 1936 (die, bij mijn weten, nooit werd opgezegd door de zes landen die er deel van uitmaakten);

4) De lidstaten die goud verliezen of ontvangen ten gevolge van de stand van hun betalingsbalans zouden zich ertoe verbinden de spelregels van de gouden standaard (in de zin omschreven door de H. Bloomfield) te aanvaarden. Dit wil zeggen dat zij zich van iedere « offsetting » van goudverliezen of -ontvangsten zouden onthouden en dat zij integendeel een monetair beleid zouden onderschrijven dat de weerslag van deze goudbewegingen op de eigen volkshuishouding en vandaar op het toekomstige verloop van de betalingsbalans kan versterken. Dit behelst in het bijzonder een aangepaste discontopolitiek, maar kan eveneens open-marktoperaties inhouden die de goudbewegingen veeleer versterken dan opheffen;

5) De vroegere gouden standaard heeft, zoals reeds gezegd, geen oplossing gebracht voor het vraagstuk van de prijsbewegingen op lange termijn. Deze bewegingen waren kenschetsend voor de XIXe eeuw en tot in 1914; in het licht van de huidige omstandigheden zou het zeer wenselijk zijn ze te beperken ⁽³⁵⁾. Om aan dit probleem het hoofd te bieden, zou een vrijwel aanhoudende samenwerking, of liever beraadslaging, nodig zijn tussen afgevaardigden van centrale banken en ministeries van financiën van de onderscheiden landen, leden van de groep. Deze groep zou ten anderen alle landen omvat-

⁽³³⁾ *Monetary Policy under the International Gold Standard, 1880-1914, op. cit.*, blz. 16.

⁽³⁴⁾ Parijs, 1948.

⁽³⁵⁾ Zie Robert Marjolin, *Prix, monnaie et production : Essai sur les mouvements économiques de longue durée*, Parijs, 1941; François Simiand, *Les fluctuations économiques à longue période et la crise mondiale*, Parijs, 1932; Jacques Rueff, *L'ordre social, op. cit.*, Hoofdstuk IV; zie eveneens Sir Dennis Robertson, « How Do We Want Gold to Behave? », in *The International Gold Problem, op. cit.*, blz. 18 e.v.

ten wier economie over het algemeen de wereld-conjunctuur bepaalt. Het is bijna overbodig te wijzen op het feit dat de op dit gebied nog te leveren arbeid goeddeels pionierswerk is ;

6) Als een eerste stap naar de latere liquidatie van de *Gold Exchange Standard*, zouden de leden van deze groep zich ertoe verbinden hun officiële voorraad valuta's van andere lidstaten niet te vergroten, maar elke nieuwe aanwinst van dergelijke valuta's om te zetten in goud (deze clause zou met soepelheid moeten geïnterpreteerd worden ten einde rekening te houden met de handelsbehoeften van de diverse landen) ;

7) In overeenstemming met de boven gegeven definitie van de internationale monetaire ordening, zouden de landen die de nieuwe gouden standaard aanvaarden, de wisselcontroles die nog zouden kunnen bestaan ten spoedigste moeten liquideren en zouden zij het beroep op handelscontingenteringen moeten beperken, met het oog op hun volledige verdwijning.

Ziedaar het essentiële uit de clausules van een vrij eenvoudig verdrag dat door de betrokken landen zou moeten opgesteld en aangenomen worden. Het wezenlijke van het stelsel bestaat vanzelfsprekend uit het evenwichtsherstellend mechanisme, d.w.z. uit de verbintenis vanwege al de leden van het nieuwe gouden standaardstelsel, snel de negatieve of positieve evenwichtsverstoringen van hun betalingsbalans te verbeteren door maatregelen van binnenlandse monetaire en economische politiek.

Vaak is opgemerkt geworden dat de belangrijkheid van de « overheidssector » tussen 1914 (toen zij uiterst gering was) en heden (nu zeer aanzienlijk) sterk toegenomen is. Dit betekent natuurlijk dat de monetaire politiek van de centrale bank niet meer zou volstaan om de goede werking van het evenwichtsherstellend mechanisme te verzekeren. De centrale bank moet nodig een loyale partner vinden in de administratie van de overheidsfinanciën. Opdat het stelsel zou werken, zou de administratie van de openbare financiën, in tegenstelling met wat thans het geval is, het *leaderschap* van de centrale bank moeten erkennen, in plaats van de actie van deze laatste te belemmeren. Dit kan, politiek gezien, onmogelijk lijken; ik ben niet de mening toegedaan dat een economisch rationele gedragslijn noodzakelijk politiek onmogelijk zou zijn.

Bij de nieuwe gouden standaard, misschien meer nog dan bij de vroegere, zou de centrale bank het economische geweten van het land zijn en de opperste verdedigster van de belangen van de verbruiker. Inderdaad schaadt niets meer het welzijn van de verbruiker dan de aftakeling en het verval van een munt. De kruipende, aanhoudende inflatie (*creeping inflation*) die kenschetsend is voor de laatste vijftien jaar moet, indien zij zo doorgaat, onvermijdelijk leiden tot een vertrouwenscrisis van het geld, met al de hieraan verbonden ernstige gevolgen zowel voor de sociale en politieke,

als voor de economische stabiliteit van de diverse landen. Om verscheidene redenen hebben de politieke autoriteiten zich over het algemeen zeer toegeeflijk getoond t.a.v. de *creeping inflation*. Van internationaal standpunt uit gezien, kan men zich wel een stabiel evenwicht van de onderscheiden nationale betalingsbalansen indenken, zelfs in de omstandigheden van een kruipende inflatie, zo deze inflatie zich in de verschillende landen tegen hetzelfde tempo ontwikkelt. Maar, wanneer zij eindelijk zou voortgaan, dan zou er tenslotte toch een monetaire crisis komen, ter oorzaak van de verzwakking van alle nationale munten. Aldus vinden wij de binnenlandse monetaire ordening, gekenmerkt door prijsstabiliteit, terug als voorwaarde, op lange termijn, voor het behoud van de internationale ordening.

Plaatsruimte ontbreekt mij hier om het begrip van de stabiliteit van de prijzen verder te ontwikkelen. Zo werd door Sir Dennis Robertson en anderen de mening geopperd, dat het ware, na te streven doel gelegen is in een langzame prijsdaling, naarmate de produktiviteit toeneemt. Het is een stelling waarvoor ik persoonlijk zeer veel voel.

Een punt dat nog zou dienen behandeld te worden vooraleer dit reeds al te lang artikel te beëindigen, is het vraagstuk van de liquiditeit. Tot zover heb ik het gehad over het herstel van de ordening in het internationale monetaire stelsel door middel van het herstel van de gouden standaard, rekening houdend met de hedendaagse werkelijkheid. Maar het vraagstuk van de liquiditeit blijft nog onaangesneden. Volgend citaat van Lord Robbins vat het probleem goed samen :

« Met een praktische kijk op het vraagstuk, is het zeer waarschijnlijk dat de landen van de wereld het goud nog vele jaren als internationaal betaalmiddel zullen gebruiken. Wij kunnen dit gek vinden, een verouderd gebruik dat op louter bijgeloof steunt... Maar indien het waar is dat aan dit bijgeloof verder wordt vastgehouden, zou het dan niet de moeite lonen er voor te zorgen dat het veeleer met een expansieve dan met een restrictieve tendentie werkt ? Wanneer het goud in de toekomst voorts zal gebruikt worden, mag het dan niet wat kosten om er zeker van te zijn dat er voldoende metaal zal voorhanden zijn om tot financieringsbasis te dienen van, naar wij hopen, meer uitgebreide internationale handelsstromen, zonder een sterke deflatoire druk te moeten vrezen ?

» Om al deze redenen meen ik dat het voorstel om de goudprijs te verhogen, de aandacht verdient. » ⁽³⁶⁾

Sedert tal van jaren discussieert men over de prijs van het goud; maar deze discussie heeft alleen zin als men vooraf aanneemt dat het herstel van de gouden standaard wenselijk is. Een goudprijsverhoging voor-

⁽³⁶⁾ Lord Robbins, *The Economist in the Twentieth Century*, Londen, 1954, blz. 160-161.

staan, zonder het stelsel van internationale monetaire ordening, dat op dit metaal steunt, te herstellen, is slechts een hulpmiddel voor het verkrijgen van liquiditeiten, zonder zich om het overige te bekommeren. Het is slechts in het raam van voorgaande beschouwingen dat het vraagstuk van de goudprijs op een positieve en redelijke wijze kan gesteld worden. Indien men bereid is de *Gold Exchange Standard* op te doeken ten gunste van de gouden standaard, en indien men voortaan de tekorten van de betalingsbalansen in goud wil betalen, indien men bovendien een voldoende jaarlijkse aangroei van de monetaire reserves wenst (zonder chronische tekorten op de betalingsbalansen van grote economische eenheden als het Verenigd-Koninkrijk en de Verenigde Staten en zonder de utopie van een internationale centrale bank), dan moet de goudprijs op een peil gebracht worden dat moet toelaten de direct opeisbare schuld van de Verenigde Staten tegenover de vreemde centrale banken in goud te delgen⁽³⁷⁾ en vervolgens een jaarlijks groeipercantage van de liquiditeit in de wereld te verzekeren, dat voldoende zou zijn om een expansieve trend van de internationale handel toe te laten.

De voornaamste tegenkanting tegen de reëvaluatie van het goud stamt uit officiële en bankkringen in

(37) Het probleem van de sterlingzone ligt helemaal anders, door het feit dat zij veel ouder is en dat zij op veel reëlere banden tussen de leden steunt dan dit het geval is bij wat verkeerdelijk dollarzone wordt genoemd.

de Verenigde Staten en ik neem mij voor, mij tot deze kringen te richten in andere publikaties die kort op deze zullen volgen. De prijs van het goud is uiteraard een arbitraire prijs; reden te meer opdat men hem zou stellen op een peil dat voor het vlot verloop van de internationale monetaire betrekkingen nuttig zou zijn. Ik stel geen cijfer voor de nieuwe goudprijs voor; ik meen dat alleen de centrale banken, in samenwerking met de deskundigen van de goudvoortbrenging, een cijfer zouden kunnen vaststellen dat, naar alle waarschijnlijkheid, bevredigend zou zijn. Wat ik wens te onderstrepen is dat men de gouden standaard niet kan herstellen, uitgaande van de huidige goudprijs. Eens de goudprijs gewijzigd (en het Handvest van het Internationale Monetaire Fonds voorziet in een mechanisme om dergelijke wijzigingen door te voeren), zal het er op aankomen de *creeping inflation* in de komende jaren te vermijden. Slaagt men daar niet in, dan gaat men langzaam maar zeker naar een grote monetaire crisis. Slaagt men er integendeel in — wat mij volkomen mogelijk lijkt —, dan zal het niet meer nodig zijn de prijs van het goud in de loop van deze eeuw nog te veranderen. Deze wijziging zal overigens des te geringer zijn naargelang het akkoord over de nieuwe gouden standaard strenger is opgevat en naargelang het een strenger en efficiënter stelsel voor evenwichtsherstel van de betalingsbalansen invoert.

Maart 1962.

*
**

DE TWEE FUNCTIES VAN EEN INTERNATIONALE MUNTSTANDAARD : STABILITEIT EN LIQUIDITEIT

door Per JACOBSSON,

Directeur-generaal van het Internationale Monetaire Fonds.

Opdat een internationale muntstandaard goed zou functioneren, moet hij aan twee voorwaarden voldoen : hij moet de stabiliteit onder de verschillende muntsoorten verzekeren en hij moet eveneens zorgen voor een uitbreiding van de liquiditeit aangepast aan de stijging van de produktie en van het handelsverkeer. Dit is elementair; elementaire dingen zijn evenwel vaak het belangrijkste en het loont de moeite er opnieuw over na te denken.

Onder stabiliteit versta ik de handhaving van vaste wisselkoersen steunend op een aangepast beleid en op monetaire reserves die in geval van nood met buitenlandse hulp versterkt worden. Onder liqui-

diteit versta ik het verlenen van krediet in de nationale muntsoorten, in de mate dat het nodig is voor het financieren en het verschaffen van de betaalmiddelen voor handel en produktie. Voor de internationale handel is het van het hoogste belang te kunnen beschikken over kredieten in de muntsoorten van de voornaamste industrielanden, en daarom zullen de problemen van de wereldliquiditeit grotendeels afhangen van het feit of die landen in staat en bereid zijn kredieten te verlenen en het volume der betaalmiddelen in stand te houden. De vraag of zij daartoe bij machte en bereid zijn, hangt natuurlijk af van de omvang en de bewegingen der mone-

taire reserves, die bijgevolg zowel voor de liquiditeit als voor de stabiliteit van belang zijn.

Zo er een nauw verband bestaat tussen stabiliteit en liquiditeit, is het even belangrijk een onderscheid te maken tussen die twee functies.

Met dat voor ogen, weze het mij toegelaten een kort overzicht te geven van de monetaire geschiedenis van de voorbije honderd jaar. In de glansperiode van de gouden standaard vóór 1914 hadden de wisselkoersen in de industrielanden een hoge graad van stabiliteit. Zulks was te danken aan de band tussen het goud en de geldsoorten, samen met het vrije verkeer van goud van het ene land naar het andere, wat aanleiding gaf tot een sterke monetaire structuur met het oog op de financiering van de wereldhandel. Was er een overdreven kredietexpansie in een bepaald land samen met een uitvoer van goud, dan verhoogde de centrale bank in dat land doorgaans haar discontoet en paste met andere middelen de nodige kredietbeperkingen toe; wellicht nam de regering dan nota van de waarschuwing en legde zij meer voorzichtigheid aan de dag bij haar begrotingspolitiek. De begrotingsuitgaven waren op dat ogenblik evenwel niet zeer hoog; het bedrag der geïnde belastingen, inclusief de taken van de lagere overheid, bereikte nauwelijks 10 pct. van het nationaal inkomen; de doorslaggevende factor in de monetaire evolutie waren de gebeurtenissen in de particuliere sector. Wanneer een land daarentegen goud ontving, kende het doorgaans een kredietexpansie, meestal in de hand gewerkt door een vermindering van de discontoet. Dank zij dergelijke aanvullingsmaatregelen werden de wisselkoersen gestabiliseerd tussen de zogeheten « goudpunten » die nauw genoeg waren om werkelijk storende schommelingen uit te sluiten. De kleine schommelingen binnen de goudpunten waren niet zonder nut — en, naar mijn mening, niet zonder belang —, daar zij de tendentie van de markt hielpen bepalen en vaak aanleiding gaven tot compenserende kredietbewegingen die de werkelijke gouduitvoer deden afnemen. Die schommelingen binnen de goudpunten kunnen vergeleken worden met de bewegingsmarge die de ontwerpers bij het bouwen van wolkenkrabbers aanvaarden. Deze soepelheid leidt in feite tot een groter weerstandsvermogen, aangezien strakheid meestal schadelijk is voor de stabiliteit.

De gouden standaard van vóór 1914 zorgde eveneens voor een liquiditeitsexpansie, daar het pas geproduceerde goud over verscheidene landen verdeeld werd, in een waaivormige spreiding met de Londense goudmarkt als uitgangspunt. Een deel van het nieuwe goud was bestemd voor industrieel gebruik, een ander deel werd opgepot, vooral in het Oosten; het grootste deel werd evenwel beschikbaar voor monetaire doeleinden. Van dit laatste kwam een deel in omloop in de vorm van muntstukken; de rest ging evenwel naar de koffers van de centrale banken, die aldus hun goudreserves tot dekking van hun verplichtingen in bankbiljetten en deposito's

verhoogden. De handelsbanken, waarover het goud gewoonlijk naar de centrale banken vloeyde, konden door de verkoop van goud aan de centrale banken hun kasmiddelen verhogen, zodat zij op hun beurt meer krediet konden verlenen. De omvang die de kredietexpansie in elk land kon bereiken, hing grotendeels af van de institutionele regelingen, zoals de wettelijke dekkingsvoorschriften of de traditioneel aangenomen kaspercentages.

De expansiegraad verschilde van het ene land tot het andere. In het sterk ontwikkelde Britse bankstelsel, gebeurde de kredietexpansie op basis van een verbazend kleine goudvoorraad; vóór 1914 bedroeg de goudvoorraad nooit meer dan £ 45 miljoen (of ongeveer \$ 350 miljoen tegen de huidige goudprijs in dollars). In Frankrijk, daarentegen, waren de expansiemogelijkheden meer beperkt en er dienden daarom grotere goudvoorraden aangelegd. In de Verenigde Staten blijken de betaalmiddelen tijdens de periode vóór 1914 sneller gestegen te zijn dan de goudvoorraad. Doorgaans waren de toegepaste methodes evenwel vrij constant; in deze omstandigheden was het aanbod van nieuw, voor monetaire doeleinden, beschikbaar goud de beslissende factor voor het bepalen van de tendentie der kredietexpansie over de gehele wereld. De stijging van de goudproduktie na de ontdekking van de goudvelden in Transvaal rond 1890, had een aanmerkelijke invloed op het kredietvolume en op de prijzevolutie vóór 1914. In feite is er geen twijfel mogelijk aangaande de rol van het goud bij het bepalen van de tendentie van de wereldliquiditeit in die jaren.

De gouden standaard die na de eerste wereldoorlog hersteld werd, verschilde in bepaalde technische opzichten van de standaard van vóór 1914 — bij voorbeeld, en dit was een uiterst belangrijk verschil, in het toegenomen gebruik van tegoeden in buitenlandse geldsoorten als een deel van de monetaire reserves. Wellicht even belangrijk was het feit dat het gehele milieu, waarin de herstelde gouden standaard van kracht was, merkkelijk veranderd was: zo kon de markt van Londen niet langer dezelfde rol spelen als vóór 1914. Eveneens dient onderlijnd dat de mislukking van de stabilisatiepogingen van de jaren twintig niet het gevolg was van een inflatie, maar van een deflatie — van een prijsvermindering die op de grondstoffenmarkten begon, daarna merkbaar was in de Verenigde Staten en, ten slotte, naar Europa oversloeg. Wat in 1929-1930 als een typisch cyclische inzinking begon, verergerde door een liquiditeitstekort, eens de teruggang begonnen was. De jaarlijkse goudproduktie in ounces was iets lager dan vóór 1914 en de prijs was dezelfde gebleven, terwijl de nominale inkomens aanzienlijk boven het peil van 1914 gestegen waren. Bovendien ging het grootste deel van de lopende goudproduktie naar de vervanging van de voorraden van enkele landen van het Europese vasteland, vooral Frankrijk. Einde 1933 was de goudvoorraad van de Verenigde Staten niet hoger dan einde 1924. De goudproduktie die vóór

1914 tot een verhoging van de voorraad geleid had, had thans haar stuwkracht verloren, zeker in de Verenigde Staten, en zodra de achteruitgang van de zaken begonnen was, heeft het gevoerde beleid geen enkel ander middel aangewend om de liquiditeit te verhogen. Want toen de vraag naar handelskredieten afnam, ondernamen de centrale banken, op eigen initiatief, geen enkele open-marktverrichting van enige betekenis ten einde een expansie van het kredietvolume teweeg te brengen, noch werden de rentepercentages voor tal van verrichtingen in voldoende mate verminderd. Zelfs een stijging van de goudprijs kon de toestand niet redden, want de stagnatie van de wereldhandel hield aan. Aangezien de meer automatische methoden, die nauw verband hielden met de vóór 1914 aangewende lopende goudproductie, aldus in gebreke bleven, leek het de taak te zijn van de overheid zelf een middel te vinden tot verhoging van de liquiditeit, ten einde een vlotte werking van het monetaire stelsel onder moderne omstandigheden mogelijk te maken, zonder de stabiliteit in het gedrang te brengen.

Dat was, in korte woorden, de achtergrond van de moeilijkheden waarmede de monetaire autoriteiten na de tweede wereldoorlog te kampen hadden. De oorlog liet tal van problemen na, die voortvloeiden uit de verschillen in de relatieve waarde van de geldsoorten; grote inspanningen waren vereist, met inbegrip van verscheidene wijzigingen in de parivaarden van de voornaamste Europese valuta's, vooraleer tussen de belangrijkste deviezen een wisselstabiliteit tot stand kwam. Het bewijs van de gemaakte vooruitgang werd op het einde van 1958 geleverd toen een aantal, voornamelijk Europese, landen sterk genoeg meenden te zijn om hun munt voor niet-ingezetenen convertibel te maken; de daaropvolgende toeneming van de monetaire reserves van die, evenals van andere, landen hebben de kansen op het behoud van de wisselstabiliteit natuurlijk verhoogd. Bestendige stabiliteit is evenwel uit zichzelf geen vaststaand feit; zoals ten tijde van de vroegere gouden standaard moet men in de verschillende landen bereid zijn die, vaak aanvullende, politiek te voeren welke de handhaving van realistische wisselkoersen in de hand zal werken. De surpluslanden moeten bereid zijn aan kredietexpansie te doen en de landen die aan spanningen blootgesteld zijn, moeten bereid zijn de nodige interne herstelmaatregelen te treffen; zij moeten bovendien over voldoende middelen beschikken om aan de spanning in de betalingsbalans het hoofd te bieden in afwachting dat de voornoemde maatregelen hun uitwerking doen gevoelen. Daar de geldmiddelen in convertibiliteitsomstandigheden makkelijker van het ene land naar het andere kunnen overgebracht worden, moeten de verdedigingsmiddelen belangrijk genoeg zijn om een verzwakking van de monetaire structuur te verhinderen en om de gelegenheids-speculanten te doen inzien dat ze niet in staat zullen zijn de gebeurtenissen door hun operaties te controleren.

Naast de toegenomen monetaire reserves bestaat er thans een stelsel van internationale hulpverlening in de vorm van kredietakkoorden tussen de centrale banken en trekkingen en bijstandkredieten die van het Internationale Monetaire Fonds kunnen verkregen worden. Kredieten van de ene centrale bank aan de andere, zoals onlangs krachtens het zogeheten Akkoord van Bazel verleend werden, hebben doorgaans een zeer korte looptijd, terwijl de hulp vanwege het Internationale Monetaire Fonds vaak voor langere termijnen toegestaan wordt. Men verwacht van de leden dat zij de van het Fonds ontvangen kredieten zullen terugbetalen zodra hun toestand verbeterd, met een maximumtermijn van drie tot vijf jaar. De autoriteiten beschikken dus over de nodige tijd om werkelijke herstelmaatregelen te nemen; die tijd mag evenwel niet verspild worden. In overeenstemming met de gevestigde gebruiken van het Fonds, moeten de normen waaraan het herstelprogramma dient te beantwoorden des te strenger zijn naargelang de verleende hulp in verhouding tot de quota's groter is. Aldus werd het huidige systeem van een stevig veiligheidsstelsel voorzien ten einde de uitoefening van de eerste der twee functies van de vroegere gouden standaard — de handhaving van de stabiliteit der wisselkoersen — op een bevredigende wijze te verzekeren. Zeer aanzienlijke bedragen aan internationale middelen zijn beschikbaar om spanningen die in het stelsel tot uiting komen, te neutraliseren. De middelen van het Fonds die ter beschikking van de leden kunnen gesteld worden, bedragen \$ 3 miljard in goudvoorraden en de tegenwaarde van \$ 6,5 miljard in convertibele geldsoorten. De nieuwe leningsakkoorden die onlangs gesloten werden, zullen voor \$ 6 miljard aanvullende middelen in convertibele geldsoorten opleveren, die kunnen gebruikt worden om de valuta's van ieder van de tien bij deze akkoorden betrokken landen te steunen. Deze tien landen — de voornaamste industrielanden van de wereld — zijn waarschijnlijk het meest blootgesteld aan te grote bewegingen van kapitalen op korte termijn, zodat zij terecht de nodige stappen doen om elkaar te helpen met het doel elk gevaar voor verzwakking van de internationale geldstructuur af te wenden.

Het Fonds is dus bij machte al zijn leden, zowel kleine als grote, bij te staan, en het is ongegrond te denken dat de nationale en internationale verweermiddelen ontoereikend zijn om het hoofd te bieden aan de gevolgen van het aanhouden van de sleutel- of reservevaluta's (U.S.-dollars en ponden sterling) als een vorm van monetaire reserves of op particuliere rekeningen, inzonderheid gelet op het beleid dat door de autoriteiten van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië gevoerd wordt om de waarde van hun valuta's te handhaven. Persoonlijk ga ik akkoord met de opvatting van de Voorzitter van de Deutsche Bundesbank, de H. Karl Blessing, die in een rede voor de Verwaltungs- und Wirtschaftsakademie, te Düsseldorf, op 10 november 1961, verklaarde : « Door het huidige converti-

biliteitssysteem hebben wij, tegenover de dollar, en bijgevolg onrechtstreeks tegenover het goud, een graad van stabiliteit bereikt zoals sedert 1914 niet meer het geval was. Het lijkt mij vrij billijk dit te zeggen aangezien het stelsel van Bretton Woods de laatste tijd zo vaak gehegeld werd ».

Wat de wisselstabiliteit betreft, blijken de verwachtingen bijgevolg gunstig te zijn. In hoever echter is het hedendaagse stelsel in staat de tweede functie van de gouden standaard van vóór 1914 te vervullen, met name het verschaffen van voldoende liquiditeiten om aan de ontwikkelingsbehoeften van de groeiende volkshuishoudingen te voldoen (1) ?

Een van de hoofdkenmerken van bijna elke economie tijdens de jaren na de tweede wereldoorlog, was het hoge peil van de liquide activa in het bezit van financiële instellingen en van het publiek, in verhouding tot het nationaal inkomen. Doorgaans was er geen gebrek aan kredieten in nationale valuta's voor het financieren van de produktie en de handel. Maar slechts zeer weinig valuta's, waaronder de U.S.-dollar en de Zwitserse frank, waren toen convertibel. Sedert het einde van de oorlog werd een gestadige vooruitgang gemaakt bij het opruimen van de moeilijkheden die voortvloeiden uit het feit dat de meeste Europese valuta's niet sterk genoeg waren om convertibel gemaakt te worden. Tijdens het decennium dat op de oorlog volgde, werden constructieve pogingen gedaan, met name het Marshall-Plan en de Europese Betalingsunie. Vanaf het tijdstip van de Suezcrisis op het einde van 1956 en bij het begin van 1957, heeft de steun van het Internationale Monetaire Fonds een belangrijke rol gespeeld. De erkenning van de diensten die het Fonds kan bewijzen, kwam tot uiting in de in 1959 aangenomen verhoging van zijn quota's met ongeveer 50 pct., en onlangs nog in de leenovereenkomsten met tien van de voornaamste nijverheidslanden. Sedert 1958 zijn de internationale liquide middelen in het bezit van de monetaire overheid en van de particulieren, buiten de Verenigde Staten, aanzienlijk gestegen ten gevolge van het herhaaldelijk tekort van de Amerikaanse betalingsbalans, dat aanleiding gaf tot een afvloeiing van goud van nagenoeg \$ 6 miljard en een stijging van de U.S.-dollarverplichtingen eveneens ten belope van \$ 6 miljard. In de huidige omstandigheden van zeer verbreide convertibiliteit, betwijfel ik inderdaad of iemand de huidige graad van internationale liquiditeit als ontoereikend zou kunnen bestempelen. De jongste jaren had geen enkele kredietwaardige lener te lijden onder een tekort aan middelen voor het financieren van de wereldhandel, noch was er

(1) De stabiliteit, waarvan hierboven sprake is, heeft betrekking op de wisselkoersen en niet, in dit verband, op het prijspeil (of op de koopkracht). De prijsstabiliteit is natuurlijk ook van belang doch, zoals blijkt uit de ontleding die in dit artikel ondernomen werd, moet zij voortvloeien uit een gepaste politiek inzake liquiditeit die erop gericht is terzelfder tijd de inflatie en de deflatie te vermijden.

enig teken van een gebrek aan goede wil vanwege de voornaamste Staten om aanvullende middelen te verstrekken wanneer deze wegens de gewijzigde omstandigheden vereist waren.

Doch wat zal de toekomst ons brengen ? Men heeft zich afgevraagd wat er zal gebeuren wanneer de grote tekorten van de Amerikaanse betalingsbalans zullen verdwijnen — en die dag kan vlugger komen dan velen verwachten. Ook wordt de vraag gesteld of het onlangs geproduceerde goud niet grotendeels bij oppotters zal belanden, zodat er voor monetaire doeleinden als basis voor een verdere kredietexpansie weinig zal overblijven.

Wanneer wij de tweede vraag eerst beschouwen, dient genoteerd dat in Zuid-Afrika de produktie in 1961 met 7 pct. toenam en in de Westerse wereld als een geheel, excl. Rusland en zijn bondgenoten, met 3 pct., terwijl de totale produktie een waarde heeft van \$ 1,2 miljard. Met de moderne technische middelen loopt de goudproduktie blijkbaar geen gevaar te verminderen. Russische verkopen kunnen het bedrag wellicht tot \$ 1,5 miljard doen stijgen. Blijft het vertrouwen in de valuta's toenemen, dan zal minder goud opgepot worden, wat tijdens de jongste maanden in feite reeds het geval was, en zelfs na de afnemingen voor industrieel gebruik, zullen de bedragen die voor monetaire doeleinden beschikbaar blijven zeker niet onbelangrijk zijn. Die toestand betekent niet dat wij naar een min of meer automatische gouden standaard zoals die van vóór 1914 zouden terugkeren of inderdaad wensen terug te keren. We mogen niet vergeten dat de monetaire omstandigheden zelfs in die tijd geen volledige voldoening gaven. Tijdens de jaren van 1873 tot 1895 was er een deflatie en na de ontdekking van de goudvelden in Transvaal steeg het algemene prijspeil van 1895 tot 1914 met ongeveer 25 pct. Deze stijging, die door enkele hevige crisissen onderbroken werd, bracht heel wat ongerustheid teweeg. Of het ons bevalt of niet, we zullen ons om tal van redenen moeten verzoenen met meer geleide valuta's en we zullen ervoor moeten zorgen dat de valuta's goed geleid worden. Wat mij betreft, ik ben van oordeel dat het verlangen een standaard in te voeren, die de gouden standaard van vóór 1914 benadert, een droom is, en ik ben er zelfs niet zeker van dat het een mooie droom is. Inzake discipline zouden wij ons veel van de vroegere gouden standaard moeten herinneren, maar we kunnen de klok niet terugzetten en ons afkeren van de huidige meer geleide goudwisselstandaard, waarin het goud een nuttige helper maar geen meester meer is.

Wanneer dat inderdaad zo is, rijst de belangrijke vraag hoe men liquiditeiten tot stand kan brengen, zonder verhoging van het goudaanbod.

Het markante voorbeeld hiervan is dat van de Verenigde Staten. Van einde 1952 tot einde 1960 verminderde de goudvoorraad van de Verenigde Staten met \$ 6,5 miljard of met meer dan 25 pct., maar in dezelfde periode steeg de geldhoeveelheid (« money supply »), bestaande uit de biljettenom-

loop en de direct opvraagbare deposito's, met \$ 13,6 miljard of met ongeveer 10 pct. Ik zal hier niet onderzoeken of de stijging van de geldhoeveelheid volkomen aangepast was aan de behoeften. Men kan evenwel niet beweren dat zij in de economie van de Verenigde Staten een inflatie heeft teweeggebracht; het indexcijfer der groothandelsprijzen is in dat land sedert meer dan drie jaar niet gestegen — een prijsstabiliteit die gedurende lange tijd onmogelijk was. Ongetwijfeld was de gevoerde politiek slechts mogelijk dank zij het bestaan van een ruime goudvoorraad die trouwens nog aanzienlijk is. De overheid heeft evenwel een verscheidenheid van technieken gebruikt die tot de uitvoering van dat beleid hebben bijgedragen: wijzigingen van de interestpercentages, vermindering van de verplichte reserves voor handelsbanken en open-marktverrichtingen. Vooral de open-marktverrichtingen werden steeds belangrijker en behoren thans inderdaad tot de kern van het monetair beleid in de Verenigde Staten. Wellicht mag het Open Market Committee van het Federal Reserve System, dat geen deel uitmaakte van de oorspronkelijke structuur van dat stelsel, doch slechts in 1935 opgericht werd, thans beschouwd worden als de voornaamste afdeling van de centrale-bankorganisatie in de Verenigde Staten, en sommige van de gebruikte technieken verkeren nog in volle ontwikkeling.

In Groot-Brittannië ondernam de Bank of England (en sedert 1932 eveneens de Exchange Equalisation Account) reeds vroeger open-marktverrichtingen dan in de Verenigde Staten, en deze techniek werd de jongste jaren door de monetaire autoriteiten van een steeds toenemend aantal landen overgenomen. Zij die voor deze verrichtingen verantwoordelijk zijn, zullen steeds rekening houden met de evolutie van de betalingsbalans, zoals zij trouwens dienen te doen voor alle maatregelen in verband met het monetaire beleid. In tal van landen, inzonderheid in de kleine, zullen de overschotten en de tekorten van de betalingsbalans, naar mijn oordeel, voorts een overwegende invloed blijven uitoefenen op hun liquiditeitspositie, doch in de grote nijverheidslanden zal de binnenlandse liquiditeit niet slaafs verbonden zijn aan de beweging van de reserves. Hierop dient de nadruk gelegd te worden omdat men, naar ik constateer, vaak onderstelt (wellicht wordt het niet altijd duidelijk uitgedrukt) dat de liquiditeit slechts kan veruimd worden wanneer de monetaire reserves, hetzij in de vorm van goud, hetzij in de vorm van buitenlandse valuta's, verder toenemen. Ten slotte zijn zulke reserves in de eerste plaats vereist om het hoofd te bieden aan tijdelijke tekorten van de betalingsbalans, en bij een beter evenwicht van de betalingsbalans zou het wellicht mogelijk zijn zich te behelpen met minder reserves in verhouding tot het kredietvolume, zoals Groot-Brittannië daartoe in staat was vóór 1914, zelfs ofschoon Londen op dat ogenblik 's werelds verrekenkantoor voor de internationale financiële transacties was. Per slot van rekening bestaan de liquiditeiten die de wereld nodig

heeft om zijn zaken te drijven uit dollars en ponden sterling, Franse en Belgische franken, Duitse marken en andere belangrijke valuta's en, wanneer het krediet in de voornaamste geldsoorten terzelfder tijd kan toenemen, zullen de liquiditeitsbehoeften van de wereld bevredigd zijn. Nogmaals citeer ik uit de vooreen aangehaalde rede van de H. K. Blessing: « In een evenwichtige wereldeconomie heeft men minder reserves nodig dan in een economie waarvan het evenwicht verstoord is, en zijn de betalingsbalansen in evenwicht, dan zullen de monetaire reserves beter onder de verschillende landen verdeeld zijn dan zulks thans het geval is ».

Onder voorwaarde dat de huidige Britse inspanningen ter versteviging van zijn monetaire reserves voorts succes hebben, gaan we weldra naar een toestand waarin nagenoeg alle grote nijverheidslanden over aanzienlijke monetaire reserves zullen beschikken. Het beleid dat in die landen gevoerd wordt, is in hoge mate bepalend voor de evolutie van de liquiditeit. Gebeurt hun optreden in nauwe samenwerking met elkaar, dan moeten ze in staat zijn de passende maatregelen te treffen, door het aanwenden van moderne technieken, om elk tekort van de wereldliquiditeit te voorkomen, en aldus elke tendens die tot een schadelijke inflatie of deflatie in de wereldeconomie leidt, te keer te gaan.

Het is, zoals ik zei, een probleem dat vooral de grote nijverheidslanden aanbelangt; en het kan nooit sterk genoeg beklemtoond worden dat de minderontwikkelde landen voor hun ontwikkeling « echte besparingen », d.w.z. middelen op lange termijn voor de financiering van hun investeringen, nodig hebben.

Gelukkig zijn de monetaire autoriteiten in de grote nijverheidslanden aan beide zijden van de Atlantische Oceaan nauwer beginnen samenwerken — een verbetering waarvan de omvang misschien alleen naar waarde kan geschat worden door degenen die zich de periode tussen de twee wereldoorlogen nog herinneren toen de pogingen tot het leggen van contacten tussen centrale banken blijkbaar veeleer aanleiding gaven tot achterdocht dan tot samenwerking. Nog belangrijker is het feit dat die samenwerking tot stand komt op een ogenblik dat er eigenlijk geen probleem van liquiditeitstekort bestaat.

De voornaamste opdracht van het Internationale Monetaire Fonds bestaat erin de valuta's te helpen de algemene monetaire evolutie bij te houden; aldus draagt het Fonds bij tot de stabiliteit en de stevigheid van de huidige wisselstructuur. Ik meen evenwel dat het Fonds eveneens in aanzienlijke mate bijdraagt tot het verschaffen van voldoende liquiditeit voor de wereldeconomie. Door middelen ter beschikking te stellen van de landen die onder een tekort te lijden hebben, zal het, zelfs al dient de hulp aan het Fonds binnen enkele jaren terugbetaald, de zwakke plekken in de monetaire structuur versterken en aldus het ontstaan van cumulatieve uitwerkingen helpen voorkomen (zoals het het geval was na de instorting van de Oostenrijkse Kreditanstalt in de lente van 1931). Voorts kan de techniek van de

kredietlijnen, die het Fonds verleent aan lidstaten die om hulp verzoeken, een degelijke steun verschaffen aan een valuta zonder dat een werkelijke trekking plaatsheeft. Het Fonds kan een land dus ter hulp komen zonder dat andere lidstaten enig bedrag van hun eigen valuta's moeten afstaan.

Het feit dat de middelen van het Fonds gebruikt worden als een tweede reservelij, betekent bovendien een versterking voor de reserveposities van de aangesloten landen die aldus, in nauwe samenwerking met elkander, beter het beleid kunnen voeren dat op een gegeven ogenblik het meest geschikt wordt geacht. Terwijl elk afzonderlijk land moet letten op de relatieve sterkte van zijn eigen positie en daarnaar dient te handelen, kan somtijds een algemene gezamenlijke actie vereist zijn om het liquiditeitsaanbod aan te passen aan de algemene eisen van de wereld-economie.

Het Fonds is een van de centra voor samenwerking waar zulke gezamenlijke actie kan voorbereid worden. Er zijn nog andere, zoals de Bank voor Internationale Betalingen en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

In de enkele bladzijden die voorafgaan, heb ik getracht enkele gedachten te ontwikkelen over de, naar mijn oordeel, twee voornaamste oogmerken van een monetair stelsel : stabiliteit en liquiditeit. Dat is evenwel een veelomvattend onderwerp en ik geef er mij rekenschap van dat ik slechts enkele belangrijke punten aangeraakt heb en dat er tal van andere problemen zijn die ik in het kader van een enkel artikel niet kon behandelen.

Welke besluiten kunnen evenwel getrokken worden uit de punten die ik vermeld heb ?

Wat de stabiliteit der wisselkoersen betreft, werd sedert het einde van de tweede wereldoorlog reeds een aanzienlijke vooruitgang geboekt. In een groot aantal landen werd de convertibiliteit hersteld en men ontwikkelde een stelsel waardoor een aanzienlijke externe bijstand kan verleend worden om de betrokken landen toe te laten de geschikte maatregelen

te treffen voor het bereiken van een duurzame stabiliteit.

Ten aanzien van het liquiditeitsprobleem, is het niet mogelijk zo precies te zijn, voornamelijk omdat het vraagstuk van een tekort aan internationale liquiditeit vooralsnog niet zo acuut was dat een gezamenlijke actie vanwege de monetaire autoriteiten vereist was en omdat er geen enkele betrouwbare aanduiding bestaat wanneer dat zou kunnen gebeuren. Maar wij weten dat, moest het probleem zich voordoen, de monetaire autoriteiten een gezamenlijke actie zouden kunnen voeren ten einde de liquiditeit te verhogen met andere middelen dan degene die voortvloeien uit een verhoging van hun monetaire reserves. Door het bestaan van primaire monetaire reserves, die nu in het merendeel der grote landen een aanzienlijke omvang hebben, en van een tweede lijn van reserves in de vorm van op korte termijn beschikbare externe hulp, werd een zekere bewegingsvrijheid bereikt.

Het komt mij voor dat de toekomstige actie in dit kader dient gevoerd te worden. Beslissingen en zienswijzen zullen zorgvuldig dienen gewikt en gewogen te worden. Er is echter geen enkele reden om te geloven dat de Westerse wereld op dat gebied in gebreke zal blijven. Doen zich moeilijkheden voor, dan zullen de monetaire autoriteiten ze in nauw contact met elkaar moeten onderzoeken en wellicht nieuwe technieken uitwerken waaraan tot op heden weinig of geen behoefte was. De reeds genomen regelingen, zoals de leenovereenkomsten van het Fonds, sluiten geen enkele toekomstige maatregel uit die te zijner tijd wenselijk kan geacht worden. Ik mag zeggen dat de Statuten van het Fonds zeer soepel zijn, zoals reeds uit de leenovereenkomsten gebleken is. De reeds bereikte versteviging van de monetaire structuur en de graad van samenwerking die thans tussen de verschillende nationale monetaire autoriteiten bestaat, dienen zeker beschouwd als een goed voorteken voor de oplossing van de problemen die in de toekomst kunnen gesteld worden.

19 maart 1962.

**NA DE CONFERENTIE VAN WENEN :
BESCHERMENDE MAATREGELEN EN GRONDSLAGEN VOOR DE TOEKOMST**

door Robert TRIFFIN,
Professor aan de Yale University.

« It is, indeed, one of the irrationalities of human nature that we are prone to seek for easier, short-term solutions because we are afraid of the difficulties of the fundamental and real solutions. But in individual as in social life, it is the logic of facts that determines reality, not the logic of wishful thinking. »

Erich Fromm.

Volledige eensgezindheid over het bestaan van een latente crisis in het huidige internationale monetaire stelsel, bijna volledige eensgezindheid over de diagnose van deze crisis en toenemende eensgezindheid aangaande de onvermijdelijkheid van diepgaande hervormingen van het stelsel, doch twistpunten en aarzelingen betreffende de aard en het dringende karakter van die hervormingen, aldus kan men, volgens mij, de balans van de conferentie van Wenen samenvatten. Voorzeker een positieve en bemoedigende balans voor wie zich de moeite getroost na te gaan welke weg, in één jaar, tussen de conferentie van Washington in september 1960 en de conferentie van Wenen in september 1961 afgelegd werd.

Te Washington zong men de lof van de convertibiliteit die na dertig jaar monetaire chaos eindelijk opnieuw ingevoerd werd en verwierp men vol verontwaardiging zowel de kritiek nopens de kwetsbaarheid van het stelsel als de voorstellen om het te hervormen en te verstevigen. Een jaar later, daarentegen, namen de kritiek en de voorstellen tot hervorming de voornaamste plaats in op de agenda van de conferentie van Wenen. Op 8 januari jl., kondigde het Internationale Monetaire Fonds ten slotte aan dat, na uiterst vinnige en moeilijke onderhandelingen, een weliswaar ietwat gematigde versie aangenomen werd van de voorstellen die Per Jacobsson ongeveer een jaar voordien gedaan had om het internationale monetaire stelsel te beschermen tegen de ineensstorting waardoor het ten gevolge van de plotselinge kapitaalbewegingen tussen de voornaamste financiële centra van de wereld bedreigd werd.

1. Eensgezindheid over het bestaan van de crisis.

Het perscommuniqué betreffende de Jacobsson-akkoorden bevestigde weliswaar nog dat « de noodzakelijkheid van aanvullende middelen (voor het Internationale Monetaire Fonds) hoegenaamd niet voortvloeit uit een gebrek (*failure*) van het monetaire stelsel », doch eveneens dat « de nieuwe leningsakkoorden ernaar streven aan het Fonds aanvullende middelen te verschaffen... wanneer zij nodig blijken om een verzwakking (*impairment*) van het interna-

tionale monetaire stelsel te voorkomen of te verhelpen ». Het onderscheid is wellicht subtiel, doch laat ons daarover heenstappen...

Hoe dan ook, de gebeurtenissen van de vorige maanden namen elke twijfel weg omtrent het bestaan van de latente crisis van het stelsel der sleutelvaluta's. Amper drie weken na het sluiten van de conferentie van Washington, had de plotselinge stijging van de goudprijs te London de speculatie tegen de dollar ontketend. Deze bedaarde enkele maanden nadien om plaats te maken voor een nog zwaardere crisis van het pond sterling. De zogenaamde akkoorden van Bazel brachten in maart aan het pond een gepaste doch essentieel tijdelijke steun, die enkele maanden later door een massief optreden van het Internationale Monetaire Fonds werd vervangen. De verbetering van het pond ging tijdens de laatste maanden van het jaar evenwel gepaard met een nieuwe verslechtering van de betalingsbalans van de Verenigde Staten. En de hulp die door het Fonds aan het pond sterling verleend werd, had de middelen in goud en in « harde » valuta's die men in de toekomst nodig zou kunnen hebben om de dollar ter hulp te komen, tot het uiterste verminderd. Tegenover een « trekkingspotentieel » van \$ 6,1 miljard voor de Verenigde Staten alleen, beschikte het Fonds in augustus nog slechts over \$ 2 miljard goud en \$ 0,9 miljard deviezen van de landen van de Europese Economische Gemeenschap.

2. Eensgezindheid over de diagnose van de crisis.

De diagnose van de crisis was beslist minder gemakkelijk en thans nog zijn er verstandige mensen genoeg die erop wijzen dat het meest essentiële en het meest onmisbare bestanddeel van een stabiel internationaal monetair stelsel gelegen is in het evenwicht van de betalingsbalans der lidstaten en dat dit evenwicht zelf slechts kan verzekerd worden op voorwaarde dat ieder van die landen en inzonderheid de landen met een zogenaamde sleutelvaluta een « gezonde » monetaire politiek blijven voeren.

Hoe juist en belangrijk ook, toch is deze evidente waarheid niet voldoende om het institutionele vraagstuk, door het *internationale* monetaire stelsel zelf

gesteld, op te lossen. Eerst en vooral kan een volstrekt en uniform « gezond » nationaal beleid gedwarsboemd worden door een mislukking van het internationale stelsel waarvan het deel uitmaakt (1). Zoals wij hierna zullen zien, is dat stelsel thans uiterst kwetsbaar en kan het zelfs op elk ogenblik een onhoudbare inflatoire of deflatoire druk *ontheten* die het handhaven van een zogenaamde « gezonde » politiek ten zeerste zou bemoeilijken, ja zelfs onwaarschijnlijk en onwenselijk zou maken voor elke nationale overheid die om 's lands prijsstabiliteit en werkgelegenheid zowel als om de vrijheid en de stabiliteit van het wisselstelsel bekommerd is.

In de tweede plaats is het gewaagd en getuigt het van weinig doorzicht genoeg te nemen met instellingen die slechts op een bevredigende wijze kunnen werken in de utopische veronderstelling dat onze bewindsleden een verstandig beleid voeren en dat dit beleid door een aanhoudend geluk begunstigd wordt. Men kan evengoed beweren dat het overbodig zou zijn regenschermen te maken indien het nooit regende, of bliksemafleiders indien er nooit onweer was... De fabricage van regenschermen en bliksemafleiders gaat nochtans voort. Zo moeten wij er ook naar streven onze instellingen aan te passen ten einde de schade te beperken die zou kunnen voortvloeien uit de moeilijkheden waarmede elk land, in de toekomst zoals in het verleden, bij het voeren van zijn monetair beleid en de evolutie van zijn betalingsbalans ongetwijfeld af te rekenen heeft.

De huidige standaard, gebaseerd op de sleutelvaluta's, kan daarentegen slechts de schade vergroten. De moeilijkheden waarmede de Verenigde Staten thans te kampen hebben, zijn niet uitsluitend — of, naar mijn bescheiden mening, zelfs niet hoofdzakelijk — te wijten aan een « ongezond » monetair beleid, dat een onbezonnen expansie van de vraag en van de produktiekosten in de hand werkt of mogelijk maakt (2). Zij weerspiegelen, voor een groot deel, de naar verhouding te zware last die de Verenigde Staten op zich nemen in de financiering van de westelijke verdedigingsinspanning en

(1) Alhoewel nauw met elkaar verwant, gaat het om twee wel onderscheiden problemen waarvan de oplossingen elkaar aanvullen. Ik heb in al mijn geschriften ruimschoots de nadruk gelegd op het belang van de harmonisatie van de nationale vormen van monetaire politiek — harmonisatie die hetzij, zoals in de XIXe eeuw, spontaan tot stand komt, hetzij versterkt wordt door samenwerkings- of integratieakkoorden op regionaal of wereldvlak. Doch het welslagen zelf van dergelijke harmonisatie zal onvermijdelijk blijven afhangen van de doeltreffendheid van het internationale stelsel waarvan de nationale vormen van evenwichtspolitiek deel uitmaken.

(2) Het werkloosheidsspeil en het trage groeitempo van de economie zouden daarentegen tijdens de jongste jaren een meer expansieve politiek ruimschoots gerechtvaardigd hebben. Het overdreven verbruik vergeleken met de investeringen en de prijspolitiek van de staalijverheid en de weerslag ervan op de winsten, lonen en produktiekosten, blijken anderdeels voor een groot deel aanprakelijk te zijn voor de klaarblijkelijke verslechting van de concurrentiepositie van de Verenigde Staten op de wereldmarkten. Sinds een jaar of twee wordt het verschil evenwel kleiner, dank zij de aanpassingen die — na wellicht overdreven termijnen — door de aanzienlijke vooruitgang van de produktiviteit en de omvang van de betalingsbalansoverschotten der landen van de Gemeenschap uitgelokt werden.

van de economische bijstand aan de onderontwikkelde landen. Zij weerspiegelen eveneens de vrijwel onvermijdelijke gevolgen van de verantwoordelijkheid van de Verenigde Staten in de werking van de goudwisselstandaard tijdens de naoorlogse periode. Zelfs al zouden de Verenigde Staten erin slagen hun « basisbalans » in evenwicht te brengen, d.w.z. door hun overschotten in het lopend verkeer hun gezamenlijke programma's voor economische en militaire bijstand en hun directe investeringen in het buitenland te financieren, dan zou de dollar — en een monetair stelsel dat te exclusief op de dollar steunt — blijven afhangen van de willekeur van speculatieve kapitaalbewegingen en inzonderheid van alle massale en plotselinge repatriëringen van kapitalen die in de loop van veertig jaar wegens een gebrek aan stabiliteit, herhaalde devaluaties en het gebrek aan convertibiliteit van de Europese valuta's, hier een toevlucht zochten.

Van 1957 af heb ik op deze gevaren gewezen in *Europe and the Money Muddle* (3) en heb ik in de loop van de volgende jaren in talrijke geschriften en vóór het Amerikaanse Congres (4) zowel de diagnose van de latente crisis van het internationale monetaire stelsel als voorstellen tot hervorming van dit stelsel ontwikkeld.

Kort gezegd, ik herinnerde aan de onderhandelingen die juist na de eerste oorlog gevoerd werden om de ontoereikende wereldvoorraad monetair goud aan te vullen en zijn jaarlijks groeitempo met het oog op het stijven van de internationale reserves van de centrale banken in een expansieve economie te versnellen. De zogenaamde goudwisselstandaard verdoezelde gedurende enkele jaren de ernst van het probleem, door te voorzien in de goudschaarste door een stijgend gebruik van nationale geldsoorten — destijds hoofdzakelijk het pond sterling — als aanvullend liquiditeitsmiddel voor de centrale banken. Aangezien overleg in verband met de aanwending en de werking van het stelsel uitbleef, leidde dit vlug tot een gevaarlijke ontredering van de nettoreservepositie van het Verenigd-Koninkrijk en tot massale verplaatsingen zowel van officiële reserves als van vlottende kapitalen tussen het pond sterling, de dollar, de Franse frank, het goud, enz., om in september 1931 in een Britse monetaire crisis te ontaarden die de gehele wereld meesleepte.

Van 1914 tot 1928 beliep de vermeerdering van de deviezenreserves ongeveer *een derde* van de gezamenlijke verhoging van de monetaire wereldreserves. Van 1950 tot 1960 bedroeg deze bijdrage *meer dan twee derden* en voor het jaar 1960 alleen *meer dan negen tienden*. De stijgende, direct opeisbare en kortlopende schuldenlast van de Verenigde Staten levert sinds meer dan tien jaar het grootste deel van de verhoging van de deviezenreserves van de andere landen. Van einde 1949 tot einde 1961

(3) Yale University Press, 1957, blz. 116-138 en 284-304.

(4) Zie *Gold and the Dollar Crisis*, Yale University Press, mei 1960 (aangevuld en bijgewerkt in de uitgave van 1961).

Zevenenveertig jaar goudwisselstandaard

Bronnen : Publikaties van het Internationale Monetaire Fonds, van de Bank of England, van het Federal Reserve System, en — voor de vooroorlogs-jaren — van de Volkenbond. Voor meer details, zie *Gold and the Dollar Crisis*, blz. 61 en 72-73.

	1914-1960	1914-1928	1929-1933	1934-1938	1939-1949	1950-1960	1960
I. Bevoorradingbronnen van de monetaire wereldreserves ¹ :							
1. Lopende goudproduktie van de landen buiten het Sovjetblok	43	38	12	91	49	30	5
2. Russische goudverkopten	3			— 1	2	9	8
3. Andere transacties van monetair goud ²	15	29	119	—	— 8	— 7	— 6
4. Deviezen	38	33	— 31	11	58	68	93
II. Gemiddeld jaarlijks groeipercentage ³							
1. Verenigde Staten en Engeland	5,6	7,3	9,3	6,5	5,1	2,5	4,7
2. Andere landen	5,8	7,7	13,0	15,8	4,3	— 1,7	— 5,4
2. Andere landen	5,5	7,0	7,1	— 2,4	6,2	6,7	11,1
III. Veranderingen in de nettoreserves van de landen met een sleutelvaluta ⁴ :							
1. Engeland			3,6	9,4	— 0,7	— 20,8	— 3,9
2. Verenigde Staten			1,2	0,6	— 7,4	0,1	— 0,1
2. Verenigde Staten			2,4	8,8	6,6	— 20,8	— 3,8

¹ In pct. van de totale verhoging tijdens elke periode.

² Het uit de omloop nemen van muntstukken (29 in 1914-1928 en 11 in 1929-1933), waardevermindering van de dollar (108 in 1929-1933) en opnemng (—) van goud door het Internationale Monetaire Fonds in 1939-1960.

³ In pct. van de voorraad in het begin van elke periode.

⁴ Goud en officiële tegoeden in convertibele geldsoorten plus quota I.M.F., en min kortlopende buitenlandse schuld (sterling- en dollarsaldi) : uitgedrukt in miljarden dollars.

daalden de netto monetaire reserves van de Verenigde Staten van bijna \$ 22 miljard tot minder dan \$ 4 miljard, d.i. een vermindering van ongeveer \$ 18 miljard (meer dan 80 pct.), zonder rekening te houden met de gelijktijdige verhoging (\$ 5 miljard) van de dollarrekeningen van de private banken en de particulieren. Deze achteruitgang werd tijdens de laatste vier jaar merkkelijk sneller : terwijl die daling van de nettoreserves van de Verenigde Staten tijdens de jaren 1950-1957 gemiddeld minder dan \$ 1 miljard per jaar bedroeg, bereikt ze thans gemiddeld bijna \$ 2,8 miljard 's jaars. De grootste daling (\$ 3,8 miljard in 1960) valt, vreemd genoeg, samen met het grootste overschot van de balans der lopende verrichtingen en met de daaruit voortvloeiende verbetering van de balans der basistransacties, zoals zij op blz. 354 omschreven werd.

De lopende goudproduktie in de landen buiten het Sovjetblok leverde *minder dan een derde* van de stijging van de gezamenlijke wereldreserves aan goud en deviezen tijdens de periode 1950-1960 en slechts 5 pct. in 1960. Voor dit laatste jaar vertegenwoordigen de verkopen van Russisch goud op de westelijke markten bijna 60 pct. van de stijging van de wereldvoorraad monetair goud.

Het komt mij voor dat deze cijfers niet de minste twijfel laten bestaan omtrent de kwetsbaarheid van een monetair stelsel waarvan de stijving sedert meer dan tien jaar afhangt :

1. voor gemiddeld 30 pct., van de lopende goudproduktie die door het uitbreken van rassenconflicten in Zuid-Afrika in de naaste toekomst grotendeels zou kunnen uitvallen;

2. voor een klein doch toenemend deel, van de verkopen van Russisch goud op de westelijke markten;

3. voor meer dan de twee derden, van de groeiende direct opeisbare en kortlopende schuldenlast van de landen met een zogeheten sleutelvaluta, en hoofdzakelijk van de Verenigde Staten.

Men heeft gezegd dat ik in 1957 en 1959 een aantaand internationaal liquiditeitstekort aangekondigd had, terwijl daarentegen de internationale liquiditeit sedertdien tegen een overdreven tempo toegenomen is. Ik beweer geenszins destijds heel de omvang van de Amerikaanse tekorten, waaruit dit teveel aan liquiditeiten ontstaan is, te hebben voorzien. Ver van de klare taal der cijfers te loochenen, had ik eenvoudig de aandacht gevestigd op het feit dat « de enorme verbetering van de reserves van het buitenland tijdens de jongste jaren boven alles het resultaat was van een grootscheepse herverdeling van de nettoreserves van de Verenigde Staten ten voordele van de rest van de wereld... Klaarblijkelijk zou zulke beweging niet onbepaald kunnen voortduren zonder ten slotte het vertrouwen in de dollar zelf te ondermijnen. Van de andere kant, zou de wereld niet tot een zuiver gouden standaard kunnen terugkeren zonder de voortdurende expansie van de produktie en van de internationale handel in gevaar te brengen » (⁵).

Deze diagnose, gesteld op het ogenblik dat de Suezcrisis de destijds nog algemeen verspreide vrees van een « chronisch dollartekort » versterkte en die drie jaar later, d.w.z. enkele maanden vóór de speculatiegolf tegen de dollar van de herfst 1960, bevestigd werd in *Gold and the Dollar Crisis*, blijkt door de latere gebeurtenissen nauwelijks ontzenuwd te zijn.

Hoe dan ook, degenen die mijn voorstellen t.a.v. een internationale monetaire hervorming het sterkst

(⁵) *Europe and the Money Muddle*, blz. 296-297.

gehekeld hebben, uiten zich thans in bewoordingen die sterk op de mijne gelijken :

« Een internationale monetaire organisatie die gedeeltelijk berust op het goud en gedeeltelijk op nationale in goud inwisselbare geldsoorten — de goudwisselstandaard — bleek tussen de twee oorlogen zeer gevaarlijk en deed sedert het einde van de tweede oorlog opnieuw van zich spreken. Zij versterkt de inflatie tijdens haar optimistische of expansieve fase, en de deflatie (ja zelfs een ineenstorting) in haar pessimistische of contractieve fase. Zij vertoont een tendentie om de tekorten van de betalingsbalans aan te moedigen — en ze chronisch te maken — voor de landen waarvan de munt in het buitenland als reservevaluta gebruikt wordt (omdat deze landen, in plaats van hun tekorten te betalen, wat ze zou aansporen maatregelen te treffen om deze tekorten op te heffen, eenvoudig hun schuldenlast tegenover het buitenland vergroten). Hoe langer deze expansieperiode duurt, des te groter wordt de direct opeisbare buitenlandse schuldenlast van de landen met een sleutelvaluta, des te sterker wordt de dreiging van een internationale vertrouwenscrisis, van massale aanvragen voor terugbetaling in goud en, ten slotte, van een internationale monetaire ineenstorting.

» Voeren de landen met sleutelvaluta's een politiek, gericht op het evenwicht van hun buitenlandse rekeningen, dan daalt het aanbod van hun valuta's die bestemd zijn om als internationale reserves opgehoopt te worden. In feite moet elk stelsel van goudwisselstandaard teniet gaan, hetzij ordelijk door een terugkeer van de sleutellanden naar een gezonde politiek, hetzij in een chaos door een vertrouwenscrisis in de sleutelvaluta's en door belangrijke aanvragen van betalingen in goud. In 1931 ging de goudwisselstandaard gebaseerd op het pond sterling ten onder in crisissomstandigheden die de depressie aanzienlijk verergerden. Einde 1960 stonden wij op de rand van een vertrouwenscrisis in de dollar en van een instorting van de vorm van goudwisselstandaard die algemeen van kracht was. Thans verkeren wij in een adempauze, waarin een monetaire hervorming, met inbegrip van een rustige opruiming van de dollarstandaard, zou kunnen plaatshebben. » (*)

Op de conferentie te Wenen zelf bestond de schitterendste verdediging (?) van de goudwisselstandaard er eenvoudig in te ontkennen dat hij *noodzakelijk en intrinsiek* inflatoir, deflatoir of niet stabiel zou zijn. In feite, verklaart ons Dr. Holtrop, President van de Nederlandse Bank, : « biedt de geschiedenis van de gouden standaard ons periodes van goudovervloed en periodes van goudschaarste. Ook onder de goudwisselstandaard kunnen periodes

(*) Deze woorden zijn niet van mij, maar van mijn uitmuntende collega, Michael Heilperin. Zie *International Payments Imbalances and Need for Strengthening International Financial Arrangements*. Hearings before the Subcommittee on International Exchange and Payments of the Joint Economic Committee, Congress of the United States, Washington, D.C., 1961, blz. 336-337. Cf. *Gold and the Dollar Crisis*, blz. 63 en 67-69.

van overdreven aanbod van reserves afwisselen met periodes van schaarste.

» Intussen moeten wij toegeven dat de landen met sleutelvaluta's onlangs overdreven tekorten boekten en dat wij bijgevolg thans met overtollige liquiditeiten af te rekenen hebben... [Doch], naar mijn mening, moeten wij ernstig rekening houden met het argument dat de landen die thans een sleutelvaluta bezitten, op lange termijn zouden kunnen weigeren of onbekwaam zouden kunnen zijn om hun monetaire passiva voldoende te verhogen, ten einde de vraag naar aanvullende reserves van de landen die reserves aanhouden, te bevredigen... Wij kunnen [ten slotte] niet ontkennen dat de vrijheid van de overheid van deze landen om de goudreserves in deviezen om te zetten en omgekeerd, een potentiële bedreiging voor de stabiliteit van het stelsel uitmaakt. » (7)

Met andere woorden, is de goudwisselstandaard *noodzakelijk en intrinsiek* noch inflatoir noch deflatoir. Hij kan een van beide zijn. Hij is thans inflatoir, doch er bestaat veel kans dat hij op lange termijn deflatoir zal zijn, en hij ontsnapt slechts aan zijn inherent gebrek aan stabiliteit dank zij de huidige onzekerheid inzake de toekomstige goudwaarde van de dollar. « Want, indien het ondenkbaar was dat de in dollars uitgedrukte goudprijs ooit zou verhoogd worden, dan zou het merendeel van de landen die reserves aanhouden, wellicht uitsluitend dollarreserves wensen aan te houden, de goudwisselstandaard zou de tendentie vertonen in een dollarstandaard te veranderen en de Verenigde Staten zouden haast al het goud van de wereld moeten kopen... Indien het, anderzijds, bijna zeker was dat de goudprijs zou verhoogd worden, dan zou er haast geen monetaire overheid te vinden zijn die voorts nog dollars zou wensen aan te houden, en het stelsel zou een tendentie vertonen om tot een gouden standaard terug te keren, waarvoor het beschikbare goud ontoereikend zou zijn. » (8)

3. Aanhoudende onenigheid over de hervormingen op lange termijn.

Terwijl men het eens is over de diagnose van de crisis, lopen de meningen nog uiteen t.a.v. de dringende noodzakelijkheid en de aard zelf van de oplossingen op lange termijn die voor de consolidatie van het internationale monetaire stelsel nodig zijn.

In plaats van een sprong voorwaarts, in overeenstemming met de fundamentele tendentie van de historische ontwikkeling van het monetaire stelsel tijdens de jongste honderdvijftig jaar, zijn sommigen voorstander van een terugkeer tot een zuivere gouden standaard, wat een achteruitgang van vijftig jaar betekent. Van de andere kant, geven zij toe, dat dergelijke oplossing bij de aanvang onvermijde-

(7) *Summary Proceedings, Annual Meeting 1961*, Internationaal Monetair Fonds, Washington, 1961, blz. 112-114.
(8) *Ibid.*, blz. 114-115.

lijk een aanzienlijke revaluatie van de officiële goudprijs zou vergen — doch die zij voorzichtigheids-halve niet wensden te berekenen —, m.a.w. een algemene devaluatie van de nationale valuta's en meer in het bijzonder van de dollar en van het pond sterling (°).

Het is moeilijk een voorstel dat zo volledig van economische, historische en politieke betekenis verstoken is, ernstig op te nemen. Het voornaamste of veeleer enige argument ten gunste van de zuivere gouden standaard ligt in het zogenaamde automatisme van dat stelsel en in de bescherming welke dit automatisme tegen de waanzin van de mensen en meer in het bijzonder tegen de inflatoire neigingen van hun regeringen verstrekt. Doch dit automatisme is slechts een illusie die door eeuwen monetaire geschiedenis wordt tegengesproken. De hevige schommelingen van de goudproduktie hebben in het verleden nooit de evolutie van de geldmassa bepaald: noch in de negentiende eeuw, toen zich een ongekende expansie van het girale geld — bankbiljetten en deposito's — voordeed, noch in de vroegere eeuwen, die door de periodieke vermindering van het metaalgehalte der goud- en zilverstukken gekenmerkt waren (10). Nog minder kan men zich indenken dat onze kinderen en kleinkinderen het toekomstige monetaire beleid zouden willen binden aan de blinde en onberekenbare schommelingen van de wereldgoudproduktie.

Een herwaardering van de goudprijs is evenwel niet ondenkbaar. Doch zij zou vanzelfsprekend niet volstaan om het automatisme, waarvan H.H. Rueff en Heilperin dromen, te herstellen. En vooral zou zij slechts kunnen plaatshebben in de vorm van een *ongeval*, dat de mislukking van de huidige consolidatie-inspanningen van het stelsel der sleutelvaluta's zou bekrachtigen en dat slechts catastrofale gevolgen zou kunnen hebben. Terecht weigeren de Amerikaanse autoriteiten wel bewust een maatregel te overwegen waaruit in de eerste plaats de baisse-speculanten op de dollar, de voornaamste goudproducerende landen — inzonderheid Zuid-Afrika en de U.S.S.R. — en de landen met de grootste goudvoorraden — waaronder nogmaals de U.S.S.R. — voordeel zouden trekken en die daarentegen schade zou berokkenen aan de landen die hun vertrouwen in de dollar bewaard hebben en aan de centrale banken die het nauwst met de Verenigde Staten hebben samengewerkt door hun omwisselingen van dollars tegen goud, tijdens de jongste jaren, te beperken.

De President zou trouwens de dollar zonder de toestemming van het Congres niet kunnen deva-

luieren. Ongetwijfeld zou een embargo op het goud nodig zijn om de speculatie tijdens de lange debatten waartoe dergelijk voorstel aanleiding zou geven, te beteugelen, doch dit zou haast onvermijdelijk een feitelijke waardevermindering van de dollar tot gevolg hebben, wat op de te treffen beslissing zou vooruitlopen. Op de wisselmarkten zou zulks tot een chaos leiden aangezien sommige landen zouden trachten hun stabiliteit t.o.v. de dollar te bewaren, terwijl andere daarentegen zouden pogen hun munt van de schommelingen van de papieren dollar los te maken. Op politiek gebied, ten slotte, zou de waardevermindering van de dollar tegenover het goud en tegenover, tenminste, sommige buitenlandse valuta's de argumenten van de protectionisten en de isolationisten aanzienlijk versterken en ongetwijfeld een radicale ommekeer teweegbrengen in het liberaal beleid inzake handel en hulpverlening aan het buitenland, dat sedert jaren door de Verenigde Staten gevoerd wordt en dat zo krachtig bijgedragen heeft tot de vrijmaking van de handel en tot de ontwikkeling van de wereldeconomie.

Zo men, om die redenen, de herwaardering van het goud als oplossing van het vraagstuk verwerpt, kan men niet anders dan aanvaarden dat het gebruik van « kredietreserves » in het internationaal stelsel dient gehandhaafd ten einde te voorzien in het tekort van de lopende goudproduktie die kennelijk ontoereikend is om, op lange termijn, de toenemende behoeften aan reserves van een expansieve wereldeconomie te dekken. Twee oplossingen, en slechts twee, blijven in dit geval mogelijk (11).

De eerste oplossing bestaat erin het huidige stelsel van de sleutelvaluta's te handhaven en de helft, de twee derden of, zoals sedert jaren het geval was, zelfs een groter deel van de stijging van de wereldreserves te stijven door een voortdurende en snelle verhoging van de kortlopende buitenlandse schuld van de genoemde sleutelvaluta's. Doch dat men dan ophoude aan de Verenigde Staten of aan Engeland te vragen het evenwicht van hun « gezamenlijke betalingsbalans » te herstellen zodat een einde zou komen aan de uitzetting van hun dollar- en sterling-saldi, of dat men beslisse welke andere landen, hetzij samen met de Verenigde Staten en Engeland, hetzij in hun plaats, op hun betalingsbalans een doorlopend tekort moeten ontwikkelen, dat zou gefinancierd worden via de aanvaarding door de rest van de wereld van hun direct opeisbare of kortlopende schuld (12). Dergelijke verruiming van het stelsel der sleutelvaluta's zou trouwens zijn huidig gebrek aan stabiliteit slechts vergroten door de mogelijk-

(°) Een van de meest eminente voorstanders van een verhoging van de goudprijs, Sir Roy Harrod, stelt resoluut een verdubbeling van de prijs voor, doch is van oordeel dat zelfs dergelijke maatregel de behoefte aan een internationaal stelsel voor de creatie en de reglementering van de monetaire reserves die voor een evenwichtige expansie van de wereldhandel nodig zijn, geenszins zou opheffen.

(10) Zie in dit verband, *Gold and the Dollar Crisis*, blz. 65, en « After the Gold Exchange Standard? », *Weltwirtschaftliches Archiv*, Kiel, 1961, blz. 189-190.

(11) Ondanks de betovering die zij thans op de universitaire kringen uitoefent, laat ik de fantastische hypothese van algemeen aanvaarde stelsels van schommelende wisselkoersen terzijde.

(12) Het voorbeeld van de vroegere en huidige moeilijkheden, die de rol van sleutelvaluta aan het pond sterling en de dollar berokkende, was tot nog toe trouwens voldoende om de andere landen die geneigd waren hun nationale munt als internationale reservevaluta te laten gebruiken, te ontmoedigen.

heden tot verplaatsingen van de geldmiddelen te vermenigvuldigen, niet alleen van de geldsoorten naar het goud, doch eveneens tussen de verschillende reservevaluta's onderling.

Onvermijdelijk gaat dan ook de voorkeur, zij het als noodoplossing, naar het gecontroleerde aanleggen van reserves ter aanvulling van de goudvoorraad in de vorm van internationale deposito's, waarvan het gebruik door de deponerende landen zelf kan gecontroleerd worden.

Trouwens, zoals wij verder zullen zien, vormt diezelfde oplossing de kern van het Jacobsson-plan dat in dit verband mijn eigen voorstellen dicht benadert.

Deze kunnen makkelijk in drie punten worden samengevat :

1. Elke centrale bank zou de verbintenis aangaan een minimumpercentage van haar gezamenlijke monetaire reserves in de vorm van direct opeisbare deposito's bij het Internationale Monetaire Fonds aan te houden. Deze deposito's zouden de huidige inschrijvingen op het kapitaal van het Fonds vervangen en zij zouden de financieringsbronnen van zijn leenvermogen automatisch aanpassen aan de evolutie van de reserves van iedere lidstaat en bijgevolg aan de gezamenlijke evolutie van de betalingsbalans van elk lid t.o.v. de rest van de wereld. Elk land zou aldus een bepaald deel van zijn overschotten ter beschikking stellen van het Fonds, doch het zou vrij blijven om op elk ogenblik, in dezelfde verhouding, trekkingen te doen op zijn deposito's om alle latere tekorten van zijn betalingen aan het buitenland te vereffenen ⁽¹³⁾.

2. Het grootste deel van deze deposito's zou aanvankelijk worden samengesteld door de overdracht aan het Monetaire Fonds van de tegoeden in *nationale* valuta's — hoofdzakelijk dollars en ponden sterling — die voorheen, onder het stelsel van de goudwisselstandaard, door de centrale banken in plaats van werkelijk *internationale* reserves opgehoopt werden. Een plotselinge liquidatie van die tegoeden door het Fonds — d.w.z. de omwisseling ervan tegen goud — zou natuurlijk zowel onmogelijk als rampspoedig en doelloos zijn. Het Fonds zou ze aldus als gedeeltelijke belegging van zijn eigen activa bewaren en zou de terugbetaling ervan slechts vragen voor zover deze voor de financiering van zijn

toekomstige verrichtingen nodig en met het markt-evenwicht verenigbaar is ⁽¹⁴⁾.

3. Door dergelijke hervorming zou het Fonds over een enorm leningspotentieel beschikken waarvan het evenwel slechts gebruik zou dienen te maken in de mate dat het voor een geordende groei van de wereld-economie nodig en voordelig is. Acht men het nuttig in de overeenkomst zelf een beschermingsclausule tegen elk inflatoir misbruik van deze leenmogelijkheid in te lassen, dan zou men een waarschijnlijk maximum van de jaarlijkse omvang voor de leningen en beleggingen van het Fonds kunnen vaststellen, ten einde de gezamenlijke stijging van de wereldvoorraad aan reserves tot bijv. 3 tot 5 pct. 's jaars te beperken. Elke overschrijding van dit maximum zou door een wel bepaalde meerderheid moeten worden goedgekeurd (twee derden, drie vierden, enz.) ⁽¹⁵⁾.

Zoals men zich kan voorstellen, hebben deze voorstellen een verwoede tegenstand ontmoet vanwege sommige aan tradities en routines gehechte kringen. Men heeft ze als revolutionair bestempeld, hetgeen natuurlijk voldoende is om ze als utopisch en gevaarlijk te doen veroordelen, voornamelijk in de bankkringen en door de bureaucraten. Maar zijn zij het werkelijk? In feite stemmen zij overeen met de *ontwikkelingstendentie* van al de nationale bankstelsels, die allemaal tot de overtuiging kwamen dat het noodzakelijk was de nationale monetaire reserves, die destijds over handelsbanken verspreid waren, bij een enkele depositohouder te concentreren. Zo blijft thans nog een aanzienlijk deel — gemiddeld meer dan 50 pct. voor de landen buiten Engeland en de Verenigde Staten — van de zogenaamde *internationale* monetaire reserves verspreid in de vorm van saldi in *nationale* valuta's.

Belangrijker dan dit eerste louter verbaal bezwaar is het tegennatuurlijk verbond tussen de dwepende aanhangers van het goudautomatisme en de nieuwe apostels van het monetaire nationalisme. De eersten zijn bang voor de inflatoire gevolgen die van de voorgestelde hervorming zouden kunnen uitgaan en vergeten dat het inflatoire potentieel van het huidige stelsel — schepping van \$ 2.500 miljoen wisselreserves tijdens het jaar 1960 alleen, vergeleken met een stijging van de goudreserves van slechts \$ 340 miljoen — de inflatoire neiging van de inter-

⁽¹³⁾ Het strakke en willekeurige stelsel van de inschrijvingsquota's op het kapitaal van het Fonds leidde, zoals men weet :

a) tot een oververzadiging van het Fonds met roepies, cruzeiros, bolivianos, baths en andere kyats waarvoor er geen enkele aanwending bestaat, doch liet een gevaarlijk tekort ontstaan aan valuta's van de surpluslanden en inzonderheid aan E.E.G.-valuta's;

b) tot het feit dat de enorme Duitse overschotten op de landen die bij het Fonds ontleenden, uitsluitend of bijna uitsluitend door de Verenigde Staten gefinancierd werden in de vorm van dollarleningen van het Fonds; zie hierover de tussenkomst van Selwyn Lloyd op de jaarlijkse Conferentie van het Fonds te Washington in 1960, *Summary Proceedings, Annual Meeting, 1960*, blz. 42.

⁽¹⁴⁾ Deze procedure zou vanzelfsprekend slechts toepasselijk zijn op de tegoeden die in het verleden in de loop van vele jaren werden opgehoopt en die reeds in de huidige structuur van de internationale liquiditeiten opgenomen zijn. Alle nieuwe tegoeden die voortaan door de centrale banken opgehoopt worden, zouden aan het Fonds overgedragen worden. Zij zouden aan hun deposito's toegevoegd worden en van de deposito's van de Verenigde Staten of van Engeland afgetrokken worden. Zie *Gold and the Dollar Crisis*, blz. 117.

⁽¹⁵⁾ Deze bondige samenvatting verwaarloost een zeker aantal problemen die omstandig besproken worden in *Gold and the Dollar Crisis*, blz. 102-120, « Altman on Triffin : A Rebuttal » in *The Dollar in Crisis*, uitgegeven door Seymour E. Harris bij Harcourt, Brace and World, 1961, blz. 280-289, « Comments on Professor Angell's Paper », *Economic Journal*, Londen, maart 1962, enz.

nationale instellingen ver overtreft ⁽¹⁶⁾. Het kredietmaximum, waarvan hierboven sprake, zou bovendien een aanvullende bescherming betekenen tegen elk inflatoir misbruik van het leenvermogen van het Fonds.

De anderen stellen daarentegen de deflatoire tucht aan de kaak die het Fonds aan zijn leden zou kunnen opleggen evenals de offers aan nationale soevereiniteit die bij de oprichting van een internationale centrale bank zouden dienen gebracht. Ik, voor mijn part, zie moeilijk in hoe men een *vermeerdering* van het leenvermogen van het Fonds als deflatoir zou kunnen beschouwen, zelfs indien het Fonds zou weigeren de *nieuwe* actiemiddelen die hem zouden toevertrouwd worden in voldoende mate te gebruiken. En waarop komt de soevereiniteitsafstand in feite neer ?

De Verenigde Staten en Engeland zouden ervan afzien hun toekomstige tekorten te financieren door middel van nieuwe, mogelijke maar onzekere, vermeerderingen van hun kortlopende schuld tegenover de centrale banken; zij zouden evenwel beschermd zijn tegen het in dit stadium veel reëler gevaar van massale vereffeningen in goudmetaal van de saldi die door hen in het verleden opgehoopt werden. Door dergelijk akkoord zouden zij bijgevolg een deel van hun monetaire soevereiniteit herwinnen, die zij in feite ten gevolge van hun overdreven kortlopende buitenlandse schuld onder het stelsel van de goudwisselstandaard verloren hadden.

De andere landen, houders van dollar- en sterling-saldi, zouden weliswaar afstand doen van de mogelijkheid deze tegoeden plotseling in goudmetaal om te zetten, doch het gaat hier om een reeds vrij theoretisch recht, dat elk ogenblik door een eenzijdige beslissing van de debiteurlanden kan opgeheven of gewijzigd worden. Anderzijds zouden zij, in ruil van deze saldi, liquide rentende deposito's op het Fonds ontvangen, die een goudwisselwaarborg tegen alle latere monetaire manipulaties zouden behelzen.

Ten slotte — en in strijd met een vrij verspreide mening — houden mijn voorstellen geenszins de oprichting in van een internationale centrale bank ⁽¹⁷⁾, doch alleen de instelling van een verrekenkamer

voor nationale centrale banken en van een enig depositocentrum voor hun wisselreserves, ten einde de gezamenlijke creatie van « kredietreserves » te controleren en ze tegen de willekeur van eenzijdige beslissingen van de debiteurlanden te beschermen. Wel is het juist dat die twee op zichzelf even gezonde als bescheiden functies in het verleden aan de basis zelf lagen van de geleidelijke ontwikkeling van de nationale centrale banken. Later is zulke ontwikkeling ongetwijfeld mogelijk, maar dan eerder op regionaal (zoals de Europese Economische Gemeenschap) dan op wereldvlak, op voorwaarde dat de vooruitgang waarop zij steunt en die ze noodzakelijk maakt, gelijke tred houdt met de economische en politieke integratie van de lidstaten. Wat mij betreft, zou ik deze *mogelijkheid* als een nieuw argument ten voordele van dergelijke hervorming en niet als een bezwaar beschouwen. Doch ik geef eveneens toe, zoals ik het in al mijn vorige geschriften gezegd heb, dat dergelijke beschouwingen er logisch toe leiden de voorgestelde hervormingen gedeeltelijk uit te voeren in het kader van regionale instellingen, zoals de E.E.G., veeleer dan ze volledig in het raam van het Internationale Monetaire Fonds tot stand te brengen. Ik zal hierop op het einde van dit artikel bondig terugkomen.

4. Betekenis en toekomst van de Jacobsson-akkoorden.

In plaats van de noodzakelijkheid van de hierboven geschetste fundamentele hervormingen te ontkennen, zijn de Jacobsson-akkoorden in feite een eerste stap in deze richting. Weliswaar nog maar een eerste bescheiden stap die echter wellicht het maximum aan vooruitgang omvat die in de onmiddellijke toekomst mogelijk is en die van essentieel belang is voor de bescherming van het huidige internationale monetaire stelsel tegen het nakend gevaar voor een ineenstorting, een mogelijkheid die door niemand meer wordt ontkend.

Waarin bestaan deze akkoorden ? Samengevat, hebben de voornaamste landen die reserves aanhouden zich bereid verklaard tijdelijk aanvullende middelen ter beschikking van het Internationale Monetaire Fonds te stellen ingeval een dergelijke versteviging van zijn actiemiddelen nodig zou zijn om een of meer deelnemende landen te kunnen helpen het hoofd te bieden aan kapitaalbewegingen die het voortbestaan van de huidige goudwisselstandaard in gevaar zou kunnen brengen. Ieder deelnemend land behoudt zich evenwel het recht voor zijn deelneming te weigeren ingeval het deze ongewenst zou achten « gelet op de huidige positie en de vermoedelijke evoluties van zijn betalingsbalans

[*vervolg van nota* ⁽¹⁷⁾]

publiek in omloop zijnde geldsoorten) voor de centrale banken, gekoppeld aan de kredietverrichtingen van een vernieuwd Fonds, verschilt in beginsel geenszins van de vroegere en huidige verrichtingen van het Internationale Monetaire Fonds, van de Europese Betalingsunie, enz.

⁽¹⁶⁾ In veertien jaar — van 1947 tot einde 1960 — bedroegen de niet terugbetaalde leningen van het Internationale Monetaire Fonds minder dan \$ 870 miljoen, d.i. een gemiddelde van \$ 62 miljoen per jaar. Na acht jaar verrichtingen bezat de E.B.U. \$ 1.300 miljoen vorderingen, doch had gezorgd voor de vereffening van \$ 850 miljoen vroegere bilaterale schulden, d.i. een gemiddelde nettovermeerdering van \$ 56 miljoen per jaar.

⁽¹⁷⁾ De term « internationale centrale bank » stelt inderdaad de oprichting voorop van een circulatiebank die de plaats van de nationale centrale banken zou innemen en de huidige nationale geldsoorten door haar eigen uitgifte van een enige wereldvaluta zou vervangen. Mijn voorstellen hebben niets van die aard op het oog. Elke centrale bank zou verantwoordelijk blijven voor haar eigen uitgiften en haar monetair beleid waarvan de fouten, in de toekomst zoals in het verleden, uiteindelijk zouden gestraft worden aangezien dit beleid niet bij machte zou zijn tegelijkertijd de vrijheid en de stabiliteit van 's lands wisselstelsel te handhaven. De schepping van internationale reserves (maar niet van nationale onder het

en zijn reserves ». De aan het Fonds verleende voorschotten zullen binnen de vijf jaar terugbetaald worden, doch ieder land zal van een overwegend gunstig vermoeden genieten — het fameuze « overwelming benefit of the doubt » — wanneer het verklaart dat de stand van zijn betalingsbalans een vervroegde terugbetaling vergt.

Het totaal van de nieuwe kredietverplichtingen die in het akkoord worden overwogen, bedraagt schijnbaar \$ 6 miljard, doch dergelijk totaal heeft geen enkele betekenis voor de verrichtingen van het Fonds. Inderdaad, alleen de deelnemende landen zijn gemachtigd deze nieuwe middelen te ontfangen, en de verbintenissen door de eventuele ontleners aangegaan mogen vanzelfsprekend niet voor de financiering van hun eigen tekorten dienen.

Uit dit oogpunt beschouwd, blijkt de samenstelling van de nieuwe aangegane verbintenissen op zijn minst zonderling. Zes van de tien deelnemende landen verkeren inderdaad ⁽¹⁸⁾ in een bijzonder sterke positie zowel wat het huidige bedrag van hun reserves als wat de recente en tegenwoordige ontwikkeling van hun betalingsbalansen betreft. De mogelijkheid van belangrijke trekkingen vanwege deze landen op het Fonds lijkt thans niet erg nabij. Zelfs in de veronderstelling dat een plotselinge en brutale ommekeer van hun betalingsbalansen hun reserves in zulke mate zou doen dalen dat een volledige aanwending van hun huidige trekkingsrechten op het Fonds (\$ 4.526 miljoen op 31 december jl.) zou gerechtvaardigd zijn, zou dit over ruime middelen in de valuta's van de vier andere landen ⁽¹⁹⁾ beschikken (\$ 6.401 miljoen) om hieraan het hoofd te bieden. In deze omstandigheden ziet men moeilijk het nut in van de \$ 3.450 miljoen bijkomende verplichtingen welke deze vier landen zouden moeten aangaan, en die, volgens de voorwaarden zelf van de overeenkomst (artikel VI), slechts zouden kunnen opgevraagd worden indien zij nodig zouden blijken om in een tekort van de middelen van het Fonds te voorzien.

Veruit het meest waarschijnlijke en ongetwijfeld het enige feit dat het internationale monetaire stelsel zelf zou kunnen doen wankelen, is dat van de tekorten en trekkingen van de vier andere landen, en inzonderheid van de Verenigde Staten en Engeland. Tegenover gezamenlijke trekkingsrechten van \$ 8.648 miljoen van deze vier landen, beschikte het Fonds op 31 december jl. slechts over \$ 988 miljoen in de valuta van de andere zes landen. De nieuwe bijdragen van deze laatste landen ten bedrage van \$ 2.550 miljoen, zijn voorzeker niet zonder nut, doch ze blijven aanmerkelijk beneden de \$ 7.661 miljoen die in het overwogen geval nodig zouden zijn, en zelfs beneden de \$ 4.827 miljoen waaraan het Fonds behoefte zou hebben ingeval de Verenigde Staten alleen massale trekkingen zouden doen.

⁽¹⁸⁾ Duitsland, Frankrijk, Italië, Nederland, België en Zweden.

⁽¹⁹⁾ Verenigde Staten, Engeland, Canada en Japan.

Rekening houdend met 1) de huidige overvloed van het Fonds aan dollars en aan ponden sterling (\$ 5.744 miljoen); 2) de haast volledige uitputting van zijn middelen in valuta's van de Europese Economische Gemeenschap (\$ 900 miljoen) en met 3) « de huidige toestand en de vermoedelijke evolutie van de betalingsbalansen en de reserves » van de tien deelnemende landen (artikel VII van de overeenkomsten), kunnen de nieuwe verplichtingen die van Engeland en van de Verenigde Staten gevraagd werden, zeer waarschijnlijk als overbodig en in de praktijk onbruikbaar beschouwd worden, terwijl de verplichtingen die door de landen van de Gemeenschap aangegaan werden, als zeer krap en eventueel als onvoldoende dienen beschouwd te worden.

Ondanks het flagrant gebrek aan logica, is deze vermeerdering van de middelen van het Fonds een kostbare aanvulling van aard om de eventuele speculanten bij voorbaat te ontmoedigen. Het blijft trouwens mijn oprechte overtuiging dat, zou de stabiliteit en de vrije convertibiliteit van de dollar toch in het gedrang komen door massale en louter speculatieve opvragingen van geldmiddelen — veeleer dan door een onverantwoordelijke politiek en een voortdurende verslechting van de fundamentele balans van de Verenigde Staten —, de surpluslanden vlug tot een akkoord zouden komen over de bijkomende maatregelen die nodig zouden zijn om een ineenstorting van het internationale monetaire stelsel en een ramspoedige verstoring van het buitenlands economisch beleid van de Verenigde Staten te vermijden. Als blijk hiervan dient slechts gewezen op de \$ 900 miljoen die vorige lente te Bazel in der haast door de centrale banken verzameld werden om de sterlingcrisis te keer te gaan. De fundamentele positie op lange termijn van de dollar boezemt voorzeker meer vertrouwen in dan die van het pond sterling, en de continentale landen — en bijzonder de centrale banken — hebben nog meer belang bij de convertibiliteit en de stabiliteit van de dollar dan bij de inwisselbaarheid en de stabiliteit van het pond sterling. Ten slotte is de goudwisselwaarborg voorzien in de Jacobsson-akkoorden, die veel beter is dan de aan de akkoorden van Bazel verbonden waarborgen, ongetwijfeld van aard om, indien nodig, een eventuele uitbreiding ervan te vergemakkelijken.

Wij mogen dan ook kritiek uitbrengen op het gebrek aan logica — om niet te zeggen de ongerijmdheid — van de Jacobsson-akkoorden op louter technisch gebied, zonder daarom te ontkennen dat zij een onmisbare en gepaste dam vormen tegen de brutale ineenstorting die thans de internationale goudwisselstandaard bedreigt. Zij nemen de oorzaken zelf van de onstabiliteit die aan het stelsel eigen is, geenszins weg, doch zij verzekeren aan het Internationale Monetaire Fonds, op korte termijn althans, een voldoende bewegingsvrijheid om de crisissen in te dijken die het misbruik van *nationale* geldsoorten als *internationale* reserves in de toekomst zoals in het verleden onvermijdelijk zal uitlokken.

Van dat uitstel dient gebruik gemaakt om van de voornaamste landen die deviezen aanhouden een bevredigend akkoord te bekomen over de enige fundamentele maatregelen die, op lange termijn, de internationale monetaire structuur nog kunnen verstevigen en een gezonde aanpassing van de voorraad internationale reserves aan de gewettigde expansie-behoeften van de wereldeconomie kunnen bevorderen. Want ondanks de meningsverschillen die aangaande de urgentie en de juiste inhoud van dergelijke hervormingen blijven bestaan, zijn de verantwoordelijke kringen het vrijwel eens over de noodzakelijkheid, op lange of middellange termijn althans, en over de aard van de hervormingen.

President Kennedy verklaarde in zijn eerste boodschap aan het Congres in verband met 's lands betalingsbalans (26 februari 1961) :

« Een stijgend bedrag aan internationale monetaire reserves zal nodig zijn om de voortdurende groei van het volume van de handel, de diensten en het kapitaalverkeer tussen de landen van de vrije wereld te ondersteunen. Tot nog toe verlieten de vrije naties zich hiervoor op een stijgende goudproductie en een voortdurende aangroei van de dollar- en sterlingsaldi. In de toekomst is het wellicht niet steeds wenselijk of doelmatig volledig van deze bronnen af te hangen. Thans moeten wij, in samenwerking met de andere crediteurlanden, de methodes beginnen te onderzoeken die tot de versteviging en het doelmatig gebruik van de internationale monetaire instellingen — bijzonder het Internationale Monetaire Fonds — zouden kunnen bijdragen zowel om de nodige reservevermeerderingen te stijven als om de soepelheid te bereiken die als basis van een groeiende en gezonde wereldeconomie vereist is. Daarom vraag ik aan de Secretaris van de Schatkist zonder uitstel studies te ondernemen die op dit doel gericht zijn ».

Duidelijker was de Eerste Minister van het Verenigd-Koninkrijk, de H. Macmillan in zijn redevoering die hij op 7 april 1961 voor het Massachusetts Institute of Technology hield, en de doelstellingen die hij vooropstelde reiken nog verder :

« Allerlei remedies worden voorgesteld. De voornaamste moeilijkheden ter zake zijn wat ik zou kunnen noemen de mentaliteitsblokken welke deze remedies vertegenwoordigen... De verhoging van de kredietbasis door wederzijds akkoord schijnt iets immoreels te zijn. Wij doen zulks betrekkelijk vaak binnen onze respectievelijke nationale volkshuishoudingen, doch de toepassing van deze methode op internationaal terrein wordt moeilijk aanvaard... Zoals elk afzonderlijk land met veel moeite een centraal-bankstelsel tot stand bracht, zo zou er — als een ideale oplossing — een centraal-bankstelsel moeten bestaan dat zich tot alle landen van de vrije wereld zou uitstrekken ».

De Secretaris van de Schatkist van de Verenigde Staten, de H. Dillon, verdedigde op 19 juni jl. het Jacobsson-plan voor het Amerikaanse Congres, als « iets wat wij als praktisch beschouwen en wat

onmiddellijk kan tot stand gebracht worden. Van geheel andere aard is het voorstel van Triffin; hij erkent dat wij thans voldoende reserves en een toereikende wereldliquiditeit bezitten. Doch hij is vooruitziend en beweert dat zij in de toekomst ontoereikend zullen zijn en dat wij dientengevolge een volledig nieuw stelsel nodig hebben dat de huidige nationale reserves zal vervangen door een soort internationale reserve. Dat kan zeker ooit gebeuren. Het vergt een voortdurende studie die wij aanbevelen en zelf ondernemen. » (20)

Ten slotte, bracht Dr. Holtrop, President van de Nederlandsche Bank, te Wenen, op het Jacobsson-plan kritiek uit omdat « het geen antwoord geeft op de problemen die ik zoëven besprak [Zie hierboven blz. 356]. Aanvullende middelen zouden op de stabiliteit van de goudwisselstandaard weinig vat hebben. Zij zouden, binnen de perken van de huidige suggesties, geen oplossing bieden voor het probleem dat op lange termijn kan voortvloeien uit een ontoereikende liquiditeitscreatie. Van de andere kant, zouden zij het probleem van een huidige overtollige liquiditeitschepping kunnen verergeren » (21).

Maar hoe kan men de eindelijk erkende behoeften aan fundamentele hervormingen en de ingeboren afkeer van de centrale banken om bij voorbaat de concrete verbintenissen te aanvaarden welke voor een institutionele consolidatie van het internationale monetaire stelsel nodig zijn, met elkaar verzoenen? Is dat niet de kwadratuur van de cirkel vragen?

Ik geloof, integendeel, dat de jongste gebeurtenissen, en inzonderheid de Jacobsson-akkoorden, de weg kunnen vrijmaken voor een soepele en evoluerende oplossing van het probleem.

De centrale banken hebben in feite, in augustus jl., aan het Fonds de vorderingen overgedragen die zij vroeger in de vorm van sterlingsaldi verkregen hebben. Het Jacobsson-plan is erop gericht in de toekomst een herhaling van die soort transacties mogelijk te maken, inzonderheid ten gunste van de dollar, indien een crisis zulks zou vergen. Bestaat het wezen zelf van de transacties die ik zoëven schetste niet in de uitwisseling van saldi in nationale valuta tegen vorderingen op het Fonds zelf, overeenkomstig het hierboven aangeduide schema [Zie blz. 358].

Waarin bestaan de verschillen? Wanneer wij de tweederangs punten en inzonderheid louter terminologische verschillen, zoals tussen de term « standby credits » en « deposito's » buiten beschouwing laten, dan komen ze hierop neer :

1. Zoals wij gezien hebben, berekenen de Jacobsson-akkoorden de nieuwe kredietverplichtingen die van de deelnemende landen gevegd worden op zeer willekeurige wijze [Zie blz. 360]. Wanneer aanvullende bijdragen boven de huidige quota's

(20) *International Payments Imbalances and Need for Strengthening International Financial Arrangements, Hearings before the Subcommittee on International Exchange and Payments, Washington, 1961, blz. 39-40.*

(21) *Summary Proceedings, Annual Meeting, 1961, Internationaal Monetair Fonds, Washington 1961, blz. 115,*

nodig worden geacht, zouden wij aan die landen beter vragen het totale krediet dat zij aan het Fonds dienen te verlenen, onder elkaar te verdelen in verhouding tot de evolutie van hun gezamenlijke reserves. Indien de landen van de Gemeenschap eenvoudig aanvaard hadden aan het Fonds een totaal krediet te verlenen gelijk aan 30 pct. van de gezamenlijke reserves van elk der deelnemende landen, dan zou men volgens de berekeningen die ik in juni jl. in een niet gepubliceerd memorandum maakte, merkkelijk hogere middelen dan die van het Jacobsson-plan verkregen hebben. De verdeling van die bijdrage zou evenwel kennelijk anders geweest zijn dan die van de Jacobsson-akkoorden. De nieuwe verbintenissen van Duitsland en Italië, voorstanders van het Jacobsson-plan, zouden op dat ogenblik respectievelijk ongeveer \$ 1.450 miljoen en \$ 720 miljoen bereikt hebben, in plaats van slechts \$ 1.000 miljoen en \$ 550 miljoen. Anderzijds, zou men van de landen die tijdens de onderhandelingen het meest weerstand boden, met name Frankrijk, België en Nederland, slechts een gezamenlijke bijdrage van \$ 470 miljoen i.p.v. \$ 900 miljoen gevraagd hebben; terloops dient gezegd dat hun inschrijvingen op het kapitaal van het Fonds in verhouding tot hun reserves op 30 juni, die van Italië en Duitsland nu reeds ver overtreffen. Deze vergelijking maakt de uiteenlopende houding van de vijf landen te Wenen wellicht duidelijker. Zij laat veronderstellen dat het aanvaarden van het soepel criterium waarop mijn eigen voorstellen gebaseerd zijn, de onderhandelingen wellicht makkelijker in plaats van moeilijker had kunnen maken. Dat criterium streeft ernaar de kredietverplichtingen van de leden op elk ogenblik aan te passen, zowel aan de werkelijke behoeften van het Fonds als aan de lopende ontwikkeling van de reserves en het leenvermogen van elk land ⁽²²⁾. Het volledig liquide karakter van de eventuele kredieten, waartoe de landen zich zouden verbonden hebben, zou bovendien duidelijk blijken uit het stelsel zelf, tegenover het « overweldigend voordeel » dat de crediteurlanden zouden genieten in de gevallen die volgens de voorwaarden van de Jacobsson-akkoorden een trekking op het Fonds rechtvaardigen.

(22) Opnieuw berekend per 31 december jl., zouden de bijdragen gelijk aan het verschil tussen de huidige quota's en 30 pct. van de gezamenlijke reserves van ieder land — d.w.z. van hun officiële goud- en wisselgoeden plus hun nettocreditpositie bij het Fonds — volgende resultaten opleveren, in miljoenen dollars (eerste kolom) vergeleken met de Jacobsson-akkoorden (tweede kolom) :

<i>Overwegende crediteurlanden :</i>	2.746	2.550
Duitsland	1.254	1.000
Italië	827	550
Frankrijk	222	550
Nederland	180	200
Belgisch-Luxemburgse Unie	194	150
Zweden	69	100
<i>Overwegende debiteurlanden</i>	1.375	3.450
Verenigde Staten	1.242	2.000
Verenigd-Koninkrijk	—	1.000
Japan	—	250
Canada	133	200

2. De deelnemende landen zouden anderzijds het recht behouden te oordelen over de omstandigheden die een effectieve overdracht aan het Fonds van het geheel of een deel van de middelen die, volgens de voorwaarden van het in vorige paragraaf beschreven principieel akkoord, opvorderbaar zijn, zouden rechtvaardigen.

Wordt tot dergelijk gerechtvaardigde bijstorting besloten, dan zou het gezamenlijke bedrag van de bijdrage van de groep in zijn geheel eenvoudig berekend worden in termen van een eenvormig percentage van de brutoreserves van de groep, ten einde de bijdrage van elk land te bepalen, zoals hierboven werd voorgesteld.

Het zou de groep dus vrij staan een wisselcrisis af te wachten alvorens aan het Fonds de bijdragen te storten die het moet in staat stellen de landen die in moeilijkheden verkeren te helpen. Doch wanneer de algemene opinie zich met de gedachte zou verzoend hebben, zou hij eveneens in gemeen overleg kunnen besluiten de mogelijke crisissen te voorkomen — in plaats van ze af te wachten — door aan het Fonds de nodige middelen toe te kennen voor de vervroegde terugkoop van de deviezen die door de lidstaten met tegenzin aangehouden worden omdat ze in devaluatiegevaar verkeren en daarom onverschillig voor omwisseling tegen goud kunnen aangeboden worden.

3. Ten slotte zouden deze nieuwe bijdragen kunnen gestort worden bij een Europees of Atlantisch Reservefonds — vermoedelijk door bemiddeling van de Bank voor Internationale Betalingen — of bij het Internationale Monetair Fonds, ingeval de op te lossen problemen hoofdzakelijk zouden te wijten zijn aan het kapitaalverkeer tussen deze landen zelf, veeleer dan met derde landen. Deze derde soepelheidsfactor is bijzonder belangrijk gelet op de mogelijke ontwikkeling van de Europese Economische Gemeenschap en rekening houdend met de noodzakelijkheid de door het Verdrag van Rome voorgeschreven integratie van de economische politiek der deelnemende landen door een toenemende integratie van hun monetair beleid te steunen.

Doch dit zou ons op een heel ander onderwerp brengen ⁽²³⁾. Ten slotte spreek ik de hoop uit dat een toekomstige herziening van de Jacobsson-akkoorden de weg zal openen voor een geleidelijke, doch voldoende vlugge evolutie van een wankelende, nationalistische en onorganische goudwisselstandaard naar een werkelijke internationale monetaire organisatie aangepast aan de toenemende niet alleen monetaire, doch tevens economische en politieke — om niet te zeggen « atomische » — interdependentie van de wereld waarin wij leven en waarvan we hopen dat wij hem ongeschonden aan onze kinderen kunnen overdragen.

(23) Zie « Intégration économique européenne et politique monétaire » in *La Restauration des Monnaies Européennes*, speciaal nummer van de *Revue d'Economie politique*, Parijs, 1960, blz. 58-81.

DE HERVORMING VAN 1 JANUARI 1962 EN DE BELGISCHE GELDMARKT (vervolg)

Onderhavige studie omvat het tweede deel van het artikel dat onder dezelfde titel in het jongste nummer van het *Tijdschrift* werd gepubliceerd. Zoals in de inleiding van dat artikel werd gezegd, betreft het hier een bijwerking van de studie over « De Belgische geldmarkt », verschenen in het April-nummer 1960.

Deel II

DE BELGISCHE GELDMARKT

Doel van dit gedeelte is een stelselmatige beschrijving te geven van de Belgische geldmarkt en van haar huidige werking. Te dien einde werd vanzelfsprekend rekening gehouden met al de jongste wijzigingen en in het bijzonder met de hervorming van 1 januari 1962.

De studie beschrijft de verschillende instellingen van de geldmarkt; zij onderzoekt door middel van welke instrumenten of titels de financiële instellingen hun mobiliseerbare beleggingen doen en aan welke regels de creatie en de overdracht van die instrumenten onderworpen zijn; zij wijdt bovendien bijzondere aandacht aan het verband tussen de verschillende rentetarieven.

Vooraleer die beschrijving aan te vatten, wensen wij vooreerst het begrip « geldmarkt » nader te omschrijven en enkele fundamentele gegevens van de werking van de Belgische geldmarkt in herinnering te brengen.

I. ALGEMENE INLEIDENDE BEGRIPPEN

1. Het concept « geldmarkt ».

In België, zoals trouwens in het buitenland, is het begrip « geldmarkt » niet scherp omlijnd. Hoewel het aan een zeer werkelijke toestand beantwoordt, zou men kunnen zeggen dat het tot het gebied van het onbewuste is blijven behoren. In elk geval worden de grenzen van die markt wel vaag gezien maar niet scherp afgebakend; zij zijn ten anderen in beweging.

De benaming zelf is niet gelukkig gekozen. Het bepalend bijvoegsel « geld » heeft hier geen zin; het werd waarschijnlijk overgenomen uit een ver-

taling uit het Engels en wellicht dan nog uit een slechte vertaling. Wegens de instellingen die erbij betrokken zijn, strekt het gebied van de geldmarkt zich immers uit tot ver buiten de grenzen van het eigenlijke geldwezen.

In de beschrijvende literatuur der verschillende landen kan moeilijk een algemeen geldende of objectieve bepaling gevonden worden. Soms nemen de auteurs genoegen met vrij vage begrippen ⁽¹⁾.

Werken van deskundigen hebben het probleem beter omschreven. Hierna volgen drie voorbeelden van dergelijke bepalingen. P. Berger schrijft ⁽²⁾ : « Wanneer men het geld als eerste term van de transactie beschouwt, dan stelt men vast dat het geruild wordt... tegen schuldvorderingen op min of meer lange termijn of tegen deelbewijzen in de activa en in de winsten van een vennootschap; de gezamenlijke verrichtingen die daarop betrekking hebben, vormen de kapitaalmarkt, financiële markt of geldmarkt... Op de geldmarkt zijn het de beloften tot terugbetaling binnen korte termijn die verhandeld worden ». Volgens R.V. Roosa ⁽³⁾ is : « de geldmarkt de actieve markt van het geld en van zijn substituten, waarvan de financiële instellingen en andere gebruik maken om zich de nodige middelen voor hun gewone verrichtingen aan te schaffen ». Een meer omstandige bepaling verstrekt H.V. Roelse ⁽⁴⁾ : « De geldmarkt kan omschreven worden als de centrale nationale markt waarop tijdelijk overtoellige gelden van diverse instellingen een renderende belegging trachten te vinden zonder daarom hun liquide karakter te verliezen en waarop, anderzijds, behoeften aan kortlopende middelen worden bevredigd tegen een voor de geldnemer gunstige rentevoet ».

⁽¹⁾ Het is een fout die niet alleen wordt begaan door sommige schrijvers van algemene werken, doch die zelfs in sommige gespecialiseerde artikels voorkomt. Getuige daarvan, bij voorbeeld, volgende, naar onze mening onduidelijke, bepaling : « De geldmarkt, trefpunt tussen de markt van het geld op zeer korte termijn en de discontomarkt, tekent op in welke mate het beschikbare geld en het korte papier daadwerkelijk voor elkaar tegenpartij vormen ». (R. J. Truphil, « Le marché monétaire depuis la libération », *Revue Economique*, Parijs, september 1951, blz. 626-636).

⁽²⁾ P. Berger, « Le marché de l'argent à court terme », *Banque*, Parijs, juni 1958, blz. 352-359.

⁽³⁾ R.V. Roosa, *Federal Reserve Operations in the Money and Government Securities Market*, Federal Reserve Bank of New York, 1956, blz. 11.

⁽⁴⁾ H.V. Roelse, *The Money Market*, in *Money Market Essays*, Federal Reserve Bank of New York, 1952, blz. 1.

Deze drie definities vertonen blijkbaar overeenstemming wat een kenmerk van de geldmarkt betreft : het liquide karakter van de verhandelde fondsen. Maar zelfs op dit punt, dat blijkbaar nochtans in het begrip geldmarkt zelf besloten ligt, zijn de meningen vrij verdeeld wanneer het erom gaat de activa volgens die maatstaf in te delen. De meningen lopen eveneens uiteen wat de afbakening van de markt betreft, m.a.w. wanneer de lijst der deelnemende instellingen dient opgesteld.

Om deze dubbele moeilijkheid te omzeilen, gaven sommige schrijvers, zoals P. Berger, R.V. Roosa, H. Van der Valk, C.D. Jongman, M. Nadler, er de voorkeur aan een onderscheid te maken tussen een ruime en een enge opvatting van de geldmarkt, waarbij het verschil tussen beide begrippen gemaakt wordt op grond hetzij van de graad van liquiditeit, hetzij van de omvang der markt.

a) *Het onderscheid op grond van de liquiditeit.*

Deze indeling komt meestal neer op een onderscheid volgens de looptijd van de verhandelde instrumenten. De ruime opvatting bestrijkt alle vormen van kortlopend krediet, terwijl, volgens de enge opvatting, de geldmarkt beperkt blijft tot de schuld-titels op zeer korte termijn.

Rekenen de gespecialiseerde werken, waarnaar wij verwezen, de daggeldmarkt eenparig tot de tweede categorie, toch bestaat geen eensgezindheid over de vaststelling van de maximumduur der verrichtingen die tot de eerste categorie behoren. Die looptijd bedraagt één jaar voor H. Van der Valk ⁽¹⁾ en C.D. Jongman ⁽²⁾ en twee jaar voor P. Berger ⁽³⁾. Over het algemeen wordt deze laatste stelling bijgetreden. Enkele auteurs, waaronder Fr. Höfermann ⁽⁴⁾, rekenen er ook de kredieten op drie jaar bij. Volgens P. Berger komen ook kredieten op halflange termijn in aanmerking, op voorwaarde dat zij mobiliseerbaar zijn.

b) *Het onderscheid op grond van de omvang der markt.*

Volgens P. Berger omvat de geldmarkt in ruime zin « het geheel der omzettingen van geld tegen kortlopende schuld-titels van elke aard, welke materiële vorm zij ook mogen aannemen » ⁽⁵⁾. Ook R.S. Sayers sluit zich bij die opvatting aan ⁽⁶⁾. Volgens sommigen bestrijkt zij zelfs « alle mogelijkheden aangewend voor de financiering van om het

even welke economische bedrijvigheid » ⁽¹⁾ en strekt zij zich uit tot de markt van het langlopende kapitaal ⁽²⁾. Zulks lijkt ons echter overdreven.

Aan de hand van de gezamenlijke geraadpleegde werken, kan een algemene nomenclatuur — waarvan elke auteur afzonderlijk meestal zal afwijken — worden opgesteld van de types van schuld-titels die doorgaans op de geldmarkt in ruime zin worden verhandeld evenals van de soorten instellingen waarvan men over het algemeen aanvaardt dat zij op de geldmarkt in ruime betekenis tussenbeide komen.

De types van schuldvorderingen zijn :

- het daggeld
- de bankdeposito's
- de spaarboekjes
- de leningen op zeer korte termijn
- de accepten
- de andere handelsswissels
- de voorschotten
- de schatkistbons
- de uitvoerkredieten
- de mobiliseerbare produktiekredieten.

De types van tussenpersonen en economische agenten die op de geldmarkt optreden, zijn :

- de circulatiebank
- de handelsbanken
- de accept- en discontohuizen
- de spaarkassen
- de parastatale kredietinstellingen
- de maatschappijen voor de financiering van verkopen op afbetaling
- de gemeenschappelijke beleggingsfondsen
- de verzekeringsmaatschappijen
- de hypotheekkassen
- de pensioenfondsen
- de maatschappijen voor woningbouw .
- de Schatkist
- de lagere overheid
- de buitenlandse centrale banken
- de particulieren
- de bedrijven.

Het *Radcliffe Report* heeft met nadruk gewezen op de tussenkomst op de kredietmarkt van organismen die tot dan toe niet als geldmarktinstellingen werden beschouwd.

De valutamarkt wordt over het algemeen niet tot de geldmarkt gerekend, behalve door C.D. Jongman ⁽³⁾ en R. Studer ⁽⁴⁾.

Deze ruime opvatting van de geldmarkt is nochtans vatbaar voor kritiek. Men kan opmerken dat een dergelijke bepaling ook slaat op kredietverrichtingen, waarvan de titels praktisch niet overdraagbaar zijn

⁽¹⁾ H. Van der Valk, *De geld- en kapitaalmarkt*, Arnhem, Van der Wiele en Co, 1943, blz. 94.

⁽²⁾ C.D. Jongman, *De Nederlandse geldmarkt*, Leiden, Stenfert Kroese, 1960, blz. 25.

⁽³⁾ Cf. P. Berger, *op. cit.*, blz. 357.

⁽⁴⁾ Fr. Höfermann, *Geldmarkt und Geldmarktgeschäfte*, Frankfurt/Main, Fritz Knapp Verlag, 1959, blz. 11.

⁽⁵⁾ P. Berger, « Le marché de l'argent à court terme », *Banque*, Parijs, november 1958, blz. 679-683.

⁽⁶⁾ R. S. Sayers, *Central Banking after Bagehot*, Oxford, Clarendon Press, 1957, hoofdst. 10.

⁽¹⁾ M. Nadler, S. Heller, S.S. Shipman, *The Money Market and its Institutions*, New York, Ronald Press Company, 1955, blz. 3.

⁽²⁾ Cf. R.V. Roosa, *op. cit.*, blz. 11.

⁽³⁾ Cf. C.D. Jongman, *op. cit.*, blz. 26.

⁽⁴⁾ R. Studer, *Le marché monétaire de Londres*, Olten, Otto Walter, 1949, blz. 19.

(bij voorbeeld de voorschotten en het niet herdisconteerbare papier).

Bovendien vormt de geldmarkt slechts een afdeling van de kapitaalmarkt; het ruime begrip heeft het nadeel dat het aan eerstgenoemde niet genoeg een zelfstandige en van de andere kapitaalmarkten duidelijk afgescheiden plaats geeft.

Volgens de *enge opvatting*, wordt de geldmarkt meestal beschouwd als de markt waarop de transacties beperkt worden, eensdeels, tot de centrale bank, anderdeels, tot de banken, de financiële instellingen en de Schatkist. Nochtans onderscheidt E. Brehmer naast de geldmarkt *stricto sensu* waarop slechts de banken, de financiële instellingen en de Schatkist optreden, de markt van de centrale bank, met dien verstande dat tussen beide markten natuurlijk een nauwe band bestaat ⁽¹⁾.

Volgens de *enge opvatting*, komen slechts de financiële instellingen en de Schatkist in aanmerking, met uitsluiting van de andere economische agenten.

*
**

Wat de omvang van de markt betreft, zullen wij ons aan de *enge opvatting* houden.

In weerwil van het onnauwkeurige karakter van de uitdrukking « geldmarkt », zullen wij ons aan die term houden, omdat hij in de vakliteratuur burgerrecht heeft verkregen.

Wij zullen er daarbij evenwel op letten dat de inhoud van die benaming nauwkeurig dient omschreven te worden.

Met dat doel, zullen wij een wezenlijk onderscheid maken : naast de verrichtingen van de economische sectoren (Staat, bedrijven, particulieren, buitenland) onder elkaar en met de financiële instellingen, geschieden een aantal kenmerkende verrichtingen tussen de financiële instellingen zelf (geldscheppende of niet-geldscheppende instellingen). Om de betekenis van die verrichtingen beter in het licht te stellen, dient eraan herinnerd dat de financiële activa van het publiek bij de financiële instellingen een min of meer hoge graad van liquiditeit kunnen vertonen; die activa zijn des te gemakkelijker overdraagbaar naarmate zij meer liquide zijn; hun bewegingen kunnen per saldo de verplichtingen van een afzonderlijke financiële instelling verminderen : op dat ogenblik verliest deze laatste kasmiddelen en zij moet ze derhalve terug aanvullen. Elke instelling moet dus over haar eigen liquiditeit waken. Ter wille van het rendement zal zij er belang bij hebben zulks te doen door winstgevende overdraagbare vorderingen aan te houden, veeleer dan door renteloze kasmiddelen te bewaren; d.w.z. dat zij de mogelijkheid zal open houden om zich kasmiddelen aan te schaffen op het ogenblik dat zij het

hoofd zou moeten bieden aan opvragingen of, meer algemeen, voor het geval dat haar balans van stortingen en opvragingen van kasmiddelen ongunstiger zou uitvallen dan zij verwacht had. Alleen de centrale bank ontsnapt aan die zorg, behalve dan nog in de mate waarin ze in feite of in rechte verplicht is de terugbetaling van haar verplichtingen in goud of deviezen te verzekeren.

Aldus is de organisatie van een « geldmarkt » het gevolg van het streven naar liquiditeit en rentabiliteit van de financiële instellingen. Vandaar dat de geldmarkt kan gezien worden als de plaats waar de betrekkingen tussen de financiële instellingen tot stand komen en afgewikkeld worden, financiële instellingen waarvan de ene op zoek zijn naar kortlopende beleggingen voor hun beschikbare kasmiddelen, de andere naar onmiddellijk beschikbare gelden in ruil voor hun kortlopende vorderingen.

In die betrekkingen komt de Schatkist op zoek naar kasmiddelen tussenbeide. Zij kan tot op zekere hoogte beschouwd worden als een financiële instelling, hoewel haar beleggingen bijna zonder uitzondering naar dezelfde sector gaan ⁽¹⁾. Maar zelfs indien men de Schatkist beschouwt als een economische agent, omdat zij met de Staat samenvalt, hebben haar verplichtingen meer hoedanigheden gemeen met die van de financiële instellingen dan met die van de andere economische agenten.

Aan de verrichtingen op die geldmarkt nemen ook deel sommige instellingen die een regelende rol vervullen of verplichtingen van andere instellingen overnemen : de centrale bank en, in België, het Herdiscontering- en Waarborginstituut en het Rentenfonds.

Aldus opgevat, wordt de « geldmarkt » gevormd door de gezamenlijke markten waar verhandeld worden,

— *tussen de geldscheppende instellingen en de inbegrip van het Herdiscontering- en Waarborginstituut),*

— *tussen de geldscheppende instellingen en de andere financiële instellingen,*

— *tussen de ene en de andere en de Schatkist en het Rentenfonds,*

enerzijds, geldmiddelen aangeboden door de financiële instellingen op zoek naar mobiliseerbare beleggingen op korte termijn, geldmiddelen bestaande uit de kasmiddelen welke die instellingen ontvangen hebben en die de gedeeltelijke tegenpost vormen van diverse monetaire of niet monetaire activa van de economische agenten,

anderzijds, schuldtitels op korte termijn bestaande uit respectievelijk verplichtingen uit hoofde van daggeldleningen, herdisconteerbaar handelspapier, schatkistcertificaten en certificaten uitgegeven door het Rentenfonds.

⁽¹⁾ E. Brehmer, *Struktur und Funktionsweise des Geldmarktes der Deutschen Bundesrepublik seit 1948*, Tübingen, J. Mohr, 1956, blz. 1.

⁽¹⁾ « Proeve van grafische voorstelling der financiële mechanismen », *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, februari-maart 1960, blz. 61-92.

2. Enkele fundamentele gegevens over de Belgische geldmarkt.

De Belgische geldmarkt wordt beïnvloed door drie structurele factoren, die men voor ogen moet houden wil men haar werking begrijpen. Het zijn : de belangrijkheid van de verrichtingen met het buitenland, het hoge percentage van het chartale geld in de totale geldhoeveelheid en het gebrek aan evenwicht van de openbare financiën na de oorlog.

a) *De sterke afhankelijkheid van de Belgische economie van haar transacties met het buitenland.*

De waarde van de Belgische uitvoer van goederen en diensten bedroeg in 1960 36,5 pct. van het bruto nationale produkt berekend tegen marktprijzen, d.i. aanzienlijk meer dan in de buurlanden, Nederland uitgezonderd. Er dient in herinnering gebracht dat die verhouding 24,8 pct. bedraagt voor Groot-Brittannië, 25,7 pct. voor Duitsland, 16 pct. voor Frankrijk en slechts 5,3 pct. voor de Verenigde Staten.

Daar de Belgische volkshuishouding slechts klein van afmetingen is en tevens ruim open staat voor de handel met het buitenland, bewegen zich haar inkomens in nauw verband, zij het ook indirect, met de ontwikkeling van haar buitenlandse transacties.

De ontwikkeling van de geld- en kapitaalmarkten ontsnapt niet aan de schommelingen van het saldo van de lopende rekening of van de kapitaaltransacties met het buitenland. Bezien in het licht van de mogelijkheden van het monetaire beleid, is de toestand geheel anders in een ruime economie, waar de overheid een meer autonome stabiliserende invloed kan uitoefenen en vooral minder kans loopt de doelstellingen van het interne evenwicht niet te kunnen verzoenen met die van het externe evenwicht.

Wanneer het lopende betalingsverkeer met het buitenland een overschot vertoont, komt dit tot uiting in een afgifte van deviezen of vorderingen op het buitenland aan het bankwezen, met als tegenpost een uitgifte van geld; door omwisseling van die deviezen in nationale geldmiddelen, beschikken de banken over middelen op een ogenblik dat de kredietvraag van de bedrijven meestal afneemt; zij kunnen dus hun beleggingen op de geldmarkt verruimen.

In een periode van tekort op de betalingsbalans, gepaard gaande met een geldvernietiging, stijgt daarentegen over het algemeen de kredietvraag voor binnenlandse behoeften; dit is veelal het geval bij het begin van een conjunctuurherstel. De transacties met het buitenland verscherpen op dat ogenblik de tendens tot verkrapping van de geldmarkt, zoals zij de omgekeerde tendens versterken in geval van een overschot op de betalingsbalans.

Het kapitaalverkeer met het buitenland kan eveneens een versturende invloed uitoefenen via een autonome, van het binnenlandse conjunctuurverloop

onafhankelijke verruiming of inkrimping van de uitvoer van middelen op de geldmarkt.

b) *Het hoge percentage van het chartale geld in de totale geldhoeveelheid.*

Het publiek heeft in België een grotere voorkeur voor kasvoorraden in biljetten dan in de meeste andere landen. De verhouding van het chartale geld tot de totale geldhoeveelheid beliep, einde 1961, 56 pct. in België, tegen 45 pct. in Nederland, 41 pct. in Frankrijk en 42 pct. in de Bondsrepubliek ⁽¹⁾. Dit percentage is uitzonderlijk laag in de Angelsaksische landen : het bedroeg 20 pct. voor de Verenigde Staten en 38 pct. voor Groot-Brittannië.

Die verhoudingen, welke in normale omstandigheden nagenoeg geen wijziging ondergaan (omdat zij de gewoonten van het publiek weerspiegelen wat betreft de wijze waarop het zijn betalingen verricht en de samenstelling van zijn kasmiddelen), bepalen de mogelijkheden tot geldschepping van de banken. Het hoge percentage van het chartale geld in België verzwakt de kredietmultiplicator : inderdaad, telkens de depositobanken door kredietverlening geld scheppen, moet een hoog percentage van deze nieuw aangegane verplichtingen in biljetten uitbetaald worden.

c) *De voortdurend deficitaire toestand van de openbare financiën na de oorlog.*

De financiering van een voortdurend begrotings-tekort noopt de Schatkist ertoe aanhoudend een beroep te doen zowel op de geldmarkt als op de kapitaalmarkt. Zij neemt elk beschikbaar aanbod op eerstgenoemde markt op ⁽²⁾, bij zoverre dat de organisatie van de markt geleidelijk op de behoeften van de Schatkist afgestemd werd; het volume schatkistoertificaten in het bezit van de financiële instellingen, de bevrozing van een nog belangrijk bedrag van deze schuld tegen een vast rentepercentage, zijn uitingen van die toestand.

II. DE INSTELLINGEN VAN DE GELDMARKT ³

In België treden, naast de geldscheppende instellingen ⁽⁴⁾, als tussenpersonen op de geldmarkt op,

⁽¹⁾ In dit land zou het verhoudingscijfer gevoelig hoger liggen indien de dadelijk opeisbare deposito's bij de *Sparkassen* en andere deposito's, waarvan men het geldkarakter kan betwisten, werden uitgesloten.

⁽²⁾ Sedert enkele maanden is dat nochtans niet steeds meer het geval geweest, ten gevolge van een minder scherp gebrek aan evenwicht in de overheidsfinanciën en van de grote liquiditeit der financiële instellingen.

⁽³⁾ De omstandige documentatie voor deze beschrijving werd ons verstrekt door het Departement « Disconto en Portefeuille » van de Bank.

⁽⁴⁾ De Nationale Bank en de banken. Twee andere geldscheppende instellingen komen niet op de markt : het Bestuur der Postchecks en het Muntfonds. Het eerste besteedt al zijn middelen aan de financiering van de Schatkist; het tweede treedt op de rentenmarkt op (zie onze verhandeling in het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* van februari-maart 1960).

de publiekrechtelijke kredietinstellingen (Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet, Nationale Kas voor Beroepskrediet, Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet), particuliere kredietinstellingen buiten het bankwezen en de institutionele beleggers (Algemene Spaar- en Lijfrentekas, particuliere spaarkassen, pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen). Bovendien nemen ook enkele buitenlandse instellingen en verscheidene parastatale bedrijven, zonder tussenkomst van de financiële tussenpersonen, deel aan de transacties in bepaalde afdelingen van de geldmarkt; hun optreden is van geringe betekenis en vindt veeleer zijn verklaring in de eisen van het ogenblik dan wel in functionele beweegredenen.

Zoals hierboven werd aangehaald, omvat onze definitie van de geldmarkt eveneens de Schatkist, inzonderheid wegens de betekenis van de schatkistcertificaten als beleggingsobject op korte termijn voor de financiële instellingen. Ten slotte, omvat deze definitie het Herdiscontering- en Waarborginstituut, dat belast is met het houden van de acceptenmarkt, evenals het Rentenfonds, dat werd opgericht om de markt der overheidsfondsen te regulariseren en bovendien, sedert november 1959, een regulariserende rol vervult op de daggeldmarkt.

Hierna volgt een beknopte beschrijving van de belangrijkste tussenpersonen op de geldmarkt, te beginnen met de Nationale Bank en de Schatkist, respectievelijk geldschietter en geldnemer in laatste instantie.

1. Het optreden van de Nationale Bank op de geldmarkt.

Behalve de muntstukken en biljetten van de Schatkist, die een zeer klein gedeelte van de geldhoeveelheid vormen, wordt het chartale geld uitgegeven door de Nationale Bank, de enige circulatiebank. Ook de dadelijk opvraagbare verplichtingen van de Bank in rekening-courant dienen als instrument voor de betalingen onder financiële instellingen.

De werking van de circulatiebank werd beschreven in het laatste hoofdstuk van de studie die in het Februari-maartnummer 1960 van het *Tijdschrift* verscheen. Als geldschietter in laatste instantie wordt de circulatiebank verzocht, in geval van verkrapping van de geldmarkt, haar kredietverlening te verruimen. Deze verkrapping kan absoluut zijn in geval van omzetting van activa in biljetten of deviezen; zij kan echter ook betrekkelijk zijn wanneer nieuwe activa van het publiek gevormd worden bij de financiële instellingen, terwijl de kasvoorraad van deze laatste onveranderd blijft.

De toeneming van de dadelijk opeisbare verplichtingen van de Bank — in biljetten of in rekening — gaat gepaard met een aangroei van de vorderingen op de particulieren en de bedrijven, op de Staat of

op het buitenland, of heeft plaats in ruil van voorschotten op onderpand aan financiële instellingen.

Vorderingen op de bedrijven en de particulieren worden hoofdzakelijk verkregen via het disconteren van handelspapier aangeboden door de banken of door het Herdiscontering- en Waarborginstituut of door sommige andere openbare kredietinstellingen. Verder ook, doch in bijkomende mate, via voorschotten op onderpand van overheidspapier. Bovendien behield de Bank betrekkingen met de particulieren en de bedrijven door tussenkomst van de discontokantoren die bij haar agentschappen zijn opgericht: de kantoren verschaffen, in de vorm van een aval, de derde handtekening vereist voor het disconteren van handelspapier bij de Bank.

Het aangeboden papier wordt slechts aanvaard binnen de perken van de ter zake vastgestelde regelen en van de herdiscontolijnen ⁽¹⁾.

Onder die regelen is er één statutair vastgelegd en dus onveranderlijk. Het betreft de beperking ingevoerd bij artikel 19 der statuten volgens hetwelk slechts dat handelspapier gedisconteerd wordt dat binnen de 120 dagen vervalt en door drie solvabele handtekeningen gewaarborgd is: een der handtekeningen mag vervangen worden door een pand. De andere regelen van herdisconterbaarheid die de Bank eigenmachtig vaststelt, betreffen de aard, de hoedanigheid en de looptijd van het te herdisconteren handelspapier. Aldus weigert zij sedert enkele jaren de handelswissels, andere dan bankaccepten, die op het ogenblik waarop zij getrokken werden een looptijd van meer dan 120 dagen hadden. Binnen deze grens van vier maanden, bepaalde de Bank inzake de looptijd van de wissels die bij haar kunnen gemobiliseerd worden, normen die verschillen volgens de te financieren activiteit. Zij weigert aldus eveneens de wissels getrokken voor financiering van verkopen op afbetaling.

Voor iedere depositobank zijn herdiscontolijnen vastgesteld die de mogelijkheden van het beroep op de centrale bank kwantitatief begrenzen. Zij worden bepaald in verhouding tot de eigen middelen van de banken (kapitaal en reserves).

Naast haar psychologische weerslag, doet de discontopolitiek van de Bank zich op verschillende wijzen gevoelen. De wijzigingen van de toegelaten looptijd van de wissels die tot het herdisconto worden toegelaten, veroorzaken bewegingen in het volume van het beschikbare krediet. De wijzigingen in de discontovoet oefenen een meer algemene weerslag uit. Zij kunnen, enerzijds, inwerken op het volume van de vraag: hoge interesttarieven kunnen de vraag naar middelen ontmoedigen en lage tarieven

(1) De Bank verleent haar visum voor wissels getrokken op en geaccepteerd door banken en die op in- of uitvoer betrekking hebben en aan bepaalde eisen voldoen. Door dit visum verbindt de Bank zich formeel de geviseerde wissel tot de herdiscontering toe te laten. Hierover zal worden gehandeld in het hoofdstuk betreffende het Herdiscontering- en Waarborginstituut.

kunnen, omgekeerd, de vraag aanwakkeren. Anderzijds, kunnen zij echter het aanbod beïnvloeden: hoge rentevoeten kunnen het aangeboden volume geldmiddelen doen toenemen door hun invloed op het kapitaalverkeer met de rest van de wereld evenals op de opotting. Ten slotte evolueren de meeste interesttarieven van de geldmarkt in overeenstemming met de discontovoet van de Bank.

Deze laatste verschilt naargelang de hoedanigheid van het papier. Belangrijker is het te onderstrepen dat de rentevoet al dan niet van bestraffende aard is naargelang de wijze waarop de wissels worden gemobiliseerd. Wanneer deze laatste op de discontomarkt buiten de Bank verhandeld worden door de bankiers-acceptanten of -endossanten tegen het meer gunstige tarief van het Herdiscontering- en Waarborginstituut, en dit laatste, bij gebrek aan voldoende middelen op de daggeldmarkt, een beroep moet doen op het herdisconto van de Nationale Bank, is de officiële discontovoet voor het Instituut blijkbaar van bestraffende aard; dit mechanisme vertoont enige gelijkenis met dat van de Engelse geldmarkt. Wanneer de handelswissels echter door de bankiers-endossanten rechtstreeks bij de Bank worden gemobiliseerd, zijn de officiële interesttarieven niet van bestraffende aard. In feite dienden de Belgische banken, althans tot in 1958, rechtstreeks en vaak voor hoge bedragen een beroep op de Bank te doen; de structuur van de geldhoeveelheid in België bracht voor de banken inderdaad biljettenafvloeiingen mee wanneer zij aan kredietexpansie deden; anderzijds legde de bankreglementering hun, sedert het einde van de oorlog, bovendien de verplichting op bepaalde activa als dekking van hun deposito's aan te houden; de banken dienden dus handelspapier te herdisconteren. Het tarief van hun kredieten bleef dan ook traditioneel hoger dan de herdiscontorente. Nochtans dient vermeld dat sedert 1959, en behalve in uitzonderlijke periodes, de banken niet veel handelspapier meer bij de Bank herdisconteerden wegens de ruime liquiditeiten waarover zij beschikken en de verhoogde herdisconteringsmogelijkheden op de markt van het particulier disconto.

Wij hebben gezien hoe de Bank het kredietvolume kan beïnvloeden door de toelatings- en rentevoetwaarden die zij voor het disconteren van het handelspapier stelt, te wijzigen. Sedert 1 januari 1962 kan zij eveneens haar invloed doen gelden door via de Bankcommissie kasreservepercentages te doen vaststellen of ze te doen wijzigen zodat een min of meer groot deel van de werkmiddelen der banken bevroren wordt ⁽¹⁾.

Naast discontokredieten verleent de Bank voorschotten op onderpand van overheidspapier, hoofdzakelijk aan de banken en aan andere financiële instellingen.

De bewegingen van de direct opeisbare verplichtingen van de Nationale Bank kunnen, in de tweede

⁽¹⁾ Cf. het eerste gedeelte van onderhavig artikel in het *Tijdschrift* van maart 1962, blz. 231-237.

plaats, voortvloeien uit aankopen of verkopen van goud en van rekeningtegoeden in deviezen.

Daar de banken ervoor zorgen dat hun wisselpositie à la hausse of à la baisse binnen nauwe perken blijft, veroorzaakt een evenwichtsverstoring van enige omvang in het betalingsverkeer met het buitenland, door bemiddeling van het bankstelsel, een beweging van de valutareserves van de Bank en, als tegenpost, een wijziging in haar verbintenissen in rekening-courant of in de biljettenhoeveelheid. Deze valutareserves omvatten vanzelfsprekend de kredieten die zij in het raam van de internationale akkoorden verleent en die zij financiert. Hiervan is thans het enige belangrijke krediet het door de Bank volgestort gedeelte van de deelneming in het Internationale Monetaire Fonds, d.i. het gedeelte dat in goud of in dollars en door storting van Belgische franken op de rekening-courant van het Fonds werd betaald. Daarentegen hebben twee categorieën kredieten, die vroeger gedurende zekere periodes aanzienlijke bedragen bereikten, slechts weinig of geen betekenis meer; het betreft de E.B.U.-kredieten die de debiteurlanden schier volledig terugbetaalden en de kredieten in het raam van de bilaterale betalingsakkoorden, die, in de mate dat zij nog bestaan, gefinancierd worden door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, omdat zij niet op korte termijn zijn. Ten slotte, overtroffen de kredieten in het raam van de Europese Monetaire Overeenkomst nooit enkele tientallen miljoenen en zij worden geregeld vóór elk maandultimo vereffend.

De derde categorie activa die de Bank verkrijgt, is overheidspapier uitgegeven door de Staat of door bepaalde organismen waarvan de verbintenissen de staatswaarborg genieten ⁽¹⁾.

Ten einde een te groot beroep op die financieringsfaciliteiten te vermijden, werd het krediet dat de Bank in de vorm van disconto van overheidspapier verleent, beperkt tot F 10 miljard door een Overeenkomst afgesloten op grond van artikel 13 van haar organieke wet ⁽²⁾. Is die grens zeer strikt, dan voorziet de Overeenkomst nochtans overschrijdingsmogelijkheden in bijzondere gevallen, inzonderheid wanneer opvragingen van deposito's bij de Dienst der Postchecks of bij de banken de openbare schuld plots en aanzienlijk zouden doen teruglopen.

Er dient aan herinnerd dat de Bank een uit de oorlog voortvloeiende gevestigde vordering van F 34 miljard op de Staat bezit.

⁽¹⁾ Onder die instellingen heeft in feite alleen het Rentenfonds in belangrijke mate op de Bank een beroep gedaan; in de paragraaf betreffende het Rentenfonds zal over de kredieten van de Bank aan die instelling gehandeld worden. Het beroep van de andere openbare kredietinstellingen op de Bank in de vorm van disconto van promessen is daarentegen nooit van grote betekenis geweest; het heeft thans opgehouden, daar die instellingen hun toevlucht nemen tot herdiscontering van handelspapier of tot voorschotten op onderpand.

⁽²⁾ Vermeld dient dat een kredietmarge van F 333 miljoen, krachtens een Overeenkomst van 15 april 1952, ter beschikking van de Luxemburgse Staat werd gesteld.

De Bank mag bovendien tot een bedrag gelijk aan haar kapitaal, haar reserves en haar afschrijvingsrekeningen, nationaal overheidspapier aankopen. Het bedrag hiervan belooft thans F 2,6 miljard.

De teken- en pasmunten in het bezit van de Bank kunnen eveneens als een kredietverlening aan de Schatkist beschouwd worden. Deze voorschotten zijn echter, bij overeenkomst, tot F 700 miljoen beperkt.

2. Het optreden van de Schatkist op de geldmarkt.

De wet van 15 mei 1846 op de staatsboekhouding geeft geen bepaling van de openbare Schatkist. Het koninklijk besluit van 10 december 1868 betreffende de algemene inrichting van de staatsboekhouding verstrekt evenmin een definitie van die instelling, die zich juridisch met de Staat vereenzelvt.

Nochtans kennen de economen aan de Schatkist een functionele zelfstandigheid toe.

Aanvankelijk belast met de functie van algemeen staatskassier en van bankier van de begroting, ging de Schatkist geleidelijk een ruimer terrein bestrijken, bij zoverre dat ze thans optreedt als een bankier waarvan de verrichtingen het kader van de begrotingen ver te buiten gaan.

De Schatkist boekt alle betalingsverrichtingen, zowel ontvangsten als uitgaven, van de centrale overheid. Sedert de oprichting van het Bestuur der Postchecks worden de betalingen voor een groot deel verricht via de rekeningen van de schatkistrekenplichtigen bij dat Bestuur. De Nationale Bank is o.m. belast met de dienst van de staatsschuld en met de verrichtingen met het buitenland.

In weerwil van haar omvangrijke betalingsverrichtingen beschikt de Schatkist praktisch over geen kasmiddelen buiten die van het Bestuur der Posterijen. Haar kasbewegingen komen hoofdzakelijk tot uiting in haar schuldbalans tegenover de circulatiebank.

De toestand van de Schatkist is aan seizoeninvloeden onderhevig. In sommige maanden zijn de gewone uitgaven groter dan in andere, mede door het feit dat verscheidene staatsuitgaven om de drie maanden plaatsvinden : dit is, bij voorbeeld, het geval met de toelagen aan provincies en gemeenten en met sommige pensioenen. De betaling van de wedden aan het staatspersoneel in het begin van de maand doet de tegoeden van particulieren in postrekening stijgen. De belastingontvangsten zijn gekenmerkt door belangrijke stortingen in januari en juli. Verder wordt het grootste deel van de verkeersbelasting op de autovoertuigen in januari geïnd. Omstreeks de 20^e van iedere maand int de Schatkist de opbrengst van de door de banken verkochte fiscale zegels.

De Schatkist bezit de bevoegdheid om geld te scheppen ⁽¹⁾. Zij geeft teken- en pasmunten uit; dit

uitgifterecht is wettelijk tot F 7,5 miljard beperkt; het uitstaande bedrag teken- en pasmunten ondergaat geen aanzienlijke schommelingen : het belooft thans ongeveer F 6 miljard; van technisch oogpunt uit is het Muntfonds, een emanatie van de Schatkist, met de uitgifte belast. De Schatkist schept eveneens monetaire kasmiddelen door tussenkomst van het Bestuur der Postchecks, dat door het Bestuur der Posterijen wordt beheerd ⁽¹⁾; op het einde van december 1961 bedroegen de tegoeden van het publiek bij het Bestuur der Postchecks F 27,9 miljard; het spreekt vanzelf dat die schepping van giraal geld beperkt wordt door de verplichting de opgevraagde bedragen terug te betalen.

Daar de Schatkist slechts binnen zekere grenzen geld kan scheppen, doet zij een beroep op leningen voor de financiering van haar tekorten die, zoals eerder gezegd, sedert de oorlog een structureel karakter kregen. Door haar beroep op geldleningen vervult de Schatkist een uiterst belangrijke rol : zij verschaft het publiek directe financiële activa en bevredigt de vraag naar beleggingsmogelijkheden van de financiële instellingen.

De plaatsing van kortlopende schuldtitels van de Schatkist zal in deze bijdrage meer bepaald onze aandacht gaande houden. Het zijn inderdaad de bewegingen van het uitstaande bedrag schatkistpapier op korte termijn, die voor de geldmarkt het belangrijkste zijn. In de rekeningen van de Schatkist worden zij beschouwd als kasverrichtingen; de ontvangsten omvatten de opbrengst van al de uitgaven die niet ten laste van de begroting worden afgelost, terwijl de terugbetalingen van die effecten op de uitgavenzijde voorkomen. Het ontleende geld dat niet als begrotingsontvangst werd geboekt, vormt samen met de « tegoeden van particulieren » in postrekening de zogenaamde vlottende schuld. Deze laatste valt buiten de begroting, ook al werden de machtigingen om leningen aan te gaan door de begrotingswet verleend.

Slechts een deel der certificaten van de vlottende schuld wordt op de geldmarkt geplaatst; die leningen hebben een geldschepping tot gevolg wanneer zij door de geldscheppende instellingen worden opgenomen; wordt het papier ondergebracht bij de andere instellingen van de geldmarkt, dan heeft zulks uiteindelijk tot gevolg dat door het publiek geplaatste kasmiddelen naar dit laatste terugvloeiën. De technische modaliteiten van die plaatsingen van schatkistcertificaten zullen verder worden onderzocht.

Naast de uitgifte van certificaten omvatten de verrichtingen van de Schatkist nog de bewegingen van de gelden van derden. Het betreft hier de gelden die de Schatkist in bewaring ontvangt van sommige openbare instellingen, zoals de Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade en het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, of die bestemd zijn voor de dienst van

⁽¹⁾ De techniek van die geldschepping werd uitvoerig beschreven in de studie verschenen in het Februari-maartnummer 1960 van het *Tijdschrift* (zie commentaar bij de figuren 4 en 5, blz. 75 e.v.).

⁽¹⁾ Het chartale geld van het Bestuur der Postchecks en van het Bestuur der Posterijen vormt één gemeenschappelijke kas.

de door de Staat gewaarborgde schuld van bepaalde parastatale instellingen, de kasmiddelen van het Muntfonds, enz.

3. Een regulariserende instelling : het Rentenfonds.

Het Rentenfonds neemt op de Belgische geldmarkt een zeer bijzondere plaats in. Het werd opgericht bij besluitwet van 18 mei 1945 als zelfstandige instelling waarvan de verplichtingen door de Staat gewaarborgd zijn. Het beheer van het Fonds wordt waargenomen door een Comité van zes leden van wie er drie door de Bank en drie door de Minister van Financiën worden voorgedragen ⁽¹⁾.

Tot in 1959 had het tot taak door aankopen of verkopen regulariserend op te treden op de markt van de effecten op halflange en lange termijn die door de Staat en de Kolonie uitgegeven of gewaarborgd zijn en die door de Regie van Telefoon en Telegraaf, de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, het Gemeentekrediet, de provinciën en de gemeenten uitgegeven zijn. De Nationale Bank had er van afgezien op die markt op te treden, zoals haar statuten het toelieten.

Tot in 1957 financierde het Rentenfonds zijn portefeuille door middel van zeer kortlopende leningen op de callmarkt buiten verrekening; ingeval deze middelen niet volstonden, verdisconteerde het kasbons bij de Nationale Bank. Het uitstaande bedrag van dit papier werd aangerekend op de kredietmarge van F 10 miljard waarover de Staat bij de Bank kon beschikken.

De inrichting en de taak van het Rentenfonds ondergingen achtereenvolgende wijzigingen en wel door de hervorming van 12 november 1957 die het Fonds de middelen voor een ruimere open-marktpolitiek verschafte, vervolgens bij de wet van 19 juni 1959 die de uitbreiding van zijn werkgebied wettelijk regelde en, ten slotte, door de hervorming van de callgeldmarkt in november 1959.

Sedert de hervorming van 12 november 1957 heeft het Rentenfonds eigen certificaten uitgegeven, die in de dekkingscoëfficiënten van de banken mogen opgenomen worden. Bovendien werd het bedrag van de op dit ogenblik bij de banken geplaatste schatkistcertificaten op F 28,9 miljard bevroren; m.a.w. aan deze bij de banken ondergebrachte schuld werd een statuut gegeven; een speciale lening van F 28,9 miljard werd uitgegeven in twee tranches, waarvan de ene, voor een totaalbedrag van F 20 miljard, nadien teruggebracht tot F 19,8 miljard, bestaat uit certificaten A met één jaar looptijd en de andere uit certificaten B op vier maanden; bovendien werd overeengekomen dat, wanneer de banken certificaten van die speciale lening bij de vervaldag niet hernieuwen wegens een vermindering der deposito's, het Rentenfonds op een even groot

bedrag van bedoelde certificaten zou intekenen. Overigens kon het Fonds sindsdien, buiten de marge van F 10 miljard, beschikken over kredieten tegen onderpand bij de Nationale Bank.

Krachtens artikel 8 van de wet van 19 juni 1959 werd het Rentenfonds uitdrukkelijk gemachtigd openmarktverrichtingen te doen, niet alleen op overheidsfondsen op halflange en lange termijn, maar ook op kortlopend overheidspapier.

Terzelfder tijd werden de actiemiddelen van het Fonds nog versterkt; de Nationale Bank stelde een kredietmarge in voorschotrekening ten belope van F 2 miljard, buiten het krediet aan de Schatkist, ter beschikking van het Fonds; de Bank stemde er anderzijds in toe, in de plaats van de Schatkist, de goudbijdrage van België in het kapitaal van het Internationale Monetaire Fonds te financieren, met dien verstande dat het aldus vrijgemaakte bedrag niet ter beschikking van de Schatkist, maar wel van het Rentenfonds gesteld werd.

De bijkomende middelen waarover het Fonds beschikt, mogen echter niet voor de financiering van de Schatkist aangewend worden.

Door de hervorming van de daggeldmarkt in november 1959, krijgt het Rentenfonds gemakkelijker toegang tot de markt en kan het o.m. als regulerend orgaan optreden bij de afsluiting van de verrekening.

De afschaffing van de dekkingscoëfficiënten door de hervorming van 1 januari 1962, maakte een einde aan de verplichte inschrijving op certificaten van het Rentenfonds. Die certificaten worden voortaan bij wekelijkse gunning uitgegeven en niet meer doorlopend zoals vroeger. De certificaten B, die de banken aanhouden, worden niet meer vernieuwd op de vervaldag, doch opgenomen door het Rentenfonds dat ze, in het raam van de gunningen, bij voorrang afgeeft in de plaats van zijn eigen certificaten.

Het Rentenfonds is geroepen om een rol te vervullen in het nieuwe stelsel van het kasreservepercentage, aangezien deze reserve, zoals wij verder zullen zien, in de vorm van direct opvraagbare tegoeden in Belgische franken bij het Fonds kan gevormd worden.

4. De depositobanken.

De Belgische banken zijn, luidens de wetgeving van 1935, « ondernemingen die gewoonlijk op zicht of op termijnen van hoogstens twee jaar terugbetaalbare gelddeposito's ontvangen, ten einde ze voor eigen rekening tot bank-, krediet- of beleggingsoperaties aan te wenden ».

Het gaat dus wel uitsluitend om depositobanken die in beginsel slechts handelskrediet verlenen en zich niet inlaten met verrichtingen die gewoonlijk tot het werkgebied van de financieringsbanken behoren.

Deze specialisatie betekent niet dat de banken een monopolie bezitten; anderzijds sluit zij niet alle

⁽¹⁾ Het Fonds brengt om de drie maanden verslag uit bij de Minister van Financiën; het publiceert ieder jaar een Verslag in het *Staatsblad*.

andere verrichtingen uit. Voor zijn stortingen van geld op dadelijk opvraagbare deposito's heeft het publiek immers de keuze tussen de banken, het Bestuur der Postchecks en twee parastatale kredietinstellingen : het Gemeentekrediet en de Nationale Kas voor Beroepskrediet; de banken halen echter veruit de bovenhand wat betreft het volume van de dadelijk beschikbare middelen die zij beheren. Anderzijds ontvangen de banken eveneens termijn- en spaardeposito's en geven zij zelfs kasbons uit tegen voorwaarden en met looptijden overeenstemmend met die van bepaalde financiële instellingen; op dat gebied echter zijn zij relatief van veel minder betekenis.

De binnenlandse middelen van de banken worden uitsluitend door de bedrijven, de particulieren en de financiële instellingen verschaft; de Schatkist pleegt geen banktegoeden aan te houden zoals dit in bepaalde landen wel het geval is. Daarentegen is de Schatkist steeds debiteur bij de banken. Een reglementering, uitgevaardigd in 1946 op grond van het koninklijk besluit n° 185 van 1935 houdende instelling van de bankcontrole, verplichtte de banken ertoe een gedeelte van de deposito's in Belgische franken in schatkistpapier te beleggen. Van 1946 tot de hervorming van de geldmarkt in november 1957, kwam de fundamentele uitbreiding der bankdeposito's aldus automatisch de Schatkist ten goede. De kasmoeilikheden in de herfst van 1957 toonden duidelijk de nadelen aan van dit stelsel voor de Schatkist in geval van opvragingen van deposito's. De hervorming van november 1957 verbrak deze automatische band en bepaalde, zoals reeds werd vermeld, op F 28,9 miljard het bedrag van een speciale lening vertegenwoordigd door schatkistcertificaten A en B waarop de banken moeten inschrijven voor zover hun deposito's niet dalen onder het toen bereikte bedrag. Stegen de deposito's boven het peil van einde oktober 1957, dan moest de bijkomende gedeeltelijke dekking van de deposito's in Belgische franken op ten hoogste één maand gevormd worden door certificaten van het Rentenfonds of door tegoeden bij de Nationale Bank.

In werkelijkheid heeft de conjunctuurontwikkeling de banken er sedertdien toe gebracht nieuwe kortlopende kredieten aan de Schatkist te verlenen; deze laatste werden niet zo zeer toegestaan, omdat de banken gebruik maakten van de mogelijkheid in te schrijven op de maandelijkse openbare uitgaven van certificaten of hun beschikbare middelen in certificaten op zeer korte termijn te beleggen, dan wel omdat de banken, op verzoek van de Schatkist, op speciale certificaten hebben ingetekend.

Bovendien hielden de banken, krachtens de reglementering op de gediversifieerde dekking van de deposito's op ten hoogste één maand en van die op meer dan één maand, vorderingen aan op lange en halflange termijn op de Schatkist.

De hervorming van 1 januari 1962 schafte de dekingscoëfficiënten van de banken af en gaf ze hun

beleggingsvrijheid terug. Bij wijze van overgangsmaatregel, dienen de banken evenwel een minimumportefeuille te bewaren, die hoofdzakelijk bestaat uit overheidspapier en waarin de certificaten A die zij bezitten zijn opgenomen. Het bedrag van de minimumportefeuille is afhankelijk van de omvang van hun deposito's in Belgische franken tijdens de eerste tien maanden van 1961 en bereikt in totaal nagenoeg F 66 miljard. Bovendien is het mogelijk dat zij met de percentages die op voorstel van de Nationale Bank door de Bankcommissie zijn vastgesteld en waarvan hierboven gesproken werd, zullen moeten rekening houden, door een kasreserve aan te leggen in de vorm van een speciaal deposito bij de Nationale Bank of gebeurlijk van een deposito bij het Rentenfonds of van overheidspapier van een speciale soort bij de Nationale Bank (1).

De bankkredieten aan bedrijven en particulieren hebben hoofdzakelijk een korte looptijd. Zij zijn echter niet alle mobiliseerbaar. Alleen de voorschotkredieten vertegenwoordigden, bij het einde van 1961, nagenoeg de helft van het totale uitstaande krediet (2). Bovendien zijn niet alle gediscoteerde wissels herdisconteerbaar bij de Bank, bij voorbeeld de wissels voor financiering van verkopen op afbetaling, waarvan een gedeelte trouwens op halflange termijn is. De gelden die de banken voor deze laatste beleggingen aanwenden, zijn hoofdzakelijk van hun uitgaven van kasbons afkomstig.

Die bankkredieten vertegenwoordigen natuurlijk niet alle kortlopende kredieten aan bedrijven en particulieren : andere financieringsinstellingen (bepaalde parastatale kredietinstellingen, financieringsmaatschappijen, enz.) treden eveneens op. Financiële instellingen op zoek naar een renderende belegging voor hun tijdelijk ongebruikte middelen, nemen kredieten over die de banken zelf niet wensen te financieren maar op de markt te gelde maken door tussenkomst van het Herdiscontering- en Waarborginstituut handelend voor eigen rekening of als make-laar.

(1) Reglementering voor de banken met grote circulatie van toepassing sedert 1 januari 1962 :

Samenstelling	Percentages	
<i>Kasreservepercentage :</i>		
Direct opvraagbaar speciaal deposito in Belgische franken bij de Nationale Bank	}	van 0 tot 20 pct. van de direct en ten hoogste op één maand opvraagbare verbintenissen
Direct opvraagbare tegoeden in Belgische franken bij het Rentenfonds		van 0 tot 7 pct. van de verbintenissen op meer dan één maand tot twee jaar
Overheidspapier van een speciale soort neergelegd bij de Nationale Bank		van 0 tot 7 pct. van de depositoboekjes
<i>Solvabiliteitscoëfficiënt :</i>		
Eigen middelen	}	ten minste 5 pct. van de opeisbare passiva zoals ze voorkomen in de jaarbalans

(2) Wel bestaat een mogelijkheid om die voorschotten te mobiliseren door verdiscontering van promessen bij het Herdiscontering- en Waarborginstituut.

Het Instituut financiert trouwens bijna bestendig een gedeelte van de kredieten die aanvankelijk door de depositobanken werden verleend, doch waarvan deze laatste de herdiscontering hebben aangevraagd. Tot drie of vier jaar geleden deed de Nationale Bank hetzelfde, doch sindsdien was, zoals wij hierboven hebben gezien, haar optreden meer occasioneel omdat de banken over ruime liquide middelen beschikten en omdat de herdisconteringsmogelijkheden op de markt van het particulier disconto groter waren.

Onder de bankkredieten aan bedrijven en particulieren moet een bijzondere vorm van kaskrediet, de prolongaties en de voorschotten op effecten, vermeld worden; zij dienen gedeeltelijk tot financiering van beursverrichtingen; zij zijn in België doorgaans weinig omvangrijk.

Ingevolge de bankreglementering, mogen de banken, zoals hierboven werd gezegd, geen participaties noch deelbewijzen en obligaties van handels- en industriële bedrijven buiten het bankwezen bezitten. Op dit beginsel worden, voor een beperkte duur, bepaalde uitzonderingen gemaakt: aldus mogen de banken gedurende zes maanden in het bezit blijven van effecten die door hun bemiddeling aan het publiek worden aangeboden, of van aandelen van verenigingen in deelneming, die voor een dergelijk aanbod werden opgericht. Om zich tegen dubieuze vorderingen te dekken, mogen de banken ook waarden van nijverheids- en handelondernemingen bezitten, doch zij moeten deze binnen de twee jaar van de hand doen.

Berust het beheer van de goud- en deviezenvoorraad hoofdzakelijk in handen van de Nationale Bank, dan nemen de banken op een subsidiaire wijze hieraan deel. In dat opzicht treden zij op als erkende tussenpersonen van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel, waarvan zij als het ware de bedrijvigheid aanvullen, daarbij genietend van een zelfstandigheid die min of meer uitgebreid was naar gelang de ontwikkeling van de reglementering.

5. Het Herdiscontering- en Waarborginstituut.

Het Herdiscontering- en Waarborginstituut werd opgericht tijdens de bankhervorming van 1934-1935.

De teruggang van de disconteringen van de banken ten voordele van de voorschotten in rekening-courant na de eerste wereldoorlog, verminderde de mogelijkheid van de banken om hun kredieten te mobiliseren. Deze toestand werd zeer scherp aanvoeld tijdens de crisis van 1929-1934 en het was in verband met de toenmalige bankmoeilijkheden dat het H.W.I. werd opgericht om bankkredieten tegen ruimere voorwaarden dan die van de Nationale Bank te herdisconteren.

Dit Instituut vertoont een zeer bijzondere structuur. Het is geen vennootschap maar wel een instelling van openbaar nut, waarvan de Staat de verrichtingen waarborgt tot een maximum dat thans op

F 12 miljard is vastgesteld. Zijn kapitaal werd verstrekt door de banken die aan het beheer deelnemen. Een regeringscommissaris houdt toezicht op de verrichtingen.

Het Instituut doet tweeërlei verrichtingen: het openen van herdiscontolijnen ten gunste van Belgische banken; de aankoop, verkoop en courtage van bank- en handelsaccepten.

Door de verrichtingen van de eerste categorie opent het Instituut, voor de banken, de mogelijkheid om, binnen zekere grenzen, over te gaan tot de herdiscontering van de overdisponeringen in hun boeken van hun cliënten, industriëlen of handelaars, van de kredieten die zij verleenden voor het financieren van fabricages voor de binnenlandse markt of van openbare werken, van hun kredieten voor de financiering van betalingstermijnen toegestaan op de binnenlandse markt, van hun bedrijfskredieten aan de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen en van hun kredieten voor de financiering van de fabricage en de verkoop van produkten voor de uitvoer. Einde 1961 bereikten de voor deze doeleinden geopende herdiscontolijnen in totaal F 3,4 miljard. Zij waren slechts ten belope van F 260 miljoen aangesproken.

Het Instituut koopt, en plaatst eventueel op de markt van het particulier disconto, geïssueerde bank- of handelsaccepten betreffende de in- en de uitvoer en, in zekere mate, gewone handelsaccepten. Voor deze laatste treedt het vooral als makelaar op. Het treedt uitsluitend in die hoedanigheid op in het geval van de niet geïssueerde bankaccepten.

Voor de financiering van zijn portefeuille wissels die het aankoopt, verschaft het Instituut zich werkmiddelen door daggeldleningen en, in geval de daggeldmarkt een verkrapping vertoont, door herdiscontering van wissels bij de Nationale Bank.

Men mag het H.W.I. als een bestanddeel van het bankwezen beschouwen. Zijn tussenkomst heeft tot gevolg dat met een groot deel van de kasmiddelen welke de banken op de daggeldmarkt plaatsen, kredieten op langere termijn kunnen gefinancierd worden. De op zeer korte termijn opgenomen middelen worden door het H.W.I. immers aangewend voor de financiering van handels- en nijverheidsverrichtingen op korte en halflange termijn.

6. Het Gemeentekrediet van België.

Het Gemeentekrediet maakt deel uit van de groep der geldscheppende instellingen, aangezien het dadelijk opeisbare deposito's met geldkarakter beheert. Zijn voornaamste activiteiten liggen echter op een ander vlak.

Het Gemeentekrediet is in rechte een naamloze vennootschap, in 1860 opgericht met het doel aan de kleine gemeenten toe te laten tegen voordelige voorwaarden te ontfangen; in werkelijkheid is het een echte samenwerkende vennootschap; aandeelhouders

zijn de gemeenten en de provincies die een beroep doen op de middelen van deze instelling. Buiten de gemeenten en de provincies kunnen de instellingen met provinciaal of gemeentelijk karakter, zoals de commissies van openbare bijstand, de Polders en Wateringen, eveneens ontlenen op voorwaarde dat een provincie of een gemeente haar waarborg aan de verrichting hecht.

De belangrijkste activiteit van de instelling bestaat in het verstrekken van langlopende leningen. Bovendien is het Gemeentekrediet de werkelijke bankier van de provincies en de gemeenten geworden. Het centraliseert hun ontvangsten en verleent hun leningen op halflange en korte termijn waaronder voorschotten in rekening-courant op die ontvangsten. Het verleent eveneens kredieten aan de gemeenten, provincies en andere hiervan afhankelijke instellingen, door discontering van subsidies die hun door de hogere overheid werden toegezegd.

Sedert het koninklijk besluit van 22 oktober 1959 worden bepaalde staatstoelagen aan de plaatselijke besturen voor het uitvoeren van openbare werken niet meer in kapitaal uitbetaald : het Gemeentekrediet financiert het aandeel dat in elk gesubsidieerd werk normaal ten laste van de Staat valt, door middel van een lening op twintig jaar aan het plaatselijk bestuur, lening waarvan de Staat de interesten en de delging aan dit bestuur terugbetaalt. Het Gemeentekrediet stelt ieder jaar het bedrag van het kapitaal vast dat het aan deze nieuwe financieringsmethode zal besteden (ongeveer F 2 miljard in 1962).

De openbare besturen en organismen beschikken over rekeningen-courant en over direct opvraagbare tegoeden in depositorekeningen (F 6 miljard op einde 1961), waarop inzonderheid worden geboekt de leningen die hun door het Gemeentekrediet worden verleend en de toelagen van de autoriteiten belast met het toezicht; zij beschikken eveneens over termijndeposito's (F 2,9 miljard). Bovendien aanvaardt het Gemeentekrediet gelden die door de particulieren in de vorm van depositoboekjes worden gedeponereerd (F 3,8 miljard).

Het Gemeentekrediet verschaft zich eveneens werkmiddelen op andere wijzen. Het kan obligatieleningen op lange termijn uitgeven door inschrijving, gunning of openbare aanbidding. Behalve obligaties, geeft de instelling doorlopend kasbons uit op korte en halflange termijn. De kasbons worden door tussenkomst van de lokale agenten geplaatst. De uitgaven van kasbons zijn thans belangrijker dan die van obligaties : het uitstaande bedrag ervan bereikte op het einde van 1961 ongeveer F 33,8 miljard, tegen F 10,4 miljard voor de obligaties.

Het Gemeentekrediet verrichtte beleggingen op de geldmarkt in de vorm van daggeldleningen en tijdelijke beleggingen in schatkistcertificaten op korte termijn en in bankwissels. Op het einde van 1961 bedroegen die tijdelijke beleggingen F 4,7 miljard.

7. De Nationale Kas voor Beroepskrediet.

De Nationale Kas voor Beroepskrediet (N.K.B.K.) is, zoals het Gemeentekrediet, een instelling waarvan de dadelijk opvraagbare deposito's een geldkarakter hebben; doch haar hoofdbedrijvigheid is deze van een niet geldscheppende financiële instelling.

De N.K.B.K., opgericht in 1946 ⁽¹⁾, heeft tot doel het beroepskrediet ten behoeve van de kleine en gemiddelde bedrijven te bevorderen. Haar verrichtingen kunnen rechtstreeks of door bemiddeling van door haar erkende particuliere kredietmaatschappijen afgesloten worden.

Zij verleent krediet in de vorm van voorschotten in rekening-courant of door herdiscontering van allerlei handelspapier, waaronder wissels, orderbriefjes, warrants, van facturen en alle andere documenten die aan order kunnen gerugtekend worden. Haar kredieten op halflange en lange termijn zijn veel belangrijker. Zij houdt ook een portefeuille overheidsfondsen aan.

Haar beleggingen op de geldmarkt in daggeldleningen, schatkistpapier en geïseerde bankaccepten zijn van weinig betekenis.

De N.K.B.K. verschaft zich financiële middelen vooral door de emissies van kasbons en van obligaties; op het einde van 1961 bedroegen haar verbintenissen uit dien hoofde ongeveer F 5 miljard. De Kas aanvaardt rentedragende deposito's opvraagbaar op zicht, met opzegging of op termijn, exclusief stortingen op spaarboekjes; einde 1961 bereikten haar monetaire deposito's ca. F 0,9 miljard. Haar gezamenlijke verplichtingen mogen F 8 miljard niet overschrijden. Dit bedrag kan door de Regering op F 10 miljard gebracht worden, in opeenvolgende tranches van F 500 miljoen.

Ten einde zich bijkomende financieringsmiddelen te verschaffen, indien de omstandigheden ertoe nopen, beschikt de Kas over mobilisatiemarges bij de Nationale Bank in de vorm van voorschotten op onderpand of door herdiscontering van handelspapier, alsook bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas in de vorm van herdisconteringen van globale promessen.

Binnen de N.K.B.K. bestaat, sedert 1959, een Waarborgfonds dat als taak heeft aval te verlenen voor kredietverrichtingen die, bij ontstentenis daarvan, niet zouden tot stand gekomen zijn of tegen duurdere voorwaarden voor de ontlener zouden afgesloten zijn.

8. Niet monetaire financiële instellingen.

Naast het Gemeentekrediet en de Nationale Kas voor Beroepskrediet, die ten dele geldscheppende instellingen zijn, bestaan er in België een aantal openbare en particuliere specifiek financiële instel-

⁽¹⁾ In het raam van een hervorming van het beroepskrediet, verving zij de Centrale Kas voor Klein Beroepskrediet en de Nationale Kas voor Krediet aan de Middenstand.

lingen die stelselmatig of meer sporadisch op de geldmarkt optreden.

Via de overname van kortlopende vorderingen van de particuliere banken brengen deze instellingen een gedeelte van de bij het publiek ingezamelde middelen op de geldmarkt. Hoewel zij zelf geen geld scheppen, doen de gelden welke zij aldus aan de particuliere banken overmaken de kasmiddelen van deze laatste toenemen. Hun tussenkomsten op de markt van het overheidspapier zijn over het algemeen belangrijker dan hun portefeuilles handelswissels.

De beleggingen van deze instellingen op de geldmarkt ondergaan gevoelige schommelingen die niet alleen toe te schrijven zijn aan de bewegingen van de verplichtingen van die instellingen, maar ook aan de ontwikkeling van hun andere beleggingen. Wanneer hun geldmarktbeleggingen afnemen en de overige omstandigheden onveranderd blijven, vloeit het handelspapier terug naar de geldscheppende instellingen en meer in het bijzonder naar de Nationale Bank, geldschietster in laatste instantie; wat de schatkistcertificaten betreft, deze kunnen, zoals reeds werd opgemerkt, eventueel vóór de vervaldag aangekocht worden door het Rentenfonds.

Wegens de rol welke die verschillende instellingen op de geldmarkt vervullen, dringt een beknopt onderzoek naar hun bedrijvigheid zich op. Bij gebrek aan nauwkeurige gegevens zullen hier echter slechts de parastatale kredietinstellingen in beschouwing worden genomen.

a) *Algemene Spaar- en Lijfrentekas.*

De Algemene Spaar- en Lijfrentekas is de belangrijkste spaarinstelling in België. Zij groepeerde vier kassen die onder staatswaarborg werken : de Spaarkas, de Lijfrentekas, de Verzekeringkas en de Rentekas voor Arbeidsongevallen.

De Spaarkas, opgericht in 1865, heeft tot taak de spaarmiddelen van het grote publiek in te zamelen en ze te doen renderen via diverse beleggingen die vaak een sociaal karakter vertonen.

De bedrijvigheid van de andere drie kassen valt buiten het kader van deze uiteenzetting.

Voor de vier kassen samen, beliepen de door de instelling beheerde kapitalen einde 1960 F 123 miljard, waarvan 74 pct. vertegenwoordigd waren door de spaardeposito's en de eigen reserves van de Kas, terwijl het overige bedrag hoofdzakelijk de pensioenreserves omvatte.

De spaardeposito's bij de Spaarkas bezitten geen geldkarakter; overschrijvingen van een rekening op een andere of op een postrekening zijn niet toegelaten. Zij kunnen echter, ten belope van belangrijke bedragen, binnen een vrij kort tijdsbestek in geld worden omgezet ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Cf. « Proeve van grafische voorstelling der financiële mechanismen », aangehaald artikel, blz. 68.

Op de spaardeposito's van de particulieren wordt een interest van 3 pct. uitgekeerd. De rente bedraagt echter slechts 2 pct. op het gedeelte van het kapitaal dat een bepaald plafond overschrijdt; dit is thans op F 250.000 vastgesteld. In 1958, 1960 en 1961 werd een getrouwheidspremie verleend voor de bedragen die gedurende geheel het kalenderjaar waren ingeschreven. Van 1 januari 1960 af wordt ook een premie toegekend voor de deposito's boven het maximumbedrag waarop een rentevermindering wordt toegepast.

Sedert begin 1962 voerde de Spaarkas twee nieuwe vormen van deposito's in : het huishoudboekje en de termijndeposito's. De op het huishoudboekje ingeschreven tegoeden zijn zeer liquide want zij kunnen dienen voor courante betalingen. Zij renten 0,75 pct. tot F 50.000. De termijndeposito's lopen over één, drie of vijf jaar en zijn rentegevend tot F 250.000 voor elk van de drie categorieën deposito's. Een minimum van F 5.000 is vereist. De uit te keren rente gedurende de voorziene termijn is afhankelijk van de toestand op de geldmarkt op het tijdstip van de inlegging.

De zeer belangrijke kapitalen beheerd door de vier kassen maken van de Algemene Spaarkas de voornaamste Belgische instelling voor krediet op halflange en op lange termijn. Zij belegt haar middelen hoofdzakelijk in overheidsfondsen, in bouwkredieten en, in mindere mate, in leningen aan de nijverheid en aan de landbouw; zij draagt ook bij tot de financiering van de uitvoer, gedeeltelijk door haar deelneming aan « Creditexport ».

In het kader van haar voorlopige beleggingen treedt de Algemene Spaarkas in ruime mate op de geldmarkt op, in het bijzonder door daggeldleningen, door intekening op schatkistcertificaten op korte en op zeer korte termijn, alsmede door aankopen van accepten. In totaal beliepen haar tussenkomsten, einde 1961, ongeveer F 7,5 miljard, waarvan F 4,3 miljard voor het schatkistpapier, F 2,5 miljard voor de accepten en F 0,7 miljard voor de daggeldleningen.

b) *Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.*

De Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid is een publiekrechtelijke instelling die in 1919, in de vorm van een naamloze vennootschap, werd opgericht met het doel bij te dragen tot de industriële ontwikkeling van het land door het verlenen van kredieten op halflange en lange termijn aan de bedrijven, met inbegrip sinds 1961 van de in België gevestigde buitenlandse ondernemingen.

De N.M.K.N. verleent, soms met de steun van de Staat in het raam van speciale wetten, vooral investeringskredieten welke ten anderen kunnen samengaan met kredieten dienende tot blijvende verruiming van het bedrijfskapitaal der ondernemingen. Een in 1959 ondertekend protocol legde de grondslag

van een samenwerking met de Spaarkas, met het doel de financiering der kredietaanvragen van een bepaalde omvang tussen beide instellingen te verdelen. De N.M.K.N. treedt eveneens op in de financiering van de buitenlandse handel; de kredieten betreffende de toekenning van betalingstermijnen aan de buitenlandse kopers van Belgisch materieel worden in beginsel door bemiddeling van « Creditexport » toegekend ⁽¹⁾; de N.M.K.N. neemt eveneens deel aan de financiering van de bilaterale betalingsakkoorden en van de Europese Monetaire Overeenkomst.

De N.M.K.N. geeft obligaties en (doorlopend) kasbons uit, en ontvangt, in bijkomstige mate, deposito's op termijn of met opzegging. Voor haar verplichtingen in de vorm van obligaties en kasbons werd een plafond vastgesteld, dat thans F 50 miljard bedraagt.

De beleggingen van de N.M.K.N. op de geldmarkt zijn vrij belangrijk geworden. Op het einde van 1961 beliepen haar diverse beleggingen op korte termijn F 11,9 miljard; zij omvatten schatkistcertificaten en op korte termijn vervallende overheidsfondsen, alsmede handelswissels op korte termijn met bankwaarborg. De N.M.K.N. treedt eveneens op de daggeldmarkt op, vaak echter als geldnemer.

⁽¹⁾ Op 6 augustus 1959 werden een Vereniging opgericht voor de Coördinatie van de financiering op halflange termijn van de Belgische uitvoer, v.z.w., in het kort « Creditexport », die Cofinex verving, evenals een pool voor de financiering van de uitvoer van op halflange termijn betaalbare Belgische uitrustings- en investeringsgoederen, die de voortzetting is van het tijdelijk fonds voor financiering.

De oprichters van Creditexport zijn, enerzijds, de Nationale Bank van België, de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, het Herdiscontering- en Waarborginstituut, de Nationale Kas voor Beroepskrediet, de Nationale Delcredereerdienst en, anderzijds, vijftientig banken die bijzonder in de buitenlandse handel belang stellen.

(...) Zo Creditexport tot doel heeft advies uit te brengen over elke financieringsverrichting van uitvoer betaalbaar op halflange termijn, is echter zijn taak bij te dragen tot de uitvoering van een protocol, ondertekend door al de leden, uitgezonderd de Nationale Bank van België en de Nationale Delcredereerdienst.

Dit protocol behelst de oprichting van de financieringspool. Zijn actiemogelijkheden bereiken F 4.750 miljoen : F 2 miljard worden bezorgd door de banksector en F 2.750 miljoen door de publieke sector. Zij bestaan in discontokredietlijnen door elke deelnemer voor een bepaald bedrag toegekend. De financieringsverrichtingen die een gunstig advies van Creditexport bekomen, worden automatisch op deze lijnen aangerekend; zij worden verwezenlijkt bij wijze van een herdisconto door alle deelnemers — ieder in verhouding tot zijn aandeel in de pool — van wissels getrokken door de uitvoerder op zijn vreemde koper en geëndosseerd door zijn bankier, of gebeurlijk door herdisconto van ander handelspapier.

Evenals Cofinex heeft Creditexport zijn zetel gevestigd in de lokalen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut, dat het secretariaat ervan waarneemt; anderzijds, is de praktische verwezenlijking van de discontoverrichtingen, uitgevoerd door de pool, toevertrouwd aan de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, die optreedt als beherende instelling. (Cf. Herdiscontering- en Waarborginstituut, *Verlag, Boekjaar 1959*, blz. 17-18).

Begin 1962 werd een nieuwe pool van F 2 miljard opgericht met het oog op de financiering van het exportkrediet op meer dan vijf jaar. Zoals voor de eerste pool hebben de banksector en de sector van het overheidskrediet, in onderhavig geval vertegenwoordigd door de N.M.K.N. en de Spaarkas, aan zijn oprichting deelgenomen.

De gezamenlijke financiële middelen beschikbaar voor de financiering van de uitvoer van Belgische uitrustings- en kapitaalgoederen beliepen dus F 6.750 miljoen.

c) *Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet.*

Het Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet, opgericht in 1936, heeft tot taak de rentevoet van de hypothecaire kredieten te regulariseren en de tegelmaking van hypothecaire vorderingen te vergemakkelijken.

Het Bureau kan die vorderingen te gelde maken door leningen op korte of op halflange termijn tegen onderpand van hypothecaire schuldvorderingen, door afstand van de vordering of door betaling in de plaats van de schuldenaar met subrogatie in de rechten en de rang van de schuldeiser.

Bovendien verleent het, krachtens speciale wetten, bouwkredieten ten gunste van de middenstand alsmede kredieten voor het herstel van oorlogsschade. Het verleent ook andere bouwkredieten.

Het Bureau kan zich de vereiste financiële middelen verschaffen via uitgifte van kasbons en obligaties of via discontering of herdiscontering van papier uit zijn portefeuille bij de Spaarkas; het ontleent eveneens daggeld.

d) *Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.*

Het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, opgericht in 1937, verstrekt korte, halflange en langlopende kredieten in de vorm van voorschotten of van discontering van wissels of promessen met of zonder aval. De maximumlooptijd der promessen bedraagt 120 dagen; zij zijn echter hernieuwbaar.

Het Instituut treedt ook op als kassier en bankier van de Handelsdienst voor Ravitaillering, die de voorraadvorming van landbouwproducten financiert.

Het Instituut verschaft zich financiële middelen door uitgifte van obligaties en kasbons. Het beschikt anderzijds over mobilisatiemarges bij de Nationale Bank en bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Ook mag het gelddeposito's in ontvangst nemen ⁽¹⁾.

III. DE KREDIETINSTRUMENTEN DIE OP DE VERSCHILLENDE AFDELINGEN VAN DE GELDMARKT VERHANDELD WORDEN.

In ruil voor hun beleggingen op de geldmarkt ontvangen de financiële instellingen kredietinstrumenten die resp. de vorm aannemen van verplichtingen on call, herdisconteerbaar handelspapier, schatkistcertificaten en certificaten uitgegeven door het Rentenfonds. Hierna volgt een beknopte beschrijving van de werking der deelmarkten waarop de hierboven vermelde kredietinstrumenten worden verhandeld.

⁽¹⁾ Op dit ogenblik houdt het deposito's aan voor rekening van de Handelsdienst voor Ravitaillering, de Financiële Dienst der Voedingscentrales (in vereffening) en de Voedingscentrales (in vereffening).

1. De markt van het daggeld en van het geld op zeer korte termijn.

De markt van het daggeld en van het geld op zeer korte termijn was tot op 16 november 1959 in twee afdelingen gesplitst : de ene in verrekening, de andere buiten verrekening. De markt in de verrekenkamer, die thans nog bestaat, vond haar oorsprong in de dagelijkse compensatieverrichtingen onder de geldscheppende instellingen. De markt buiten verrekening daarentegen werd gehouden door de Nationale Bank die de beschikbare kasmiddelen van verschillende instellingen naar publiekrechtelijke organen richtte.

Op 17 november 1959 werd een hervorming ten uitvoer gebracht waardoor de twee afdelingen tot een enkele markt verenigd werden, waarop de voorwaarden van de daggeldverrichtingen vrijer dan voorheen worden bedongen. De instellingen die vroeger buiten verrekening optraden, d.i. hoofdzakelijk de instellingen van de overheidssector, kunnen, evenals de banken en de instellingen die vroeger in verrekening optraden, geldmiddelen verhandelen op een geünificeerde markt in verrekening.

Doch deze hervorming had hoofdzakelijk tot doel het invoeren van een gewaarborgd daggeld, d.w.z. gedekt door zakelijke waarborgen; geleend door banken aan andere banken, kon dit daggeld, zoals dit geleend aan openbare kredietinstellingen, in aanmerking komen voor het kaspercentage evenals voor de reglementaire dekking van de banken, tot de afschaffing ervan door de hervorming van 1 januari 1962; sedertdien mag het opgenomen worden in de samenstelling van het « minimum », op dezelfde voet als de kasmiddelen en het overheidspapier.

De instellingen van de overheidssector die voor hun verplichtingen de algemene staatswaarborg genieten, moeten voor hun daggeldleningen geen zakelijke waarborg neerleggen. De zakelijke waarborg die van de andere deelnemers aan de markt geleverd wordt, mag gevormd worden hetzij door een speciaal onderpand in overheidspapier neergelegd bij de Nationale Bank, hetzij door het onderpand van overheidspapier dat aan deze laatste werd overhandigd als zekerheid voor een voorschottenrekening waarvan de marge met dit bedrag zal verminderd worden, hetzij eventueel door een waarborg samengesteld uit bij de Bank herdisconteerbare en bij haar neergelegde wissels.

Zoals in het verleden, handelen de instellingen die op de markt optreden, tijdens de voormiddag, onderling op bilaterale wijze, echter tegen een rentevoet die sedert de hervorming van november 1959 vrij bedongen wordt; de afsluiting der verrichtingen moet nadien in de verrekenkamer geschieden. De verrichtingen die in de loop van de dag niet afgewikkeld werden hetzij omdat de aangeboden of gevraagde rentetarieven niet overeenstemden, hetzij omdat de voorlopige afsluiting van de verrekening opnieuw een vraag en een aanbod uitlokte, worden op dat ogenblik afgehandeld tegen een eenvormig

tarief dat tijdens een speciale zitting in functie van vraag en aanbod wordt vastgesteld.

Als geldschieters treden thans op : de banken, de Spaarkas, bepaalde andere openbare kredietinstellingen, de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, internationale instellingen die een rekening bij de Nationale Bank bezitten en het Rentenfonds.

De gelden worden hoofdzakelijk door het H.W.I. en de banken en in de tweede plaats door de Nationale Delcredere dienst, andere openbare kredietinstellingen en eventueel het Rentenfonds opgenomen.

De tussenkomst van het Rentenfonds, dat bijna steeds als lener optreedt, is gericht op een regularisatie van de markt.

Sinds de hervorming van de markt schommelde het dagelijkse bedrag van de leningen rond F 5 tot 6 miljard. Tot heden werden de verrichtingen tot de leningen op één dag beperkt.

2. De markt van de schatkistcertificaten en van de certificaten van het Rentenfonds.

Er bestaan thans verschillende types van schatkistcertificaten op ten hoogste één jaar uitgegeven op de Belgische geldmarkt :

a) De schatkistcertificaten op vier maanden die aan de Nationale Bank worden overhandigd in tegenwaarde van haar voorschotten in het kader van de kredietmarge van F 10 miljard.

b) De schatkistcertificaten op zeer korte termijn waarop door de Nationale Bank wordt ingetekend en die door deze laatste worden afgestaan in de mate waarin zij oordeelt dat de toestand van de markt zulks rechtvaardigt; dit papier is verhandelbaar binnen de beperkte kring van de instellingen die op de markt mogen optreden. Het bedrag dat de Bank voor zichzelf zou dienen te houden, zou in mindering gebracht worden van de marge van F 10 miljard.

c) De schatkistcertificaten bij gunning uitgegeven op de markt samengesteld zoals hierboven aangeduid, met uitsluiting echter van de Nationale Bank.

d) De certificaten uitgegeven in het kader van bijzondere conventies met iedere instelling of groep van instellingen en waarop is ingeschreven door de banken — meer bepaald wat de certificaten A en B van de speciale lening van november 1957 betreft — en door de parastatale instellingen.

De certificaten op halflange termijn ondergebracht bij de banken worden hier buiten beschouwing gelaten.

Sedert 4 januari 1962 worden de *certificaten van het Rentenfonds* door wekelijkse gunningen uitgegeven tegen de enige hoogste rentevoet die met de laatste in aanmerking genomen aanbodstranche overeenstemt. Ten gevolge van de afschaffing van de reglementaire dekking, bestaat er voor de banken geen enkele verplichting om aan deze gunningen deel te nemen, behalve voorzover zij beslissen hun

« minimum » in de vorm van certificaten van het Rentenfonds aan te leggen. Het bedrag van de toegewezen certificaten evenals de toegepaste rentevoet worden bij het einde van elke zitting gepubliceerd.

Hierboven werden reeds gegevens verstrekt betreffende het stelsel van de *certificaten A en B*. Wij herinneren eraan dat dit stelsel, met inachtneming van de door de hervorming van 1 januari 1962 aangebrachte wijzigingen, er thans als volgt uitziet. De certificaten A worden uitsluitend aangehouden door de banken die ze op de vervaldag moeten hernieuwen. De certificaten B worden hetzij door de banken, hetzij door het Rentenfonds aangehouden; de door de banken aangehouden certificaten B die vervallen, worden niet hernieuwd, maar worden opgenomen door het Rentenfonds; in het raam van zijn gunningen levert het Rentenfonds bij voorrang aan de banken de certificaten B die het zou bezitten; deze certificaten worden in alle opzichten met deze van het Rentenfonds gelijkgesteld.

De certificaten B en de certificaten van het Rentenfonds mogen door de banken onder elkaar verhandeld worden. Doch het is weinig waarschijnlijk dat er zich een markt zal ontwikkelen, aangezien de belastingvrijstelling slechts aan de rechtstreekse rentebegunstigde verleend wordt, d.w.z. aan de houder op de vervaldag, daar de rente op de certificaten B en op die van het Rentenfonds op dat ogenblik betaald wordt ⁽¹⁾.

De markt der *certificaten op zeer korte termijn* is toegankelijk voor de banken, de financiële instellingen van de overheidssector en bepaalde parastatale bedrijven. De Nationale Bank schrijft op de certificaten op zeer korte termijn in tegen pari van hun nominale waarde en staat ze aan de banken en aan de vermelde instellingen af in de mate waarin zij oordeelt dat de toestand op de geldmarkt zulks rechtvaardigt. De banken en de opgesomde instellingen mogen de certificaten slechts onder elkaar verhandelen. De interest is betaalbaar op de vervaldag van de certificaten. De vrijstelling van bedrijfsbelasting wordt verleend aan de houder op de vervaldag.

De markt van de *bij gunning uitgegeven certificaten* is toegankelijk voor dezelfde instellingen als die welke op de markt der certificaten op zeer korte termijn optreden. Het volume der uit te geven certificaten wordt vastgesteld bij gemeen overleg tussen de Minister van Financiën en de Nationale Bank, die tevens over het aanvaarden der inschrijvingen beslissen. Deze hebben plaats volgens het Amerikaanse systeem tegen verschillende door de deelnemers aangeboden tarieven en niet tegen een

(1) De rente wordt van de mobiliënbelasting vrijgesteld; overeenkomstig artikel 52 van de gecoördineerde wetten op de belastingen op de inkomens, zijn zij eveneens van de bedrijfsbelasting vrijgesteld daar zij als reeds belaste inkomens beschouwd worden (toepassing van het principe *non bis in idem*).

enkele marginale rentevoet, zoals bij de gunningen van het Rentenfonds. De certificaten mogen slechts afgestaan worden aan instellingen die toegang tot de markt hebben. Het fiscale regime dat hetzelfde is als dat van de certificaten op zeer korte termijn, werkt echter blijkbaar de ontwikkeling van een dergelijke markt niet in de hand.

Andere *certificaten worden rechtstreeks geplaatst* bij bepaalde parastatale kredietinstellingen of parastatale bedrijven.

Krachtens een overeenkomst met de Staat, in het kader van artikel 13 van haar organieke wet, disconteert de Nationale Bank, ten slotte, schatkistcertificaten ten voordele van de Staat tot een maximumbedrag van F 10 miljard in de mate waarin de Schatkist zulks nodig oordeelt. Het bedrag op de markt uitstaande schatkistcertificaten dat de Bank zou disconteren, zou eveneens in mindering van deze marge worden gebracht. Op dit ogenblik neemt zij echter slechts uitzonderlijk dergelijke mobilisatie in overweging; zij aanvaardt inderdaad de uitstaande certificaten als onderpand voor voorschottenrekeningen ten belope van 95 pct. van hun nominale waarde.

3. De markt van het handelspapier.

Een deel van de geldmarktverrichtingen heeft betrekking op de bankaccepten en verloopt volgens de aan deze laatste eigen modaliteiten.

a) De markt der bankaccepten.

Het bankaccept is een wissel (opgesteld hetzij ter gelegenheid van een handelstransactie, hetzij op grond van een kredietverrichting) getrokken op en geaccepteerd door een bank. Door acceptatie van deze wissel wordt de bankier de hoofdebiteur ervan, daar hij er zich toe verbindt hem op de vervaldag te betalen. De bankier leent zijn naam en zijn standing ten einde de discontering van de wissel tegen een voordeligere rentevoet mogelijk te maken. Dank zij zijn acceptatie door een bank, kan de wissel inderdaad gemakkelijker bij banken, financiële en andere instellingen gemobiliseerd worden.

In België wordt het bankaccept vooral aangewend voor de financiering van het internationale handelsverkeer.

Sedert het begin van 1945 verbindt de Nationale Bank zich ertoe de bankaccepten die op het ogenblik van hun creatie van haar bijzonder visum werden voorzien, ter discontering te aanvaarden. Om herdisconteerd te worden, mag de wissel niet meer dan 120 dagen te lopen hebben en moet hij aangeboden worden door een andere erkende tussenpersoon dan de bankier-acceptant; de acceptcommissie evenals de discontorente ten laste van de cliënt-houder van het effect moeten binnen bepaalde grenzen blijven.

De Bank beperkt de toekenning van haar visum niet tot de wissels waarvan de looptijd 120 dagen

niet overschrijdt. Sedert de oprichting, begin 1962, van een financieringspool voor de uitvoerkredieten op lange termijn is de looptijd van de bankaccepten betreffende de uitvoer van uitrustingsgoederen niet streng beperkt. De wissels met een looptijd korter dan twee jaar, kunnen in beginsel bij het H.W.I. verdisconteerd worden, terwijl die op meer dan twee jaar, in beginsel, gefinancierd worden door twee pools die, zoals hierboven werd vermeld, speciaal met dit doel opgericht werden.

Het H.W.I. houdt de markt der bankaccepten. Het treedt voor eigen rekening op als koper en verkoper van door de Nationale Bank geïseerde bankaccepten die niet meer dan twee jaar looptijd hebben. De meeste banken wenden zich voor de mobilisatie van hun accepten tot het H.W.I. ter wille van de voordelige discountvoorwaarden: de wissels dienen slechts twee handtekeningen te dragen en worden gediscoteerd tegen private tarieven die lager liggen dan die van de Bank. Sedert 1947 worden nagenoeg alle geïseerde bankaccepten, waarvan de looptijd geen twee jaar overschrijdt, door de banken aan dit Instituut overgedragen. Via de verkoop van de geïseerde effecten bevoorraadt dit laatste de markt — openbare kredietinstellingen, Belgische en buitenlandse banken, andere financiële instellingen — met beleggingsinstrumenten die gemakkelijk mobiliseerbaar zijn, daar zij zonder meer bij de Bank kunnen herdiscoteerd worden.

De beperkingen die de Nationale Bank sedert het einde van 1947 op het verlenen van haar bijzonder visum toepast, leidden ertoe dat niet geïseerde bankaccepten werden in omloop gebracht. Het H.W.I. verleent eveneens zijn medewerking aan de banken voor de tegeldemaking van die wissels, doch uitsluitend als makelaar. Deze verrichtingen namen geleidelijk in omvang toe. De door het Instituut verhandelde niet geïseerde bankaccepten stegen van een totaalbedrag van F 0,3 miljard in 1953, tot F 8,1 miljard in 1960 en F 7,6 miljard in 1961. Ten gevolge van de stijging van hun middelen zijn de banken de voornaamste kopers ⁽¹⁾.

Op een gezamenlijk uitstaand bedrag aan bankaccepten van F 14 miljard (waarvan F 9,7 miljard geïseerde accepten) waren, op het einde van 1961, F 2,7 miljard ondergebracht bij de banken, F 2,5 miljard bij de Nationale Bank, F 3 miljard bij het H.W.I. en F 5,8 miljard buiten het bankwezen.

Wanneer de op de daggeldmarkt opgenomen middelen niet volstaan om zijn portefeuille te financieren, doet het H.W.I. een beroep op het herdiscoto van de Nationale Bank. Het neemt de renteverliezen welke uit het verschil tussen zijn tarieven en de officiële discountvoet voortvloeien, voor zijn rekening.

⁽¹⁾ In periode van ontspanning op de kredietmarkt, koopt de N.M.K.N. eveneens voor belangrijke bedragen niet geïseerde accepten.

b) *De markt van het handelspapier ander dan bankaccepten.*

Behoudens de bankaccepten, omvat het handelspapier in hoofdzaak:

- de geaccepteerde of niet geaccepteerde handelswissels,
- de warrants,
- de promessen.

Om bij de Nationale Bank verdisconteerbaar te zijn, mogen de handelswissels op het ogenblik van hun uitgifte geen langere looptijd hebben dan 120 dagen en moeten zij door drie solvabele handtekeningen gewaarborgd zijn; een der handtekeningen mag nochtans vervangen worden door een pand ⁽¹⁾. De warrants die dezelfde voorwaarden in verband met de looptijd vervullen, kunnen eveneens bij de Bank gediscoteerd worden. Bovendien discoteert de Bank, door bemiddeling van haar kantoren, promessen ondertekend door haar cliënten; deze promessen hebben niet meer dan 120 dagen looptijd. In periode van grote spanning kon het H.W.I. uitzonderlijk bij de Bank promessen van de cliënten der banken herdiscoteren.

Aangezien de kredietmultiplicator beperkt wordt door de omvang van de biljettencirculatie en de dekkingscoëfficiënten tot aan de afschaffing ervan op 1 januari 1962 aan de banken de verplichting oplegden bepaalde activa aan te houden ten belope van bepaalde percentages van hun deposito's, moesten deze laatste tijdens de naoorlogse periode, en ten minste tot in 1958, herhaaldelijk een beroep doen op het herdiscoto van de centrale bank. De banken kunnen echter hun kasmiddelen eveneens aanvullen door, via het H.W.I., op de markt handelsaccepten af te staan die betrekking hebben op de uitvoer of zelfs gewone wissels betreffende binnenlandse transacties.

Het is om de markt van het privaat disconto aan te vullen dat het H.W.I., sedert juni 1948, belang stelt in de handelsaccepten; het verhandelt het papier dat door een bank is geïndosseerd en gedomicilieerd is bij een instelling welke deel uitmaakt van een verrekenkamer.

Wat de door de Nationale Bank geïseerde handelsaccepten betreft, d.w.z. wissels die uitvoerverrichtingen financieren waarvan de looptijd op het ogenblik van hun aanbieding twee jaar niet te boven gaat, past het H.W.I. dezelfde politiek toe als voor de geïseerde bankaccepten. Het is steeds koper, behalve wanneer de voor zijn verplichtingen gestelde grens dit verhindert. Voor de niet geïseerde handelsaccepten, die haast uitsluitend transacties van de binnenlandse handel vertegenwoordigen, komt het H.W.I. meestal als makelaar op de markt. Sinds september 1958 verhandelt het deze accepten bovendien als koper en verkoper voor zover zij de rugtekening van een bank dragen en in principe door

⁽¹⁾ Bij de behandeling van de tussenkomsten van de Bank, werden reeds gegevens verstrekt over de voorwaarden van herdiscoteerbaarheid van het handelspapier.

de Nationale Bank tegen de minimumrentevoet ter disconto aanvaard worden. Deze laatste verrichtingen kunnen verklaard worden door het feit dat het H.W.I. het overvloedige geldaanbod dat zich sedert deze periode op de geldmarkt voordoet, tracht te gebruiken. De niet geïseerde handelsaccepten die door of via het Instituut verhandeld worden, bereikten in 1961 het uitzonderlijk hoog bedrag van F 21,4 miljard.

IV. SAMENHANG TUSSEN DE VERSCHILLENDE RENTEVOETEN

Zoals bekend, wordt er geen rente uitgekeerd op de volgende activa :

a) tegoeden in rekening-courant bij de Nationale Bank, waarmede eventueel de kasreserve in de vorm van een speciaal direct opeisbaar deposito bij de Nationale Bank gelijkgesteld kan worden;

b) tegoeden van bedrijven en particulieren bij het Bestuur der Postcheques;

c) dadelijk opvraagbare of termijn tegoeden op de handelsrekeningen in deviezen van Belgische ingezetenen bij de depositobanken sedert 1 december 1957.

De andere rentevoeten kunnen ingedeeld worden naargelang zij min of meer door de Nationale Bank beïnvloed worden. De invloed van deze laatste op de rentevoeten is onbetwistbaar, wanneer hij door formele banden vastgelegd is; hij kan een meer indirect karakter hebben, wanneer hij het gevolg is van de tussenkomst van de Bank op de geldmarkt in haar hoedanigheid van geldlener in laatste instantie of van het aandeel van de Bank in het vaststellen van sommige rentevoeten.

1. Rentevoeten die praktisch geen beweging vertonen.

a) De rentevoet van de schatkistcertificaten van de tranche A (F 20 miljard) ⁽¹⁾, aangehouden door de depositobanken, is vastgesteld op 1 15/16 pct. (betaalbaar bij voorbaat).

b) De creditrente op de dadelijk opvraagbare deposito's in de banken is, bij overeenkomst tussen de banken, vastgesteld op 0,5 pct.

De tarieven voor de verschillende hierboven opgesomde kredietverrichtingen worden niet beïnvloed door de ontwikkeling van de markt van het kortlopende krediet of door de wijzigingen in de discontofoet van de Nationale Bank.

2. Rentevoeten eigenmachtig door de Nationale Bank vastgesteld.

a) Tot die categorie behoren vanzelfsprekend de rentevoeten van de Nationale Bank zelf. De meest

⁽¹⁾ Teruggebracht op F 19.826 miljoen bij een ministerieel besluit van 8 april 1960, waarbij tevens het bedrag van de tranche B van F 8.920 miljoen op 9.094 miljoen werd gebracht.

belangrijke hieronder zijn : de rentevoet, gewoonlijk discontovoet genaamd, voor de geaccepteerde in een bank gedomicilieerde wissels en de warrants, de rentevoeten van de geïseerde accepten, evenals deze van de beleningen.

Hoewel de discontovoet van de Nationale Bank geen marktrente is, weerspiegelen zijn bewegingen de ontwikkeling van de kredietmarkten. Maar hij is vooral representatief voor de richting van de geldpolitiek welke de overheid zal volgen, zowel op het gebied van de betalingen met het buitenland als op dat van de nationale vraag.

b) De rentevoet van de schatkistcertificaten op zeer korte termijn (maximum 3 maanden) wordt eveneens vastgesteld door de Nationale Bank die met de intekening op die certificaten en hun plaatsing op de markt belast is. Die rentevoet mag de discontovoet van de Bank niet overtreffen.

3. Rentevoeten die op een starre wijze met de discontovoet van de Nationale Bank verbonden zijn.

Sedert de hervorming van 1 januari 1962 bestaat er nog slechts een enkele rentevoet die op starre wijze met de discontovoet van de Nationale Bank verbonden is. Het betreft de rentevoet waartegen de Bank in het raam van de kredietmarge van F 10 miljard waarover de Schatkist kan beschikken, de schatkistcertificaten disconteert, en die gelijk is aan de discontovoet voor de geaccepteerde in een bank gedomicilieerde wissels. Er wordt evenwel geen rente verrekend voor een tranche van F 2.465 miljoen, die het deel van de staatsschuld tegenover de Bank vertegenwoordigt, welke op 13 september 1948 het bedrag van F 35 miljard dat bij de sanering van de balans van de Bank geconsolideerd werd, overtrof. De hervorming stelde een einde aan de starre samenhang van de rentevoeten van de certificaten B en van het Rentenfonds en van de rentevoeten die door de banken op de termijndeposito's in Belgische franken verleend worden, met de discontovoet van de Nationale Bank.

4. Tarieven gebaseerd, zonder reglementaire binding, op de discontovoet van de Nationale Bank.

Hoewel niet op strakke wijze met de discontovoet van de Nationale Bank verbonden, hangen de volgende rentetarieven er niettemin op min of meer rechtstreekse wijze van af :

a) De discontotarieven van het Herdisconteringen Waarborginstituut. Zij liggen lager dan die welke de Nationale Bank voor dezelfde wissels op 120 dagen toepast, behalve voor het papier waarmee veiligheidsvoorraden worden gefinancierd. Het Instituut moet zich tot de Bank wenden in periodes, die thans tamelijk zelden voorkomen, waarin zijn financieringsbehoefte niet door het daggeld gedekt zijn; zijn tarieven liggen dan ook tussen de rentevoet van het daggeld en de officiële rentevoet. Sedert

9 februari 1961 werd de samenhang tussen de discountvoeten van het Instituut en de discountvoet van de Nationale Bank losser; terwijl vroeger het Instituut zijn rentevoeten slechts wijzigde volgens de kosten van zijn beroep op de Bank, verandert het ze thans periodiek om rekening te houden met de evolutie van de rentevoet waartegen het daggeld opneemt.

b) De tarieven welke door de banken aange-rekend worden bij hun kredietverlening aan particulieren en bedrijven. Zij worden vaak bij overeenkomst vastgesteld in verhouding tot de discountvoet van de Nationale Bank. Inderdaad kunnen de banken, in geval van verkrapping van de geldmarkt, tegen deze rentevoeten een beroep doen op het krediet van de centrale bank. In tegenstelling met de creditrentetarieven, zijn de debettarieven niet vastgesteld bij overeenkomst tussen de banken; zij worden vrijelijk door elke instelling vastgesteld en kunnen verschillen volgens de kredietopeningen.

5. Rentevoeten waarop de Nationale Bank invloed uitoefent zonder rechtstreeks verband met een wijziging van haar discountvoet.

a) De callgeldrente beweegt volgens de toestand van vraag en aanbod. Zij wordt evenwel beïnvloed door de beleggingen van het Rentenfonds, die bovendien aan de beslissing van de Minister van Financiën en van de Nationale Bank onderworpen zijn.

b) De op de certificaten van het Rentenfonds op de vervalddag betaalde rente wordt bij gunning vastgesteld met inachtneming van de toestand van de markt en van het beleid van het Fonds, dat zelf door de Minister van Financiën en de Nationale Bank bepaald wordt.

c) De rente betaald (eveneens op de vervalddag) op de schatkistcertificaten van de tranche B, aangehouden door de banken of het Rentenfonds, is gelijk aan de rente van de Rentenfondscertificaten waarvan zoëven sprake en die op dezelfde datum zijn uitgegeven.

d) De rentevoeten van de bij gunning uitgegeven schatkistcertificaten weerspiegelen de ontwikkeling van de markt maar eveneens de politiek van de monetaire overheid, daar de Minister van Financiën en de Nationale Bank over de aanvaarding van de inschrijvingen beslissen.

e) De door de banken op de termijndeposito's in Belgische franken verleende rente wordt vastgesteld in gemeenschappelijk overleg tussen de Nationale Bank en de Belgische Vereniging der Banken in het raam van een gecoördineerde politiek en met inachtneming van de marktvoorwaarden, de stand van de betalingsbalans en het conjunctuurverloop.

f) De parastatale kredietinstellingen plegen overleg op het gebied van hun creditrente, inzonderheid in de schoot van de Raad voor Kredietinstellingen waarvan de Gouverneur van de Nationale Bank het voorzitterschap waarneemt.

6. Samenhang tussen de rente op korte, op halflange en op lange termijn.

In het raam van het dagelijkse beheer van de verrichtingen van het Rentenfonds, kan de Nationale Bank, in gemeenschappelijk overleg met het Fonds, het rendement van de staatsfondsen beïnvloeden. Daar ze eveneens als adviseur van de Regering optreedt wat betreft de uitgifte van de meeste types certificaten op de geldmarkt en, anderzijds, inzake handelskredieten het bankwezen zijn beleid op dit van de Bank afstemt, mag men zeggen dat er een verbinding bestaat, door bemiddeling van deze laatste, tussen de markten op korte en op lange termijn. Die verbinding is des te nauwer daar de invloed van het Rentenfonds op de kapitalisatievoeten in het algemeen eveneens zeer sterk is uit hoofde van het belangrijke bedrag van de staatsschuld.

Een stijging van de rente op lange termijn wordt dus onmiddellijk door de Nationale Bank gevoeld en kan deze laatste ertoe aanzetten haar discountvoet te verhogen, ten einde onder de verschillende rentevoeten een te hoge dispariteit, oorzaak van ongezonde financieringen, te vermijden. Andersom kan een onafhankelijke verhoging van de discountvoet een gunstig psychologisch klimaat scheppen voor een stijging van de rentevoet op lange termijn.

Het merendeel van de financiële instellingen nemen tegelijkertijd aan verschillende markten deel. Met het oog op de rentabiliteit zijn de termijnen van hun beleggingen langer en de tarieven hoger dan die van hun ontleningen. Het meest typische geval is waarschijnlijk dat van het Herdiscontering- en Waarborginstituut dat op zeer korte termijn ontleent en kredieten op korte of halflange termijn financiert. Over het algemeen vormen de financiële instellingen dus op hun eigen gebied een kanaal voor de bewegingen van geldmiddelen tussen de verschillende markten en brengen ze een verbinding tussen de verschillende rentevoeten tot stand.

De verschillende kapitaalmarkten werken weliswaar niet in een regime van volmaakte mededinging. De diverse financiële instellingen verstrekken diensten van uiteenlopende aard aan het publiek waarvan zij de spaarmiddelen inzamelen. De verschillende financieringskanalen vertonen derhalve een onbetwistbare heterogeniteit. Maar de splitsing is niet volledig.

De financiële instellingen blijven immers met elkaar in mededinging voor sommige beleggingen en voor de inzameling van fondsen. Aldus beheren de banken niet alleen de beschikbare geldmiddelen van de bedrijven en particulieren die bij hen geplaatst zijn in deposito's met geldkarakter, maar bovendien ook quasi-geld in de vorm van termijndeposito's en depositoboekjes en zelfs nog minder liquide activa in de vorm van kasbons; de financiële instellingen buiten het bankwezen — waaronder de Algemene Spaaren Lijfrentekas een overwegende plaats inneemt — zamelen tevens beschikbare geldmiddelen in, in de vorm van spaardeposito's of termijndeposito's en

eveneens door de uitgifte van kasbons en obligaties. Verschuivingen zijn mogelijk o.m. in de mate waarin de vorming van indirecte financiële activa een elasticiteit vertoont t.o.v. de afwijkingen tussen de rentevoeten en het beroep op het krediet van de instellingen meer beïnvloed wordt door de overvloed van de aangeboden fondsen dan door de te betalen interest. Die latente, zij het ook onvolmaakte, mededinging is oorzaak van een zekere gelijkschakeling van de tarieven van de diverse groepen financiële instellingen, zowel wat betreft de vergoeding van de besparingen van de bedrijven en particulieren als de tarieven van hun kredietverlening.

De concurrentie is evenwel niet de enige kracht die aanstuurt op een harmonisatie van de rentevoeten der financiële instellingen. De creditrente die thans door de financiële instellingen van de overheidssector toegepast wordt, is het resultaat van beraadslagingen in de Raad voor Kredietinstellingen; de Nationale Bank is in staat een ruimere coördinatie te verzekeren daar zij benevens de rol die zij in deze Raad vervult, de rente voor de termijndeposito's van de banken in gemeenschappelijk overleg met de Belgische Vereniging der Banken bepaalt. Met betrekking tot de debetrente kan men de overeenkomst vermelden tussen de N.M.K.N. en de Spaarkas nopens de verdeling van de financiering van kredieten met een zekere belangrijkheid en die bepaalt dat op de twee delen van de verrichting een zelfde rentevoet toegepast wordt.

BESLUITEN

1. Uitgaande van een enge betekenis van de geldmarkt, hebben wij getracht de institutionele aspecten en de functionele bijzonderheden van deze markt in België te beschrijven.

Hoewel deze opvatting het navorsingsgebied beperkte, is onze uiteenzetting niet volledig : zij belichtte slechts de rol van de banken en die van de openbare kredietinstellingen; nu treden op de geldmarkt ook andere financiële instellingen op, inzonderheid door hun aankopen van handelspapier : particuliere kredietinstellingen buiten het bankwezen, of buitenlandse banken, of bepaalde institutionele beleggers (zoals, waarschijnlijk, de levensverzekeringsmaatschappijen); hun optreden wordt weinig of niet beschreven in de documentatie die thans voorhanden is, of toegankelijk, zonder de sluier van de echte of vermeende beroepsgeheimen op te lichten.

Het begrip « geldmarkt », beschouwd in een enge betekenis, biedt het voordeel de geldmarktverrichtingen op logische wijze af te bakenen : het gaat hier om een geheel van verrichtingen die eigen zijn aan de sector van de financiële instellingen; hun activiteit dwingt deze laatste tot bijzondere waakzaamheid inzake liquiditeit; tevens dienen zij zorg te dragen voor de rentabiliteit van hun activa, door middel van een leningstechniek die in samenwerking met de geldgever in laatste instantie werd tot stand

gebracht. Dergelijke bepaling vermijdt de willekeur verbonden aan een afbakening op grond van de looptijd der verrichtingen; zij laat toe de instellingen die op de geldmarkt optreden, evenals de aard van de verrichtingen die hierop worden afgewikkeld, nauwkeurig te bepalen.

De deelnemende instellingen zijn de centrale bank, de banken en andere financiële instellingen, de Schatkist en twee regulerende instellingen — het Herdiscontering- en Waarborginstituut en het Rentenfonds. Wat de verrichtingen betreft, zij omvatten de verhandeling, onder de genoemde instellingen, van, eensdeels, overtollige kasgelden, anderdeels, kredietinstrumenten op korte termijn die door deze instellingen worden uitgegeven of aangehouden en spoedig in nieuwe kasmiddelen kunnen omgezet worden door incassering op de vervaldag, overdracht aan andere deelnemers, of tegeldemaking bij de geldgever in laatste instantie. Deze instrumenten nemen de vorm aan van verplichtingen « on call » van de deelnemers, alsook van herdisconteerbaar handelspapier getrokken op bedrijven of particulieren buiten de geldmarkt, van schatkistcertificaten en van certificaten uitgegeven door het Rentenfonds.

Wat België betreft, kan die afbakening van de geldmarkt, volgens de hoedanigheid van de deelnemers aan de markt, gemakkelijk worden toegepast : het publiek heeft geen toegang tot de markt van de kortlopende schatkistcertificaten; de indeling van de verrichtingen stelt geen enkel praktisch probleem. Ware dit wel het geval, dan zouden, o.i., formeel identieke verrichtingen afzonderlijk moeten ingedeeld worden en zouden de aankopen van schatkistcertificaten door het publiek evenmin tot de bedrijvigheid van de geldmarkt moeten gerekend worden als het verlenen van kortlopende kredieten door particulieren en bedrijven aan particulieren.

2. Tot besluit van deze beschrijving, kunnen enkele opmerkingen over de inrichting van de Belgische geldmarkt in haar geheel naar voren gebracht worden. Wij zullen ons niet wagen aan het opsporen van haar oorspronkelijke trekken; een dergelijke poging zou wel overmoedig zijn : hoewel de instellingen van deze of gene nationale geldmarkt formeel onder verschillende historische omstandigheden en met uiteenlopende doeleinden tot stand kwamen, zou een nader onderzoek van de huidige werkelijkheid kunnen aantonen dat én de ene én de andere — onder de druk van gelijkaardige problemen die in beide landen een aanpassing van de instellingen hebben teweeggebracht — in hun werking meer overeenstemmen dan de letter van de tekst zou doen vermoeden.

Daarom is onze poging om de grote lijnen van de Belgische geldmarkt te belichten, niet bedoeld om een zeker aantal oorspronkelijke kenmerken van die markt te doen uitkomen. Wij hebben ons hier van internationale vergelijkingen onthouden.

De structuur en de werking van de Belgische geldmarkt zijn ten dele het resultaat van beslissingen

van de wetgever. De structuur van de markt is gedeeltelijk « kunstmatig », in die zin dat niet alle organen van de markt hun verre oorsprong vinden in vele individuele wilsuitingen. Aldus werd de makeelaar in handelspapier, met name het H.W.I., krachtens een wet opgericht; zijn huidige activiteit werd evenwel bij zijn oprichting voorzeker niet duidelijk voorzien. Het is de enige houder van de markt, terwijl in andere landen de handel in wissels over talrijke bedrijven verdeeld is; deze laatste verenigen zich weliswaar soms door middel van afspraken ten einde een monopsonie op de markt te vormen.

Ook kan gezegd worden dat de werking van de markt gedeeltelijk kunstmatig is, in die zin dat reglementaire beschikkingen bepaalde beleggingen voorschrijven, al dient gezegd dat in andere landen traditionele regels soms met evenveel gestrengheid beperkingen opleggen.

Dit kenmerk van de structuur en van de werking van de geldmarkt moet ongetwijfeld ten dele door historische oorzaken worden verklaard; zij zijn niet eigen aan ons land. De financiële crisis die met de depressie van de jaren dertig gepaard ging, bracht de leemten in het stelsel van de tegeldemaking der kredieten aan het licht en was aldus oorzaak van het ontstaan van nieuwe instellingen zoals het Herdiscontering- en Waarborginstituut, dat thans de particuliere markt (d.i. de markt buiten de centrale bank) organiseert. De tweede wereldoorlog veroorzaakte een uitzonderlijke toeneming van de overheidsschuld op korte termijn bij de banken, zodat een regeling en nadien een statuut moesten worden voorzien om een massale tegeldemaking te voorkomen; de ingevoerde reglementering heeft de inrichting van de geldmarkt in de naoorlogse jaren beïnvloed, en de hervormingen die later, eveneens van overheidswege, werden aangebracht, konden de bestaande feitelijke toestand niet wegcijferen.

Te meer daar, zoals in de aanhef van dit tweede deel werd onderstreept, de positie van de Schatkist op de Belgische geldmarkt deze is van een bestendige ontlener; de vraag van de Schatkist vertoont praktisch geen elasticiteit t.o.v. de interesttarieven en zij neemt, behalve misschien tijdens de allerlaatste maanden, elk beschikbaar aanbod op; openbare uitgaven, geplaatst wanneer de markten voor langlopend kapitaal dit toelaten, dienen gedeeltelijk om de kortlopende staatsschuld te consolideren. Deze toestand is het gevolg van de, sedert de oorlog, voortdurende onevenwichtigheid van de openbare financiën waarvan de omvang veeleer bepaald wordt door de overvloed aan leenbare gelden dan door begrotingsvooruitzichten, die over het algemeen aan de ontwikkeling van de inkomsten worden aangepast.

Bij ontstentenis van kasreserves, stelt de Schatkist zich door haar opnemingen op de geldmarkt bloot aan scherpe kasmoeilijkheden telkens de financiële instellingen, in verband met de conjunctuurontwikkeling of met toevallige oorzaken, hun geldmarktbeleggingen verminderen; deze inkrimping kan voort-

vloeien uit een vermindering der financiële tegoeden van het publiek, ten gevolge van deviezenuitvoer, of uit het feit dat financiële instellingen, wegens de sterkere vraag van bedrijven en particulieren, hun kredietverlening aan deze sector opvoeren, hoewel hun totale activa onveranderd blijven; in dit laatste geval kan er zich een vervanging van activa op de geldmarkt voordoen of — en dit is meer waarschijnlijk — een tijdelijke terugtrekking van geldmarktmiddelen ten bate van andere kapitaalmarkten.

Het hoeft dus geen verwondering te wekken dat in de huidige organisatie van de geldmarkt een tweevoudige bezorgdheid tot uiting komt: eensdeels, de Schatkist beveiligen tegen gebeurlijke inkrimping van geldmarktmiddelen door het scheppen van mobilisatiemogelijkheden voor het overheidspapier, anderdeels, vermijden dat de Schatkist van die mogelijkheden zou gebruik maken om buitensporige leningen aan te gaan. Wij hebben gezien dat het Rentenfonds, gestijfd door de uitgaven van zijn certificaten die door het in januari 1962 ingevoerde gunningstelsel aan zijn behoeften kunnen worden aangepast, sedert 1959 belast werd met de kiese taak de markt van het kortlopende overheidspapier te regulariseren. Doch de bepalingen waaraan de werking van het Fonds onderworpen is, verbieden het aankopen te doen die zouden dienen om rechtstreeks nieuwe behoeften van de Schatkist te financieren. Trouwens beperken statutaire voorschriften het optreden van de centrale bank op de markt van de certificaten en conventionele bepalingen stellen de grens vast van haar mogelijke indirecte tussenkomst via financiering van het Rentenfonds.

3. De Belgische geldmarkt bestaat feitelijk uit afzonderlijke deelmarkten. De verschillende schuldtitels die er verhandeld worden, bezitten elk hun eigen kenmerken; de mogelijkheden tot onderlinge vervanging van de diverse beleggingen zijn eerder beperkt. Deze eigenaardigheid vloeit inzonderheid voort uit de verschillende aard van de debiteuren (Schatkist, bedrijven of andere financiële instellingen), uit de verscheidenheid in looptijd van de verhandelde effecten (terugbetaalbaar op aanvraag, op zeer korte termijn of op diverse korte termijnen), of nog uit de beperking voor sommige wel bepaalde groepen van instellingen (banken, parastatale kredietinstellingen, sociale organismen, enz.) om aan de verschillende markten deel te nemen.

Verder dient nog de specialisatie van twee regulerende instellingen onderlijnd: het Herdiscontering- en Waarborginstituut dat alleen handelspapier, en het Rentenfonds dat alleen overheidspapier verhandelt. Sedert de hervorming van 1 januari 1962 de kas- en dekkingscoëfficiënten afschafte, werd daarentegen de vrije keuze van de banken aanzienlijk vergroot: zij is alleen nog bezwaard met de verplichting inzake het « minimum » en, binnen dit laatste, met het gedwongen aanhouden van certificaten A.

Ten slotte dient nog in herinnering gebracht dat wegens de fiscale vrijstellingen verleend aan de

inkomsten voortspruitend uit beleggingen in schatkistcertificaten, de inschrijver dit papier in portefeuille houdt. Terwijl het handelspapier in ruime mate onder de deelnemers van de particuliere markt verhandeld wordt, is dit niet het geval met de schatkistcertificaten, zelfs wanneer de uitgifte ervan tot de verschillende deelnemers zonder onderscheid wordt gericht.

4. De Nationale Bank is in staat de handelskredieten van de banken te beïnvloeden aangezien deze bij het toestaan van zulke kredieten rekening houden met haar rentevoeten en haar herdisconteringsvoorwaarden. Tot in 1958 hadden de banken niet anders kunnen handelen, althans zonder op bepaalde verichtingen te verliezen, daar wegens de belangrijkheid van het chartale geld in de geldhoeveelheid en het stelsel van de verplichte dekkingen, zij niet over voldoende middelen beschikten om hun kredieten aan de bedrijven te financieren zonder een beroep te doen op de centrale bank. Thans is de toestand van de banken anders, zoals blijkt uit het feit dat zij belangrijke dekkingsoverschotten hebben en nog slechts toevallig een merkelijk deel van hun handelsportefeuille bij de bank herdisconteren. Zij gaan niettemin verder met hun kredietpolitiek op deze van de Bank af te stemmen. Sedert 1 januari 1962 kan de Bank een nieuw instrument aanwenden om het volume van de door de banken toegestane kredieten te beïnvloeden: het kasreservepercentage.

5. De Belgische economie is gevoelig voor buitenlandse invloeden. Niet alleen de vorming van het inkomen is sterk afhankelijk van de betrekkingen met het buitenland; nu het kapitaalverkeer op korte termijn werd vrijgemaakt, kunnen de binnenlandse kapitaalmarkten eveneens door prikkels van buitenlandse oorsprong en inzonderheid door rentever schillen beïnvloed worden. De geldmarkt kan door gelijkwaardige beleggingen in het buitenland beïnvloed worden hetzij rechtstreeks indien de banken hun beleggingen op de buitenlandse markten opvoeren, hetzij indirect indien het publiek financiële activa in Belgische franken omzet in vreemde valuta's. Ter wille van haar beperkte omvang in verhouding tot de buitenlandse markten, zou de Belgische geldmarkt door dergelijke verschuivingen ernstig kunnen verstoord worden.

Het is dus van belang dat de monetaire overheid een afvloeiing van liquide middelen zou kunnen belet-

ten door de markttarieven en de rentevoeten voor de kortlopende beleggingen van het publiek te beïnvloeden. De toepassingsmodaliteiten van deze actie werden gewijzigd door de hervorming van 1 januari 1962. Zo worden de veranderingen van de creditrente van de banken, die sinds de hervorming van november 1957 automatisch die van de officiële discontovoet volgden, voortaan bij overeenkomst vastgelegd, die door beraadslagingen tussen de Nationale Bank en de Belgische Vereniging der Banken voorafgegaan wordt. De doeltreffendheid van deze gecoördineerde actie op het gebied van de creditrente moet versterkt worden door ze tot de andere financiële instellingen uit te breiden.

6. Beoordeeld volgens de maatstaven van de volkomen concurrerende markt, is de organisatie van de Belgische geldmarkt stellig onvolmaakt wegens haar starheid en gemis aan eenheid. De hervormingen die sinds 1949 en tot 1 januari 1962 plaatsvonden, hebben evenwel de werking ervan aanzienlijk verbeterd, zodat de onvolmaaktheden van de Belgische geldmarkt, tenminste gedeeltelijk opgeheven zijn. Wij zagen dat haar inrichting wellicht meer voortvloeit uit een bewuste actie dan uit een spontane ontwikkeling. Zelfs indien de beweegredenen van die inrichting vaak werden ingegeven door overwegingen van bijzondere aard, vervult de bestaande instelling de functies die men van een geldmarkt mag verwachten. Zij is het trefpunt van financiële instellingen op zoek naar kortlopende mobiliseerbare beleggingen die hun kasmiddelen aanvullen, en van financiële instellingen die kredietinstrumenten, beantwoordend aan de vermelde voorwaarden, aanbieden in ruil voor kasmiddelen; deze laatste worden gebeurlijk verstrekt door tussenkomst van de centrale bank tegen door haar vastgestelde voorwaarden. Het is door deze afhankelijkheid dat de geldmarkt de plaats is waar op de meest rechtstreekse wijze de eigen politiek van de monetaire overheid tot uiting komt, in zoverre die politiek erop gericht is de prijs en de omvang van het krediet op korte termijn te beïnvloeden.

Ten slotte dient nog vermeld dat, zoals overall elders, de geldmarkt slechts een van de kapitaalmarkten is die de externe financiering van de economische agenten verzekert. Men kan, bijgevolg, de schommelingen van het totaal van vraag en aanbod van kasmiddelen niet beoordelen, zonder een ruimer inzicht te hebben in de geldstromen waardoor de financiële instellingen beïnvloed worden.

LITERATUUR IN VERBAND MET DE ECONOMISCHE EN FINANCIËLE PROBLEMEN VAN BELGIË

Onderstaande literatuuropgave sluit aan bij diegene die wij gepubliceerd hebben in ons maartnummer 1962 van het *Tijdschrift*. Er weze opgemerkt dat in deze literatuuropgave noch de verslagen van de verschillende instellingen, noch de statistische bronnen zijn overgenomen.

1. GELD- EN KREDIETWEZEN

La nouvelle loi sur le chèque. (*La Revue de la Banque, Brussel, XXVI, n° 2, 1962, blz. 172-193.*)

TYTECA A., Le crédit hypothécaire. Essai de synthèse. (*Centre d'Etudes bancaires, Brussel, boekje n° 85, februari 1962, 23 blz.*)

2. GELDSCHEPPEDE INSTELLINGEN

BIRON H., La réforme du marché monétaire belge. (*Revue de l'Institut de Sociologie, Brussel, n° 4, 1961, blz. 731-768.*)

3. NIET-GELDSCHEPPEDE FINANCIËLE INSTELLINGEN

De systematische beleggingsplannen. (*Weekberichten van de Kredietbank, Brussel, XVII, n° 11, 17 maart 1962, blz. 89-92.*)

Le rôle des holdings. (*Brufina, Brussel, 1962, 15 blz.*)

Morphologie des groupes financiers. (*Centre de Recherche et d'Information socio-politiques, Brussel, 1962, 486 blz.*)

4. OPENBARE FINANCIËN

DALOZE J., Réforme fiscale et justice sociale. (*Revue générale belge, Brussel, XCVIII, n° 3, maart 1962, blz. 119-123.*)

DE RIDDER V., De hervorming der inkomstenbelastingen. (*Socialistische Standpunten, Brussel, IX, n° 1, 1962, blz. 11-33.*)

Het V.B.N. en de fiscale hervorming. (*Mededelingen van het Verbond der Belgische Nijverheid, Brussel, XVII, n° 8, 10 maart 1962, blz. XIX-XXI.*)

MAES G., De verminderingen wegens gezinslasten inzake directe belastingen. (*Bulletin der belastingen, Brussel, XXXVIII, n° 384, maart 1962, blz. 514-536.*)

SCAILTEUR C., Le contribuable et l'Etat; déontologie de la fiscalité. (*Société d'Etudes morales, sociales et juridiques, Leuven, 1961, 172 blz.*)

5. NATIONAAL INKOMEN — SPAARWEZEN — INVESTERINGEN — VERBRUIK

COLONNE F., De evolutie van de Belgische immobiliënmarkt na de tweede Wereldoorlog. (*Economisch en Sociaal Tijdschrift, Antwerpen, XVI, n° 1, februari 1962, blz. 35-47.*)

DE BAERDEMAKER R., A propos des investissements étrangers en Belgique. (*Epargner et Investir, Brussel, n° 100, maart 1962, blz. 20-23.*)

La contribution des différentes branches d'activité au produit intérieur dans les pays de la C.E.E., 1950-1960. (*Office statistique des Communautés européennes, Bulletin général de Statistique, Brussel, 1962, n° 2, blz. 7-54.*)

VAN COPPENOLLE P., Belgium as a Business Base in the European Common Market. (*Belgian Trade Review, New York, XVII, n° 2, februari 1962, blz. 22-24.*)

6. BEVOLKING

GOLDSCHMIDT-CLERMONT P., Le « rapport Sauvy » Premières impressions. (*Industrie, Brussel, XVI, n° 3, maart 1962, blz. 164-168.*)

PIRAUX M., Démographie belge et sécurité sociale (II.). (*Les Dossiers de l'Action sociale catholique, Brussel, XXXIX, n° 3, maart 1962, blz. 171-192.*)

SAUVY A. & PRESSAT R., Rapport Sauvy sur le problème de l'économie et de la population en Wallonie. (*Conseil Economique Wallon, Luik, 1962, 56 blz.*)

7. PRIJZEN EN LONEN

De Europese navraag over de kosten der arbeidskrachten in 1959. (*Mededelingen van het Verbond der Belgische Nijverheid, Brussel, XVII, n° 8, 10 maart 1962, blz. 647-652.*)

PIETTE R., La politique des prix : mythes et réalités. (*Socialisme, Brussel, IX, n° 50, maart 1962, blz. 169-185.*)

VAN DER MENSBRUGGHE Y., Het prijzenprobleem. (*Mededelingen van het Verbond der Belgische Nijverheid, Brussel, XVII, n° 9, 20 maart 1962, blz. III-VI.*)

8. WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

FLAMENT A., Considérations sur le chômage en Belgique et ses incidences financières. (*Revue belge de Sécurité sociale, Brussel, IV, n° 2, februari 1962, blz. 252-268.*)

9. MAATSCHAPPELIJKE ZEKERHEID

DELPEREE A., La sécurité sociale belge dans l'économie et la société. (*Revue belge de Sécurité sociale, Brussel, IV, februari 1962, blz. 204-216.*)

10. ECONOMISCHE TOESTAND — ECONOMISCHE POLITIEK

PANHUYS H., Les problèmes de la planification. Compte rendu du Colloque organisé par l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles du 25 au 27 janvier 1962. (*Socialisme, Brussel, IX, n° 50, maart 1962, blz. 219-226.*)

Programme d'action pour le Centre et le Borinage. (*Le Hainaut économique, Bergen, n° 4, 1961, blz. 9-51.*)

11. NIJVERHEID — LANDBOUW — VISSERIJ

De Belgische en Europese textielnijverheid. (*Bank van de Société Générale de Belgique, Brussel, 1962, 15 blz.*)

MICHEL M., L'exportation de biens d'équipement par une petite firme. (*Industrie, Brussel, XVI, n° 3, maart 1962, blz. 138-148.*)

SAMOY A., Euromarkt en Belgische textiel — Waar staan wij na 14 jaren? (*De Belgische Textielnijverheid, Brussel, IV, n° 3, maart 1962, blz. 41-52.*)

13. BINNENLANDSE HANDEL

BERNHEIM E., Les centres commerciaux des grandes agglomérations. (*Brussel, 1961, 27 blz.*)

15. INTERNATIONALE FINANCIËLE TRANSACTIES

ALTMAN O., Mercati esterni del dollaro, della sterlina e di altre valute. (*Bancaria, Rome, XVIII, n° 2, februari 1962, blz. 153-163.*)

A New Plan for Gold. (*The Economist, Londen, CCII, n° 6.187, 24 maart 1962, blz. 1.138-1.139.*)

Credit to Developing Countries. (*Nederlandsche Handel-Maatschappij, Amsterdam, n° 3, 1961, blz. 2-7.*)

GAMBINO A., Dal Piano Triffin alle proposte Jacobsson. (*Bancaria, Rome, XVIII, n° 2, februari 1962, blz. 140-152.*)

Les mouvements de capitaux dans la Communauté Economique Européenne. (*Bulletin économique de la Banque de Bruxelles, Brussel, n° 11, maart 1962, blz. 1-9.*)

McCHESNEY MARTIN W., Monetary Fund Resources and the International Payments System. (*Federal Reserve Bulletin, Washington, XLVIII, n° 3, maart 1962, blz. 279-282.*)

ROOSA R., The Balance of Payments and International Financial Cooperation. (*Monthly Review of the Federal Reserve Bank of New York, New York, XLIV, n° 3, maart 1962, blz. 44-51.*)

SCAMMEL W., International Monetary Policy. (*Londen, Macmillan, 2° uitgave, XV+428 blz.*)

VAN RHOON G., Buitenlandse markten voor dollars, sterling en andere valuta's. (*Bank- en Effectenbedrijf, Den Haag, X, n° 5, februari 1962, blz. 3-6.*)

16. INTERNATIONALE ECONOMISCHE AANEENSLUITING

ALTERMAN R., La Grande-Bretagne entrera-t-elle dans le Marché commun? (*Revue de la Société d'Etudes et d'Expansion, Luik, LXI, n° 199, januari-februari 1962, blz. 90-92.*)

BOËL (Baron), Pour l'Europe. (*Industrie, Brussel, XVI, n° 3, maart 1962, blz. 130-137.*)

BOURILLON C., La circulation des capitaux dans le Marché commun. (*Banque, Parijs, XXXVII, n° 189, maart 1962, blz. 161-166.*)

BROGNIEZ P.E., La Grande-Bretagne et l'Europe. (*Socialisme, Brussel, IX, n° 50, maart 1962, blz. 155-168.*)

De besluiten van de Raad betreffende het gemeenschappelijk landbouwbeleid en overgang naar de tweede etappe. (*Bulletin van de Europese Economische Gemeenschap, Brussel, V, n° 2, februari 1962, blz. 11-27.*)

HALLSTEIN W., De overgang naar de tweede etappe van de Gemeenschappelijke Markt. (*Bulletin van de Europese Economische Gemeenschap, Brussel, V, n° 2, februari 1962, blz. 5-10.*)

KALSHOVEN K., De gemeenschappelijke handelspolitiek van Benelux. (*Benelux Publikatieblad, Brussel, n° 1, 1962, blz. 17-31.*)

MacDOUGALL D., La Grande-Bretagne et le Marché commun. (*Rotterdamsche Bank, Rotterdam, n° 4, december 1961, blz. 5-31.*)

MAYOUC J., L'établissement de la politique agricole commune. (*Revue du Marché commun, Parijs, n° 43, januari 1962, blz. 7-19.*)

MENAIS G.-P., La Grande-Bretagne face à la petite Europe. (*Banque, Parijs, XXXVII, n° 189, maart 1962, blz. 157-160.*)

MICHIELS M., De nieuwe start van de Europese integratie. (*Socialistische Standpunten, Brussel, IX, n° 1, 1962, blz. 34-60.*)

PLANT A., Britain's Bid for World Prosperity. (*Optima, Johannesburg, XII, n° 1, maart 1962, blz. 23-30.*)

WOITRIN M., Belgium Confronts the Common Market. (*District Bank Review, Manchester, n° 141, maart 1962, blz. 3-20.*)

17. DIVERSEN

Contributions à l'histoire économique et sociale (I). (*Institut de Sociologie Solvay, Brussel, 1962, 188 blz.*)

L'expansion scientifique belge outre-mer. (*Institut belge pour l'Encouragement de la Recherche scientifique Outre-mer, Brussel, 1962, 31 blz.*)

ECONOMISCHE WETGEVING

Deze rubriek bevat de wetten, besluiten en andere officiële bekendmakingen die van bijzonder belang zijn voor 's lands algemene economie en via het Belgisch Staatsblad werden afgekondigd in de loop van de maand aan deze van de publikatie van ons Tijdschrift voorafgaand.

Alleen de gewichtigste wetten en besluiten hebben wij « in extenso » overgenomen. Voor de andere wetteksten volstaat een eenvoudige vermelding, desnoods door een verklarende nota verduidelijkt.

Om het naslaan ervan te vergemakkelijken, hebben wij bovenbedoelde documentatie in de volgende rubrieken ondergebracht :

- I. — *Algemene economische wetgeving*
- II. — *Overheidsfinanciën (incl. begrotingswetten), munt-, bank- en financiële wetgeving*
- III. — *Landbouw*
- IV. — *Nijverheid*
- V. — *Arbeid*
- VI. — *Binnenlandse handel*
- VII. — *Buitenlandse handel*
- VIII. — *Verkeerswezen*
- IX. — *Prijzen en lonen*
- X. — *Sociale wetgeving (penstoenen, sociale verzekeringen en diverse sociale voordelen)*
- XI. — *Oorlogsschade*

II. — OVERHEIDSFINANCIËN (INCL. BEGROTINGSWETTEN), MUNT-, BANK- EN FINANCIËLE WETGEVING

Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid

Erkenning van zekere financiële instellingen in toepassing van de wet van 15 februari 1961 (Staatsblad, 30 maart 1962, blz. 2.592).

Bij koninklijk besluit van 9 maart 1962 wordt de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid erkend om kredieten toe te staan in toepassing van de wet van 15 februari 1961, houdende oprichting van een Landbouwinvesteringsfonds.

Koninklijk besluit van 6 februari 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 1 maart 1958 houdende instelling van financiële hulp ten einde de verbetering van de inrichtingen en van het materieel aan boord van de Belgische vissersvaartuigen aan te moedigen (Staatsblad, 9 maart 1962, blz. 1.881).

Wet van 13 februari 1962

tot goedkeuring van vijf Beneluxprotocollen betreffende het tarief van invoerrechten en tot bekrachtiging van vier koninklijke besluiten inzake douanen, getroffen in de loop van 1960 (Staatsblad, 28 maart 1962, blz. 2.474).

Wet van 14 februari 1962

tot wijziging van het statuut van de Nationale Kas voor Beroepskrediet en tot verhoging van de grens der verbintenissen van het bij deze Kas ingestelde Waarborgfonds (Staatsblad, 6 maart 1962, blz. 1.794).

Artikel 1. — Artikel 4, vierde lid, van het statuut van de Nationale Kas voor Beroepskrediet, gevoegd bij het koninklijk besluit van 2 juni 1956, wordt door volgende bepaling vervangen :

« De Kas mag kasbons en obligaties uitgeven. De leningen van meer dan tien dagen welke de Kas binnen de perken in haar statuut gesteld, mag aangaan, worden aan de Minister van Financiën ter machtiging voorgelegd. »

Art. 2. — a) In artikel 6, eerste lid, van hetzelfde statuut worden de woorden : « 200 miljoen » vervangen door : « 400 miljoen ».

b) In hetzelfde artikel, 4°, worden de woorden : « 100 miljoen » vervangen door : « 300 miljoen ».

Art. 3. — In artikel 7, derde lid, van hetzelfde statuut gewijzigd bij de wet van 4 mei 1959, alsook in het vijfde lid, worden de bedragen van F 7.500 miljoen en F 400 miljoen onderscheidenlijk op F 10 miljard en F 800 miljoen gebracht.

Art. 5. — Artikel 9 van de wet van 24 mei 1959 tot veruiming van de mogelijkheden inzake de beroeps- en ambachtskredietverlening aan de middenstand wordt door volgende bepaling vervangen :

« De omloop van de verbintenissen van het Fonds wordt vastgesteld op F 1.500 miljoen; deze grens mag, bij koninklijk besluit, verhoogd worden met twee tranches van F 500 miljoen ieder. »

Ministerieel besluit van 15 februari 1962

tot goedkeuring van de wijzigingen aan het reglement van de door het Woningfonds van de Bond der Kroostrijke Gezinnen van België, te verlenen leningen bij wijze van heffing van de kapitalen in het Fonds B. 2 (Staatsblad, 12 maart 1962, blz. 1.992).

Koninklijk besluit van 19 februari 1962

waarbij de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting ertoe gemachtigd wordt, onder staatswaarborg, een lening aan te gaan van één miljard frank (Staatsblad, 3 maart 1961, blz. 1.723).

Artikel 1. — De staatswaarborg wordt gehecht aan een lening van een werkelijk bedrag van één miljard frank, uit te geven door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting.

Art. 2. — De lening zal uitgegeven worden per tranches en tegen de voorwaarden welke vooraf door de Minister van Financiën zullen goedgekeurd worden.

Wet van 20 februari 1962

houdende de begroting van het Ministerie van Landsverdediging voor het dienstjaar 1962 (Staatsblad, 3 maart 1962, blz. 1.706).

Artikel 1. — Voor de aan het dienstjaar 1962 verbonden (...) gewone uitgaven betreffende het Ministerie van Landsverdediging, worden kredieten geopend die de som van F 13.444.800.000 belopen.

Wet van 21 februari 1962

houdende de begroting van het Ministerie van Landbouw voor het dienstjaar 1962 (Staatsblad, 17 maart 1962, blz. 2.145).

Artikel 1. — Voor de aan het dienstjaar 1962 verbonden (...) gewone uitgaven betreffende het Ministerie van Landbouw zijn kredieten geopend die de som van F 1.420.043.000 belopen.

Ministerieel besluit van 28 februari 1962

houdende wijziging van het ministerieel besluit van 17 februari 1960 tot regeling van de teruggaven inzake invoerrecht en accijns bij invoer (Staatsblad, 1 maart 1962, blz. 1.627).

Wet van 28 februari 1962

tot wijziging van de samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelastingen en de nationale

crisisbelasting, wat de inkomsten van onroerende goederen betreft (Staatsblad, 5 maart 1962, blz. 1.770).

Artikel 1. — De wijzigingen welke de wet van 14 juli 1955 heeft aangebracht in de op 15 januari 1948 samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelastingen, hebben uitwerking met ingang van het dienstjaar 1962.

De nieuwe kadastrale inkomens, overeenkomstig artikel 11 van de wet van 14 juli 1955 vastgesteld op grond van de markt der onroerende goederen van het eerste semester 1955, zullen met ingang van het dienstjaar 1962 tot grondslag voor de grondbelasting dienen.

Art. 2. — Artikel 6, § 1, tweede lid, van de op 15 januari 1948 samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelastingen, opgeheven bij artikel 3, 1°, van de wet van 14 juli 1955, wordt in de volgende lezing hersteld :

« De volgende algemene perekwatie zal zo worden verricht, dat haar resultaten tot grondslag voor de grondbelasting dienen met ingang van het dienstjaar 1976. »

Art. 3. — Artikel 33 van dezelfde samengeordende wetten, gewijzigd bij artikel 9 van de wet van 14 juli 1955, wordt gewijzigd als volgt :

1° § 1, eerste lid, wordt door volgende bepaling vervangen :

« De aanslagvoet van de grondbelasting wordt op 3 pct. van het kadastraal inkomen bepaald.

» Deze belastingvoet wordt echter tot 2 pct. verminderd voor de woningen die toebehoren aan de bouwmaatschappijen erkend door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting of door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, voor de als volkswoningen verhuurde eigendommen der commissies van openbare onderstand en der gemeenten alsmede voor de eigendommen behorende aan de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom of aan de maatschappijen erkend door deze laatste, welke als volkswoningen worden verhuurd. »

Ministerieel besluit van 1 maart 1962

betreffende het Tarief van invoerrechten (Staatsblad, 7 maart 1962, blz. 1.834).

Ministerieel besluit van 8 maart 1962

betreffende een door de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek uit te geven derde tranche, groot F 300 miljoen, van haar lening van F 3 miljard (Staatsblad, 14 maart 1962, blz. 2.048).

Artikel 1. — In het raam van haar in tien jaarlijkse tranches uit te geven lening van F 3 miljard, wordt de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek ertoe gemachtigd een derde tranche van F 300 miljoen uit te geven, onder de hierna bepaalde voorwaarden.

Art. 2. — Deze derde tranche wordt vertegenwoordigd door toonderobligaties (...) rentend tegen 2 pct. 's jaars.

Koninklijk besluit van 8 maart 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 januari 1940 betreffende de uitvoering van het Wetboek der registratie, hypotheek- en griffierechten (Staatsblad, 15 maart 1962, blz. 2.064).

Koninklijk besluit van 8 maart 1962

waarbij de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom ertoe gemachtigd wordt, onder staatswaarborg, een lening aan te gaan van F 80 miljoen (Staatsblad, 28 maart 1962, blz. 2.503).

Artikel 1. — De staatswaarborg wordt gehecht aan een nieuwe lening van een werkelijk bedrag van tachtig miljoen frank uit te geven door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom.

Art. 2. — De lening zal uitgegeven worden per tranches en tegen de voorwaarden welke vooraf door de Minister van Financiën zullen goedgekeurd worden.

Art. 3. — Een rentetoeslag van 3 pct. op de opgenomen gelden wordt aan de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom toegekend ten bezware van het Landbouw-investeringsfonds. Het verschil tussen het bedrag van die toeslag en de rentevoet van de lening alsook de delgingen van deze lening blijven ten laste van bedoelde Maatschappij.

Koninklijk besluit van 9 maart 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 maart 1953 houdende verhoging van de overdrachtaks bij de invoer (Staatsblad, 15 maart 1962, blz. 2.065).

Wet van 9 maart 1962

houdende de begroting van ontvangsten en uitgaven voor orde voor het dienstjaar 1962 (Staatsblad, 29 maart 1962, blz. 2.532).

Artikel 1. — De verrichtingen op de speciale fondsen (...) worden geraamd op F 31.136.353.000 voor de ontvangsten en 32.456.898.000 voor de uitgaven.

Art. 2. — De thesaurieverrichtingen op de fondsen en rekeningen (...) worden geraamd op F 2.189.211.694.000 voor de ontvangsten en F 2.185.074.512.000 voor de uitgaven.

Art. 3. — De ontvangsten en de uitgaven van de instellingen van openbaar nut (...) worden respectievelijk op F 153.606.761.000 en op F 153.444.102.000 geraamd.

Koninklijk besluit van 12 maart 1962

tot vaststelling van de interest- en delgingslasten te dragen door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting op de gedurende het jaar 1962 gelichte tranches van haar leningen (Staatsblad, 29 maart 1962, blz. 2.569).

Artikel 1. — Op de gedurende het jaar 1962 gelichte tranches van haar leningen tot een bedrag van F 650 miljoen, wordt de door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting te dragen enkelvoudige interestvoet vastgesteld op 1,25 pct. 's jaars en dit van de lichte der gelden af.

Van 1 januari 1964 af, zal de Nationale Maatschappij uit dien hoofde een annuïteit dragen omvattende de hogervermelde interest en de delging in zesenzestig jaar.

Art. 2. — Op de gedurende het jaar 1962 gelichte tranches van haar leningen boven het bedrag van F 650 miljoen vermeld onder artikel 1, wordt de door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting te dragen enkelvoudige interestvoet

vastgesteld op 1,50 pct. 's jaars en dit van de lichte der gelden af.

Van 1 januari 1964 af, zal de Nationale Maatschappij uit dien hoofde een annuïteit dragen omvattende de hogervermelde interest en de delging in zesenzestig jaar.

Koninklijk besluit van 12 maart 1962

tot vaststelling van de interest- en delgingslasten te dragen door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom op de gedurende het jaar 1962 gelichte tranches van haar leningen (Staatsblad, 29 maart 1962, blz. 2.569).

Artikel 1. — Op de gedurende het jaar 1962 gelichte tranches van haar leningen tot een bedrag van F 300 miljoen, wordt de door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom te dragen enkelvoudige interestvoet vastgesteld op 2,50 pct. 's jaars en dit van de lichte der gelden af.

Art. 2. — Op de gedurende het jaar 1962 gelichte tranches van haar leningen boven het bedrag van F 300 miljoen vermeld onder artikel 1, wordt de door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom te dragen enkelvoudige interestvoet vastgesteld op 3 pct. 's jaars en dit van de lichte der gelden af.

Wet van 14 maart 1962

tot afschaffing van de vennootschapsvorm « Kredietvereniging » (Staatsblad, 17 maart 1962, blz. 2.142).

Ministerieel besluit van 15 maart 1962

betreffende het Tarief van invoerrechten (Staatsblad, 17 maart 1962, blz. 2.159).

Wet van 15 maart 1962

houdende de begroting der Dotatiën voor het dienstjaar 1962 (Staatsblad, 21 maart 1962, blz. 2.255).

Enig artikel. — Voor de aan het dienstjaar 1962 verbonden (...) uitgaven betreffende de begroting van Dotatiën worden kredieten geopend die de som van F 411.111.000 belopen.

Koninklijk besluit van 17 maart 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 juni 1931, houdende algemene verordening betreffende het toezicht op de levensverzekeringsondernemingen (Staatsblad, 21 maart 1962, blz. 2.261).

Artikel 1. — Een 1^obis, als volgt opgesteld, wordt in artikel 28 van het koninklijk besluit van 17 juni 1931 houdende algemene verordening betreffende het toezicht op de levensverzekeringsondernemingen ingelast :

« 1^obis. In een verhouding, die 10 pct. van het totaal niet mag overschrijden in obligaties uitgegeven in Belgische franken door de internationale organisaties, waarvan België lid is; »

Koninklijk besluit van 17 maart 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 juni 1936, houdende algemene verordening betreffende het toezicht op de ondernemingen van hypothecaire leningen (Staatsblad, 21 maart 1962, blz. 2.262).

Artikel 1. — Een 1^obis, als volgt opgesteld, wordt in artikel 41 van het koninklijk besluit van 30 juni 1936 houdende algemene verordening betreffende het toezicht op de ondernemingen van hypothecaire leningen ingelast :

« 1^obis. In een verhouding, die 10 pct. van het totaal niet mag overschrijden in obligaties uitgegeven in Belgische franken door de internationale organisaties, waarvan België lid is; »

Koninklijk besluit van 17 maart 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 mei 1938 tot vaststelling van een algemeen reglement betreffende de controle op de kapitalisatieondernemingen (Staatsblad, 21 maart 1962, blz. 2.263).

Artikel 1. — Een 1^obis, als volgt opgesteld, wordt in artikel 27 van het koninklijk besluit van 12 mei 1938 tot vaststelling van een algemeen reglement betreffende de controle op de kapitalisatieondernemingen ingelast :

« 1^obis. In een verhouding, die 10 pct. van het totaal niet mag overschrijden in obligaties uitgegeven in Belgische franken door de internationale organisaties, waarvan België lid is; »

Koninklijk besluit van 17 maart 1962

tot wijziging van het besluit van de Regent van 14 november 1947, betreffende de machtiging en de controle van de verzekeringsondernemingen en -instellingen die de onder staatscontrole vallende burgerlijke aansprakelijkheid dekken (Staatsblad, 21 maart 1962, blz. 2.263).

Artikel 1. — Een 1^obis, als volgt opgesteld, wordt in artikel 14 van het besluit van de Regent van 14 november 1947 betreffende de machtiging en de controle van de verzekeringsondernemingen en -instellingen die de onder staatscontrole vallende burgerlijke aansprakelijkheid dekken, ingelast :

« 1^obis. Tot een bedrag van hoogstens 10 pct. van het totaal, in obligaties uitgegeven in Belgische franken door de internationale organisaties, waarvan België lid is; »

Ministerieel besluit van 19 maart 1962

betreffende een door de Regie van Telegraaf en Telefoon, onder 's Rijks waarborg, te sluiten lening groot F 2,5 miljard (Staatsblad, 24 maart 1962, blz. 2.376).

Art. 2. — De lening wordt vertegenwoordigd door toonderobligaties (...) rentend tegen de hierna vermelde rentevoeten :
5 pct. 's jaars, met ingang van 5 april 1962 tot 4 april 1967;
5,25 pct. 's jaars, met ingang van 5 april 1967 tot 4 april 1972;
5,50 pct. 's jaars, met ingang van 5 april 1972 tot 4 april 1982.

Art. 4. — De uitgifteprijs is vastgesteld op F 985 netto per duizend frank nominaal kapitaal; hij is betaalbaar hetzij in specie, hetzij in per 5 april 1962 terugbetaalbare obligaties van de 4,50 pct. lening 1952-1962, 1° reeks, uitgegeven door de Regie van Telegraaf en Telefoon en teruggenomen tegen 105 pct. van hun nominale waarde.

Art. 8. — De lening is aflosbaar van het tweede jaar af.

De terugbetalingen geschieden tegen de volgende percentages :

op 5 april van de jaren 1964 tot 1971 : a pari;
op 5 april van de jaren 1972 tot 1976 : tegen 103 pct.
op 5 april van de jaren 1977 tot 1981 : tegen 106,50 pct.
De niet vóór 5 april 1982 afgeloste obligaties zijn op die datum terugbetaalbaar tegen 110 pct. van hun nominale waarde.

Art. 11. — De houders kunnen de vervroegde terugbetaling van hun obligaties bekomen :

op 5 april 1967, a pari van de nominale waarde;
op 5 april 1972, tegen 103 pct. van de nominale waarde;
op 5 april 1977, tegen 106,50 pct. van de nominale waarde.

Art. 12. — De betaling van de rente en de terugbetaling van de obligaties zijn door de Staat gewaarborgd.

Art. 13. — De interesten en de terugbetalingspremie zijn vrijgesteld van alle tegenwoordige en toekomstige zakelijke belastingen en taksen ten bate van de Staat, de provincies en de gemeenten.

Art. 16. — De taks op de beursverrichtingen verschuldigd wegens de uitgifte van de lening, wordt rechtstreeks door de Regie van Telegraaf en Telefoon gekweten en door haar gedragen.

Koninklijk besluit van 22 maart 1962

betreffende het tarief van invoerrechten (Staatsblad, 28 maart 1962, blz. 2.475).

Koninklijk besluit van 23 maart 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 maart 1953 houdende verhoging van de overdrachtaks bij de invoer (Staatsblad, 29 maart 1962, blz. 2.570).

Koninklijk besluit van 27 maart 1962

betreffende de uitgifte in de Verenigde Staten van Amerika van een lening groot \$ 30.000.000 (Staatsblad, 28 maart 1962, blz. 2.500).

Artikel 1. — Onze Minister van Financiën wordt ertoe gemachtigd onder de hierna bepaalde voorwaarden en volgens overeen te komen modaliteiten, een lening aan te gaan nominaal groot dertig miljoen dollar der Verenigde Staten van Amerika.

Art. 2. — Het bedrag van \$ 30.000.000 wordt vast afgestaan aan sommige banken van de Verenigde Staten van Amerika tegen de voorwaarden van een met dat doel door de Belgische Staat te sluiten overeenkomst en zal door de nemers in openbare inschrijving worden gesteld.

Art. 3. — Deze lening wordt geëmitteerd met ingenottreding op 1 april 1962 en wordt vertegenwoordigd door 30.000 definitieve toonderobligaties van \$ 1.000 elk.

De obligaties renten tegen 5 ¼ pct. 's jaars en worden afgelost met ingang van 1 april 1965 overeenkomstig de in artikels 6 en 7 vervatte modaliteiten.

Art. 4. — De overdrachtprijs is vastgesteld op 96 pct. van de nominale waarde, vermeerderd met de interesten tegen 5 ¼ pct. 's jaars gelopen van 1 april 1962 af tot de datum van de betaling van de aldus gekochte obligaties.

Art. 5. — De obligaties zijn voorzien van 30 halfjaarlijkse rentecoupons betaalbaar op 1 oktober 1962, op 1 april en op 1 oktober van elk der jaren 1963 tot 1976 en op 1 april 1977.

Deze terugbetaling geschiedt a pari van de nominale waarde benevens de betaling van de interesten gelopen sinds de laatste vervaldag tot de datum vastgesteld voor de halfjaarlijkse terugbetaling.

Art. 8. — De Belgische Staat behoudt zich het recht voor op ieder ogenblik, van 1 april 1972 af, al de nog in omloop zijnde obligaties, of een door loting aan te wijzen gedeelte ervan, vervroegd terug te betalen.

De vervroegd terug te betalen obligaties zijn betaalbaar tegen de volgende terugbetalingspercentages die toepasselijk zijn indien de terugbetaling gebeurt binnen een periode van twaalf maanden, beginnende op 1 april van elk der volgende jaren :

Jaar	Terugbetalingspercentage
1972	102
1973	101 ½
1974	101
1975	100 ½
1976	100

Art. 12. — De hoofdsom, de interesten en de terugbetalingspremie zijn vrijgesteld van alle huidige en toekomstige belastingen en rechten geheven ten bate van de Belgische Staat, de provincies of de gemeenten of van alle andere Belgische overheden welke de macht hebben om belastingen te heffen, behalve wanneer een obligatie in volle eigendom zou toebehoren aan een persoon die in België gedomicilieerd is of die in België zijn gewone verblijfplaats heeft; in dat geval is bewuste obligatie slechts vrijgesteld van thans bestaande of toekomstige zakelijke belastingen en taksen ten bate van de Belgische Staat, de provincies of de gemeenten.

Ministerieel besluit van 28 maart 1962

tot regeling van de vrijstellingen inzake invoerrecht (Staatsblad, 31 maart 1962, blz. 2.633).

Koninklijk besluit van 28 maart 1962

houdende wijziging van de modaliteiten inzake terugbetaling ten laste van de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen, van de kasbons die krachtens het koninklijk besluit van 15 maart 1952 werden uitgegeven. (Staatsblad, 31 maart 1962, blz. 2.633).

III. — LANDBOUW

Ministerieel besluit van 20 februari 1962

houdende wijziging van het ministerieel besluit van 22 januari 1962, betreffende de ontaarding en de vervanging van inlandse tarwe bij het malen in de nijverheidsmaaldertijen. Erratum (Staatsblad, 3 maart 1962, blz. 1.726).

Ministerieel besluit van 1 maart 1962

houdende vaststelling van het bedrag der premies toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen (Staatsblad, 8 maart 1962, blz. 1.857).

Ministerieel besluit van 12 maart 1962

betreffende de tussenkomst van het Landbouwfonds inzake havervlokken bestemd voor mensenvoeding (Staatsblad, 15 maart 1962, blz. 2.067).

Ministerieel besluit van 21 maart 1962

betreffende de tussenkomst van het Landbouwfonds inzake de in de mouterij gebruikte mout en gerst (Staatsblad, 27 maart 1962, blz. 2.449).

IV. — NIJVERHEID

Koninklijk besluit van 28 november 1961

waarbij een maandelijks statistiek van de bouwvergunningen en van de in de loop der maand begonnen of voltooide gebouwen voorgeschreven wordt. Erratum (Staatsblad, 20 maart 1962, blz. 2.231).

Ministerieel besluit van 19 januari 1962

houdende wijziging van het ministerieel besluit van 29 oktober 1956 waarbij het opmaken van een maandelijks statistiek van de bedrijvigheid en van de voorraden in zekere sectoren van de chemische nijverheid wordt voorgeschreven. Errata (Staatsblad, 20 maart 1962, blz. 2.231).

Koninklijk besluit van 19 februari 1962

tot aanvulling en wijziging van het koninklijk besluit van 24 mei 1954, houdende samenschakeling en wijziging der besluiten betreffende de jaarlijkse statistieken der voortbrenging in de nijverheid (Staatsblad, 16 maart 1962, blz. 2.107).

Ministerieel besluit van 20 februari 1962

tot wijziging van het ministerieel besluit van 30 januari 1961 betreffende het aanleggen van vaste minerale brandstoffen (Staatsblad, 8 maart 1962, blz. 1.855).

Koninklijke besluiten van 21 februari 1962

houdende reglement van orde van de Nationale Adviserende Raad en de Provinciale Adviserende Raden voor de kolennijverheid (Staatsblad, 9 maart 1962, blz. 1.885).

VII. — BUITENLANDSE HANDEL

Wet van 13 februari 1962

tot goedkeuring van vijf Beneluxprotocollen betreffende het tarief van invoerrechten en tot bekrachtiging van vier koninklijke besluiten inzake douanen, getroffen in de loop van 1960 (Staatsblad, 28 maart 1962, blz. 2.474).

Ministerieel besluit van 28 februari 1962

houdende wijziging van het ministerieel besluit van 17 februari 1960 tot regeling van de teruggaven inzake invoerrecht en accijns bij invoer (Staatsblad, 1 maart 1962, blz. 1.627).

Ministerieel besluit van 1 maart 1962

betreffende het Tarief van invoerrechten (Staatsblad, 7 maart 1962, blz. 1.834).

Koninklijk besluit van 9 maart 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 maart 1953 houdende verhoging van de overdrachtaks bij de invoer (Staatsblad, 15 maart 1962, blz. 2.065).

Ministerieel besluit van 15 maart 1962

betreffende het Tarief van invoerrechten (Staatsblad, 17 maart 1962, blz. 2.159).

Ministerieel besluit van 20 maart 1962

tot schorsing van de toepassing van een bijzonder recht bij de uitvoer van mout (Staatsblad, 30 maart 1962, blz. 2.595).

Koninklijk besluit van 22 maart 1962

betreffende het tarief van invoerrechten (Staatsblad, 28 maart 1962, blz. 2.475).

Koninklijk besluit van 23 maart 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 maart 1953 houdende verhoging van de overdrachtaks bij de invoer (Staatsblad, 29 maart 1962, blz. 2.570).

Ministerieel besluit van 28 maart 1962

tot regeling van de vrijstellingen inzake invoerrecht (Staatsblad, 31 maart 1962, blz. 2.633).

VIII. — VERKEERSWEZEN

Koninklijk besluit van 6 februari 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 1 maart 1958 houdende instelling van financiële hulp ten

einde de verbetering van de inrichtingen en van het materieel aan boord van de Belgische vissersvaartuigen aan te moedigen (Staatsblad, 9 maart 1962, blz. 1.881).

IX. — PRIJZEN EN LONEN

Koninklijk besluit van 16 februari 1962

waarbij algemeen verbindend worden verklaard de beslissingen van 10 oktober 1961 van het Nationaal Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf tot wijziging van de beslissingen van 16 oktober 1957 en 20 april 1959 betreffende de beroepsclassificatie, de vaststelling van de basisminimumuurlonen en de koppeling van deze lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van het Rijk, voor de arbeiders en arbeidsters in het tuinbouwbedrijf tewerkgesteld, algemeen verbindend verklaard bij de koninklijke besluiten van 10 april 1959 en 12 januari 1960 (Staatsblad, 3 maart 1962, blz. 1.736).

Koninklijk besluit van 14 maart 1962

waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de beslissing van 15 december 1961 van het Nationaal Paritair Comité voor de voortbrenging van papierpap, papier en karton, betreffende de gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers, overeenkomstig art. 119 van het Verdrag van Rome (Staatsblad, 30 maart 1962, blz. 2.599).

X. — SOCIALE WETGEVING

(PENSIOENEN, SOCIALE VERZEKERINGEN EN DIVERSE SOCIALE VOORDELEN)

Koninklijk besluit van 8 maart 1962

tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 april 1960, betreffende het indienen en het onderzoek der pensioenaanvragen, de betaling der uitkeringen en de administratieve rechtscolleges binnen het raam van de wet van 28 maart 1960 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen (Staatsblad, 15 maart 1962, blz. 2.075).

Wet van 8 maart 1962

tot wijziging en aanvulling van de sociale zekerheids-wetgeving met het oog op de eenvormigheid en de veralgemening van de voorschriften betreffende de afschaffing van frankgedeelten (Staatsblad, 17 maart 1962, blz. 2.143).

Koninklijk besluit van 9 maart 1962

tot oprichting van een werkgroep belast met de studie van het sociaal statuut van de zelfstandigen (Staatsblad, 22 maart 1962, blz. 2.289).

Koninklijk besluit van 23 maart 1962

tot oprichting van een Studiecommissie inzake rust- en overlevingspensioenen (Staatsblad, 27 maart 1962, blz. 2.446).

Artikel 1. — Opggericht wordt een commissie belast met de studie van de maatregelen met het oog op de aanpassing en vereenvoudiging van de verschillende pensioenregelingen, in functie, onder meer, van een eventueel ten laste nemen door het Rijk van een algemeen basispensioen, van de aanmoediging tot het verrichten van arbeid na de normale pensioengerechtigde leeftijd, van de toekenning van een vervroegd volledig pensioen aan sommige categorieën van werknemers die niet meer in staat zijn hun loopbaan voort te zetten, van de éénmaking der regelen betreffende het voordeel van het genot van een rust- of overlevingspensioen en van een winstgevend bedrijf.

.....

STATISTIEKEN

(De inhoudsopgave en de lijst van de gebruikte afkortingen komen voor op het einde van het Tijdschrift)

Na ieder hoofdstuk vindt de lezer bibliografische referenties; zij vermelden enkele statistische publikaties die meer omstandige gegevens over het onderwerp van het hoofdstuk of overeenstemmende gegevens voor het buitenland bevatten

I. — BEVOLKING EN NATIONALE REKENINGEN

1. — BEVOLKING

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek en Ministerie van Arbeid.

	Bron	1947	1958	1959	1960
		(duizenden, per einde jaar)			
Totale bevolking	N.I.S.	8.512	9.079	9.129	9.178
Bevolking op werkbekwame leeftijd (15 tot 65 jaar)	»	5.850	5.904	5.902	5.906
waarvan : Mannen	»	2.902	2.929	2.927	2.928
Vrouwen	»	2.948	2.975	2.975	2.978
Actieve bevolking ¹ :	Arbeidsblad	3.481	3.512	3.506	3.504
waarvan : Landbouw	»	423	276	264	257
Extractienijverheid	»	191	168	151	131
Fabrieksnijverheid	»	1.311	1.194	1.174	1.203
Bouwbedrijf	»	197	240	240	241
Vervoer	»	243	248	244	240
Handel, banken, verzekeringen en diensten	»	1.024	1.266	1.291	1.312
Volledige werklozen	»	92	120	142	120

¹ Incl. de werklozen en excl. de gewapende macht.

**I - 2. — NETTO NATIONAAL INKOMEN TEGEN VERGOEDINGSWAARDE
VAN DE PRODUKTIEFACTOREN**

I - 2 a. — RAMINGEN VAN HET N.I.S.

(Genormaliseerd systeem)

(miljarden franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
1. Bezoldiging van de loon- en weddetrekken- den (vóór belastinghef- fing :											
a) Lonen en wedden	125,2	142,8	148,4	150,6	155,7	164,7	177,4	191,8	197,4	199,4	211,8
b) Bezoldiging van de gewapende macht	5,2	6,6	8,1	8,7	9,0	9,6	9,4	9,9	10,6	11,2	12,1
c) Werkgevers- bijdrage voor de maatschappelijke zekerheid	16,2	18,3	20,9	21,4	22,1	24,1	26,3	30,0	30,7	29,9	32,9
Totaal ...	146,6	167,7	177,4	180,7	186,8	198,4	213,1	231,7	238,7	240,5	256,8
2. Inkomen der zelfstan- dige arbeiders (vóór belastingheffing) :											
a) Land-, tuin- en bosbouw	19,4	21,6	20,4	22,1	21,4	21,6	20,8	23,3	22,3	23,7	22,6
b) Vrije beroepen ...	6,8	7,9	8,4	8,6	9,3	9,5	10,0	10,2	11,2	11,9	12,5
c) Handel en ambachtswezen .	62,1	64,6	62,9	66,1	69,3	71,6	73,9	74,1	73,8	74,6	77,0
Totaal ...	88,3	94,1	91,7	96,8	100,0	102,7	104,7	107,6	107,3	110,2	112,1
3. Ondernemersinkomen voortvloeiend uit de ac- tiviteit der personenven- nootschappen (na belas- tingheffing)	4,5	5,2	4,9	4,9	5,3	6,0	6,5	6,2	5,6	6,0	6,3
4. Interesten, huur en dividenden uitgekeerd aan particulieren en private verenigingen zonder winstoogmerk (vóór belastingheffing) :											
a) Interesten	9,1	9,8	10,7	11,8	13,0	14,4	15,5	16,5	17,9	19,3	21,0
b) Huur	14,5	15,7	16,9	21,4	24,3	25,2	26,9	27,6	29,7	31,3	32,1
c) Dividenden en tantièmes	6,7	8,6	9,2	8,8	8,9	10,3	11,9	12,9	11,9	11,1	12,9
Totaal ...	30,3	34,1	36,8	42,0	46,2	49,9	54,3	57,0	59,5	61,7	66,0
5. Giften der vennoot- schappen	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5
6. Niet uitgekeerde winst der vennootschappen op aandelen (na belasting- heffing)	7,3	9,8	6,5	6,2	8,8	11,4	12,5	9,4	6,3	9,7	9,9
7. Directe belastingen der vennootschappen in wel- ke juridische vorm ook	4,1	7,7	8,7	6,8	6,3	6,1	7,6	7,9	6,9	6,5	7,8
8. Inkomen uit vermogen en ondernemersinkomen toevloeiend aan de over- heid	0,9	0,9	1,5	1,9	1,7	1,5	1,4	1,4	0,1	1,6	2,0
9. Niet uitgekeerde winst der autonome openbare instellingen	0,4	0,5	0,3	0,5	0,7	1,0	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8
10. Min : interest der over- heidsschuld	- 7,2	- 7,3	- 7,7	- 8,2	- 9,0	-10,1	-10,6	-11,0	-11,9	-13,2	-14,9
11. Netto nationaal inkomen tegen vergoedingswaarde van de produktiefactoren ¹	275,5	313,1	320,5	331,9	347,2	367,4	390,8	411,4	418,8	424,2	447,3

¹ Alhoewel beide volgens het genormaliseerde stelsel worden opgemaakt, vertonen de ramingen van het N.I.S. (tabel I - 2 a, rubriek 11) en van DULBEA (tabel I - 2 b, rubriek 9) een gevoelig verschil wegens de aanwending van verschillende statistische reeksen, methodes en ramingsgrondslagen. De raming van het N.I.S. (tabel I - 2 a, rubriek 11) kan dus niet worden vergeleken met de gegevens van de tabellen I - 2 b en I - 3.

I - 2 b. — RAMINGEN VAN DULBEA

(Genormaliseerd systeem)

(miljarden franken)

Bron : Département d'Economie Appliquée de l'Université Libre de Bruxelles (Dulbea).

	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
1. Bezoldiging van de loon- en weddetrekkenden (vóór taxatie)	148,7	171,8	179,5	185,0	189,4	200,4	216,7	234,0	240,9	247,3	
2. Overige inkomens	158,8	184,3	177,9	180,1	196,0	203,4	220,5	230,3	219,1	226,3	
3. Netto Nationaal Produkt tegen factorkosten ¹ ...	307,5	356,1	357,4	365,1	385,4	403,8	437,2	464,3	460,0	473,6	502,9
<i>Verhouding met het B.N.P. (rubriek W van de tabel I - 3a en rubriek 7 van de tabel I - 3b)</i>											
4. Kapitaalconsumptie ...	27,4	31,8	35,2	35,9	37,3	39,2	41,5	45,7	49,2	51,2	53,1
5. Indirekte belastingen minus overheidstoelagen ...	28,6	31,3	35,4	35,4	35,8	39,4	41,7	44,2	41,8	47,6	51,9
6. Bruto Nationaal Produkt tegen marktprijzen (6) = (3) + (4) + (5)	363,5	419,3	428,0	436,4	458,6	482,4	520,4	554,2	551,0	572,4	608,0

¹ Alhoewel beide volgens het genormaliseerde stelsel worden opgemaakt, vertonen de ramingen van het N.I.S. (tabel I - 2 a, rubriek 11) en van DULBEA (tabel I - 2 b, rubriek 3) een gevoelig verschil wegens de aanwending van verschillende statistische reeksen, methodes en ramingsgrondslagen. De raming van het N.I.S. (tabel I - 2 a, rubriek 11) kan dus niet worden vergeleken met de gegevens van de tabellen I - 2 b en I - 3.

I - 3. — BRUTO NATIONAAL PRODUKT

(Ramingen Dulbea, genormaliseerd systeem)

**I - 3a. — B.N.P. BEREKEND DOOR ONTLEDING VAN DE VOORTBRENGING
TEGEN COURANTE PRIJZEN**

(miljarden franken)

Bron : Département d'Economie Appliquée de l'Université Libre de Bruxelles (Dulbea).

	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
A. Land- en bosbouw, visserij	30,6	33,4	33,6	35,3	35,6	35,5	34,3	37,2	36,3	38,7	37,4
B. Extractieve nijverheid (alleen steenkoolmijnen)	17,1	18,9	20,2	19,6	18,9	20,0	20,8	23,8	21,7	16,9	16,2
C. Voedingsnijverheid ...	25,9	30,4	31,6	30,4	32,8	33,4	37,4	39,3	40,2	41,3	44,4
D. Textiel- en kledingnijverheid	18,2	20,3	15,8	16,7	18,1	17,2	19,3	20,6	16,7	18,3	20,4
E. Bouwmaterialen	7,9	9,8	8,9	9,5	10,6	12,2	13,7	13,1	13,1	13,7	15,0
F. Nijverheid der basismetalen	10,0	17,0	16,2	12,6	12,6	17,5	20,3	22,2	21,0	21,8	26,3
G. Metaalverwerkende nijverheid	22,0	25,2	27,6	28,3	29,6	29,9	32,9	33,6	31,7	34,5	37,4
H. Andere nijverheden ¹ .	26,6	33,9	32,5	32,7	35,8	40,5	44,2	45,5	45,6	50,2	54,1
<i>Gezamenlijke fabrieks- nijverheid (C tot H) ...</i>	<i>110,6</i>	<i>136,6</i>	<i>132,6</i>	<i>130,2</i>	<i>139,5</i>	<i>150,7</i>	<i>167,8</i>	<i>174,3</i>	<i>168,3</i>	<i>179,8</i>	<i>197,6</i>
I. Bouwbedrijf	25,7	25,7	25,7	27,7	29,6	29,3	32,4	37,9	36,0	38,2	40,9
J. Electriciteit, gas en water	7,3	8,5	9,2	9,4	11,0	11,4	12,9	12,4	12,4	13,0	14,6
K. Vervoer en verkeer ...	24,4	28,3	29,5	30,0	30,5	33,0	36,6	37,8	38,3	40,2	42,9
L. Groot- en kleinhandel .	25,6	27,7	27,3	27,5	28,7	30,1	31,8	35,3	32,5	34,3	35,9
M. Banken, verzekeringen en immobiëlen	7,2	8,3	8,9	9,3	9,9	10,5	11,6	12,4	12,5	13,1	13,9
N. Woonhuizen	19,8	21,4	22,1	27,2	31,0	31,8	32,2	32,6	32,6	33,3	33,9
O. Staat ²	26,4	31,3	34,4	36,3	37,6	38,8	40,8	43,3	47,8	51,2	56,5
P. Andere diensten ³	39,7	42,3	43,5	43,9	45,1	47,3	49,7	52,1	56,3	56,5	58,5
Q. Bruto Binnenlands Produkt tegen factorkosten (A tot P)	334,4	382,4	387,0	396,4	417,4	438,4	470,9	499,1	494,7	515,2	548,3
R. Andere bijdragen	4,9	5,7	5,1	5,0	5,5	6,3	8,6	8,8	8,9	7,7	9,9
S. Bruto Nationaal Produkt tegen factorkosten (Q + R)	339,3	388,1	392,1	401,4	422,9	444,7	479,5	507,9	503,6	522,9	558,2
T. Indirecte belastingen min de overheidstoeslagen	28,6	31,3	35,4	35,4	35,8	39,4	41,7	44,2	41,8	47,6	51,9
U. Bruto Nationaal Produkt tegen marktprijzen (S + T)	367,9	419,4	427,5	436,8	456,7	484,1	521,2	552,1	545,4	570,5	610,1
V. Statistische aanpassing .	- 4,4	- 0,2	+ 0,4	- 0,4	- 0,1	- 1,7	- 0,8	+ 2,1	+ 5,5	+ 1,9	- 2,1
W. Bruto Nationaal Produkt tegen marktprijzen (U + V)	363,5	419,3	428,0	436,4	456,6	482,4	520,4	554,2	551,0	572,4	608,0

¹ Omvat : hout- en meubelnijverheid, papierdeeg, papier- en drukkijverheid, chemische en rubbernijverheid, en andere nijverheden.

² Incl. openbare gezondheid en openbaar onderwijs.

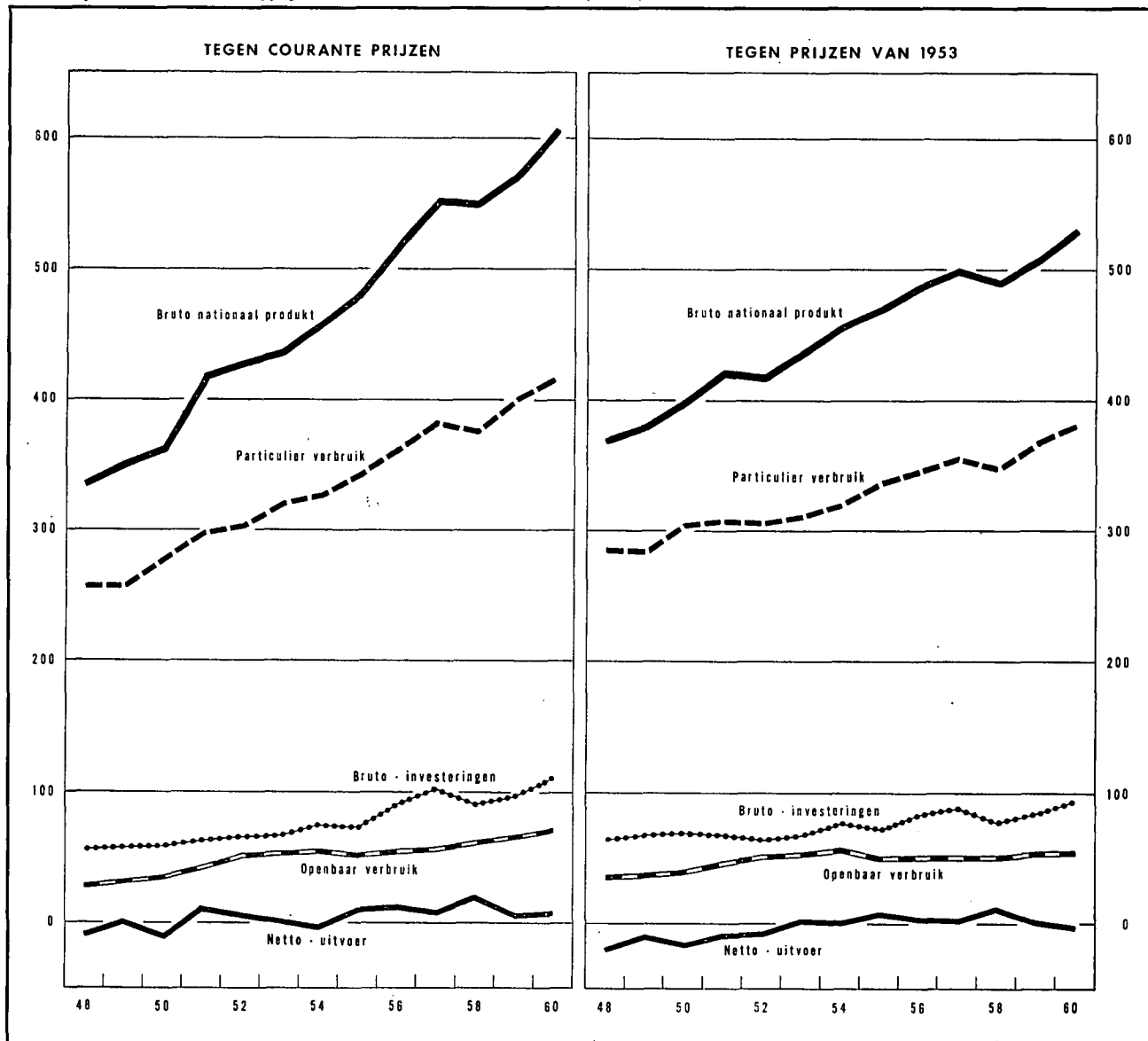
³ Omvat : geneskunde en andere diensten.

I - 3b en 3c. — **B.N.P. BEREKEND DOOR ONTLEDING VAN DE BESTEDINGEN**

(Genormaliseerd systeem)

(miljarden franken)

Bron : Département d'Economie Appliquée de l'Université Libre de Bruxelles (Dulbea).

I - 3b. — **BESTEDINGEN TEGEN COURANTE PRIJZEN**

	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
1. Particulier verbruik	278,0	299,4	308,7	321,0	328,4	344,0	361,6	384,1	377,2	401,0	417,4
2. Openbaar verbruik	35,6	44,2	52,8	54,9	55,8	53,2	55,6	58,2	62,8	67,0	72,3
3. Brutovorming van vast-kapitaal	59,9	57,8	61,5	65,0	72,3	74,7	86,4	95,2	89,6	98,5	106,5
<i>Bedrijven</i>	52,9	49,9	54,7	58,0	65,6	66,5	76,7	85,2	80,6	88,1	95,8
<i>Staat</i>	7,0	7,9	6,8	7,0	6,7	8,2	9,7	10,0	9,0	10,4	10,7
4. Voorraadvorming	- 0,1	6,0	3,8	1,8	3,0	- 0,4	4,0	6,7	0,8	- 1,3	3,7
5. Binnenlandse bestedingen van de economie	373,4	407,4	421,8	433,7	459,5	471,5	507,6	544,2	530,4	565,2	599,9
6. Netto-uitvoer :											
<i>Uitvoer</i>	97,1	146,8	135,8	130,1	136,9	162,6	188,7	195,8	191,6	194,7	221,8
<i>Min invoer</i>	107,0	134,9	129,6	127,4	137,8	151,7	175,9	185,8	171,0	187,5	213,7
7. Bruto nationaal produkt	363,5	419,3	428,0	436,4	458,6	482,4	520,4	554,2	551,0	572,4	608,0

I - 3c. — BESTEDINGEN TEGEN PRIJZEN VAN 1953

(Genormaliseerd systeem)

(miljarden franken)

Bron : *Département d'Economie Appliquée de l'Université Libre de Bruxelles (Dulbea).*

	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
1. Particulier verbruik ...	305,1	308,7	308,1	312,0	321,2	338,1	347,0	356,9	349,6	368,5	382,5
2. Openbaar verbruik	40,7	47,5	52,8	54,9	57,9	51,7	52,0	51,8	52,5	55,2	55,7
3. Brutovorming van vast-kapitaal :	69,8	62,2	61,2	65,0	73,3	72,8	80,5	82,8	77,6	85,2	90,5
<i>Bedrijven</i>	61,3	54,4	54,3	58,0	66,1	65,7	72,5	75,2	70,0	76,5	82,0
<i>Staat</i>	8,5	7,8	6,9	7,0	7,2	7,1	8,0	7,6	7,6	8,7	8,5
4. Voorraadvorming	- 0,3	5,5	3,6	1,8	3,0	- 0,4	3,7	6,1	0,4	- 0,7	3,6
5. Binnenlandse bestedingen van de economie	415,3	423,9	425,7	433,7	455,4	462,2	483,2	497,6	480,1	508,2	532,3
6. Netto-uitvoer :	-15,0	- 0,7	- 6,0	2,7	1,2	8,5	4,9	2,7	11,3	1,4	- 1,2
<i>Uitvoer</i>	108,1	123,9	116,7	130,1	144,2	165,6	182,0	184,4	190,1	203,2	226,5
<i>Min invoer</i>	123,1	124,6	122,7	127,4	143,0	157,1	177,1	181,7	178,8	201,8	227,7
7. Bruto nationaal produkt	400,3	423,2	419,7	436,4	456,6	470,7	488,1	500,3	491,4	509,6	531,1

I - 4 — BRUTOINVESTERINGEN IN DE GEZAMENLIJKE ECONOMIE *

(miljarden franken)

Bron : *Ministerie van Economische Zaken en Energie, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.*

Jaar	Particuliere sector								Overheidssector 1				Eind-totaal (Particuliere en overheidssector)
	Woonhuizen	Beroepslokalen	Industriële bedrijfsuitrusting	Andere bedrijfsuitrusting 2	Bedrijfsvoertuigen	Andere voertuigen	Diversen 3	Totaal	Gebouwen en burgerlijke bouwkunde	Bedrijfsuitrusting	Landsverdediging	Totaal	
1950	17,1	6,5	n.b.	n.b.	2,5	2,5	n.b.	47,7	n.b.	n.b.	1,7	16,8	64,5
1951	14,0	7,1	n.b.	n.b.	2,0	2,8	n.b.	46,5	n.b.	n.b.	4,4	19,1	65,6
1952	14,3	6,4	n.b.	n.b.	2,4	3,0	n.b.	50,1	n.b.	n.b.	9,2	23,1	73,2
1953	15,6	7,5	19,3	5,1	2,1	3,3	0,8	53,7	9,9	4,1	8,5	22,5	76,2
1954	18,1	8,1	18,9	5,5	2,6	4,1	0,7	58,0	10,2	3,8	6,4	20,4	78,4
1955	18,0	8,9	20,2	6,8	2,4	4,6	0,4	60,3	11,7	5,8	5,0	22,5	82,8
1956	19,0	9,8	25,6	7,7	2,3	4,6	0,5	69,5	13,3	4,3	4,3	21,9	91,4
1957	28,0	10,9	25,4	7,8	2,4	4,8	1,2	80,5	13,2	4,7	5,0	22,9	103,4
1958	24,3	10,4	24,6	8,4	2,3	4,8	0,9	75,7	13,6	4,7	4,1	22,4	98,1
1959	25,5	9,0	25,2	7,2	2,1	5,0	1,3	75,3	17,1	5,5	2,8	25,4	100,7
1960	27,0	9,0	27,9	9,9	2,7	5,5	0,4	82,4	14,1	4,5	3,4	22,0	104,4

1 Staat, ondergeschikte openbare besturen, N.M.B.S., N.B.V., N.M.B., R.L.W., Posterijen en Bestuur der Postchecks, R.T.T., B.R.T., N.M.W.V., Waterwegen, zeehavens en binnenhavens.

2 Vliegtuigen, schepen en vaartuigen, landbouwuitrusting, spoor- en tramwegen, materieel bestemd voor andere bedrijfstakken.

3 Landbouwwerken en beweging van de veestapel.

Bibliografische referenties :

Bevolking : *Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Publikaties van het Nationaal Centrum voor mechanische berekeningen. — Statistisch Jaarboek voor België. — Algemene telling van de bevolking, de nijverheid en de handel op 31 december 1947. — Bulletin de l'I.R.E.S.P. — Annuaire démographique (O.V.N.). — Revue Internationale du Travail (I.A.B.). — Annuaire des statistiques du Travail (I.A.B.).*

Nationaal Inkomen en B.N.P. : *Cahiers Economiques de Bruxelles (D.U.L.B.E.A.). — Statistisch Jaarboek voor België. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Recherches économiques de Louvain (I.R.E.S.P.). — International Financial Statistics (I.M.F.). — Bulletin statistique (E.O.E.S.). — Données statistiques (Raad van Europa). — Yearbook of International Accounts Statistics (O.V.N.).*

Investerings : *De Belgische Economie (Ministerie van Economische Zaken).*

* Deze raming, opgesteld door het Ministerie van Economische Zaken en Energie, kan niet vergeleken worden met de gegevens van tabel I - 8b wegens het gebruik van verschillende statistische reeksen, methodes en ramingsgrondslagen.

II. — TEWERKSTELLING EN WERKLOOSHEID

1. — INDEXCIJFERS VAN DE TEWERKSTELLING IN DE NIJVERHEID (arbeiders)

Basis 1958 = 100

Bron : Ministerie van Arbeid.

Maandgemiddelden of maanden	Algemeen indexcijfer	Extractie- bedrijven	Fabrieksbedrijven								
			Totaal	Nijverheid der basis- metalen	Metaalverwerkende nijverheid					Textiel (excl. confectie)	Bouw- nijverheid
					Fabricage van metaal- produkten (exclusief machines en transport- materieel)	Machine- bouw (exclusief elektrische machines)	Bouw van elektrische machines, apparaten en toebehoren	Bouw van transport- materieel			
1959	96,4	89,3	97,2	99,6	92,4	97,7	94,6	88,3	98,7	97,8	
1960	97,6	76,9	100,7	103,4	98,8	108,8	100,3	89,5	99,5	99,7	
1960 1 ^o kwartaal ...	95,9	82,4	98,5	101,8	97,8	104,5	94,7	86,0	99,9	95,0	
2 ^o kwartaal ...	97,5	78,7	100,0	102,8	96,6	107,1	97,8	90,6	99,1	100,6	
3 ^o kwartaal ...	98,3	73,9	101,6	103,8	99,1	110,8	101,7	92,9	98,6	102,4	
4 ^o kwartaal ...	98,6	72,7	102,6	105,1	101,8	112,9	106,8	88,5	100,3	100,7	
1961 1 ^o kwartaal ...	97,1	71,0	101,9	106,2	103,0	113,2	110,6	86,2	99,9	93,0	
2 ^o kwartaal ...	99,6	68,6	103,6	106,7	106,3	116,3	111,4	88,9	99,7	101,8	
3 ^o kwartaal ...	100,1	66,4	104,8	107,5	106,8	121,5	114,4	90,6	98,2	104,3	
1960 Oktober	99,0	72,9	102,7	103,2	100,7	113,4	105,4	88,8	100,0	102,5	
November ...	98,9	72,7	102,8	105,7	101,0	113,0	106,2	89,8	100,8	101,6	
December	97,8	72,4	102,2	106,3	103,6	112,4	108,8	86,9	100,0	97,9	
1961 Januari	94,8	71,6	100,1	105,9	102,6	109,6	111,5	83,7	99,0	86,4	
Februari	97,5	71,1	102,1	105,5	103,2	114,4	110,3	86,1	99,9	94,0	
Maart	99,1	70,2	103,4	107,1	103,3	115,6	110,1	88,7	100,9	98,6	
April	99,2	69,4	103,3	106,4	105,2	115,3	110,7	88,9	99,7	100,1	
Mei	99,6	68,6	103,7	106,7	107,5	115,2	111,7	89,0	99,9	101,6	
Juni	100,0	67,8	103,9	107,0	106,2	118,5	111,8	88,7	99,4	103,6	
Juli	99,2	67,2	104,0	106,9	105,6	120,4	112,3	90,6	97,6	103,0	
Augustus	99,7	66,2	104,9	107,3	106,4	122,4	115,2	90,5	98,6	104,2	
September ...	101,3	65,7	105,5	108,2	108,3	121,6	115,7	90,6	98,4	105,6	
Oktober	101,5	65,3	106,0	108,3	109,2	122,8	117,6	88,8	98,1	105,3	

II - 2. — WERKLOOSHEID

Algemene gegevens

Bron : Rijkdienst voor Arbeidsvoorziening.

	Aantal werkdagen per periode ¹	Aantal gecontroleerde werklozen (duizenden) ²			Maand- gemiddelde van het aantal verloren werkdagen (duizen- den)	Gemiddeld aantal werkloosheidsdagen per maand ³		Door de openbare besturen tewerk- gestelde werklozen (duizen- den) ²	Werkaan- vragen ^{4 5}	Werkaanbiedingen ⁴	
		Totaal	Volledige	Gedeelte- lijke en toevallige		Werklozen				gedurende de maand ontvangen	open- staande aanbiedin- gen per einde maand
						Volledige	Gedeelte- lijke en toevallige				
1953	303	245,8	183,6	62,2	6.207	20,8	8,7	8,7	128,3	24,9	7,0
1954	303	224,8	167,0	57,8	5.677	20,7	7,9	14,0	111,4	25,7	7,2
1955	304	172,4	116,5	55,9	4.366	20,2	8,9	22,7	70,9	27,7	13,4
1956	308	144,8	91,0	53,8	3.717	20,5	8,5	9,8	49,2	23,9	14,9
1957	302	116,8	77,9	38,9	2.942	19,9	7,6	5,3	40,1	19,4	12,9
1958	302	180,9	109,7	71,2	4.556	20,0	7,0	10,5	73,1	16,2	5,6
1959	302	199,2	125,0	74,2	5.014	20,7	8,2	17,8	89,8	19,3	5,3
1960	304	158,1	110,1	48,0	4.005	20,9	6,8	9,8	61,2	18,9	7,5
1961	308	126,3	87,9	38,4	3.241	21,2	7,7	7,1	31,4	20,1	12,5
1960 3 ^o kwartaal	76	123,0	92,3	30,7	3.117	20,2	5,0	13,2	47,9	19,6	9,2
4 ^o kwartaal	76	137,4	104,0	33,4	3.481	20,6	5,6	6,5	56,6	15,9	7,2
1961 1 ^o kwartaal	78	177,4	119,2	58,2	4.614	22,0	8,2	4,3	55,6	19,5	8,3
2 ^o kwartaal	74	111,2	85,0	26,2	2.408	20,4	6,5	8,5	26,8	23,5	13,7
3 ^o kwartaal	76	90,3	70,6	19,7	2.288	20,9	6,3	8,5	18,6	19,9	15,4
4 ^o kwartaal	80	124,5	76,5	48,0	3.320	21,0	8,5	6,9	24,7	17,6	12,8
1962 1 ^o kwartaal	72	140,9	74,6	66,3							
1961 April	28	120,4	92,8	27,6	3.371	22,5	6,9	7,7	33,0	25,1	13,2
Mei	22	108,9	83,1	25,8	2.396	18,4	6,0	8,7	26,6	21,9	13,0
Juni	24	102,4	77,6	24,8	2.458	19,9	6,6	9,2	20,8	23,6	15,0
Juli	29	92,5	72,1	20,4	2.683	23,7	6,6	8,2	19,5	16,0	13,9
Augustus	23	89,4	69,9	19,5	2.057	19,2	5,6	8,7	18,2	20,0	15,4
September	24	88,4	69,3	19,1	2.122	19,6	6,7	8,7	18,1	23,6	16,8
Oktober	29	92,6	69,2	23,4	2.687	22,3	6,8	8,0	17,9	22,0	14,4
November	23	101,8	75,6	26,2	2.341	19,0	6,3	6,9	25,3	17,2	13,0
December	28	176,2	84,7	91,5	4.933	21,6	10,0	5,7	30,9	13,6	10,9
1962 Januari	24	158,3	90,4	67,9	3.166	16,9	6,5	3,8	31,3	21,2	11,6
Februari ⁶	24	151,0	77,7	73,3	3.020	15,6	7,2	4,4	29,2	17,8	12,7
Maart	24	113,4	55,8	57,6							
April	28	71,1	46,6	24,5							

¹ De werkloosheidsmaand omvat 4 of 5 weken.

² Daggemiddelde per werkloosheidsmaand.

³ Gemiddelde duur van de werkloosheid = $\frac{\text{Aantal verloren werkdagen per maand}}{\text{Aantal werklozen ingeschreven in de gemeentelijke stempellokalen, per maand}}$

⁴ Werkaanvragen en aanbiedingen met betrekking tot arbeiders en arbeidsters alleen.

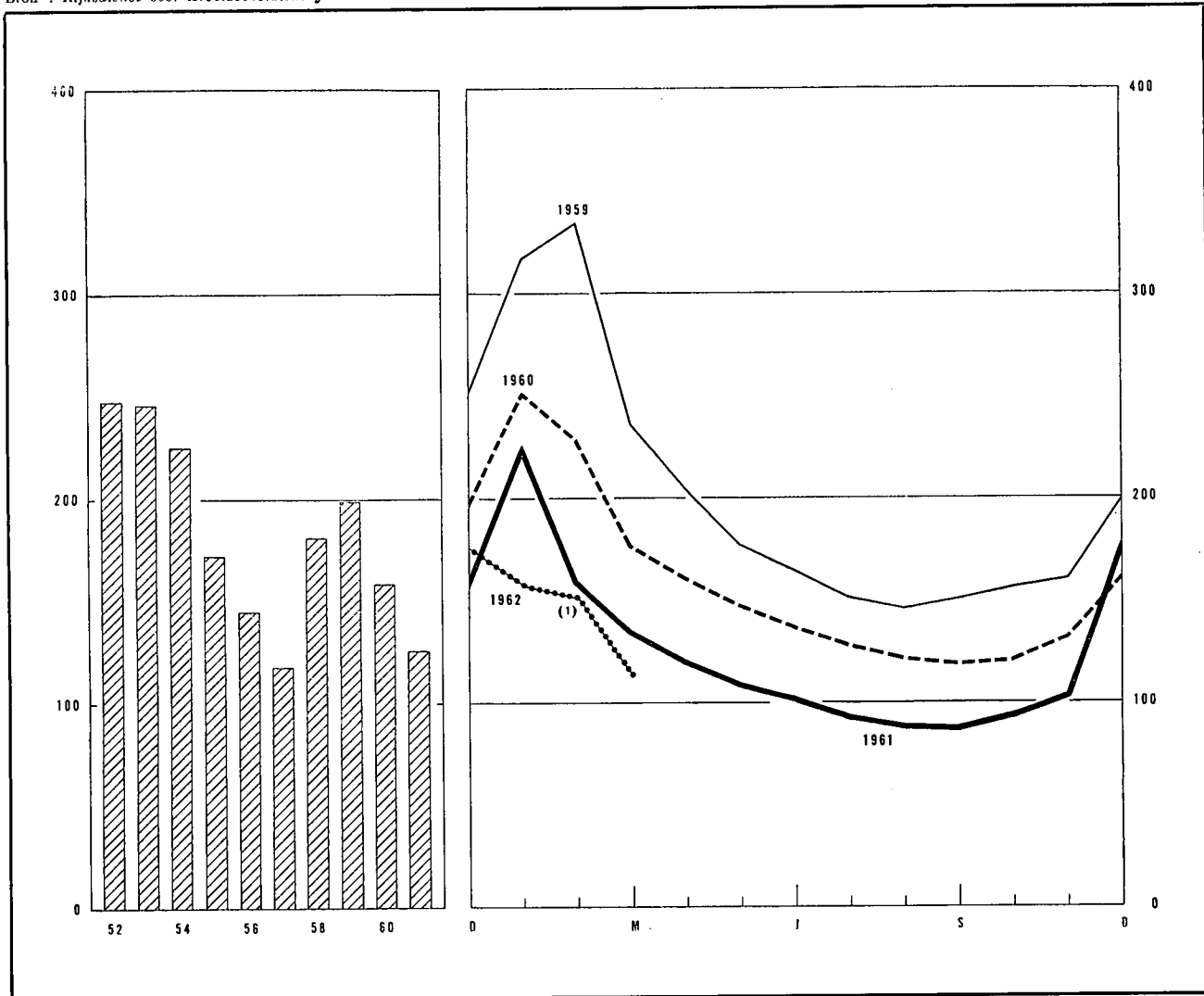
⁵ Normaal arbeidsbekwame volledige werklozen.

⁶ Sedert februari 1962 bevatten de cijfers niet meer de werklozen die van de gemeentecontrole ontslagen zijn ingevolge het ministerieel besluit van 29-12-61 (ongeveer 10.000 eenheden in februari 1962).

II - 3. — WERKLOOSHEID

Daggemiddelden van het aantal gecontroleerde werklozen
Volledig + gedeeltelijk werklozen
(duizenden)

Bron : Rijkdienst voor Arbeidsvoorziening.

	Jaar	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal		1959	1960	1961	1962
1953	246	296	230	212	243	Januari	317	252	226	158
1954	225	319	219	179	179	Februari	335	229	160	151 ¹
1955	172	280	152	116	137	Maart	236	177	135	113
1956	145	247	122	95	115	April	205	161	120	71
1957	117	144	96	88	138	Mei	177	148	109	
1958	181	204	166	149	204	Juni	165	137	102	
1959	199	292	182	150	171	Juli	152	128	93	
1960	158	221	149	123	137	Augustus	146	122	89	
1961	126	177	111	90	124	September	151	119	88	
1962		141 ¹				Oktober	157	121	93	
						November	161	132	102	
						December	199	162	176	

Bibliografische referenties : Maandelijkse berichten van de R.V.A. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Statistisch Jaarboek voor België. — Arbeidsblad. — Recherches économiques de Louvain (I.R.E.S.P.). — Industrie, tijdschrift van het V.B.N. — Informations Statistiques (E.G.K.S.). — Annuaire des Statistiques du Travail (I.A.B.).

¹ Sedert februari 1962 bevatten de cijfers niet meer de werklozen die van de gemeentecontrole ontslagen zijn ingevolge het ministerieel besluit van 29-12-61 (ongeveer 10.000 eenheden in februari 1962).

III. — LANDBOUW EN VISSERIJ

1. — LANDBOUWPRODUCTIE

Bronnen : Ministerie van Landbouw (plantaardige produktie) — Nationaal Instituut voor de Statistiek (aantal dieren, dierlijke produktie en beteeld areaal).

	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
Beteeld areaal ¹ (duizenden hectaren)									
Broodgranen	259	274	272	260	280	296	275	273	256
waarvan : tarwe	170	184	191	188	208	219	201	203	207
rogge	82	82	74	68	66	69	66	63	43
Andere granen	258	233	234	254	238	240	256	252	263
Nijverheidsgewassen	96	95	98	99	92	94	89	96	92
Wortel- en knolgewassen	161	163	162	151	145	141	143	131	120
Groenten geteeld voor het zaad	12	13	13	14	13	12	12	11	11
Hooi- en weiland	821	815	815	818	814	811	827	819	821
Diversen	148	149	147	132	137	128	133	134	142
Totaal ...	1.755	1.742	1.731	1.728	1.719	1.722	1.735	1.716	1.705
Plantaardige produktie (duizenden tonnen)									
Tarwe	560	575	714	597	751	779	793	773	722
Andere graangewassen	997	972	1.008	985	961	983	1.046	1.034	992
Suikerbieten	2.389	2.132	2.246	2.203	2.486	2.832	1.485	8.063	2.703
Vlas (zaad en stro)	193	236	272	235	182	170	125	214	196
Cichorei	34	109	95	54	51	56	44	55	60
Aardappelen	1.919	2.634	2.184	2.034	2.044	1.914	1.466	1.894	1.780
Aantal dieren ¹ (duizenden stuks)									
Landbouwpaarden	219	208	195	189	182	178	170	159	147
Totaal der runderen	2.291	2.373	2.393	2.413	2.485	2.596	2.630	2.690	2.700
waarvan : melk- en trekkoeien ...	930	971	985	973	976	995	1.012	1.022	1.020
Varkens	1.156	1.310	1.419	1.471	1.366	1.423	1.447	1.726	1.760
Dierlijke produktie									
Melkleveringen aan de melkerijen (miljoenen liters)	1.091	1.153	1.168	1.198	1.277	1.319	1.303	1.420	
Slachtingen (nettogewicht van het vlees - duizenden tonnen)	370	381	392	400	391	412	424	441	429

¹ Telling op 15 mei van ieder jaar.

III - 2. — ZEEVISSERIJ

Voornaamste vissoorten aangevoerd in de Belgische havens

(maandgemiddelden in tonnen)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
Schelvis	383	448	546	519	445	374	232	262	285
Kabeljauw	852	715	870	764	662	834	653	689	698
Pladijs	421	378	392	379	427	451	381	390	291
Tong	502	465	323	299	289	315	257	350	314
Rog	277	241	312	314	356	337	342	323	328
Haring	1.370	1.400	1.650	716	254	201	260	528	409
Garnaal	164	122	178	266	84	64	89	39	80

Bibliografische referenties : Landbouwtijdschrift (Ministerie van Landbouw). — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Statistisch Jaarboek voor België. — *Données statistiques* (Raad van Europa). — *Bulletin mensuel : Economie et statistique agricoles* (F.A.O.).

IV. — NIJVERHEID

1. — ALGEMENE INDEXCIJFERS VAN DE INDUSTRIELE PRODUKTIE

Basis 1953 = 100

Maandgemiddelden of maanden	Bron : N.I.S.		Bron : I.R.E.S.P.		Bron : Agefi
	Algemeen indexcijfer	waarvan : fabrieksnijverheid alleen	Algemeen indexcijfer	waarvan : fabrieksnijverheid alleen	Algemeen indexcijfer ¹
1954	104	106	106	108	105
1955	112	116	116	120	111
1956	119	125	123	128	120
1957	120	126	124	129	123
1958	114	121	116	122	116
1959	115	126	122	131	121
1960	125	139	129	140	132
1961	v 130	v 146	v 135	v 147	v 139
1960 3 ^e kwartaal	120	134	124	135	129
1960 4 ^e kwartaal	129	144	131	142	132
1961 1 ^e kwartaal	123	138	126	137	130
1961 2 ^e kwartaal	134	149	v 142	v 155	145
1961 3 ^e kwartaal	v 125	v 141	v 129	v 141	139
1961 4 ^e kwartaal	v 139	v 157	v 142	v 155	v 143
1962 1 ^e kwartaal					v 143
1961 April	130	145	140	153	142
1961 Mei	132	147	v 143	v 156	145
1961 Juni	139	156	v 143	v 156	147
1961 Juli	v 112	v 127	v 118	v 130	126
1961 Augustus	v 127	v 142	v 131	v 143	142
1961 September	v 136	v 153	v 138	v 151	148
1961 Oktober	v 144	v 163	v 142	v 155	v 146
1961 November	v 140	v 157	v 146	v 159	v 143
1961 December	v 133	v 150	v 139	v 151	v 139
1962 Januari			v 135	v 147	v 142
1962 Februari			136 ²		v 138
1962 Maart					v 149
1962 April					144 ²

¹ De weging van het indexcijfer werd gewijzigd van januari 1960 af.

² Programm.

IV - 2. — INDEXCIJFERS VAN DE INDUSTRIELE PRODUKTIE (Voornaamste sectoren)¹

Basis 1953 = 100

Bron : Institut de Recherches Economiques, Sociales et Politiques (Centre de Recherches Economiques).

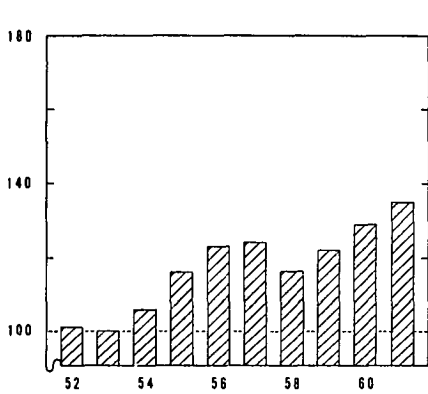
Maandgemiddelden of maanden	Algemeen indexcijfer	waarvan :													
		Brandstof en energie	Bouw-materialen					Textielnijverheid :						Brei-goed nijverheid	
			Totaal	waarvan : vlak-glas	Ijzer- en staal-nijverheid en non ferro-metalen.	Metaal-verwerkende nijverheid	Voedings-nijverheid	Totaal ²	Spinnerijen			Weverijen			
								Totaal ²	Katoen	Wol	Totaal	Katoen	Wol		
1953	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1954	106	99	106	108	109	107	104	106	110	111	102	108	112	106	107
1955	116	103	119	136	127	126	109	110	109	105	110	108	108	112	120
1956	123	105	124	151	137	135	112	118	115	109	120	115	116	121	137
1957	124	104	121	130	131	135	113	122	121	113	126	119	125	118	139
1958	116	99	117	148	126	127	115	101	99	89	102	96	99	93	128
1959	122	88	131	186	136	132	116	113	115	102	126	108	110	108	139
1960	129	89	143	212	148	140	122	122	129	108	138	117	126	110	149
1961	v 135	v 88	v 144	184	v 148	v 150	v 127	v 131	v 135	114	148	v 122	124	126	v 160
1960 2 ^e kwartaal	133	88	155	225	152	147	125	123	129	105	142	119	126	112	145
1960 3 ^e kwartaal	124	84	146	211	148	131	129	111	115	97	120	108	115	103	143
1960 4 ^e kwartaal	131	89	139	198	142	143	124	134	137	116	149	127	137	122	168
1961 1 ^e kwartaal	126	86	124	180	126	141	115	130	138	117	152	120	127	122	160
1961 2 ^e kwartaal	v 142	91	152	169	162	v 160	128	135	139	117	153	126	127	130	159
1961 3 ^e kwartaal	v 129	82	147	177	149	v 140	v 132	v 119	122	104	128	v 110	112	113	151
1961 4 ^e kwartaal	v 142	v 92	v 152	209	v 154	v 158	v 133	v 140	v 143	117	161	v 131	129	140	v 171
1961 Januari	98	66	105	182	52	108	110	120	132	108	144	112	120	113	140
1961 Februari	138	96	128	181	159	156	115	134	142	124	155	125	131	126	167
1961 Maart	142	95	138	176	168	159	119	135	141	119	156	125	131	127	172
1961 April	140	92	145	168	161	159	120	133	138	120	152	123	127	129	160
1961 Mei	v 143	91	155	171	161	v 160	124	136	140	119	156	126	127	132	161
1961 Juni	v 143	89	155	170	166	v 160	139	135	138	113	151	129	127	129	156
1961 Juli	v 118	73	142	179	137	v 128	136	102	106	102	91	99	108	92	112
1961 Augustus	v 131	83	151	182	148	v 142	133	123	126	101	143	109	108	116	168
1961 September	v 138	89	149	170	161	v 150	v 128	v 132	133	108	149	v 123	121	132	175
1961 Oktober	v 142	91	v 153	195	158	v 155	v 134	v 145	v 143	124	155	v 134	134	142	v 184
1961 November	v 146	93	v 159	214	155	v 162	v 140	v 143	v 147	117	169	v 135	133	145	v 180
1961 December	v 139	v 94	v 145	218	v 149	v 157	v 124	v 131	v 139	109	158	v 124	121	133	v 148
1962 Januari	v 135	v 92	v 138	v 219	v 154	v 147	v 113	v 128	v 135	105	159	v 120	117	128	v 149
1962 Februari	v 136	v 87	v 140	v 212	v 157										v 165

¹ Vanaf 1954 werden het algemeen indexcijfer, het indexcijfer van de brandstoffen en energie, het indexcijfer van de bouwmaterialen en van de voedings-nijverheid berekend op basis van een hoger aantal ondernemingen (cfr *Recherches économiques de Louvain* van 2 november 1961).

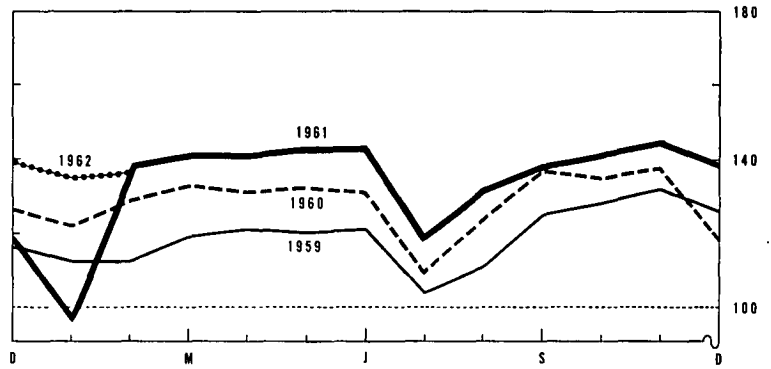
² Gecorrigeerde cijfers vanaf 1960.

IV - 2. — INDEXCIJFERS VAN DE INDUSTRIELE PRODUCTIE (I.R.E.S.P.)

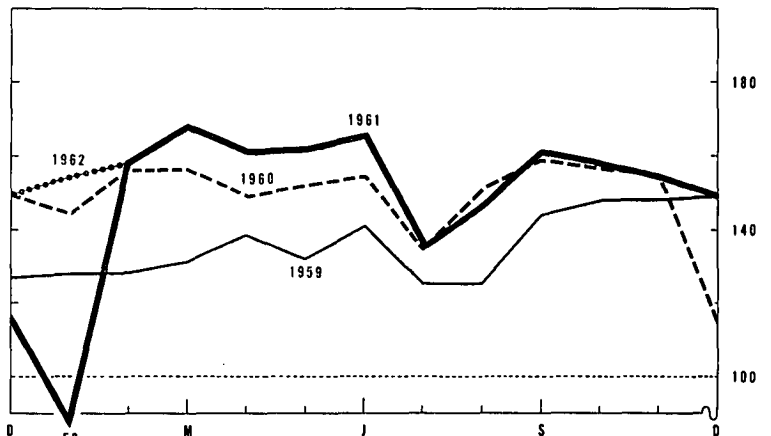
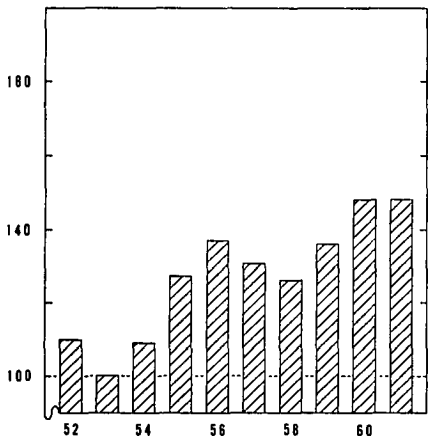
Basis 1953 = 100

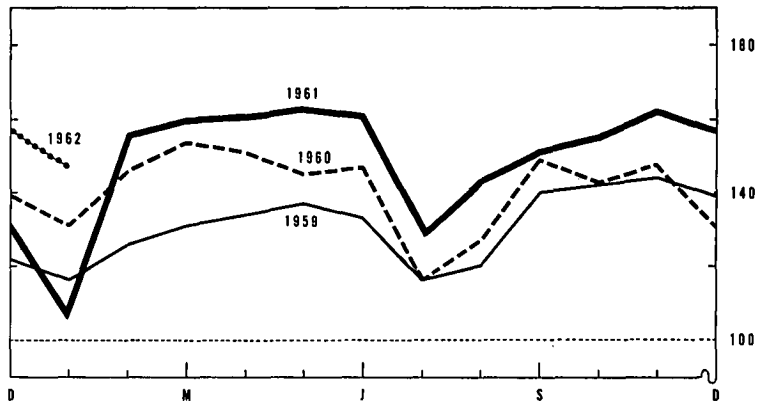
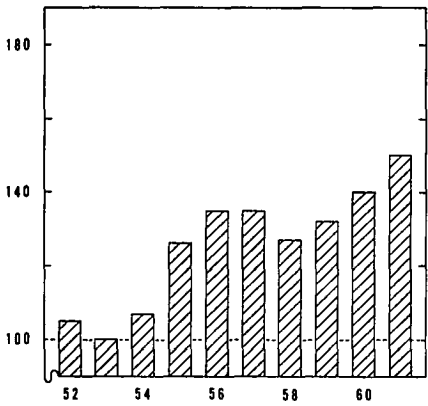
GEZAMENLIJKE NIJVERHEID

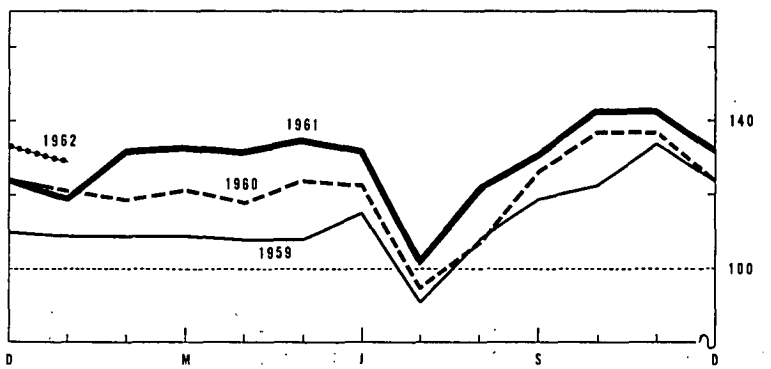
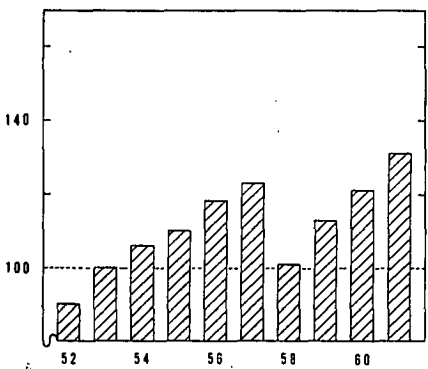
IJZER - EN STAALNIJVERHEID EN NON FERROMETALEN

METAALVERWERKENDE NIJVERHEID

TEXTIELNIJVERHEID

IV - 3. ENERGIE

Bronnen : Algemene Directie van het Mijnwezen [kol. (1), (2) en (5)] — Administratie van de Nijverheid [kol. (6) en (9)] — Berekeningen door de N.B.B. [kol. (4)] — N.I.S. [kol. (8), (6) en (7)].

Maandgemiddelden of maanden	Steenkool					Elektriciteit	Ruwe petroleum	Gas	
	Totale produktie	Voorraden per einde periode op de mijn-terreinen	Netto-invoer	Waarneembaar verbruik van ruwe steenkool 1	Dagelijks rendement per onder- en bovengrondse arbeider	Totale produktie	Verwerking	Productie der cokesfabrieken voor rechtstreekse leveringen aan de nijverheid	Totaal beschikbaar gas
	(duizenden tonnen)				(kg)	(miljoenen kWh)	(miljoenen l)	(miljoenen m ³)	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1953	2.505	3.074	— 133	2.479	766	799	308	75	145
1954	2.437	2.815	— 125	2.563	784	862	365	84	159
1955	2.498	371	— 287	2.702	826	912	453	92	168
1956	2.463	179	35	2.777	841	987	522	99	182
1957	2.424	1.413	126	2.738	838	1.051	520	97	180
1958	2.255	6.928	221	2.319	841	1.043	630	100	182
1959	1.896	7.496	233	2.410	907	1.097	643	103	188
1960	1.872	6.565	159	2.472	1.019	1.177	669	109	200
1961	1.795	4.394	122	2.486	1.092	1.247	769	102	196
1960 3 ^e kwartaal	1.757	6.979	135	2.419	1.021	1.132	725	113	197
4 ^e kwartaal	1.897	6.565	150	2.539	1.072	1.238	605	101	198
1961 1 ^e kwartaal	1.761	6.505	162	2.326	1.071	1.194	712	88	187
2 ^e kwartaal	1.914	6.203	116	2.530	1.104	1.199	768	115	201
3 ^e kwartaal	1.656	5.384	94	2.394	1.074	1.188	836	104	185
4 ^e kwartaal	1.844	4.394	137	2.684	1.110	1.406	759	102	212
1962 1 ^e kwartaal	v 1.785	v 3.337				1.378			
1961 April	1.864	6.440	137	2.463	1.095	1.182	802	118	206
Mei	1.930	6.361	147	2.572	1.111	1.196	827	115	205
Juni	1.947	6.203	65	2.556	1.106	1.219	676	110	194
Juli	1.386	5.957	134	2.128	1.054	1.072	818	102	175
Augustus	1.770	5.701	98	2.522	1.081	1.198	851	105	190
September	1.812	5.384	49	2.531	1.087	1.295	838	105	189
Oktober	1.864	5.109	145	2.677	1.091	1.412	684	107	203
November	1.888	4.826	98	2.573	1.126	1.400	788	100	210
December	1.780	4.394	167	2.802	1.113	1.405	804	99	224
1962 Januari	1.924	4.143			1.122	1.426	777	103	231
Februari	v 1.603	v 3.722			v 1.123	1.285	749	96	211
Maart	v 1.828	v 3.337				1.423			
April	v 1.727	v 2.959							

1 Steenkolenproduktie + netto-invoer van steenkolen, cokes en agglomeraten + voorraadbeweging (1,3 ton cokes en 0,9 ton agglomeraten = 1 ton ruwe steenkolen).

IV - 4. — METAALPRODUKTIE

Bronnen : N.I.S. [kol. (1) en (2)] — Fabrimetal [kol. (3) tot (6)].

Maandgemiddelden of maanden	Ijzer- en staalnijverheid (duizenden tonnen)		Metaalverwerkende nijverheid (miljarden franken)			
	Produktie van ruwstaal	Produktie van afgewerkt staal	Binnengekomen bestellingen			Totaal der verzendingen
			voor de binnen-landse markt	voor de uitvoer	Totaal	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1953	369	280	2,93	1,26	4,19	4,69
1954	413	302	3,12	1,67	4,79	4,86
1955	492	366	3,49	1,96	5,45	5,54
1956	532	397	4,34	2,78	7,12	6,32
1957	523	371	3,87	2,27	6,14	6,63
1958	501	350	3,44	1,99	5,43	6,62
1959	536	386	3,98	2,55	6,53	6,69
1960	599	407	4,40	2,93	7,33	7,26
1961	584	405	v 5,44	v 3,74	v 9,18	v 8,05
1960 3 ^e kwartaal	620	403	4,35	2,75	7,10	6,68
4 ^e kwartaal	560	382	4,63	3,42	8,05	7,58
1961 1 ^e kwartaal	480	339	4,94	3,25	8,19	7,49
2 ^e kwartaal	649	440	5,96	4,02	9,98	8,23
3 ^e kwartaal	614	403	v 4,94	v 3,03	v 7,97	v 7,96
4 ^e kwartaal	594	437	v 5,91	v 4,68	v 10,59	v 8,53
1962 1 ^e kwartaal	620 ¹					
1961 April	638	424	5,68	4,80	10,48	8,11
Mei	653	436	6,52	3,50	10,02	7,90
Juni	656	461	5,67	3,77	9,44	8,69
Juli	563	350	v 4,97	v 2,98	v 7,95	v 7,84
Augustus	633	409	v 5,07	v 3,15	v 8,22	v 7,16
September	647	450	v 4,79	v 2,95	v 7,74	v 8,88
Oktober	634	455	v 7,56	v 4,53	v 12,09	v 8,81
November	574	431	v 4,99	v 4,89	v 9,88	v 8,06
December	573	425	v 5,19	v 4,62	v 9,81	v 8,72
1962 Januari	603 ¹		v 5,54	v 3,90	v 9,44	v 8,12
Februari	593 ¹					
Maart	663 ¹					
April	603 ¹					

1 Raming op basis Agefi-cijfer.

IV - 5. — BOUWNIJVERHEID : jaarcijfers

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Jaar	Gebouwen hoofdzakelijk of uitsluitend voor huisvesting bestemd					Gebouwen die niet hoofdzakelijk voor huisvesting bestemd zijn				
	Toegestane bouwvergunningen				Begonnen gebouwen	Toegestane bouwvergunningen				Begonnen gebouwen
	Nieuwbouw of volledige herbouw		Verbouwingen, vergrotingen of gedeeltelijke herbouw		Nieuwbouw en volledige herbouw	Nieuwbouw of volledige herbouw		Verbouwingen, vergrotingen of gedeeltelijke herbouw		Nieuwbouw en verbouwingen
	Aantal	Te bouwen volume (duizenden m ³)	Aantal	Te bouwen volume (duizenden m ³)		Aantal	Te bouwen volume (duizenden m ³)	Aantal	Te bouwen volume (duizenden m ³)	
1952	28.622	18.584	8.080	1.110	—	2.566	5.204	1.624	2.027	—
1953	35.536	22.764	9.028	1.153	—	3.082	7.519	2.202	2.633	—
1954	38.600	25.220	8.752	1.114	32.783	3.288	7.450	2.318	2.791	5.029
1955	36.615	23.564	9.468	1.220	31.698	3.588	8.561	2.569	3.731	5.422
1956	33.742	22.793	9.266	1.226	32.604	3.921	10.997	3.123	4.482	5.982
1957	34.904	24.063	9.407	1.318	31.724	3.618	9.255	3.009	3.772	6.090
1958	32.329	21.732	9.368	1.192	30.605	2.636	6.059	2.619	2.843	4.809
1959	38.989	26.683	9.724	1.368	35.333	3.036	8.661	3.135	4.951	5.209
1960	41.102	28.881	9.645	1.230	34.800	3.151	11.805	3.567	6.360	5.530

IV - 6. — BOUWNIJVERHEID : maandcijfers

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden of maanden	Gebouwen hoofdzakelijk of uitsluitend voor huisvesting bestemd ¹		Gebouwen die niet hoofdzakelijk voor huisvesting bestemd zijn ²	
	Toegestane bouwvergunningen	Begonnen gebouwen	Toegestane bouwvergunningen	Begonnen gebouwen
1960 2 ^o kwartaal	4.093	3.568	661	521
3 ^o kwartaal	3.370	3.131	618	531
4 ^o kwartaal	3.096	2.506	529	436
1961 1 ^o kwartaal	3.824	2.780	575	440
2 ^o kwartaal	4.262	3.922	731	602
3 ^o kwartaal	3.594	3.492	671	582
4 ^o kwartaal	3.110	2.477	560	433
1961 Februari	3.646	2.718	549	458
Maart	4.560	3.947	730	546
April	4.018	3.901	675	585
Mei	4.270	4.157	695	572
Juni	4.497	3.707	824	648
Juli	3.693	3.450	724	546
Augustus	3.743	3.404	671	622
September	3.345	3.622	619	578
Oktober	3.065	2.952	610	485
November	3.291	2.594	554	440
December	2.975	1.884	517	373
1962 Januari	3.281	1.282	434	211
Februari	2.976	1.509	412	204

¹ Nieuwbouw of volledige wederopbouw waarvoor een bouwvergunning werd afgeleverd.

² Nieuwbouw, herbouw, verbouwingen en uitbreidingen, waarvoor een bouwvergunning werd afgeleverd.

IV - 7. — VERGELIJKENDE EVOLUTIE VAN DE INDUSTRIËLE PRODUCTIE
DER E.E.G.-LANDEN

Algemene indexcijfers van de industriële produktie (niet aangepast voor seizoenschommelingen)

Basis 1953 = 100

Bron : O.E.S.O.

	Gezamenlijke E.E.G.-landen			België			West-Duitsland ¹		
	1959	1960	Schommel. in pct. *	1959	1960	Schommel. in pct. *	1959	1960	Schommel. in pct. *
1 ^e kwartaal	146	166	+ 13,7	116 ²	130	+ 11,4	149	169	+ 13,4
2 ^e kwartaal	157	175	+ 11,5	123	133	+ 8,4	162	182	+ 12,3
3 ^e kwartaal	146	164	+ 12,3	116	125	+ 7,1	158	174	+ 10,1
4 ^e kwartaal	170	184	+ 8,2	131	131 ²	- 0,2	180	194	+ 7,8
	1960	1961		1960	1961		1960	1961	
1 ^e kwartaal	166	179	+ 7,8	130	126 ²	- 2,6	169	186	+ 10,1
2 ^e kwartaal	175	186	+ 6,3	133	142	+ 6,5	182	194	+ 6,6
3 ^e kwartaal	164	170	+ 3,7	125	129	+ 3,8	174	180	+ 3,4
4 ^e kwartaal	184	195	+ 6,0	131 ²	142	+ 8,7	194	202	+ 4,1
	1960	1961		1960	1961		1960	1961	
	Frankrijk			Italië			Nederland		
	1959	1960	Schommel. in pct. *	1959	1960	Schommel. in pct. *	1959	1960	Schommel. in pct. *
1 ^e kwartaal	157	174	+ 10,8	148	175	+ 18,2	127	150	+ 18,1
2 ^e kwartaal	167	180	+ 7,8	155	182	+ 17,4	141	160	+ 13,5
3 ^e kwartaal	139	155	+ 11,5	153	179	+ 17,0	139	154	+ 10,8
4 ^e kwartaal	176	189	+ 7,4	173	190	+ 9,8	148	165	+ 11,5
	1960	1961		1960	1961		1960	1961	
1 ^e kwartaal	174	185	+ 6,3	175	193	+ 10,3	150	159	+ 6,0
2 ^e kwartaal	180	192	+ 6,7	182	196	+ 7,7	160	161	+ 0,6
3 ^e kwartaal	155	160	+ 3,2	179	194	+ 8,4	154	153	- 0,6
4 ^e kwartaal	189	200	+ 5,8	190	214	+ 12,6	165	163	- 1,2

* Schommelingspercent tegenover het indexcijfer van het overeenstemmend kwartaal van het vorige jaar.

¹ Saarland en West-Berlijn uitgesloten.

² Staking.

Bibliografische referenties : *Statistisch Jaarboek voor België.* — *Statistisch Tijdschrift van het N.I.S.* — *Annalen der Mijnen van België.* — *Arbeidsblad.* — *Recherches économiques de Louvain (I.R.E.S.P.).* — *Industrie,* tijdschrift van het V.B.N. — *Bulletin van Fabrimétal.* — *Maandelijkse statistisch tijdschrift van Fédéchar.* — *Maandelijks tijdschrift van het M.E.Z.* (Administratie van de Nijverheid - Dienst : Elektrische energie). — *Energie.* — *Pigaz,* informatieblad van het Verbond der Gasnijverheid. — *Agence économique et financière.* — *Het Bouwbedrijf.* — *Statistiques générales (O.E.S.O.).*

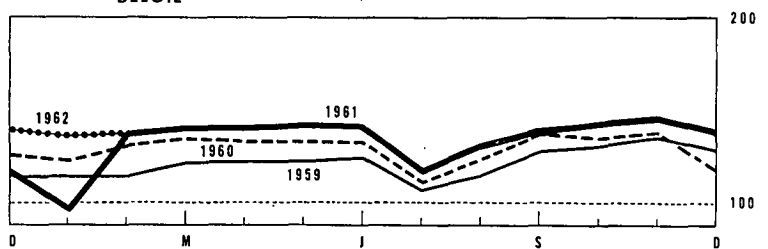
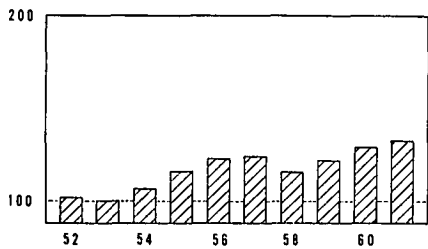
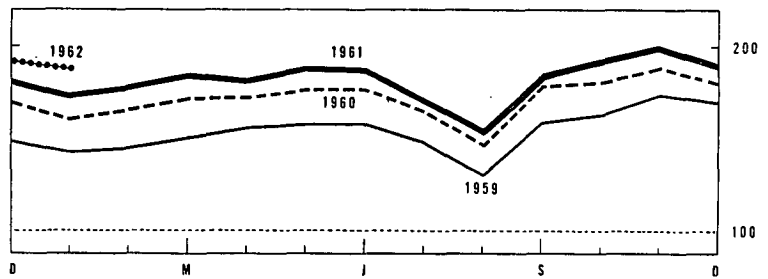
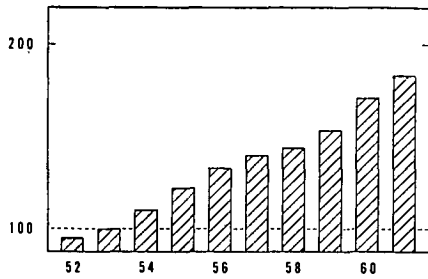
IV - 7. — VERGELIJKENDE EVOLUTIE VAN DE INDUSTRIËLE PRODUCTIE
DER E.E.G.-LANDEN

Algemene indexcijfers van de industriële productie (O.E.S.O.)

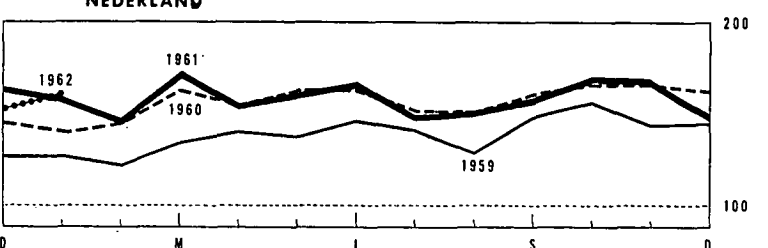
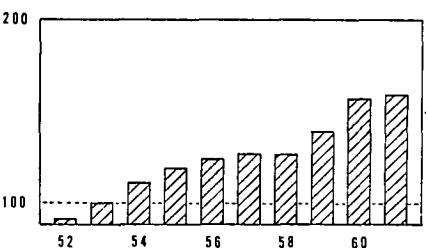
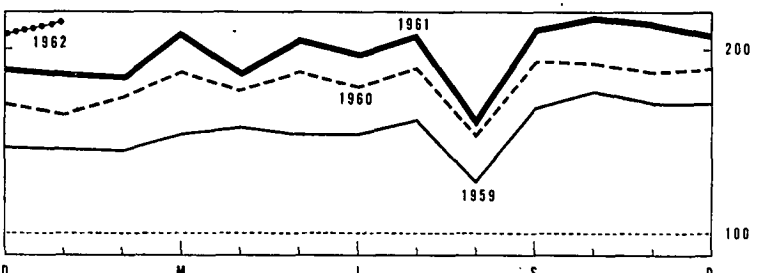
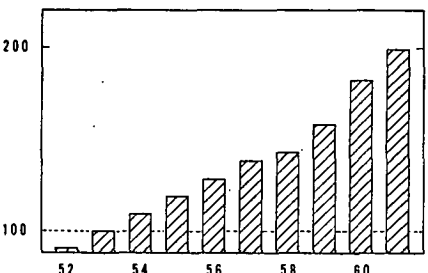
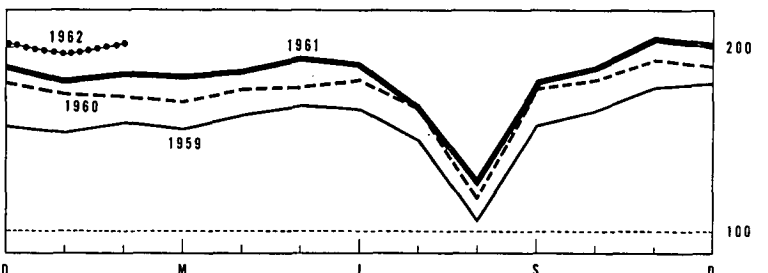
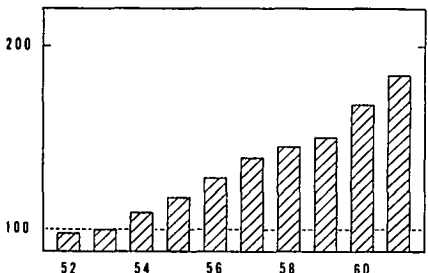
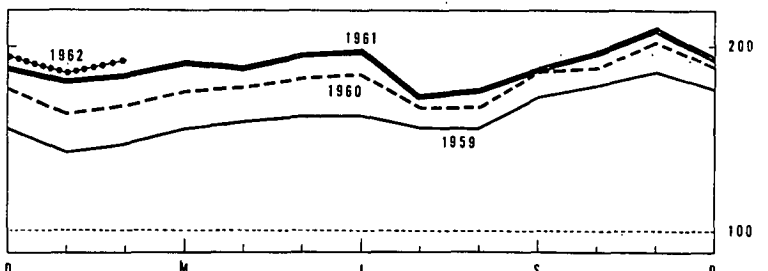
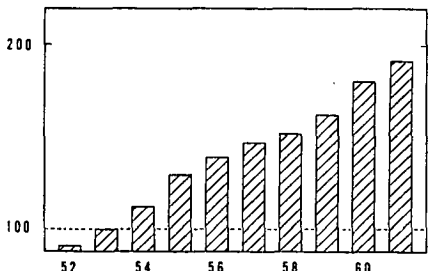
Basis 1953 = 100

(Niet aangepast voor seizoenschommelingen)

GEZAMENLIJKE E. E. G. - LANDEN

WEST - DUITSLAND (excl. Saarland en West - Berlijn)

V. — DIENSTEN

I. — VERVOER

a). — Bedrijvigheid van de N.M.B.S., de N.M.B. en de SABENA

Bronnen : N.M.B.S., N.M.B. en SABENA.

Maandgemiddelden of maanden	N.M.B.S.					N.M.B. Vervoerde ton-km 2	SABENA		
	Reizigers- vervoer	Goederenvervoer (volledige wagonladingen)					Geregeld en betalend luchtverkeer	(miljoenen passagiers- km)	(miljoenen ton-km)
		Aantal reizigers-km	Aantal productieve t-km 1	Totale tonnenmaat	waarvan				
	brandstoffen en minerale oliën				ertsen				
(miljoenen)		(duizenden tonnen)			(duizenden)				
1953	627	477	5.150	2.154	802	2.019	37,3	5,4	
1954	630	470	5.104	2.239	794	1.423	40,8	6,0	
1955	654	547	5.745	2.504	946	1.201	48,2	7,0	
1956	694	577	5.874	2.389	980	965	56,7	8,2	
1957	713	548	5.558	2.321	966	797	77,4	10,0	
1958	755	486	4.818	1.876	959	618	99,7	12,2	
1959	710	505	4.874	1.866	1.043	364	88,7	11,3	
1960	715	525	5.070	1.935	1.155	294	108,7	13,8	
1961		538				225	98,2	12,9	
1960 3 ^e kwartaal	736	516	4.972	1.871	1.206	198	123,7	14,2	
4 ^e kwartaal	711	518	5.065	1.957	1.090	581	103,5	14,6	
1961 1 ^e kwartaal	v 668	468	4.415	1.733	930	117	76,9	11,2	
2 ^e kwartaal	v 737	557	5.360	2.031	1.251	154	98,1	13,1	
3 ^e kwartaal	v 759	543	5.153	1.913	1.270	196	137,2	16,3	
4 ^e kwartaal		584				432	80,4	11,1	
1962 1 ^e kwartaal						233			
1961 Februari	v 675	552	5.158	2.076	1.122	132	65,8	10,0	
Maart	v 752	570	5.462	1.924	1.314	150	79,7	11,8	
April	v 712	536	5.143	1.952	1.210	132	87,6	12,0	
Mei	v 760	553	5.304	2.039	1.193	138	92,6	12,6	
Juni	v 739	582	5.632	2.103	1.351	193	114,1	14,6	
Juli	v 749	526	4.828	1.767	1.243	147	147,4	17,3	
Augustus	v 769	539	5.199	1.928	1.264	218	129,2	15,5	
September	v 759	563	5.433	2.045	1.304	223	135,1	16,0	
Oktober	v 724	588	5.668	2.047	1.217	450	103,8	13,3	
November	v 768	596	5.657	2.072	1.297	598	65,9	9,8	
December		567				247	71,6	10,1	
1962 Januari		560				262	76,7	9,9	
Februari						205	69,2	9,2	
Maart						233			

1 De productieve ton-km hebben betrekking op het commercieel vervoer (met uitsluiting van het dienstvervoer) : het is de som van de vermenigvuldigingen van het gewicht van elke verzending met de afstand van het traject.
2 De vervoerde ton-km worden berekend door optelling van de resultaten bekomen door vermenigvuldiging van de vervoerde tonnage met het aantal kilometers van het vervoer.

V - 1 b). — Zeevaart

Bronnen : Havenbestuur te Antwerpen [kol. (1)], te Gent [kol. (4)], N.I.S. (overige kolommen).

Maandgemiddelden of maanden	Haven van Antwerpen			Haven van Gent		
	Laadvermogen van de binnengekomen schepen (duizenden register-tonnen)	Goederen (duizenden metrische tonnen)		Laadvermogen van de binnengekomen schepen (duizenden register-tonnen)	Goederen (duizenden metrische tonnen)	
		Binnen-gekomen	Vertrokken		Binnen-gekomen	Vertrokken
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
1953	2.538	1.201	1.147	116	117	76
1954	2.634	1.276	1.091	119	113	85
1955	2.830	1.439	1.234	154	155	118
1956	3.172	1.865	1.279	178	216	82
1957	3.296	1.828	1.227	171	209	79
1958	3.545	1.723	1.210	163	169	82
1959	3.622	1.668	1.266	145	152	83
1960	3.774	1.816	1.288	150	166	75
1961	3.846	1.936	1.284	139	167	61
1960 3 ^e kwartaal	3.864	1.856	1.187	168	202	62
4 ^e kwartaal	3.487	1.718	1.232	140	173	58
1961 1 ^e kwartaal	3.567	1.674	1.160	121	154	51
2 ^e kwartaal	3.872	1.960	1.275	146	153	67
3 ^e kwartaal	3.935	2.019	1.295	161	195	56
4 ^e kwartaal	4.011	2.090	1.408	128	168	69
1962 1 ^e kwartaal				121		
1961 Maart	4.011	1.709	1.486	124	147	60
April	3.788	1.893	1.328	115	163	60
Mei	3.916	2.156	1.221	148	164	53
Juni	3.911	1.831	1.276	175	132	87
Juli	3.868	2.036	1.316	151	200	48
Augustus	4.021	2.066	1.252	170	123	55
September	3.917	1.954	1.317	161	262	64
Oktober	3.905	2.230	1.491	137	185	60
November	3.997	1.910	1.445	123	170	71
December	4.131	2.130	1.289	123	150	77
1962 Januari	4.400			124		
Februari	3.734			103		
Maart				135		

1 Binnenlands vervoer + invoer + uitvoer + doorvoer.

V - 1 c). — Binnen-scheepvaart

Bron : N.I.S.

Totaal verkeer 1	
(duizenden metrische tonnen)	(miljoenen ton-km)
(1)	(2)
3.912	327
4.258	343
4.737	385
4.659	374
4.642	383
4.269	361
4.534	402
5.097	436
5.426	456
5.327	458
5.056	431
4.645	393
5.702	491
5.917	489
5.440	452
5.710	494
5.445	475
5.691	484
5.971	514
5.860	489
5.946	487
5.946	491
5.685	478
5.616	468
5.018	409

V - 2. — TOERISME

(duizenden overnachtingen)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden of maanden	Totaal	waarvan land van gewone verblijfplaats					
		België	Frankrijk	Nederland	Verenigd Koninkrijk	West-Duitsland	U.S.A.
1953	761	577	41	28	45	14	16
1954	911	692	50	31	57	19	17
1955	1.019	766	60	33	68	22	19
1956	1.084	815	66	35	71	23	19
1957	1.186	898	71	33	81	25	19
1958	1.341	877	84	37	102	69	51
1959	1.249	979	55	30	82	27	20
1960	1.307	982	69	33	99	33	25
1961	1.356	1.031	74	34	89	38	21
1960 2 ^e kwartaal	1.193	862	57	32	107	36	32
3 ^e kwartaal	3.334	2.618	176	64	261	62	41
4 ^e kwartaal	373	235	23	19	15	18	15
1961 1 ^e kwartaal	347	226	23	16	13	16	9
2 ^e kwartaal	1.187	874	50	32	93	39	26
3 ^e kwartaal	3.508	2.794	196	66	231	76	34
4 ^e kwartaal	383	232	26	20	17	20	15
1960 December	346	231	19	17	12	12	9
1961 Januari	278	189	14	12	7	10	7
Februari	303	193	19	16	10	14	9
Maart	461	296	37	19	22	23	12
April	971	707	54	26	63	35	20
Mei	897	598	45	34	81	38	28
Juni	1.692	1.316	51	37	136	45	30
Juli	4.574	3.864	197	64	238	63	42
Augustus	4.792	3.786	299	96	334	105	33
September	1.158	732	91	38	121	60	27
Oktober	439	256	28	23	23	27	22
November	357	218	27	18	14	18	12
December	352	221	25	20	15	16	11

V - 3. — BINNENLANDSE HANDEL

a). — Verkoopindexcijfers

(Basis 1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden of maanden	Warenhuizen met veelvuldige afdelingen					Coöperatieven	Grote ondernemingen gespecialiseerd in kleding		Groot-handel	Ondernemingen met bij-huizen	Verkoopindexcijfers na uitschakeling van de prijs- en seizoenbewegingen (berekeningen door de N.B.B.)		
	Algemeen indexcijfer	Voeding	Kleding	Meubilering	Huishouden 1		Heren 2	Ondergoed en bijkomstige kledingstukken 3			Algemene voedings-waren	Voeding	Waren-huizen
1953	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
1954	106	113	102	105	105	109	104	80	107	103	104	107	
1955	114	120	111	108	114	116	113	88	111	107	113	114	
1956	124	133	120	114	127	125	123	97	132	120	119	121	
1957	129	132	126	124	139	125	125	105	131	123	121	117	
1958	139	140	138	129	149	131	132	105	139	131	128	121	
1959	144	145	149	126	150	132	136	104	145	138	131	120	
1960	156	159	159	141	162	138	144	106	155	144	143	125	
1961	161	160	164	145	165	144	168	116	v 163	v 152	145	130	
1960 3 ^e kwartaal	154	152	153	152	172	136	122	105	166	141	148	127	
4 ^e kwartaal	179	173	180	133	172	144	157	118	159	157	140	124	
1961 1 ^e kwartaal	146	155	148	152	156	142	146	120	v 154	v 144	145	129	
2 ^e kwartaal	156	154	169	144	162	142	212	109	v 159	v 151	146	132	
3 ^e kwartaal	154	152	151	147	169	139	141	116	v 169	v 147	144	127	
4 ^e kwartaal	187	180	190	136	173	154	173	118	v 169	v 167	143	131	
1962 1 ^e kwartaal	149	173	139	151	155						146		
1961 Maart	168	175	174	168	175	148	181	121	v 162	v 147	158	131	
April	153	159	162	141	156	136	232	112	v 147	v 147	139	126	
Mei	154	156	162	145	164	146	231	97	v 163	v 156	143	134	
Juni	161	148	182	147	165	144	173	119	v 167	v 151	157	135	
Juli	165	149	179	154	179	134	161	194	v 158	v 146	144	124	
Augustus	143	149	128	134	163	141	110	71	v 180	v 145	144	132	
September	153	158	145	152	166	142	152	83	v 169	v 151	145	126	
Oktober	163	163	179	142	163	145	195	105	v 162	v 152	140	125	
November	181	168	176	125	149	142	150	107	v 169	v 151	144	132	
December	216	210	216	141	208	175	173	143	v 177	v 198	144	136	
1962 Januari	148	168	147	149	142	152	150	212	165	156	142	134	
Februari	134	161	114	141	153		107	99	153	158	143	153	
Maart	165	190	155	164	169						154		

1 Huishoudartikelen en huishoudtoestellen. — 2 Omvat hoofdzakelijk bovenkleding. — 3 Onderkleding : heren en/of dames.

V - 3 b). — Verkoop op afbetaling

1° — Algemene resultaten

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

	Aantal lopende contracten op einde halfjaar (duizenden)				Uitstaande kredieten op einde halfjaar (miljarden franken)				Krediet verleend in de loop van het halfjaar (miljarden franken)			
	Totaal	Financiering door			Totaal	Financiering door			Totaal	Financiering door		
		Verkopers	banken	financieringsorganismen of particulieren		Verkopers	banken	financieringsorganismen of particulieren		Verkopers	banken	financieringsorganismen of particulieren
1959 2° halfjaar ...	1.205	532	133	540	8,60	1,82	3,18	3,60	4,23	1,29	1,27	1,67
1960 1° halfjaar ...	1.208	534	144	530	9,48	2,19	3,34	3,95	4,71	1,48	1,53	1,70
2° halfjaar ...	1.339	620	153	566	10,20	2,54	3,44	4,22	4,90	1,57	1,50	1,83
1961 1° halfjaar ...	1.418	643	159	616	11,36	2,82	3,72	4,82	5,14	1,68	1,58	1,88
2° halfjaar ...	1.430	625	169	636	11,75	2,92	3,80	5,03	4,99	1,67	1,51	1,81

2° — Achterstallige betalingen

	Aantal schuldenaars welke in gebreke gebleven zijn met het betalen van drie of meer vervallen termijnen in de loop van het halfjaar (duizenden)				Totaal der bedragen van drie termijnen welke door de schuldenaars, bedoeld in voorgaande kolommen, niet werden betaald (miljoenen franken)			
	Totaal	Financiering door			Totaal	Financiering door		
		verkopers	banken	financieringsorganismen of particulieren		verkopers	banken	financieringsorganismen of particulieren
1959 1° halfjaar	58	25	1	32	72,6	29,2	7,0	36,4
2° halfjaar	50	24	1	25	72,2	28,1	6,4	37,7
1960 1° halfjaar	46	22	1	23	72,3	27,2	6,1	39,0
2° halfjaar	51	24	1	26	81,1	27,8	6,8	46,5
1961 1° halfjaar	55	27	1	27	87,1	31,4	6,3	49,4

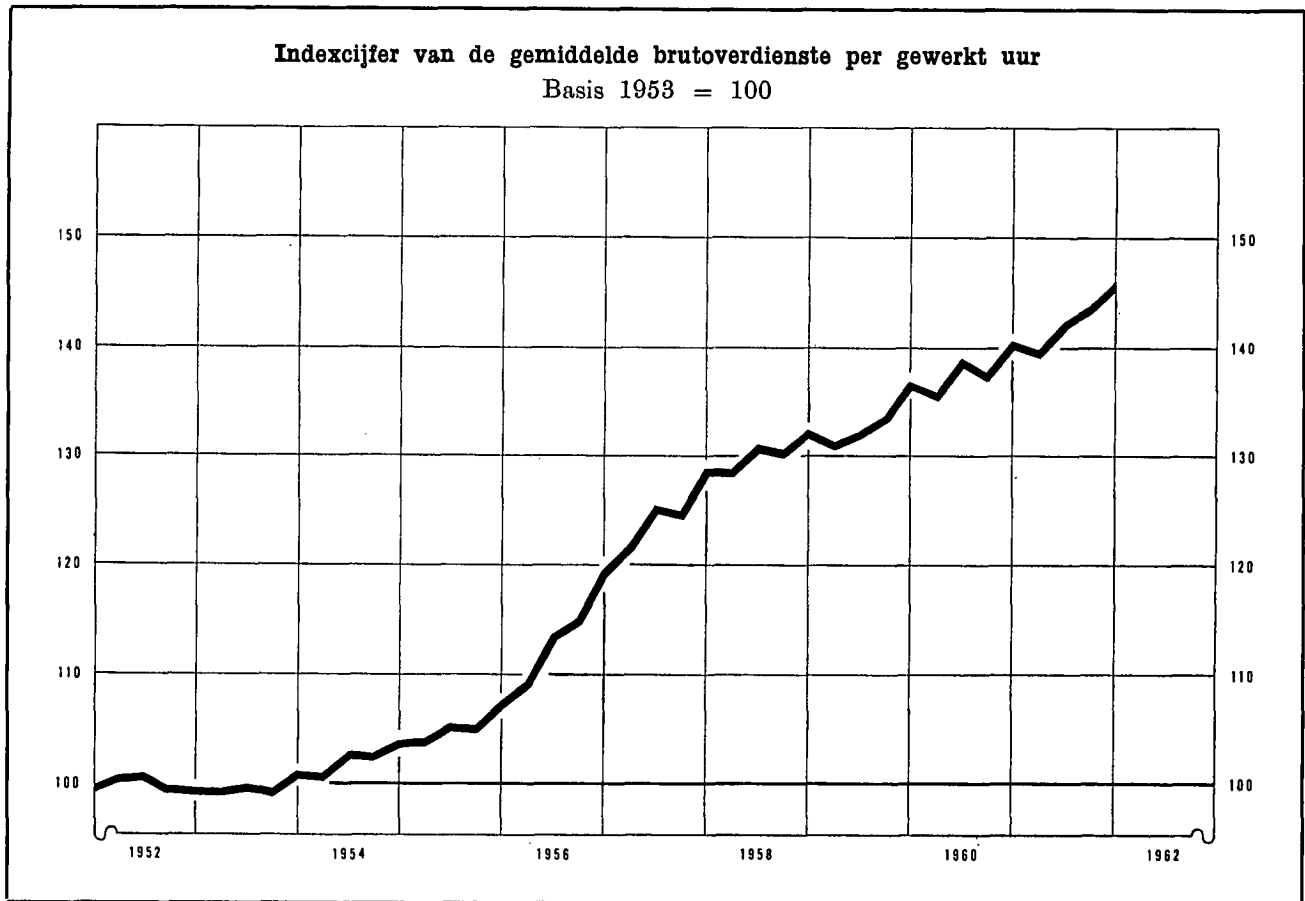
3° — Indeling van de kredieten verleend tijdens het halfjaar, volgens de aard der goederen

	Totaal	Vrachtwagens, bestelwagens, autobussen, zwaar vervoermaterieel		Landbouwmaterieel, landbouwtractoren, vee	Wagens voor personenvervoer behalve autobussen		Moto's scooters, bromfietsen, rijwielen	Textielwaren, bontartikelen, kleding	Boeken	Bedrijfsuitrusting andere dan de artikelen vermeld in de voorgaande rubrieken (handel, ambachtswezen, nijverheid, vrije beroepen)	Huishoudartikelen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik, niet elders vermeld	Diensten (reizen, herstellen van motorrijtuigen)
		nieuw	reeds gebruikt		nieuw	reeds gebruikt						
Aantal contracten (duizenden)												
1959 2° halfjaar ...	633	3,5	1,2	2,2	19,3	11,6	18,3	270,2	22,3	8,4	268,9	7,2
1960 1° halfjaar ...	603	4,0	1,1	2,3	25,7	13,6	20,1	243,9	19,2	10,7	254,8	7,5
2° halfjaar ...	722	3,4	1,0	2,8	24,3	12,6	18,1	324,0	22,3	8,5	298,6	6,4
1961 1° halfjaar ...	754	4,1	1,1	3,2	28,6	15,1	18,8	368,0	25,4	8,9	274,3	6,6
2° halfjaar ...	829	3,5	1,2	2,6	24,4	12,6	14,4	433,1	19,6	9,5	299,1	8,9
Verleend krediet (miljoenen franken)												
1959 2° halfjaar ...	4.230	364	55	110	952	280	139	345	38	317	1.593	37
1960 1° halfjaar ...	4.708	453	56	84	1.379	339	160	322	35	328	1.502	50
2° halfjaar ...	4.899	386	51	128	1.300	313	129	358	41	337	1.810	46
1961 1° halfjaar ...	5.141	488	69	104	1.496	390	147	297	38	388	1.666	58
2° halfjaar ...	4.991	419	66	123	1.268	334	124	354	39	444	1.751	69
Verleend krediet — Percentsgewijze verdeling t.o.v. het totaal												
1959 2° halfjaar ...	100,0	8,6	1,3	2,6	22,5	6,6	3,3	8,1	0,9	7,5	37,7	0,9
1960 1° halfjaar ...	100,0	9,6	1,2	1,8	29,3	7,2	3,4	6,8	0,7	7,0	31,9	1,1
2° halfjaar ...	100,0	7,9	1,1	2,6	26,5	6,4	2,6	7,3	0,8	6,9	37,0	0,9
1961 1° halfjaar ...	100,0	9,5	1,4	2,0	29,1	7,6	2,9	5,8	0,7	7,5	32,4	1,1
2° halfjaar ...	100,0	8,4	1,3	2,4	25,4	6,7	2,5	7,1	0,8	8,9	35,1	1,4

Bibliografische referenties : Statistisch Jaarboek voor België. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Bulletin van de Kamer van Koophandel van Antwerpen. — Recherches économiques de Louvain (I.R.E.S.P.). — Maandstatistiek over de internationale trafiek der havens (N.I.S.). — Vervoerkroniek (tweemaandelijks). — Les transports maritimes, Etude Annuelle (E.O.E.S.). — Bulletin général de Statistiques (Office statistique des Communautés Européennes).

VI. — INKOMENS

1. — BEZOLDIGINGEN VAN DE ARBEIDERS (mannen + vrouwen)

Indexcijfer van de bezoldigingen in de nijverheid

Basis 1953 = 100

Bronnen : kol. (1) - (2) - (3) : N.B.B. (wijze van opstelling, zie Novembernummer 1957, blz. 415). — kol. (4) : R.M.Z. - berekeningen N.B.B. (zie noot). — kol. (5) : I.R.E.S.P.

	Gemiddelde brutoverdienste per gewerkt uur (1)	Type-uurloon 1		Indexcijfer van de loonmassa 2	Indexcijfer der arbeidskosten 3
		Geschoold arbeider (2)	Ongeschoold arbeider (3)		
1953	100	100	100	100	100
1954	103	103	102	102	103
1955	106	105	106	108	106
1956	115	114	114	118	114
1957	125	125	125	129	125
1958	131	129	129	125	132
1959	133	131	132	121	135
1960	138	135	137	128	v 141
1961	143	140	141		v 148
1960 Juni	139	135	137		v 143
September .	138	135	136		v 141
December .	141	136	138		v 144
1961 Maart	140	137	139		v 145
Juni	142	139	140		v 148
September .	144	141	142		v 148
December .	146	141	142		v 151

Algemene gemiddelden van de uurlonen der arbeiders

(sociale lasten inbegrepen)

Bron : Verbond der Belgische Nijverheid.

4	België (BF)	West-Duitsland	Groot-Brittannië	Nederland
		percentage in verhouding tot de Belgische lonen 5		
1952	28,11	83,5	86,7	69,0
1953	28,25	85,8	91,0	61,2
1954	28,74	86,2	94,3	67,5
1955	29,91	90,6	98,4	69,2
1956	32,68	90,2	97,6	69,6
1957	35,67	90,6	93,7	70,1
1958	37,03	94,0	95,0	69,2
1959	38,30	95,9	95,0	68,8
1960	39,70	101,3	98,4	73,0
1958 Februari-April	36,54	93,7	95,4	70,1
August.-Oktob.	37,53	94,2	94,6	68,2
1959 Februari-April	37,80	95,1	95,4	69,1
August.-Oktob.	38,80	96,7	94,6	68,6
1960 Februari-April	39,48	97,5	97,3	71,0
August.-Oktob.	39,93	105,0	99,5	73,8
1961 Februari-April	40,97	111,7	100,5	76,5

1 Excl. de transportarbeiders.

2 Het betreft het eenvoudig indexcijfer van de totale bezoldigingen betaald aan de arbeiders die onderworpen zijn aan de maatschappelijke zekerheid en behoren tot de extractiebedrijven, de fabriekenijverheid, het bouwbedrijf, het vervoer en het verkeer. (Voor de bepaling van de totale bezoldigingen, zie XVe Jaarverslag R.M.Z., blz. 141.)

3 Dit indexcijfer, waarin de steenkolenmijnen niet werden opgenomen, geeft de arbeidskosten per uur en niet de kosten per geproduceerde eenheid.

4 De jaarcijfers zijn gemiddelden van de uurlonen van februari-april en augustus-oktober.

5 Het V.B.N. publiceert de buitenlandse uurlonen uitgedrukt in Belgische franken op basis van de wisselkoersen. Daar de bekomen percentages niet werden gewogen aan de hand van de indexcijfers van de kosten van levensonderhoud, geven zij niet de verhouding van de reële lonen weer.

Bibliografische referenties : Statistisch Jaarboek voor België. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Recherches économiques de Louvain (I.R.E.S.P.). — Jaarverslagen van de R.M.Z. — Arbeidsblad. — Industrie, tijdschrift van het V.B.N. — Le Coût de la main-d'œuvre dans l'industrie européenne, Etudes et Documents, nouvelle série, nr 52, 1959 (I.A.B.). — Annuaire des statistiques du Travail (I.A.B.).

VII. — PRIJZEN EN PRIJSINDEXCIJFERS

1. — GROOTHANDELSPRIJZEN OP DE WERELDMARKTEN

Daggemiddelden	Tarwe te New-York	Koffie te New-York Santos IV	Mérinos 64 S wol in Verenigd- Koninkrijk	Katoen 15/16 middling (New-York - Spot)	Rubber te Londen « Spot » price nr 1	Koper te Londen	Tin te Londen slotkoers	Oudijzer in de Verenigde Staten	Ruwe petroleum te West-Texas
	cents per 60 lbs	cents per lb	d per lb	cents per lb	d per lb	£ per long ton		\$ per long ton	\$ per barrel
1953	271	57,9	147	33,8	20	256	732	41,1	2,54
1954	278	78,1	128	35,1	20	249	719	29,8	2,65
1955	271	56,8	107	34,6	34	352	740	40,5	2,65
1956	270	57,9	113	35,5	29	329	788	53,5	2,65
1957	272	56,4	125	36,4	26	219	755	47,7	2,90
1958	256	48,2	89	36,2	23	197	735	37,8	2,90
1959	251	36,8	91	34,6	30	238	785	40,3	2,78
1960	252	36,5	89	33,2	32	246	797	33,0	2,77
1961	254	35,8	90	34,3	24	230	888	35,3	2,89
1960 3 ^e kwartaal	244	36,1	84	34,0	30	245	807	30,5	2,77
4 ^e kwartaal	252	36,1	83	32,3	26	226	800	27,2	2,77
1961 1 ^e kwartaal	255	37,2	85	32,7	25	223	797	32,3	2,78
2 ^e kwartaal	247	37,5	95	34,1	25	236	865	36,3	2,89
3 ^e kwartaal	254	35,3	93	35,1	25	230	937	36,7	2,89
4 ^e kwartaal	259	33,5	86	35,4	23	229	953	36,0	2,89
1962 1 ^e kwartaal	v 259	v 34,2		v 35,5	v 24	v 233	v 953	37,0	
1961 Maart	252	37,7	87	33,3	25	226	815	35,0	2,79
April	250	37,0	93	33,7	26	229	837	37,0	2,89
Mei	246	37,6	96	34,1	26	242	862	35,0	2,89
Juni	246	37,8	95	34,5	25	236	894	37,0	2,89
Juli	249	37,2	93	34,8	25	230	914	36,0	2,89
Augustus	255	36,1	94	35,2	25	231	945	36,0	2,89
September	257	32,7	91	35,4	25	229	953	38,0	2,89
Oktober	257	34,0	86	35,6	24	229	945	38,0	2,89
November	260	32,3	86	35,6	22	229	964	34,0	2,89
December	260	34,1	86	34,9	23	230	949	36,0	2,89
1962 Januari	258	34,3	86	35,5	24	230	946	39,0	2,89
Februari	258	v 34,1	92	35,5	24	235	951	38,0	2,89
Maart	v 261	v 34,3		v 35,6	v 24	v 234	v 962	33,0	
April		v 33,9		v 35,7	v 24	v 234	v 950		

VII - 2. — INDEXCIJFERS VAN DE GROOTHANDELSPRIJZEN OP DE WERELDMARKTEN

Basis 1953 = 100

Bronnen : Comtel Reuter — Moody's Investors Service — Der Volkswirt — Chambre of Shipping.

Maandgemiddelden of maanden	Reuter-indexcijfer	Moody-indexcijfer	Volkswirt-indexcijfers (oude Schulze-indexcijfers)			Vrachtprijzen Groot-Brittannië (bevrachting per reis) 1 2
			Algemeen	Nijverheid	Voeding	
1953	100	100	100	100	100	100
1954	99	103	102	101	104	111
1955	100	98	103	105	99	165
1956	98	102	105	108	100	203
1957	93	100	104	107	98	145
1958	84	96	98	100	96	87
1959	84	93	100	103	94	93
1960	85	90	99	104	90	95
1961	84	90	99	103	90	102
1960 3 ^e kwartaal	85	89	98	103	90	89
4 ^e kwartaal	82	86	98	103	90	96
1961 1 ^e kwartaal	83	88	99	103	91	100
2 ^e kwartaal	85	89	100	104	90	104
3 ^e kwartaal	84	91	99	104	90	103
4 ^e kwartaal	83	90	99	102	90	102
1962 1 ^e kwartaal	83	90				
1961 Maart	84	90	99	104	91	99
April	85	89	100	104	91	102
Mei	86	89	100	105	91	106
Juni	85	90	99	104	89	104
Juli	85	90	99	104	90	101
Augustus	84	91	100	104	91	103
September	84	92	99	104	90	106
Oktober	83	90	99	103	90	103
November	83	89	98	102	90	105
December	84	91	99	102	91	97
1962 Januari	83	91	99	103	90	93
Februari	83	90	98	103	90	91
Maart	83	89				
April	84	89				

1 Bevrachting per reis voor droge ladingen.

2 Gezien de uitbreiding van de statistiek, zijn de gegevens, vanaf 1960, niet meer volledig vergelijkbaar met de cijfers der vorige periodes.

VII - 3. — INDEXCIJFERS VAN DE GROOTHANDELSPRIJZEN IN BELGIE

Basis 1953 = 100

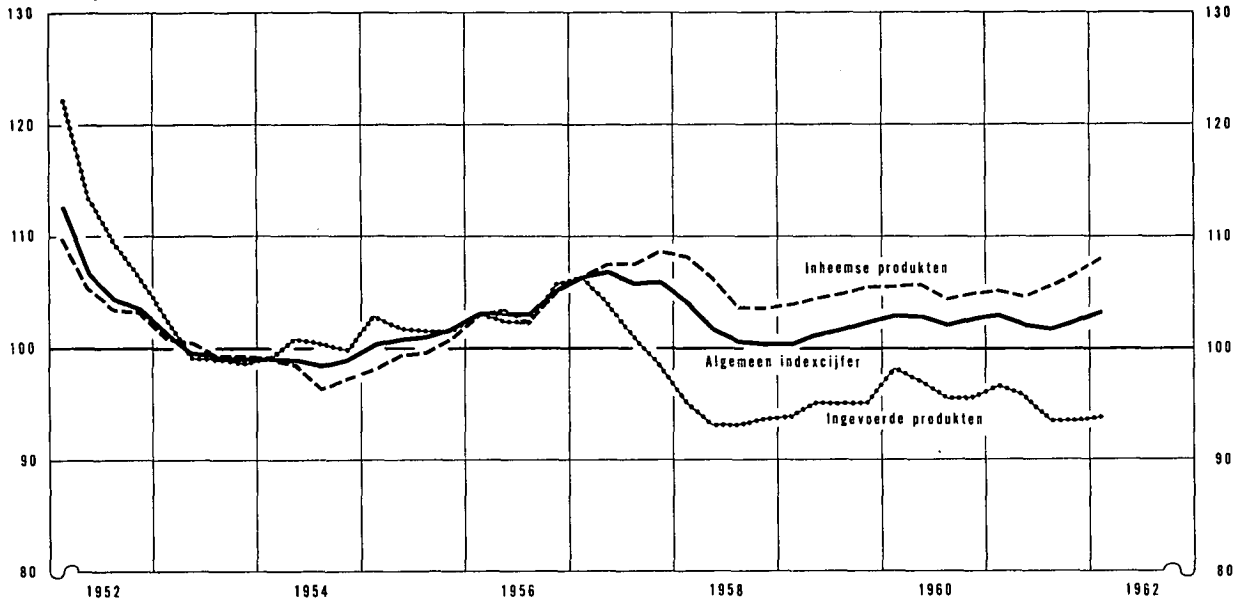
Maandgemiddelden of maanden	Bron : Ministerie van Economische Zaken en Energie											Bron : I.R.E.S.P.			
	Algemeen indexcijfer	Produkten		Landbouwprodukten			Industriële produkten					Gezamenlijke industriële produkten in de drie produktiestadia			
		Inheemse	Ingevoerde	Algemeen indexcijfer	Dierlijke	Planteardige	Algemeen indexcijfer	Delfstoffen	Metalen en metaalprodukten	Textiel- produkten	Scheikundige produkten	Bouw- materialen	Grondstoffen	Halfabrikaten	Fabrikaten
1953	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1954	98,8	97,8	100,0	97,8	99,2	96,4	99,2	93,1	97,5	98,7	100,3	103,8	95,6	97,4	98,6
1955	101,0	99,4	101,8	94,0	97,7	90,3	102,9	100,7	105,0	97,7	104,6	105,4	98,1	100,1	102,2
1956	103,5	103,5	103,3	97,2	101,0	93,5	105,4	105,8	111,6	95,8	105,6	106,9	104,3	103,9	105,4
1957	106,3	107,4	102,2	98,7	103,1	94,5	108,3	112,1	114,4	98,2	108,9	111,9	112,2	107,5	110,6
1958	101,8	105,4	93,9	96,0	92,8	98,9	103,2	105,8	109,6	87,5	107,9	115,0	100,3	99,6	106,6
1959	101,4	104,7	95,2	95,0	95,9	94,1	103,0	103,7	109,8	84,9	107,6	115,4	95,7	99,3	105,5
1960	102,6	105,0	96,5	92,2	98,2	86,8	105,4	101,4	110,2	92,2	107,0	121,4	94,5	99,3	107,1
1961	102,4	105,4	94,8	94,3	110,2	81,5	104,5	99,4	109,1	93,3	104,5	121,7	91,0	97,3	105,8
1960 3 ^e kwartaal ...	102,1	104,3	95,4	92,8	100,4	85,9	104,6	101,2	110,7	90,0	105,5	121,4	94,1	98,9	107,0
4 ^e kwartaal ...	102,5	104,7	95,5	93,0	106,7	81,4	105,0	101,5	109,7	93,1	105,4	121,7	92,8	98,1	106,7
1961 1 ^e kwartaal ...	102,9	105,0	96,5	93,2	109,8	79,9	105,4	101,2	109,4	95,1	106,1	121,6	91,5	98,2	106,9
2 ^e kwartaal ...	102,1	104,5	95,8	91,4	110,1	76,8	105,0	99,7	109,6	94,5	104,6	121,7	92,1	98,2	106,3
3 ^e kwartaal ...	101,9	105,5	93,5	94,3	111,3	80,9	103,9	98,4	109,0	92,3	103,2	121,8	91,5	96,7	105,2
4 ^e kwartaal ...	102,6	106,6	93,4	98,2	109,4	88,6	103,7	98,4	108,3	91,4	104,0	121,9	90,3	96,1	104,8
1962 1 ^e kwartaal ...	103,4	108,1	93,7	100,7	110,7	92,0	104,1	98,2	108,6	91,0	105,3	122,1	89,4	96,1	104,4
1961 Maart	103,2	105,1	97,1	93,3	113,7	77,5	105,7	101,2	109,6	95,6	106,6	121,5	92,1	98,6	107,0
April	102,3	104,0	97,0	90,7	110,1	75,6	105,4	100,0	109,8	95,3	105,6	121,7	91,8	98,4	106,1
Mei	102,0	104,0	95,8	90,8	111,4	74,9	105,0	99,8	109,6	94,8	104,3	121,7	92,3	98,3	106,2
Juni	102,0	105,4	94,5	92,8	108,8	79,8	104,5	99,3	109,4	93,5	104,0	121,7	92,3	97,8	106,6
Juli	102,2	105,7	94,2	94,3	113,4	79,4	104,2	98,4	109,1	93,5	104,0	121,7	91,8	96,9	105,5
Augustus	101,5	105,0	93,2	93,0	112,7	77,7	103,7	98,4	109,1	91,7	102,3	121,7	91,9	96,7	105,2
September ...	102,1	105,8	93,2	95,7	107,8	85,5	103,7	98,4	108,7	91,7	103,3	121,9	90,9	96,5	104,8
Oktober	102,3	106,4	93,1	97,2	108,3	87,6	103,7	98,1	108,4	91,7	103,6	121,9	90,7	96,3	104,7
November ...	102,6	106,7	93,4	98,5	110,1	88,6	103,6	98,4	108,2	91,4	104,0	121,9	90,2	96,0	104,8
December	102,8	106,8	93,8	98,8	109,8	89,5	103,7	98,6	108,2	91,1	104,3	121,9	90,0	96,1	104,8
1962 Januari	102,8	106,8	93,4	98,2	107,9	89,8	103,9	98,3	108,1	91,0	104,8	122,1	90,0	96,0	104,8
Februari	103,4	108,0	93,8	100,3	111,4	90,8	104,3	98,2	108,9	91,3	105,5	122,1	90,0	96,2	104,2
Maart	104,0	109,6	94,0	103,5	112,7	95,3	104,0	98,1	108,8	90,8	105,7	122,1	89,0	96,0	104,2
April													88,8	95,7	103,4

VII - 3. — INDEXCIJFERS VAN DE GROOTHANDELSPRIJZEN IN BELGIE

Basis 1953 = 100

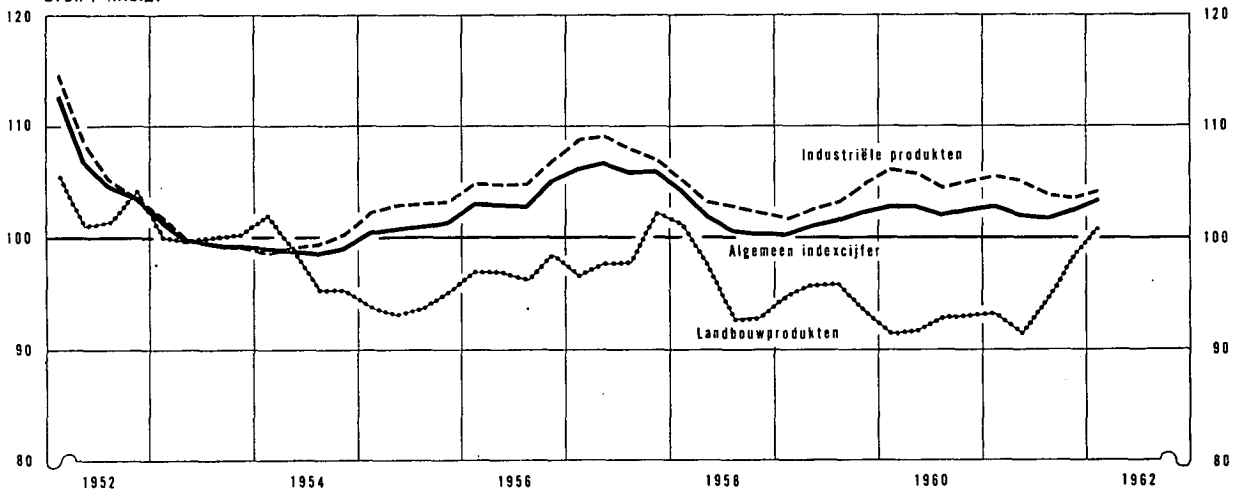
Bron : M.E.Z.

INHEEMSE EN INGEVOERDE PRODUKTEN

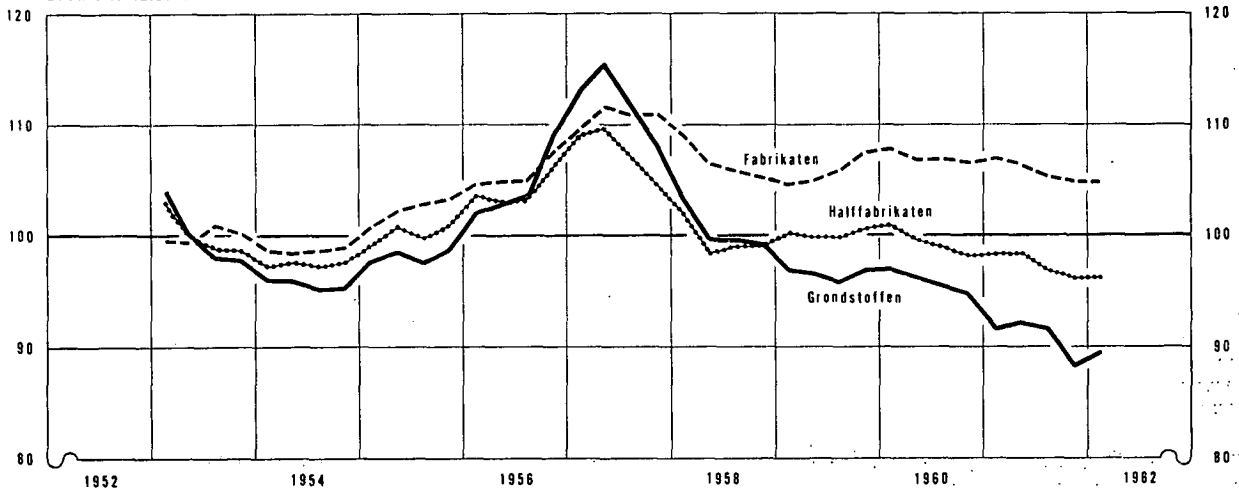
Bron : M.E.Z.

LANDBOUW - EN INDUSTRIËLE PRODUKTEN

Bron : I.R.E.S.P.

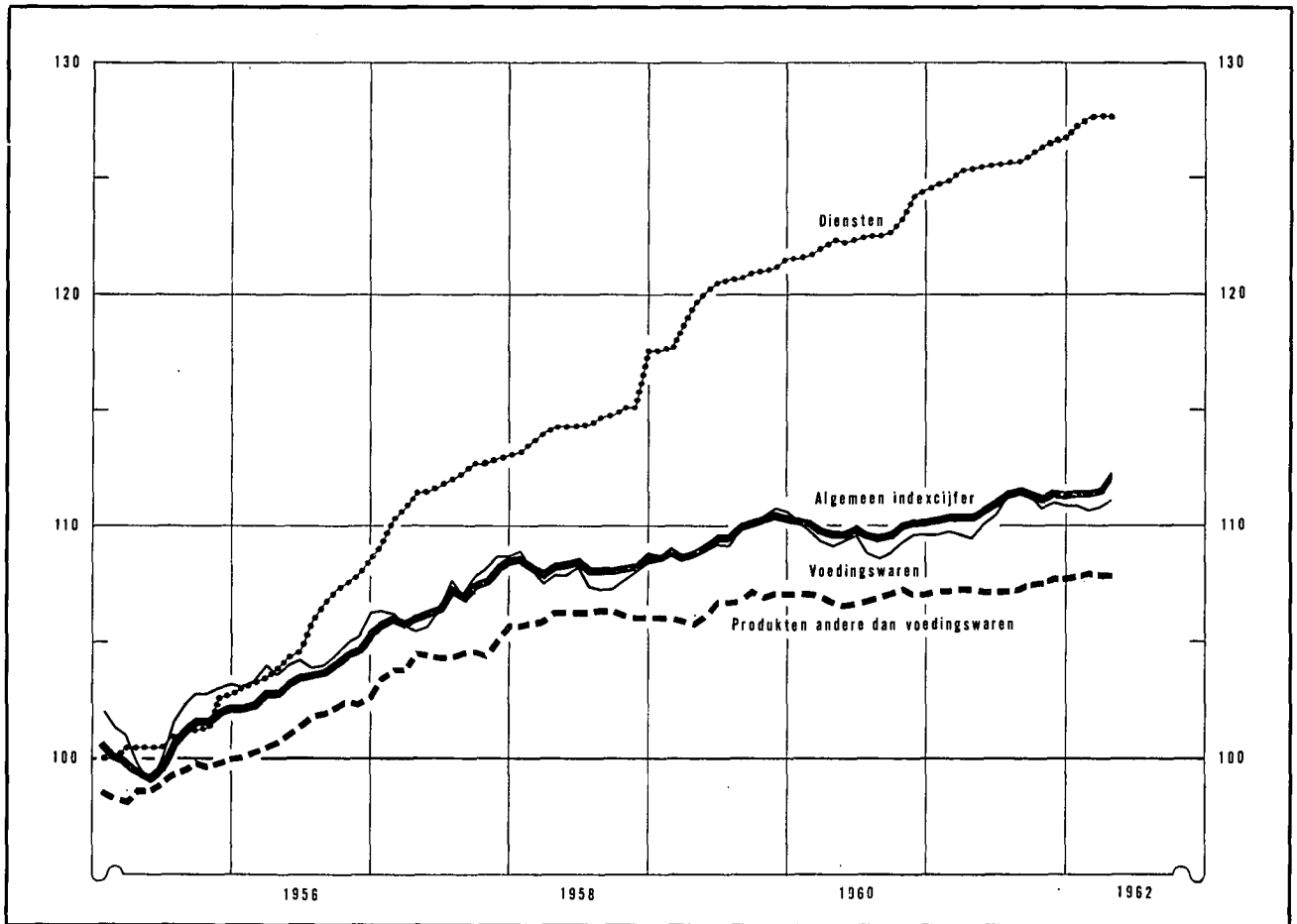
PRIJZEN IN DE DRIE PRODUKTIESTADIA

VII - 4. — INDEXCIJFERS VAN DE KLEINHANDELSPRIJZEN IN BELGIE

Basis 1953 = 100

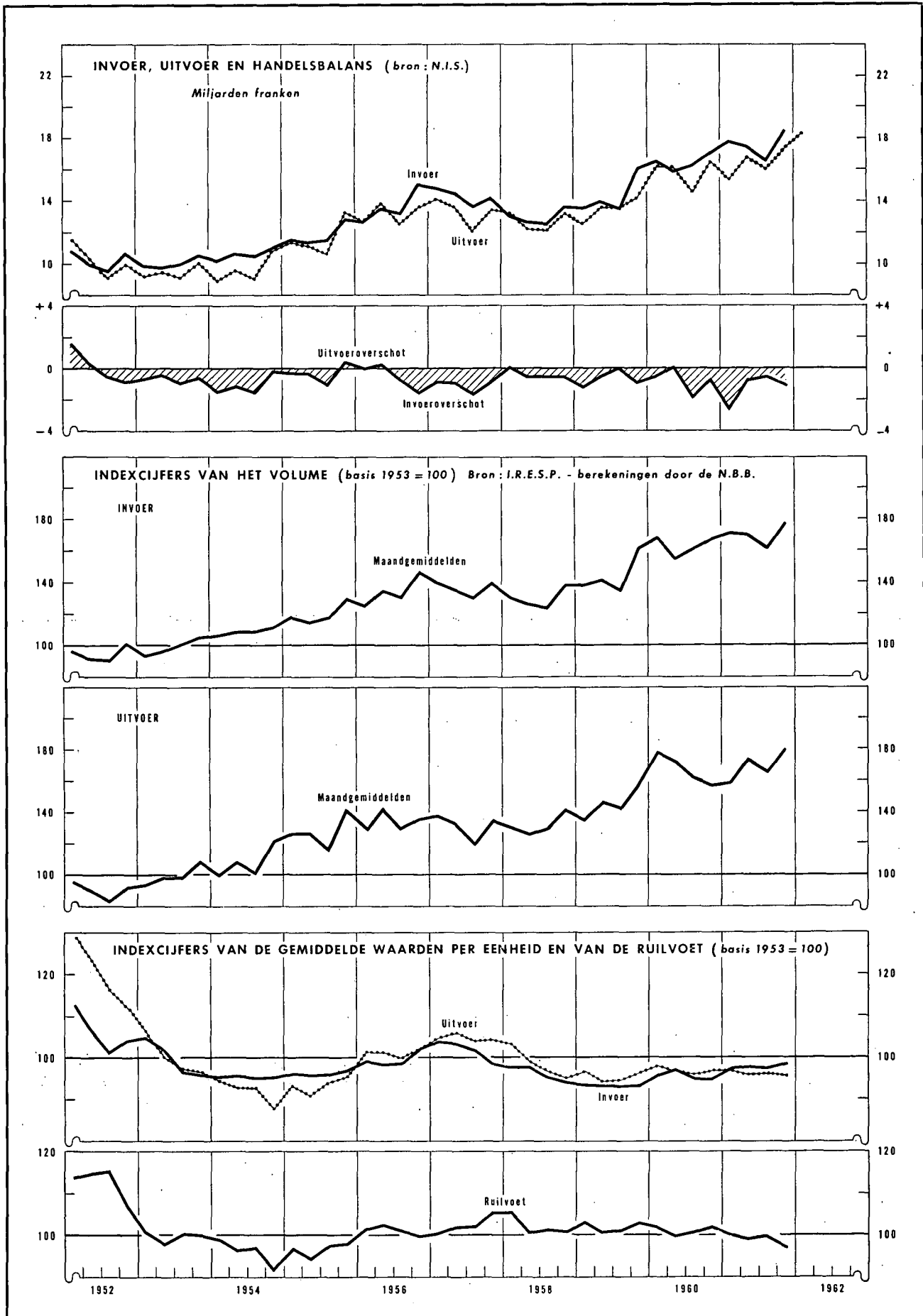
Bron : Ministerie van Economische Zaken en Energie.

Maandgemiddelden of maanden	Algemeen indexcijfer 68 producten		Voedingswaren 85 producten		Producten andere dan voedingswaren 25 producten		Diensten 5 producten	
	1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962
1953	100,00		100,0		100,0		100,0	
1954	101,30		102,7		99,2		100,0	
1955	100,80		101,6		99,2		101,0	
1956	103,65		104,2		101,5		105,5	
1957	106,93		107,0		104,5		111,7	
1958	108,31		107,9		106,2		114,6	
1959	109,64		109,5		106,6		120,0	
1960	109,97		109,3		107,0		122,6	
1961	111,06		110,5		107,4		125,7	
	1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962
1 ^o kwartaal	110,48	111,56	109,7	110,8	107,2	107,9	125,0	127,5
2 ^o kwartaal	110,81		110,0		107,2		125,5	
3 ^o kwartaal	111,54		111,4		107,3		125,8	
4 ^o kwartaal	111,42		110,9		107,7		126,5	
Januari	110,43	111,51	109,6	110,9	107,2	107,9	124,8	127,2
Februari	110,49	111,49	109,8	110,7	107,2	108,0	124,9	127,6
Maart	110,53	111,67	109,6	110,9	107,3	107,9	125,3	127,7
April	110,55	112,22	109,5	112,1	107,3	107,9	125,4	127,6
Mei	110,83		110,1		107,2		125,5	
Juni	111,06		110,5		107,2		125,6	
Juli	111,45		111,3		107,2		125,6	
Augustus	111,68		111,7		107,3		125,7	
September	111,48		111,3		107,5		126,0	
Oktober	111,32		110,8		107,6		126,3	
November	111,49		111,0		107,8		126,6	
December	111,45		110,9		107,8		126,7	

Bibliografische referenties : Statistisch Jaarboek voor België. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Arbeidsblad. — Industrie, tijdschrift van het V.B.N. — Recherches économiques de Louvain (I.R.E.S.P.). — De Belgische Textielnijverheid, tijdschrift van Fobeltext. — Der Volkswirt. — Wirtschaft und Statistik. — Bulletin mensuel de statistique (O.V.N.). — Monthly Digest of Statistics. — Bulletin statistique de l'I.N.S.E.E. — Bulletins statistiques : statistiques générales (O.E.S.O.). — Données statistiques (Raad van Europa). — Financiële dagbladen : Agefi, Het Financiële Dagblad, The Financial Times, L'Information.

VIII. — BUITENLANDSE HANDEL VAN DE B.L.E.U.

VIII - 1. — BUITENLANDSE HANDEL VAN DE B.L.E.U. — ALGEMENE TABEL

Maandgemiddelden of maanden	Bron : N.I.S.				Bron : I.R.E.S.P.				
	Waarde (miljarden franken)			Percentage uitvoer invoer	Indexcijfers basis 1953 = 100				ruilvoet 1
	Invoer	Uitvoer	Handelsbalans		hoeveelheid		prijzen		
1953	10,1	9,4	- 0,7	93	100	100	100	100	100
1954	10,6	9,6	- 1,0	90	110	108	95	92	96
1955	11,8	11,6	- 0,2	98	120	128	96	93	97
1956	13,6	13,2	- 0,4	97	135	135	100	101	101
1957	14,3	13,3	- 1,0	93	137	132	102	105	103
1958	13,0	12,7	- 0,3	97	131	133	96	98	102
1959	14,3	13,7	- 0,6	96	145	146	93	95	102
1960	16,5	15,7	- 0,8	95	161	166	96	97	101
1961	17,6	16,4	- 1,2	93	170	170	98	96	99
1960 3 ^o kwartaal	16,3	14,5	- 1,8	89	155	157	95	96	101
4 ^o kwartaal	17,1	16,4	- 0,7	96	168	169	95	97	102
1961 1 ^o kwartaal	17,8	15,3	- 2,5	86	171	160	97	97	100
2 ^o kwartaal	17,5	16,8	- 0,7	96	170	173	97	96	99
3 ^o kwartaal	16,5	16,0	- 0,5	97	161	166	97	97	100
4 ^o kwartaal	18,5	17,3	- 1,2	94	177	180	99	95	97
1962 1 ^o kwartaal	18,4	v 18,2	- 0,2	99					
1961 April	17,0	16,9	- 0,1	100	170	173	97	96	99
Mei	17,7	16,5	- 1,2	93					
Juni	17,7	17,0	- 0,7	96					
Juli	16,3	15,7	- 0,6	96	161	166	97	96	99
Augustus	16,1	14,4	- 1,7	90					
September	16,7	17,7	+ 1,0	106					
Oktober	18,7	18,4	- 0,3	98	177	180	99	95	97
November	18,0	17,5	- 0,5	97					
December	17,8	16,1	- 1,7	90					
1962 Januari	18,4	18,7	+ 0,3	102					
Februari	v 17,1	17,2	-	100					
Maart	v 19,4	18,8	- 0,6	97					

1 Ruilvoet = $\frac{\text{indexcijfer van de uitvoerprijzen}}{\text{indexcijfer van de invoerprijzen}}$

N. B. — Wegens de verbeteringen van de cumulatieve cijfers, stemt het kwartaalcijfer niet noodzakelijk overeen met het gemiddelde van die maandcijfers.

VIII - 2. — UITVOER VAN DE B.L.E.U. VOLGENS GOEDERENGROEPEN
(miljarden franken)

Bron : N.I.S. (indeling van de N.B.B. volgens de Type-classificatie voor de internationale handel van de O.V.N.)

Maandgemiddelden of maanden	IJzer- en staalproducten	Metaalverwerking	Non-ferro metalen	Textiel	Scheikundige producten	Steenkolennijverheid	Petroleumnijverheid	Glas- en spiegelglas	Parels en edelgesteenten	Landbouwproducten	Diversen	Totaal
Oude reeks												
1953	1,9	1,7	0,9	1,8	0,7	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	1,1	9,4
1954	1,8	1,7	0,9	1,9	0,8	0,4	0,2	0,2	0,4	0,2	1,1	9,6
1955	2,5	2,1	1,1	1,9	0,9	0,5	0,3	0,3	0,5	0,3	1,2	11,6
1956	3,0	2,3	1,2	2,1	1,0	0,5	0,4	0,3	0,6	0,3	1,5	13,2
1957	3,1	2,5	1,0	2,2	1,0	0,5	0,4	0,3	0,5	0,3	1,5	13,3
1958	2,8	2,6	0,9	1,8	1,0	0,3	0,5	0,3	0,5	0,4	1,6	12,7
1959	2,8	2,7	1,1	2,1	1,2	0,2	0,5	0,4	0,7	0,4	1,6	13,7
1960	3,5	3,2	1,3	2,4	1,2	0,2	0,5	0,5	0,7	0,4	1,8	15,7
1960 2 ^o kwartaal ...	3,6	3,5	1,3	2,3	1,2	0,2	0,5	0,5	0,6	0,3	2,0	16,0
3 ^o kwartaal ...	3,4	2,7	1,2	2,2	1,1	0,2	0,5	0,4	0,6	0,4	1,8	14,5
4 ^o kwartaal ...	3,5	3,4	1,3	2,5	1,0	0,3	0,4	0,5	0,9	0,6	2,0	16,4
Nieuwe reeks												
1960	3,5	3,3	1,3	2,4	1,2	0,2	0,5	0,5	0,7	0,4	1,7	15,7
1961	3,1	3,8	1,3	2,6	1,2	0,2	0,4	0,4	0,8	0,5	2,1	16,4
1961 1 ^o kwartaal ...	2,78	3,44	1,43	2,50	1,23	0,19	0,37	0,42	0,62	0,52	1,82	15,32
2 ^o kwartaal ...	3,37	4,07	1,32	2,54	1,24	0,22	0,43	0,45	0,81	0,42	1,93	16,80
3 ^o kwartaal ...	3,15	3,62	1,22	2,42	1,20	0,24	0,49	0,45	0,78	0,45	1,93	15,95
4 ^o kwartaal ...	3,13	3,96	1,38	2,76	1,22	0,24	0,44	0,48	0,98	0,64	2,12	17,35
1961 Februari	2,99	3,43	1,46	2,48	1,24	0,22	0,40	0,48	0,67	0,52	1,88	15,77
Maart	3,76	4,34	1,60	2,72	1,46	0,19	0,45	0,50	0,59	0,55	2,05	18,21
April	3,38	4,53	1,29	2,42	1,30	0,16	0,38	0,46	0,59	0,48	1,91	16,90
Mei	3,29	3,69	1,31	2,61	1,15	0,22	0,48	0,46	1,03	0,42	1,86	16,52
Juni	3,43	3,97	1,40	2,58	1,28	0,27	0,44	0,44	0,79	0,37	2,04	17,01
Juli	3,09	3,77	1,18	2,38	1,19	0,22	0,42	0,42	0,69	0,41	1,92	15,69
Augustus	2,91	2,79	1,20	2,14	1,17	0,24	0,56	0,43	0,73	0,46	1,80	14,43
September	3,46	4,31	1,28	2,75	1,23	0,27	0,49	0,49	0,92	0,48	2,05	17,73
Oktober	3,32	4,39	1,39	2,88	1,34	0,23	0,46	0,49	1,09	0,60	2,21	18,40
November	3,37	3,84	1,40	2,77	1,19	0,24	0,42	0,53	0,90	0,64	2,16	17,46
December	2,69	3,66	1,36	2,63	1,12	0,25	0,43	0,42	0,95	0,68	1,94	16,13
1962 Januari	3,53	4,30	1,41	2,90	1,34	0,27	0,54	0,58	0,99	0,59	2,21	18,66
Februari	2,94	4,34	1,29	2,79	1,23	0,22	0,44	0,44	0,89	0,58	2,03	17,19

N. B. — De inhoud van elke rubriek stemt met de benaming overeen, zelfs indien de producten worden vervaardigd door een nijverheidstak die een andere hoofdactiviteit heeft.

— Voor een overzicht van de buitenlandse handel van 1948 tot 1957 : zie Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, XXXIV° Jaargang, Deel II, nr 1, juli 1959. Voor de analyse van 1959 : XXXV° Jaargang, Deel II, nr 1, juli 1960; van 1960 : XXXVI° Jaargang, Deel II, nr 1, juli 1961.

VIII - 3. — INVOER VAN DE B.L.E.U. VOLGENS GOEDERENGROEPEN

(miljoenen franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek. — Berekeningen van de N.B.B.

Maandgemiddelden	Productiegoederen bestemd voor														Verbruiksgoederen					Uit- rustings- goede- ren	Alge- meen totaal						
	Totaal	de metaal- nijver- heid 1	de textiel- bedrij- ven 2	de land- bouw en de voe- dings- bedrij- ven 2	de dia- mant- nijver- heid	de hout- nijver- heid	de leder- nijver- heid 3	de papier en gra- fische nijver- heid 4	de tabaks- nijver- heid	de bouw- bedrij- ven 5	de rubber- nijver- heid 6	de petro- leum- raffina- derijen 7	diverse produktiesectoren					Totaal	niet duurzame			duur- zame 12					
													Brandstoffen		schei- kundige pro- dukten	metaal- pro- dukten 9	andere pro- dukten 10		voedingsmiddelen				andere 11				
													vloeibare 8	andere					dier- lijke pro- dukten					plant- aardige pro- dukten	13		
Oude reeks																											
1952	6.876	2.153	1.035	1.043	234	142	106	109	73							478	329	208		966	2.316	478	599		1.239	1.060	10.252
1953	6.652	1.864	1.236	958	279	159	114	84	76							484	340	202		856	2.311	390	608		1.313	1.131	10.094
1954	7.197	1.957	1.212	1.033	293	194	118	103	74							541	439	250		983	2.263	349	643		1.271	1.164	10.624
1955	8.238	2.540	1.211	912	417	240	116	127	74							649	474	306		1.172	2.367	369	637		1.361	1.245	11.850
1956	9.434	3.065	1.277	1.089	507	196	124	132	78							809	612	367		1.178	2.554	385	735		1.434	1.647	13.635
1957	9.814	2.827	1.427	1.045	532	227	124	147	88			1.022				717	401			1.257	2.844	404	767		1.673	1.644	14.302
1958	8.596	2.437	935	1.059	451	193	106	121	94							957	700	410		1.133	2.758	351	742		1.665	1.683	13.037
1959	9.682	2.858	1.088	1.170	675	206	142	244	98							897	677	445		1.071	2.969	376	751	275	1.567	1.690	14.341
1960	11.453	3.808	1.270	1.278	773	271	172	244	105							946	652	666		1.041	3.085	359	804	313	1.609	1.950	16.488
1959 1 ^e halfjaar	9.302	2.700	1.029	1.100	660	152	149	223	98							962	714	427		987	2.854	334	759	263	1.498	1.648	13.804
2 ^e halfjaar	10.061	3.016	1.147	1.240	690	260	135	265	96							832	641	463		1.155	3.084	417	742	288	1.637	1.732	14.877
1960 1 ^e halfjaar	11.198	3.684	1.325	1.339	634	201	175	196	103							997	632	635		1.054	3.062	338	848	310	1.566	2.003	16.263
2 ^e halfjaar	11.707	3.931	1.214	1.216	912	342	170	293	107							894	672	696		1.028	3.109	380	761	315	1.553	1.897	16.713
Nieuwe reeks																											
1960 (*)	11.549	3.922	1.271	1.300	773	272	172	245	104			595	351	685	667	235	647			3.089	353	798	307		1.630	1.850	16.488
1961	12.070	4.045	1.472	1.245	793	283	196	247	109			623	344	724	696	277	691			3.285	395	812	309		1.769	2.224	17.579
1961 1 ^e kwartaal	12.165	3.909	1.644	1.393	894	192	214	219	98			610	396	671	657	265	693			3.299	364	774	303		1.858	2.360	17.824
2 ^e kwartaal	12.064	4.190	1.433	1.171	733	257	195	237	105			667	310	743	692	277	725			3.261	336	837	319		1.769	2.131	17.456
3 ^e kwartaal	11.275	3.937	1.283	995	680	342	184	248	103			599	278	728	661	267	641			3.113	394	734	281		1.704	2.133	16.521
4 ^e kwartaal	12.777	4.147	1.527	1.418	868	347	191	284	131			618	390	757	773	297	706			3.466	486	901	334		1.745	2.273	18.516

* Benaderende cijfers verkregen aan de hand van de oude tariefposten.

1 Rubriek vanaf 1960 gewijzigd :

a) door opnemng van sommige produkten die voordien ingedeeld waren hetzij bij de « Produktiegoederen bestemd voor diverse produktiesectoren : andere produkten », hetzij bij de « Duurzame verbruiksgoederen », hetzij bij de « Uitrustingsgoederen » ;

b) door uitsluiting van produkten die voortaan opgenomen worden bij de « Produktiegoederen bestemd voor diverse produktiesectoren : andere produkten ». Die rubriek omvat, zowel vóór als na 1960, de losse stukken van autovoertuigen.

2 Rubriek gewijzigd wegens opnemng van produkten die voordien deel uitmaakten van de rubriek « Niet duurzame verbruiksgoederen — andere dan voedingsmiddelen ». Die rubriek omvat, zowel vóór als na 1960, de graangewassen.

3 De nieuwe reeks omvat de schoenen van alle aard, behalve die van rubber.

4 Rubriek die vanaf 1959 gewijzigd werd door opnemng van produkten die voordien gerangschikt waren onder het hoofd « Produktiegoederen bestemd voor diverse produktiesectoren : andere produkten ».

5 Vanaf 1959, nieuwe rubriek waarvan de inhoud voordien hoofdzakelijk voorkwam onder het hoofd « Produktiegoederen bestemd voor diverse produktiesectoren : andere produkten ».

6 Vanaf 1960 nieuwe rubriek, waarvan de inhoud voordien voorkwam onder de rubriek « Produktiegoederen bestemd voor diverse produktiesectoren : scheikundige en andere produkten ».

7 Vanaf 1960 nieuwe rubriek, waarvan de inhoud voordien voorkwam onder de rubriek « Produktiegoederen bestemd voor diverse produktiesectoren : vloeibare brandstoffen ».

8 Rubriek gesplitst sedert 1960 : zie noot 7.

9 Vanaf 1960 nieuwe rubriek waarvan de inhoud voordien hoofdzakelijk voorkwam onder de rubriek « Produktiegoederen bestemd voor diverse produktiesectoren : andere produkten ».

10 Gewijzigde rubriek, zie noot 1, 4, 5, 6 en 9.

11 Vanaf 1959 nieuwe rubriek, waarvan de inhoud voordien hoofdzakelijk voorkwam onder het hoofd « Duurzame verbruiksgoederen ».

12 Rubriek gewijzigd :

a) in 1959 : zie noot 11.

b) in 1960 door opnemng van produkten uit de rubriek « Uitrustingsgoederen » en door overplaatsing van andere produkten naar de « Produktiegoederen bestemd voor de metaalindustrie en de metaalverwerkende nijverheid ».

13 Gewijzigde rubriek : zie noot 12 b) en door de produkten gaande naar « Produktiegoederen bestemd voor metaalbedrijven ».

VIII - 4 a. — INDEXCIJFERS VAN DE GEMIDDELDE WAARDEN PER EENHEID

Basis 1953 = 100

Bron : Nationaal Instituut van de Statistiek. — Berekeningen door de N.B.B.

	1952	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1960				1961			
										1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.
INVOER (C.I.F.)																	
Produktiegoederen	108,7	94,5	96,8	101,3	104,7	95,7	94,4	96,5		97,4	96,7	95,5	95,2	95,8	96,6	95,6	
Verbruiksgoederen	108,3	98,4	96,7	95,7	97,3	94,1	91,2	91,3		91,2	90,4	89,1	93,8	92,9	93,3	92,8	
Uitrustingsgoederen	100,4	93,6	95,9	94,3	102,3	101,6	93,6	99,1		105,4	103,0	99,2	95,5	103,9	106,7	104,4	
Totaal ...	106,2	95,1	96,7	99,1	102,8	96,1	93,6	95,6		97,0	95,9	94,6	94,9	95,9	96,8	95,9	
UITVOER (F.O.B.)																	
IJzer- en staalnijverheid	133,2	88,5	98,9	110,2	118,0	104,0	96,9	107,1		105,8	107,8	107,7	106,0	103,6	103,5	102,6	
Metaalverwerkende bedrijven	99,7	90,1	94,0	97,3	107,5	104,1	99,1	96,8		97,3	97,9	93,4	97,8	98,3	98,3	98,8	
Non-ferro metalen	123,0	95,7	110,7	121,1	99,2	83,6	93,1	97,5		99,7	98,0	97,4	94,5	91,8	94,7	91,1	
Textiel	109,8	94,5	90,0	88,2	90,8	82,0	77,7	82,1		82,0	81,9	83,0	81,6	82,8	82,8	83,5	
Scheikundige produkten	117,6	96,9	99,0	97,9	93,4	90,9	89,6	89,2		89,6	88,7	91,2	86,3	91,3	88,9	88,5	
Steenkolennijverheid	128,5	90,5	92,6	112,0	130,5	127,1	104,0	94,8		92,9	97,1	90,5	98,7	92,1	89,0	87,0	
Petroleumnijverheid	104,8	93,2	94,8	170,6	210,3	202,5	190,1	172,4		171,9	173,4	171,3	173,6	177,9	175,5	167,7	
Glas en spiegelglas	100,0	97,9	101,2	108,2	110,1	111,3	111,4	110,7		115,5	108,8	109,1	109,2	111,8	113,5	114,5	
Landbouwprodukten	108,7	105,4	101,9	113,2	108,0	106,6	105,9	104,7		107,7	102,4	96,2	110,3	106,2	107,8	104,0	
Cement	104,5	100,1	96,9	102,0	101,6	102,6	100,1	97,0		103,0	96,9	92,1	97,7	99,4	98,3	103,1	
Steengroeven	102,9	99,9	105,1	111,7	120,3	118,4	113,8	120,3		128,9	119,6	114,6	119,9	121,6	116,3	115,2	
Ceramik	104,4	96,4	102,9	110,1	114,5	113,8	111,3	100,5		97,6	104,8	94,9	100,6	103,3	100,8	103,9	
Hout en meubelen	105,5	97,0	103,7	105,7	108,7	103,2	99,6	101,5		103,9	98,2	102,1	102,9	101,8	104,0	101,0	
Huiden, leder en schoeisel	105,9	89,4	82,5	83,2	89,2	86,0	93,7	95,1		98,9	94,3	95,0	92,7	95,9	90,4	96,2	
Papier en boeken	118,2	98,4	98,9	96,7	95,8	96,7	89,5	91,3		92,8	90,0	93,7	89,1	92,4	91,8	90,8	
Bewerkte tabak	108,9	92,8	94,5	93,0	94,7	93,3	88,9	89,3		89,7	87,6	90,3	89,5	89,1	93,8	95,9	
Rubber	122,0	93,0	96,7	96,6	92,7	88,6	86,3	82,1		88,7	82,4	76,4	80,3	79,6	77,7	78,4	
Voedingsbedrijven	125,5	101,4	96,7	94,0	100,5	91,7	83,5	83,5		85,8	85,8	83,7	80,7	83,4	83,4	84,0	
Diversen	112,7	84,2	85,1	87,6	106,5	102,5	101,6	97,7		103,5	97,0	95,2	100,0	92,7	95,1	89,3	
Totaal ...	115,7	92,8	96,6	101,5	105,8	98,3	94,8	97,1		97,8	97,5	96,5	96,7	96,5	96,5	95,8	
INDEXCIJFERS VAN DE RUILVOET ¹																	
Totaal ...	108,9	97,6	99,9	102,4	102,9	102,3	101,3	101,6		100,8	101,7	102,0	101,9	100,6	99,7	99,9	

¹ Indexcijfers van de ruilverhouding : $\frac{\text{indexcijfer van de gemiddelde waarden per eenheid bij de uitvoer (f.o.b.)}}{\text{indexcijfer van de gemiddelde waarden per eenheid bij de invoer (c.i.f.)}}$

VIII - 4 b. — INDEXCIJFERS VAN HET VOLUME

Basis 1953 = 100

Bron : Nationaal Instituut van de Statistiek. — Berekeningen door de N.B.B.

	1952	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1960				1961			
										1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.
INVOER (C.I.F.)																	
Produktiegoederen	96,6	113,6	124,5	136,7	137,4	131,6	146,5	163,8		165,4	158,8	163,5	172,7	172,0	173,5	163,8	
Verbruiksgoederen	98,4	101,2	108,4	118,7	129,1	129,2	143,3	157,1		158,3	162,2	157,6	157,5	169,2	166,7	160,4	
Uitrustingsgoederen	94,6	110,5	114,4	142,8	137,4	141,7	159,4	174,2		166,6	173,7	160,8	199,7	200,5	208,3	197,4	
Totaal ...	96,8	110,6	119,7	133,8	135,7	132,4	147,5	163,9		164,5	161,4	162,4	172,9	174,6	175,9	166,7	
UITVOER (F.O.B.)																	
IJzer- en staalnijverheid	105,7	107,0	131,2	143,3	140,1	140,8	156,0	179,4		184,1	179,2	171,3	179,2	146,4	178,1	168,6	
Metaalverwerkende bedrijven	111,5	114,9	131,6	137,8	137,4	149,1	162,7	194,6		203,0	210,7	186,0	203,7	205,1	232,7	204,3	
Non-ferro metalen	101,3	107,2	110,3	118,8	110,5	122,0	135,8	151,7		153,6	153,3	134,7	159,7	174,0	155,9	149,3	
Textiel	81,0	110,2	119,8	133,2	134,9	122,6	146,6	158,8		162,3	155,5	146,0	171,2	167,8	169,8	160,7	
Scheikundige produkten	85,9	115,7	125,2	137,6	152,5	161,2	186,3	185,7		195,4	189,3	178,1	172,1	198,1	204,6	199,6	
Steenkolennijverheid	72,7	130,0	163,7	121,0	108,7	78,9	62,2	65,0		60,7	57,0	67,7	74,8	58,2	71,2	80,1	
Petroleumnijverheid	97,0	104,8	128,0	160,3	140,3	171,3	171,5	177,8		205,8	177,7	179,0	148,5	136,5	164,8	194,2	
Glas en spiegelglas	70,7	117,0	153,9	163,6	145,6	159,6	207,8	229,4		226,5	232,9	220,7	223,4	200,7	214,0	258,5	
Landbouwprodukten	82,4	112,9	131,1	151,7	137,1	191,1	185,2	191,3		191,9	165,4	182,6	240,2	237,2	183,5	199,1	
Cement	78,3	91,4	103,7	89,4	94,3	66,1	75,7	71,5		60,0	71,5	82,4	72,1	47,5	83,4	89,7	
Stengroeven	92,8	103,1	114,8	126,4	125,8	116,1	129,3	136,5		119,6	139,5	146,9	140,8	122,0	161,5	165,2	
Ceramiek	107,4	119,5	135,8	147,6	124,9	112,9	136,3	195,0		173,1	198,9	205,0	213,7	189,5	281,2	297,6	
Hout en meubelen	87,2	110,5	162,0	187,1	179,6	158,4	205,0	257,1		220,6	272,9	243,5	269,8	276,4	333,7	326,8	
Huiden, leder en schoeisel	76,0	107,6	123,8	128,0	113,9	115,6	139,8	143,9		148,0	141,2	130,2	155,9	185,6	188,9	179,2	
Papier en boeken	84,6	125,9	146,8	180,4	202,8	206,0	234,8	274,7		261,8	287,9	255,9	294,0	274,4	297,8	277,7	
Bewerkte tabak	93,1	89,0	131,5	172,0	244,2	295,2	372,5	436,6		392,6	453,3	444,8	455,2	537,9	520,4	511,3	
Rubber	83,9	121,9	148,4	181,2	167,4	167,7	196,2	209,3		213,1	224,8	197,0	202,5	232,7	276,5	226,0	
Voedingsbedrijven	75,6	74,3	96,0	97,2	92,7	100,3	113,1	130,9		115,1	114,1	110,3	183,0	142,2	143,1	159,3	
Diversen	86,1	85,6	94,8	110,8	85,9	86,8	101,9	120,2		120,9	125,5	111,0	119,7	138,7	120,4	123,7	
Totaal ...	94,4	109,4	125,7	135,3	131,8	134,7	150,3	168,3		172,1	170,1	158,9	173,9	167,6	179,9	173,0	

VIII - 5. — GEOGRAFISCHE SPREIDING VAN DE BUTENLANDSE HANDEL
VAN DE B.L.E.U.

(miljarden franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden of maanden	West-Duitsland 1			Frankrijk 1			Nederland		
	invoer	uitvoer	handels-balans	invoer	uitvoer	handels-balans	invoer	uitvoer	handels-balans
1953	1,24	0,88	- 0,36	1,12	0,75	- 0,37	1,38	1,68	+ 0,30
1954	1,45	0,93	- 0,52	1,27	0,92	- 0,35	1,42	2,01	+ 0,59
1955	1,64	1,36	- 0,28	1,47	1,16	- 0,31	1,56	2,40	+ 0,83
1956	2,03	1,34	- 0,69	1,62	1,41	- 0,21	1,78	2,89	+ 1,11
1957	2,23	1,36	- 0,87	1,70	1,46	- 0,24	2,02	3,02	+ 1,00
1958	2,23	1,46	- 0,77	1,51	1,34	- 0,17	2,05	2,63	+ 0,58
1959	2,34	1,82	- 0,52	1,80	1,25	- 0,55	2,26	2,92	+ 0,66
1960	2,81	2,48	- 0,33	2,24	1,64	- 0,60	2,45	3,35	+ 0,90
1961	3,14	2,51	- 0,63	2,59	1,84	- 0,75	2,69	3,83	+ 1,14
1960 2 ^e kwartaal	2,60	2,53	- 0,07	2,30	1,62	- 0,68	2,30	3,31	+ 1,01
3 ^e kwartaal	2,91	2,44	- 0,47	2,11	1,53	- 0,57	2,48	3,11	+ 0,68
4 ^e kwartaal	3,00	2,57	- 0,43	2,37	1,88	- 0,49	2,63	3,66	+ 1,03
1961 1 ^e kwartaal	3,10	2,41	- 0,69	2,76	1,78	- 0,98	2,72	3,67	+ 0,95
2 ^e kwartaal	3,15	2,45	- 0,70	2,69	1,98	- 0,71	2,65	4,12	+ 1,47
3 ^e kwartaal	3,04	2,52	- 0,52	2,33	1,64	- 0,69	2,58	3,59	+ 1,01
4 ^e kwartaal	3,26	2,66	- 0,60	2,57	1,96	- 0,61	2,81	3,93	+ 1,12
1961 Februari	3,41	2,50	- 0,91	2,95	1,83	- 1,12	2,65	3,59	+ 0,94
Maart	3,33	2,56	- 0,77	3,20	2,04	- 1,16	3,04	4,12	+ 1,08
April	3,00	2,46	- 0,54	2,53	1,97	- 0,56	2,60	4,48	+ 1,88
Mei	3,26	2,45	- 0,81	2,79	1,93	- 0,86	2,67	3,80	+ 1,13
Juni	3,18	2,45	- 0,73	2,75	2,04	- 0,71	2,70	4,10	+ 1,40
Juli	3,01	2,56	- 0,45	2,38	1,77	- 0,61	2,27	3,64	+ 1,37
Augustus	3,00	2,31	- 0,69	2,24	1,43	- 0,81	2,62	3,15	+ 0,53
September	3,05	2,68	- 0,37	2,31	1,74	- 0,57	2,78	4,00	+ 1,22
Oktober	3,40	2,60	- 0,80	2,59	2,05	- 0,54	2,96	4,26	+ 1,30
November	3,07	2,85	- 0,22	2,50	1,84	- 0,66	2,83	3,84	+ 1,01
December	3,19	2,55	- 0,64	2,53	1,99	- 0,54	2,58	3,69	+ 1,11
1962 Januari	3,23	2,65	- 0,58	2,64	2,19	- 0,45	2,92	4,09	+ 1,17
Februari	3,40	2,79	- 0,61	2,70	2,00	- 0,70	2,65	3,77	+ 1,12
Maandgemiddelden of maanden	Italië			Europese Economische Gemeenschap			Totaal O.E.S.O.-landen (moederlanden) 2		
	invoer	uitvoer	handels-balans	invoer	uitvoer	handels-balans	invoer	uitvoer	handels-balans
1953	0,15	0,31	+ 0,16	3,89	3,62	- 0,27	5,67	5,72	+ 0,05
1954	0,16	0,27	+ 0,11	4,30	4,13	- 0,17	6,07	6,05	- 0,02
1955	0,18	0,25	+ 0,07	4,87	5,17	+ 0,30	6,78	7,44	+ 0,66
1956	0,20	0,26	+ 0,07	5,63	5,90	+ 0,27	7,75	8,26	+ 0,51
1957	0,27	0,28	+ 0,01	6,22	6,12	- 0,10	8,47	8,42	- 0,05
1958	0,28	0,29	+ 0,01	6,01	5,72	- 0,29	8,03	7,92	- 0,11
1959	0,34	0,36	+ 0,02	6,74	6,35	- 0,39	8,94	8,71	- 0,23
1960	0,39	0,48	+ 0,09	7,89	7,95	+ 0,06	10,35	10,78	+ 0,43
1961	0,48	0,53	+ 0,05	8,90	8,71	- 0,19	11,51	11,68	+ 0,17
1960 2 ^e kwartaal	0,42	0,47	+ 0,05	7,62	7,93	+ 0,31	9,95	10,72	+ 0,77
3 ^e kwartaal	0,38	0,49	+ 0,11	7,88	7,57	- 0,31	10,18	10,16	- 0,02
4 ^e kwartaal	0,39	0,55	+ 0,16	8,39	8,66	+ 0,27	11,02	11,76	+ 0,74
1961 1 ^e kwartaal	0,46	0,45	- 0,01	9,04	8,30	- 0,74	11,58	11,10	- 0,48
2 ^e kwartaal	0,49	0,52	+ 0,03	8,98	9,07	+ 0,09	11,46	12,00	+ 0,54
3 ^e kwartaal	0,47	0,50	+ 0,03	8,42	8,25	- 0,17	10,87	11,29	+ 0,42
4 ^e kwartaal	0,51	0,64	+ 0,13	9,15	9,19	+ 0,04	12,10	12,35	+ 0,25
1961 Februari	0,44	0,49	+ 0,05	9,46	8,40	- 1,06	11,99	11,23	- 0,76
Maart	0,56	0,49	- 0,07	10,12	9,20	- 0,92	13,12	12,67	- 0,45
April	0,50	0,50	...	8,63	9,41	+ 0,78	11,14	12,14	+ 1,00
Mei	0,48	0,51	+ 0,03	9,20	8,69	- 0,51	11,72	11,67	- 0,05
Juni	0,48	0,55	+ 0,07	9,11	9,14	+ 0,03	11,52	12,22	+ 0,70
Juli	0,45	0,47	+ 0,02	8,11	8,44	+ 0,33	10,65	11,14	+ 0,49
Augustus	0,51	0,41	- 0,10	8,37	7,30	- 1,07	10,67	10,11	- 0,56
September	0,45	0,60	+ 0,15	8,59	9,02	+ 0,43	10,99	12,61	+ 1,62
Oktober	0,58	0,65	+ 0,07	9,53	9,56	+ 0,03	12,43	13,04	+ 0,61
November	0,55	0,68	+ 0,13	8,95	9,21	+ 0,26	12,01	12,16	+ 0,15
December	0,38	0,59	+ 0,21	8,68	8,82	+ 0,14	11,39	11,84	+ 0,45
1962 Januari	0,52	0,70	+ 0,18	9,31	9,63	+ 0,32	11,93	12,92	+ 0,99
Februari	0,54	0,63	+ 0,09	9,29	9,19	- 0,10	11,88	11,97	+ 0,09

1 Het Saargebiet wordt gerekend bij Frankrijk tot op het einde van het 1^e halfjaar 1959 en bij West-Duitsland vanaf het 2^e halfjaar 1959.
2 Incl. Spanje vanaf 1980.

VIII - 5. — GEOGRAFISCHE SPREIDING VAN DE BUITENLANDSE HANDEL VAN DE B.L.E.U.

(miljarden franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden of maanden	Verenigde Staten van Amerika			Verenigd-Koninkrijk			Landen van het sterlinggebied exclusief het Verenigd-Koninkrijk		
	invoer	uitvoer	handels- balans	invoer	uitvoer	handels- balans	invoer	uitvoer	handels- balans
1953	1,04	0,96	- 0,08	0,91	0,73	- 0,18	1,00	0,56	- 0,44
1954	1,09	0,77	- 0,32	0,89	0,60	- 0,29	0,93	0,69	- 0,24
1955	1,31	1,01	- 0,30	1,00	0,74	- 0,26	1,12	0,80	- 0,32
1956	1,70	1,26	- 0,44	1,10	0,84	- 0,26	1,14	0,94	- 0,20
1957	1,77	1,09	- 0,68	1,17	0,74	- 0,43	1,18	0,87	- 0,31
1958	1,29	1,17	- 0,12	0,98	0,72	- 0,26	0,95	0,80	- 0,15
1959	1,35	1,81	+ 0,46	1,19	0,81	- 0,38	1,11	0,68	- 0,43
1960	1,63	1,49	- 0,14	1,21	0,87	- 0,34	0,95	0,83	- 0,12
1961	1,56	1,50	- 0,06	1,33	0,86	- 0,47	0,94	0,81	- 0,13
1960 2 ^e kwartaal	1,64	1,44	- 0,20	1,20	0,85	- 0,35	0,90	0,83	- 0,07
3 ^e kwartaal	1,48	1,29	- 0,19	1,14	0,76	- 0,38	0,92	0,73	- 0,19
4 ^e kwartaal	1,61	1,31	- 0,30	1,29	1,02	- 0,27	0,86	0,91	+ 0,05
1961 1 ^e kwartaal	1,64	1,23	- 0,41	1,32	0,86	- 0,46	1,01	0,90	- 0,11
2 ^e kwartaal	1,55	1,56	+ 0,01	1,24	0,87	- 0,37	0,87	0,85	- 0,02
3 ^e kwartaal	1,33	1,57	+ 0,24	1,25	0,79	- 0,46	0,87	0,69	- 0,18
4 ^e kwartaal	1,73	1,65	- 0,08	1,49	0,92	- 0,57	1,04	0,79	- 0,25
1961 Februari	1,57	1,11	- 0,46	1,27	0,83	- 0,44	0,98	1,06	+ 0,08
Maart	1,61	1,55	- 0,06	1,58	1,09	- 0,49	0,93	1,22	+ 0,29
April	1,58	1,50	- 0,08	1,31	0,82	- 0,49	0,87	0,90	+ 0,03
Mei	1,40	1,66	+ 0,26	1,22	0,86	- 0,36	0,88	0,86	- 0,02
Juni	1,66	1,51	- 0,15	1,20	0,92	- 0,28	0,86	0,79	- 0,07
Juli	1,18	1,56	+ 0,38	1,44	0,89	- 0,55	0,93	0,74	- 0,19
Augustus	1,37	1,38	+ 0,01	1,07	0,71	- 0,36	0,99	0,65	- 0,34
September	1,35	1,79	+ 0,44	1,21	0,79	- 0,42	0,69	0,69	...
Oktober	1,60	1,86	+ 0,26	1,53	1,08	- 0,45	0,88	0,89	+ 0,01
November	1,59	1,63	+ 0,04	1,53	0,84	- 0,69	1,01	0,81	- 0,20
December	1,86	1,44	- 0,42	1,32	0,83	- 0,49	1,20	0,66	- 0,54
1962 Januari	1,90	2,08	+ 0,18	1,37	0,89	- 0,48	1,28	0,89	- 0,39
Februari	1,65	1,77	+ 0,12	1,38	0,79	- 0,59	0,98	0,72	- 0,26
Maandgemiddelden of maanden	Latijns-Amerika 1			Kongo en Ruanda-Urundi			Oost-Europa		
	invoer	uitvoer	handels- balans	invoer	uitvoer	handels- balans	invoer	uitvoer	handels- balans
1953	0,78	0,38	- 0,40	0,75	0,55	- 0,20	0,24	0,38	+ 0,14
1954	0,75	0,50	- 0,25	0,82	0,52	- 0,30	0,31	0,38	+ 0,07
1955	0,60	0,55	- 0,05	0,97	0,55	- 0,42	0,36	0,41	+ 0,05
1956	0,70	0,55	- 0,15	1,01	0,59	- 0,42	0,43	0,45	+ 0,02
1957	0,65	0,80	+ 0,15	0,79	0,58	- 0,21	0,44	0,40	- 0,04
1958	0,63	0,77	+ 0,14	0,69	0,49	- 0,20	0,39	0,37	- 0,02
1959	0,63	0,72	+ 0,09	0,81	0,38	- 0,43	0,46	0,37	- 0,09
1960	0,75	0,68	- 0,07	1,11	0,26	- 0,85	0,50	0,57	+ 0,07
1961	0,72	0,64	- 0,08	0,96	0,19	- 0,77	0,56	0,55	- 0,01
1960 2 ^e kwartaal	0,81	0,64	- 0,17	1,01	0,37	- 0,64	0,43	0,60	+ 0,17
3 ^e kwartaal	0,79	0,60	- 0,19	1,08	0,15	- 0,93	0,61	0,54	- 0,07
4 ^e kwartaal	0,65	0,68	+ 0,03	1,32	0,13	- 1,19	0,56	0,58	+ 0,02
1961 1 ^e kwartaal	0,73	0,55	- 0,18	1,02	0,17	- 0,85	0,48	0,53	+ 0,05
2 ^e kwartaal	0,76	0,61	- 0,15	0,93	0,21	- 0,72	0,44	0,60	+ 0,16
3 ^e kwartaal	0,67	0,69	+ 0,02	0,97	0,19	- 0,78	0,61	0,52	- 0,09
4 ^e kwartaal	0,71	0,72	+ 0,01	0,92	0,20	- 0,72	0,71	0,57	- 0,14
1961 Februari	0,73	0,54	- 0,19	0,92	0,23	- 0,69	0,56	0,60	+ 0,04
Maart	0,71	0,79	+ 0,08	0,60	0,19	- 0,41	0,53	0,73	+ 0,20
April	0,66	0,61	- 0,05	0,74	0,20	- 0,54	0,42	0,47	+ 0,05
Mei	0,86	0,51	- 0,35	0,78	0,26	- 0,52	0,40	0,67	+ 0,27
Juni	0,77	0,70	- 0,07	1,26	0,17	- 1,09	0,51	0,67	+ 0,16
Juli	0,71	0,65	- 0,06	1,10	0,22	- 0,88	0,54	0,43	- 0,11
Augustus	0,64	0,65	+ 0,01	0,58	0,19	- 0,39	0,54	0,50	- 0,04
September	0,64	0,77	+ 0,13	1,23	0,17	- 1,06	0,65	0,62	- 0,03
Oktober	0,79	0,73	- 0,06	0,96	0,18	- 0,78	0,72	0,47	- 0,25
November	0,69	0,88	+ 0,19	0,91	0,23	- 0,68	0,66	0,57	- 0,09
December	0,68	0,56	- 0,12	0,76	0,18	- 0,58	0,65	0,66	+ 0,01
1962 Januari	0,71	0,87	+ 0,16	0,62	0,29	- 0,33	0,58	0,53	- 0,05
Februari	0,63	0,53	- 0,10	0,60	0,23	- 0,37	0,41	0,57	+ 0,16

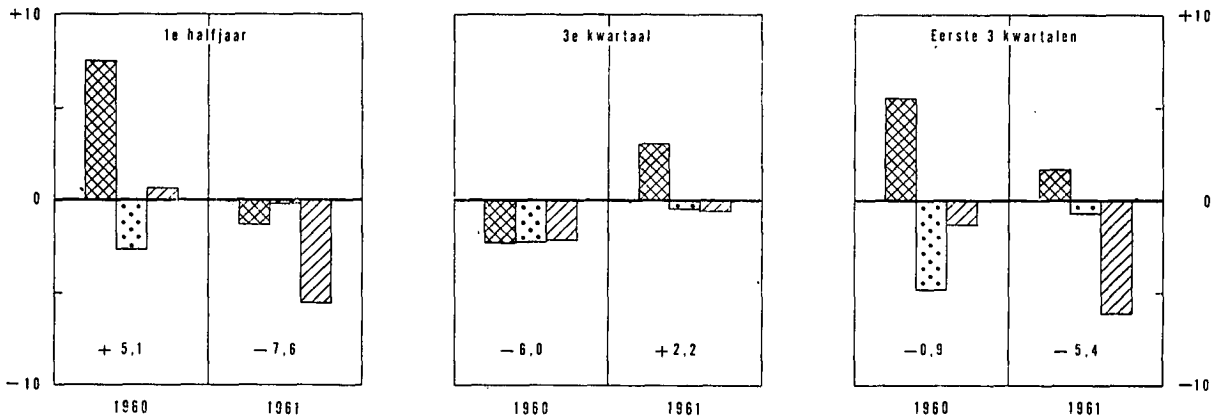
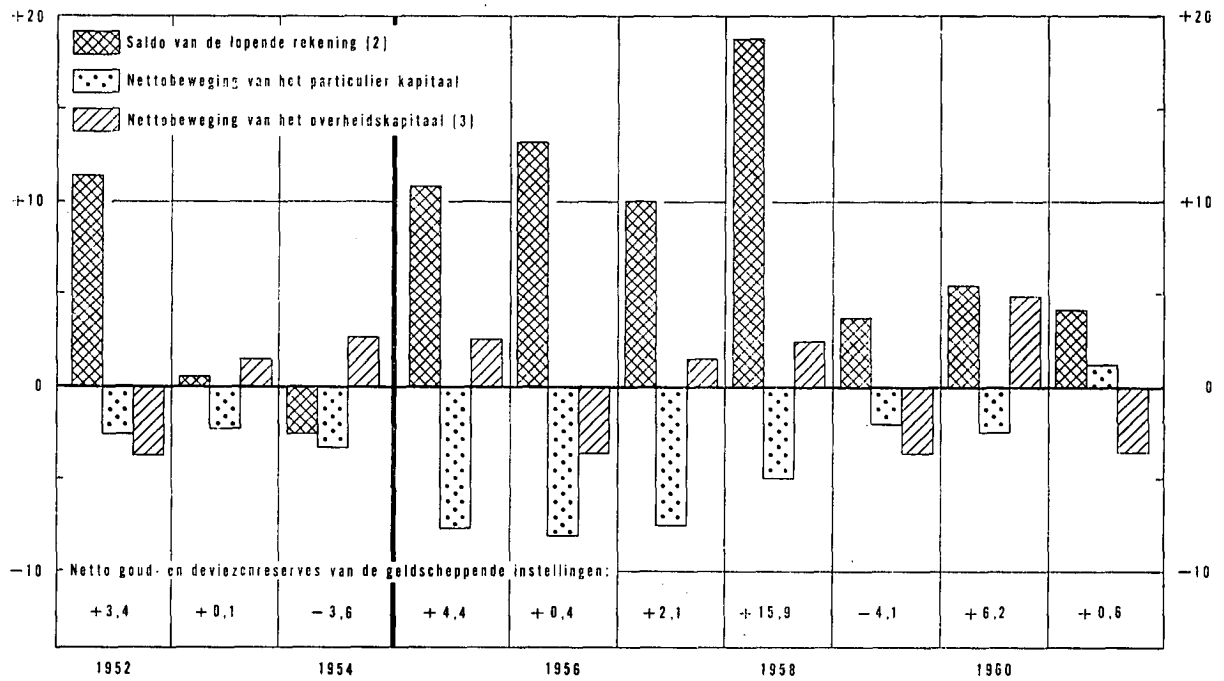
1 Omvat : Midden-Amerika, Zuid-Amerika en Mexico.

Bibliografische referenties : Maandelijkse bulletin over de buitenlandse handel van de B.L.E.U. — Statistisch Jaarboek voor België. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Industrie, tijdschrift van de V.B.N. — De Belgische Textielnijverheid, maandelijks tijdschrift van Febeltex. — Belgisch Handeltijdschrift van de Belgische Dienst voor de buitenlandse handel. — Handelsoverzicht van de Nederlandsche Kamer van Koophandel voor België en Luzeburg. — Bulletins statistiques : Commerce extérieur (O.E.S.O.). — Statistical Papers : Direction of International Trade (O.V.N.). — Algemeen Statistisch Bulletin (Statistisch Bureau van de Europese Gemeenschappen). — cfr. N. B. van tabel VIII-2. — Recherches économiques de Louvain (I.R.E.S.P.).

IX. — BETALINGSBALANS

1. — BETALINGSBALANS VAN DE B.L.E.U. ¹

(miljarden franken,

¹ De balansen voor de jaren 1951 tot 1954 zijn niet volledig vergelijkbaar met die van de volgende jaren.

² De lopende rekening omvat de goederen- en dienstentransacties, de particuliere transfers en de transfers van de Staat.

³ De overheidssector omvat de Staat, de lagere overheid, de parastatale bestuurs- en kredietinstellingen en de parastatale bedrijven.

IX - 1. — BETALINGSBALANS *
VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

Jaarcijfers
(miljarden franken)

	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961
A. Goederen- en dienstentransacties.										
1. Goederentransacties ¹ :										
1.1. Uitvoer - Invoer (f.o.b.) ²	+ 11,1	- 1,7	- 5,9	+ 1,5	+ 1,0	- 6,4	+ 0,9	- 4,2	- 1,9	- 5,7
1.2. Loonwerk	+ 3,1	+ 2,1	+ 1,6	+ 2,0	+ 2,6	+ 2,6	+ 2,4	+ 1,8	+ 2,6	+ 3,4
1.3. Arbitrage	+ 1,1	+ 1,5	+ 1,7	+ 1,4	+ 1,9	+ 2,6	+ 1,2	+ 0,6	+ 0,6	+ 2,3
2. Niet monetair goud	- 0,1	- 0,1	- 0,8	- 1,1	...	- 0,6	- 0,6	- 1,1
3. Vervoer ²	- 4,6	- 2,3	- 2,7	+ 1,1	+ 0,8	+ 3,0	+ 2,8	+ 2,5	+ 1,2	- 0,6
4. Verzekeringspremies en uitkeringen	- 0,2	...	- 0,1	- 0,7	- 0,6	- 0,6	- 0,7	- 0,7	- 0,9	- 0,7
5. Reisverkeer ^{1 3}	- 1,5	- 0,8	- 0,2	+ 0,3	+ 1,0	+ 1,1	+ 3,3	- 1,4	- 1,4	- 1,1
6. Investeringsopbrengsten .	+ 0,8	+ 1,1	+ 1,1	+ 2,1	+ 3,5	+ 3,3	+ 2,5	+ 1,1	+ 2,3	+ 2,4
7. Overheidstransacties niet elders vermeld	+ 0,6	- 0,4	- 1,1	- 0,2	- 1,0	+ 0,1	- 0,6	- 2,2	- 2,4	- 2,7
8. Overige	+ 0,6	+ 0,5	+ 1,8	+ 2,4	+ 3,6	+ 3,9	+ 5,7	+ 4,3	+ 5,4	+ 5,7
Totaal goederen- en dienstentransacties ...	+ 10,9	...	- 3,8	+ 9,8	+ 12,0	+ 8,5	+ 17,5	+ 1,2	+ 4,9	+ 1,9
B. Overdrachten.										
9. Particuliere	+ 0,2	+ 0,4	+ 1,0	+ 1,1	+ 1,3	+ 1,5	+ 1,2	+ 3,2	+ 3,1	+ 3,4
10. Staat	+ 0,4	+ 0,2	- 0,8	- 2,5	- 0,8
Totaal overdrachten ...	+ 0,6	+ 0,6	+ 1,0	+ 1,1	+ 1,3	+ 1,5	+ 1,2	+ 2,4	+ 0,6	+ 2,6
C. Kapitaalverkeer.										
11. Staat				+ 2,3	- 3,8	+ 0,8 ⁵	+ 1,2	- 3,2	+ 3,2	- 5,8
12. Andere overheid				+ 0,2	+ 0,2	- 0,2	...	- 0,8	+ 1,7	+ 0,1
13. Parastatale bedrijven ...	- 3,7	+ 1,4	+ 2,6	+ 1,8	+ 0,7	- 0,1	+ 1,9
14. Parastatale kredietinstellingen	+ 0,8	- 0,6	- 0,2	+ 0,1	+ 0,2
15. Overige :										
15.1 Geregistreerd kortlopend kapitaalverkeer	- 1,3	+ 0,4	+ 0,5	- 0,5	+ 1,0	- 0,9	- 0,1	- 1,2	+ 0,2	- 1,3
15.2 Gekende effectentransacties ⁴	-	-	-	-	-	-	-	-	- 4,0	- 3,2
15.3 Overige ^{1 3 4}	- 1,5	- 2,4	- 3,9	- 7,2	- 9,0	- 6,6 ⁵	- 4,9	- 0,9	+ 1,3	+ 5,5
Totaal kapitaalverkeer ...	- 6,5	- 0,6	- 0,8	- 5,2	- 11,6	- 6,1	- 2,6	- 5,6	+ 2,4	- 2,6
D. Niet bepaalde transacties ¹	-	-	-	- 1,3	- 1,8	- 2,2	- 0,7	- 1,9	- 2,1	- 1,9
E. Vergissingen en weglatingen	- 1,6	+ 0,1	+ 0,5	+ 0,4	+ 0,5	- 0,2	+ 0,4	+ 0,6
Totaal overeenstemmend met de bewegingen van de goud- en nettodevisievoorraad van de geldscheppende instellingen	+ 3,4	+ 0,1	- 3,6	+ 4,4	+ 0,4	+ 2,1	+ 15,9	- 4,1	+ 6,2	+ 0,6

* De balanssen voor de jaren 1961 tot 1954 zijn niet volledig vergelijkbaar met die van de volgende jaren.

¹ De niet bepaalde transacties blijken vooral goederentransacties (rubriek 1), reisverkeer (rubriek 5) en kapitaalverkeer (rubriek 15.3) te omvatten, die niet over die verschillende rubrieken kunnen ingedeeld worden.

² De rubriek 1.1 « F.O.B.-uit- en invoer » omvat in beginsel de andere vervoeruitgaven dan die welke op de goedereninvoer betrekking hebben.

³ Van 1955 tot 1957 werden uitgaven uit hoofde van reisverkeer bij gebrek aan inlichtingen als uitvoer van particulier kapitaal aangetekend; bijgevolg is, voor de jaren 1955 tot 1957, enerzijds, het saldo van het reisverkeer in feite minder gunstig dan rubriek 5 « Reisverkeer » aantoont, anderzijds, het saldo van het kapitaalverkeer van de particuliere sector in feite gunstiger dan rubriek 15.3 « Overige » vermeldt. In 1958 werden ontvangsten uit reisverkeer opgenomen in de kapitaalvoer van de particuliere sector en in het tweede halfjaar 1960 werden afvloeiingen van particulier kapitaal als uitgaven van reisverkeer geboekt; voor beide periodes is dan ook, enerzijds, het saldo van het reisverkeer in feite gunstiger dan rubriek 5 « Reisverkeer » vermeldt, anderzijds, het saldo van het kapitaalverkeer van de particuliere sector in feite minder gunstig dan uit rubriek 15.3 « Overige » blijkt.

⁴ Voor het jaar 1960 en 1961 konden de gekende effectentransacties (rubriek 15.2) van het andere kapitaalverkeer van de particuliere sector (rubriek 15.8) afgezonderd worden; voor de periode 1952-1959 kon die verdeling bij gebrek aan inlichtingen niet gedaan worden.

⁵ De kapitaalvoer opgenomen onder rubriek 11. « Staat » en de kapitaalvoer geteld onder rubriek 15.3 « Overige », omvatten het deel van de lening van \$ 80 miljoen van de Belgische Staat op de Amerikaanse markt, waarop Belgisch-Luxemburgse ingezetenen inschreven; het bedrag van die inschrijvingen is echter niet gekend.

**IX - 2. — BETALINGSBALANS
VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE**

Cijfers per kwartaal
(miljarden franken)

Saldo (credit min debet)	1960				1961			
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1. Goederen- en dienstentransacties en particuliere overdrachten	+ 6,0	+ 3,2	- 1,9	+ 0,7	- 0,2	- 1,1	+ 2,8	+ 3,8
2. Staatsoverdrachten	- 1,2	- 0,5	- 0,2	- 0,6	- 0,8
3. Kapitaalverkeer van de overheid en van de parastatale bedrijven en kredietinstellingen	- 1,2	+ 1,8	- 1,9	+ 6,2	- 0,4	- 5,2	- 0,2	+ 2,2
4. Ander kapitaalverkeer :								
4.1 Geregistr. kortlop. kapitaalverk.	- 0,9	- 0,4	- 0,3	+ 1,8	- 0,3	+ 0,4	- 1,0	- 0,4
4.2 Overige	+ 0,1	- 1,6	- 1,7	+ 0,5	+ 0,3	- 0,6	+ 0,6	+ 2,0
5. Niet bepaalde transacties, vergis- singen en weglatingen	+ 0,6	- 0,8	...	- 1,5	- 0,6	+ 0,1	...	- 0,8
6. Totaal overeenstemmend met de bewe- gingen van de goud- en nettodevixen- voorraad der geldscheppende instel- lingen	+ 3,4	+ 1,7	- 6,0	+ 7,1	- 1,2	- 6,4	+ 2,2	+ 6,0

Bibliografische referenties : *Belgische Economische Statistieken 1941-1950* (N.B.B.). — *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, (N.B.B.) XXXVe Jaargang, deel I, nr 6, blz. 805 : « De betalingsbalans van de B.L.E.U. voor 1959 ». — *Statistisch Jaarboek voor België*. — *De Belgische Economie in 1959* (M.E.Z.). — *Recherches économiques de Louvain* (I.R.E.S.P.). — *Cahiers Economiques de Bruxelles* (D.U.L.B.E.A.). — *Bulletin statistique* (E.O.E.S.). — *International Financial Statistics* (I.M.F.).

X. — VALUTAMARKT

1. — OFFICIELE WISSELKOERSEN VASTGESTELD DOOR DE IN VERREKENINGSKAMER TE BRUSSEL VERGADERDE BANKIERS

(Belgische franken)

Daggemiddelden	1 U.S. dollar	100 Franse frank of 1 NF	1 pond sterling	1 Nederl. gulden	1 Zwitserse frank	1 Deutsche mark	100 Italiaanse lire	1 Zweedse kroon	1 Noorse kroon	1 Deense kroon	1 Canadese dollar		100 escudo	100 Oostenr. schilling
											Kabel	Post		
1957	50,24	{ 14,27 ² 11,89 ³	140,29	13,18	11,46	11,96	8,01	9,69	7,02	7,24	52,400 ⁵	52,396 ⁵	174,02	193,10 ¹
1958	49,89	11,84 ⁴	139,41	13,17	11,40	11,90	7,99	9,63	6,97	7,21	51,397	51,395	174,04	192,21
1959	49,96	10,19	140,33	13,24	11,56	11,96	8,05	9,66	7,01	7,25	52,110	52,108	174,98	193,14
1960	49,86	10,17	139,98	13,22	11,54	11,96	8,03	9,65	6,99	7,23	51,427	51,425	174,41	192,11
1961	49,86	10,16	139,72	{ 13,19 ⁶ 13,85 ¹⁰	11,54	{ 11,95 ⁶ 12,51 ¹⁰	8,03	9,65	6,98	7,22	{ 50,469 ¹¹ 48,153 ¹²	{ 50,468 ¹¹ 48,149 ¹²	174,21	192,32
1961 2 ^e kwartaal ...	50,00	10,20	139,71	13,91	11,56	12,59	8,06	9,68	6,99	7,22	{ 50,587 ⁹ 48,332 ⁸	{ 50,586 ⁹ 48,313 ⁸	174,33	192,03
3 ^e kwartaal ...	49,79	10,14	139,42	13,82	11,53	12,48	8,02	9,63	6,97	7,21	48,237	48,234	173,83	192,92
4 ^e kwartaal ...	49,78	10,14	140,03	13,82	11,52	12,45	8,02	9,63	6,99	7,23	48,034	48,031	174,56	192,78
1962 1 ^e kwartaal ...	49,78	10,16	140,05	13,78	11,50	12,45	8,02	9,65	6,99	7,23	47,507	47,506	174,57	192,73
1961 April	50,03	10,21	140,00	13,92	11,57	12,60	8,06	9,68	7,00	7,24	50,603	50,602	174,66	191,95
Mei	50,03	10,21	139,78	13,92	11,56	12,60	8,06	9,70	6,99	7,22	50,672	50,670	174,33	191,99
Juni	49,95	10,19	139,34	13,90	11,56	12,57	8,05	9,67	6,97	7,21	{ 50,444 ⁷ 48,332 ⁸	{ 50,445 ⁷ 48,313 ⁸	173,99	192,16
Juli	49,79	10,16	138,76	13,86	11,54	12,51	8,02	9,64	6,94	7,18	48,150	48,145	173,17	192,80
Augustus	49,79	10,13	139,54	13,83	11,53	12,47	8,02	9,64	6,97	7,21	48,267	48,264	173,91	192,99
September	49,78	10,12	139,97	13,78	11,53	12,46	8,02	9,62	6,99	7,23	48,295	48,294	174,40	192,96
Oktober	49,78	10,13	140,13	13,80	11,52	12,45	8,02	9,63	7,00	7,23	48,313	48,311	174,66	192,76
November	49,78	10,14	140,11	13,82	11,52	12,44	8,02	9,63	6,99	7,23	48,055	48,051	174,66	192,77
December	49,78	10,16	139,85	13,83	11,53	12,45	8,02	9,63	6,99	7,24	47,735	47,730	174,35	192,82
1962 Januari	49,78	10,16	139,91	13,81	11,53	12,46	8,02	9,63	6,98	7,23	47,630	47,626	174,40	192,68
Februari	49,78	10,16	140,10	13,76	11,51	12,45	8,02	9,65	6,99	7,23	47,462	47,461	174,63	192,70
Maart	49,78	10,16	140,13	13,78	11,47	12,45	8,02	9,66	6,99	7,24	47,430	47,430	174,69	192,80
April	49,79	10,16	140,10	13,83	11,46	12,45	8,02	9,67	6,99	7,23	47,419	47,418	174,69	192,93

¹ Gemiddelde berekend over de periode gaande vanaf de eerste noteringsdatum tot 31 december. — ² Gemiddelde van 1 januari tot 10 augustus 1957. — ³ Gemiddelde van 11 augustus tot 31 december 1957. — ⁴ Gemiddelde van 1 januari tot 28 december 1958. — ⁵ Gemiddelde van 25 maart tot 31 december 1957. — ⁶ Gemiddelde van 1 januari tot 3 maart 1961. — ⁷ Gemiddelde van 1 tot 20 juni 1961. — ⁸ Gemiddelde van 21 tot 30 juni 1961. — ⁹ Gemiddelde van 1 april tot 20 juni 1961. — ¹⁰ Gemiddelde van 6 maart tot 31 december 1961. — ¹¹ Gemiddelde van 1 januari tot 20 juni 1961. — ¹² Gemiddelde van 21 juni tot 31 december 1961.

X - 2. — VALUTA'S VAN DE LIDSTATEN VAN DE E.M.A.

parikoers tegenover de dollar, marges van de aan- en verkoopkoersen van de centrale banken
en uiterste noteringen te Brussel op 30 april 1962

Land	Parikoers (of gemiddelde koers) tegenover de U.S.-dollar ¹	Marges van de koers van de U.S.-dollar in pct. van de parikoers (of van de gemiddelde dollarakoers)		Uiterste noteringen te Brussel		
		Verkoop (+)	Aankoop (—)	aankoop ⁴	verkoop ⁵	voor :
				in Belgische franken		
Oostenrijk	26,— sch.	+ 0,769	— 0,769	189,4080	195,2519	100 sch.
België	50,— BF	+ 0,750	— 0,750	—	—	—
Denemarken	6,90714 DK	+ 0,729	— 0,719	7,1325	7,3459	1 DK
Frankrijk	4,93706 NF	+ 0,748	— 0,751	9,9769	10,2806	1 NF
Duitsland	4,— DM	+ 0,750	— 0,750	12,3139	12,6889	1 DM
Griekenland	30,— Dr.	+ 0,500	— 0,500	—	—	—
IJsland	43,— IJsl. K.	+ 0,1395	— 0,11628	—	—	—
Italië	625,— Lires	+ 0,720	— 0,720	7,8832	8,1184	100 Lires
Nederland	3,62 Fl.	+ 0,7596	— 0,7596	13,6052	14,0223	1 Fl.
Noorwegen	7,14286 NK	+ 0,800	— 0,740	6,8924	7,1050	1 NK
Portugal	28,75 Esc.	+ 1,148	— 1,148	170,6499	177,2519	100 Esc.
Spanje	60,— Peseta	+ 0,750	— 0,750	—	—	—
Zweden	5,17321 Z.K.	+ 0,759	— 0,739	9,5203	9,8101	1 Z.K.
Zwitserland	4,37282 Z.F.	+ 1,765	— 1,780	11,1517	11,7287	1 Z.F.
Turkije	9,— T.P.	+ 0,500	—	—	—	—
Verenigd-Koninkrijk	2,80 £ ²	+ 0,714 ³	— 0,714 ³	g137,9575	142,0575	1 £

¹ I.M.F.-parikoers, behalve voor Portugal en Zwitserland, de aangeduide parikoers voor die landen is diegene die toegepast wordt door de centrale bank.

² Notering uitgedrukt in U.S.-dollars per pond sterling.

³ De marges van het Verenigd-Koninkrijk kunnen niet geheel met die van de andere landen vergeleken worden; zij zijn de grenzen waartussen het pond, uitgedrukt in U.S.-dollars, schommelt, terwijl voor de andere landen de marges de grenzen aanduiden van de U.S.-dollarschommelingen, uitgedrukt in nationale munt.

⁴ (Parikoers van de BF tegenover de U.S.-dollar — marge uitgedrukt in BF van de aankoopkoers van de Nationale Bank van België voor de U.S.-dollar) : (Muntpariteit van de lidstaat tegenover de U.S.-dollar + marge, uitgedrukt in de munt van deze lidstaat, van de verkoopkoers van de centrale bank van deze lidstaat voor de U.S.-dollar.)

⁵ (Parikoers in BF tegenover de U.S.-dollar + marge uitgedrukt in BF van de verkoopkoers van de Nationale Bank van België voor de U.S.-dollar) : (Muntpariteit van de lidstaat tegenover de U.S.-dollar — marge, uitgedrukt in de munt van deze lidstaat, van de aankoopkoers van de centrale bank van deze lidstaat voor de U.S.-dollar.)

Bibliografische referenties : Koerslijst der Fondsen- en Wisselbeurs van Brussel.

XI. — RIJKSFINANCIËN

1. — STAND VAN DE SCHATKIST ¹

Bron : Ministerie van Financiën.

(miljarden franken)

Tijdvak	Uitvoering van de gewone begroting			Uitvoering van de buitengewone begroting			Totaal begrotingssaldo (7) = (8) + (6)	Financiering van het begrotingssaldo				
	Uitgaven (1)	Ontvangsten (2)	Saldo (3) = (2) - (1)	Uitgaven (4)	Ontvangsten (5)	Saldo (6) = (5) - (4)		Binnenlandse gevestigde leningen (8)	Binnenlandse vlottende schuld (9)	Buitenlandse gevestigde leningen en vlottende schuld (10)	Gelden van derden (11)	Incasso (vermeerdering - vermindering +) (12)
1957	88,0	95,8	+ 7,8	15,3	0,3	-15,0	- 7,2	+ 7,9	- 0,2	+ 2,5	- 2,1	- 0,9
1958	101,4	94,3	- 7,1	18,0	0,4	-17,6	-24,7	+10,7	+12,8	+ 3,9	- 1,7	- 1,0
1959	108,4	100,2	- 8,2	18,1	0,2	-17,9	-26,1	+20,3	+ 0,2	+ 5,2	- 1,0	+ 1,4
1960	111,2	108,1	- 3,1	23,7	0,3	-23,4	-26,5	+27,1	- 9,4	+10,6	- 0,2	- 1,6
1961	126,0	120,4	- 5,6	14,6	0,4	-14,2	-19,8	+13,0	+ 5,5	+ 3,4	- 2,5	+ 0,4
1959 Eerste 9 m. ...	80,4	74,3	- 6,1	13,3	0,1	-13,2	-19,3	+20,2	- 7,3	+ 5,4	- 0,4	+ 1,4
1960 Eerste 3 m. ...	30,0	25,7	- 4,3	5,6	0,1	- 5,5	- 9,8	+12,7	- 2,9	- 0,8	+ 0,8	...
Eerste 6 m. ...	58,3	51,4	- 6,9	11,8	0,1	-11,7	-18,6	+20,4	- 4,6	+ 2,6	+ 1,6	- 1,4
Eerste 9 m. ...	84,0	81,9	- 2,1	17,5	0,2	-17,3	-19,4	+20,4	- 4,3	+ 3,9	+ 0,5	- 1,1
1961 Eerste 3 m. ...	34,1	29,1	- 5,0	3,5	...	- 3,5	- 8,5	+ 0,4	+ 6,0	+ 4,7	- 1,5	- 1,1
Eerste 6 m. ...	66,8	58,3	- 8,5	6,2	0,1	- 6,1	-14,6	+ 7,2	+ 3,2	+ 5,7	- 1,7	+ 0,2
Eerste 9 m. ...	95,8	88,2	- 7,6	9,1	0,2	- 8,9	-16,5	+ 7,2	+ 6,1	+ 4,1	- 1,6	+ 0,7
1961 Januari	13,7	11,4	- 2,3	1,8	...	- 1,8	- 4,1	+ 0,4	+ 3,5	+ 2,0	- 1,5	- 0,3
Februari	11,0	8,1	- 2,9	1,0	...	- 1,0	- 3,9	...	+ 1,8	+ 2,9	- 0,9	+ 0,1
Maart	9,4	9,6	+ 0,2	0,7	...	- 0,7	- 0,5	...	+ 0,7	- 0,2	+ 0,9	- 0,9
April	11,9	8,0	- 3,9	0,7	...	- 0,7	- 4,6	...	+ 3,2	+ 0,7	- 0,1	+ 0,8
Mei	9,5	9,6	+ 0,1	0,9	...	- 0,9	- 0,8	...	+ 0,3	+ 0,5	- 0,4	+ 0,4
Juni	11,2	11,4	+ 0,2	1,0	0,1	- 0,9	- 0,7	+ 6,8	- 6,3	+ 0,3	+ 0,3	+ 0,2
Juli	10,9	13,0	+ 2,1	0,8	...	- 0,8	+ 1,3	...	- 0,9	- 0,2	- 0,2	...
Augustus	7,8	8,4	+ 0,6	1,1	...	- 1,1	- 0,5	...	+ 2,0	- 1,3	...	- 0,2
September	10,3	8,6	- 1,7	1,0	...	- 1,0	- 2,7	...	+ 1,9	- 0,1	+ 0,3	+ 0,6
Oktober	10,2	10,2	...	1,2	0,1	- 1,1	- 1,1	+ 5,8	- 1,8	- 0,1	- 2,7	- 0,1
November	8,7	9,6	+ 0,9	2,0	...	- 2,0	- 1,1	...	+ 1,8	- 0,3	- 0,2	- 0,2
December	11,3	12,4	+ 1,1	2,3	0,1	- 2,2	- 1,1	...	- 0,7	- 0,2	+ 2,0	...
1962 Januari	13,6	12,2	- 1,4	0,8	...	- 0,8	- 2,2	...	+ 4,8	- 0,5	- 1,0	- 1,1

¹ De gegevens van deze tabel stemmen niet overeen met de cijfers van de officiële stand van de Schatkist, die aan het Parlement wordt medegedeeld. Alle boekhoudverrichtingen geven inderdaad niet gelijktijdig aanleiding tot beweging van gelden. Bijv. de begrotingsaanwijzing van een overschrijving op de begroting voor orde brengt op het ogenblik van de verrichting geen enkele betaling teveeg. De cijfers van onderhavige tabel vertegenwoordigen de werkelijke uitgaven en ontvangsten. De boekhoudcijfers over de uitvoering van de begrotingen worden iedere maand in het *Staatsblad* gepubliceerd in de vorm van een tabel getiteld : « Overzicht van de uitvoering van de begrotingen », opgesteld door het Bestuur der Thesaurie en Staatsschuld.

XI - 2. — BELASTINGONTVANGSTEN ZONDER ONDERSCHIED VAN BEGROTINGSJAAR ¹

Bron : Ministerie van Financiën.

(miljarden franken)

Maandgemiddelden	Directe belastingen 2	Douanen en accijnzen	Registratierechten 3	Totaal	waarvan : vooruitbetalingen op de bedrijfsbelasting
1953	2,5	1,1	2,0	5,6	0,26
1954	2,7	1,1	2,1	5,9	0,28
1955	2,7	1,3	2,3	6,3	0,33
1956	2,9	1,4	2,6	6,9	0,41
1957	3,2	1,4	2,8	7,4	0,41
1958	3,1	1,5	2,7	7,3	0,36
1959	3,2	1,7	3,0	7,9	0,40
1960	3,5	1,8	3,2	8,5	0,51
1961	3,6	2,0	3,7	9,3	0,53
1959 Eerste 9 maanden	3,5	1,6	2,9	8,0	0,51
1960 Eerste 3 maanden	3,6	1,7	3,0	8,3	0,52
Eerste 6 maanden	3,4	1,8	3,1	8,3	0,32
Eerste 9 maanden	3,8	1,8	3,1	8,7	0,67
1961 Eerste 3 maanden	3,7	1,9	3,5	9,1	0,38
Eerste 6 maanden	3,6	2,0	3,6	9,2	0,35
Eerste 9 maanden	3,7	2,0	3,6	9,3	0,69
1961 Februari	2,3	1,8	3,2	7,3	0,02
Maart	2,7	2,2	4,3	9,2	0,04
April	2,4	1,9	3,3	7,6	0,06
Mei	3,8	1,9	3,7	9,4	0,04
Juni	4,8	2,2	3,8	10,8	0,86
Juli	6,9	1,9	3,6	12,4	4,06
Augustus	2,4	2,0	3,6	8,0	...
September	2,5	2,0	3,7	8,2	0,01
Oktober	3,8	1,9	4,0	9,7	0,05
November	2,9	2,0	3,9	8,8	0,04
December	3,1	2,1	4,3	9,5	0,08
1962 Januari	6,6	1,8	3,8	12,2	1,08
Februari	2,6	2,0	3,6	8,2	0,01
Maart	2,9	2,1	4,2	9,2	0,05

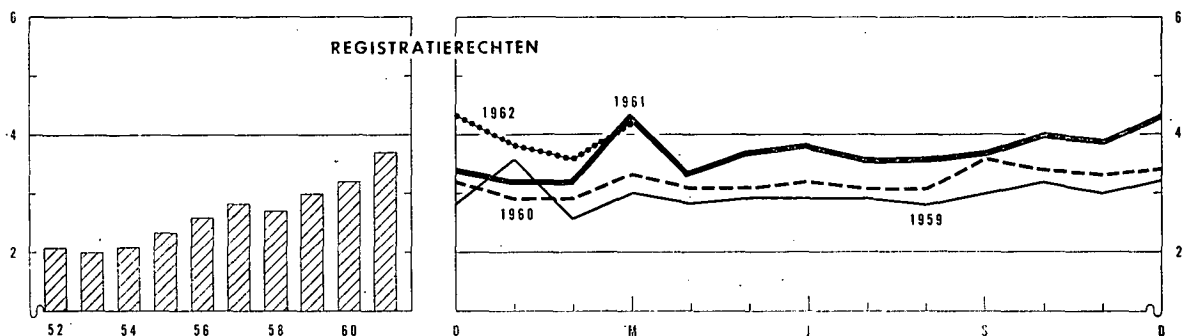
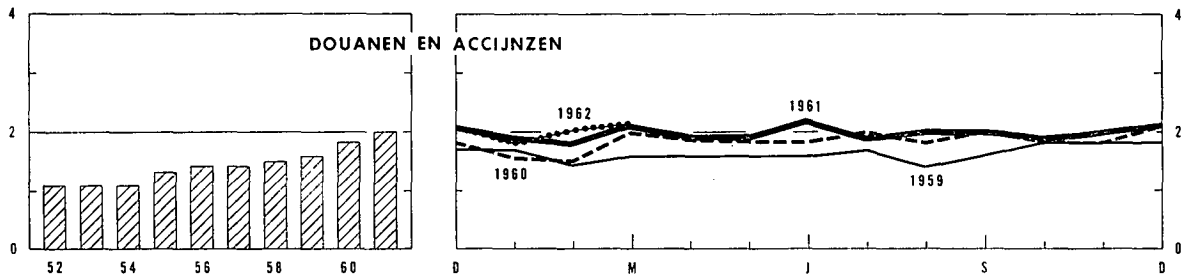
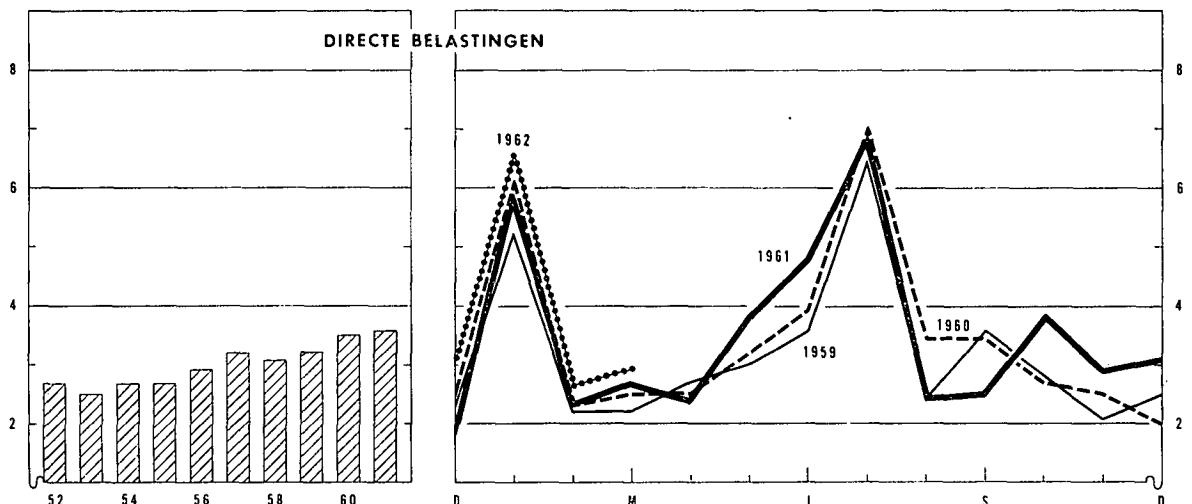
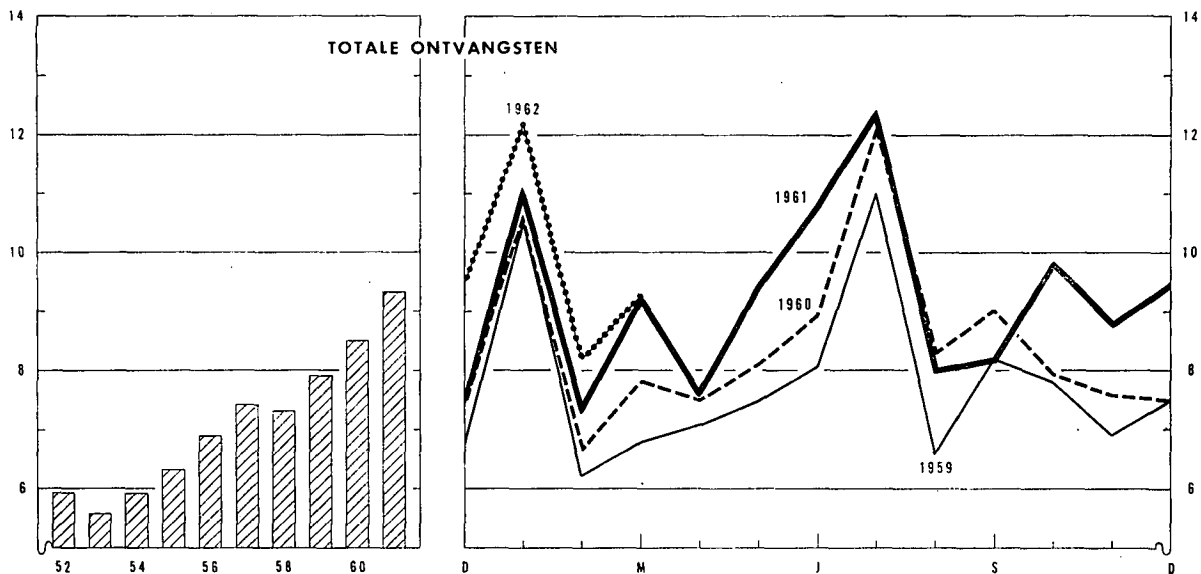
¹ Excl. de provinciale en gemeentelijke opcentiemen, de ontvangsten van de muntsaneringsbelastingen en de ontvangsten voor rekening van Kongo en Ruanda-Urundi.

² Incl. de bij voorbaat betaalde bedrijfsbelasting.

³ De overdrachtstaks werd op 5 mei 1961 van 5 pct. op 6 pct. gebracht (wet van 14 februari 1961 - *Belgisch Staatsblad* van 15 februari 1961, blz. 938, in werking getreden door het K.B. van 8 mei 1961, *Belgisch Staatsblad* van 5 mei 1961, p. 3.940).

XI - 2. — BELASTINGONTVANGSTEN ZONDER ONDERSCHIED VAN BEGROTINGSJAAR

(miljarden franken)

XI - 3. — BELASTINGONTVANGSTEN (per begrotingsjaar) ¹

(miljarden franken)

Bron : Ministerie van Financiën. A : werkelijke ontvangsten. B : verschillen ten opzichte van de begrotingsramingen.

Begrotingsjaar	Directe belastingen ²		Douanen en Accijnzen		Registratierochten		Totaal		
	A	B	A	B	A	B	A	B	
1952	31,7	+ 2,6	13,7	+ 1,0	24,8	+ 2,5	70,2	+ 6,1	
1953	32,7	- 1,5	13,2	+ 0,3	24,0	- 0,1	69,9	- 1,3	
1954	30,3	- 3,4	13,4	+ 0,4	24,7	- 0,6	68,4	- 3,6	
1955	32,2	- 1,6	15,7	+ 0,6	28,0	+ 2,6	75,9	+ 1,6	
1956	35,0	+ 2,8	16,6	+ 1,0	31,4	+ 1,7	83,0	+ 5,5	
1957	38,5	+ 3,9	17,6	+ 1,0	33,2	+ 1,8	89,3	+ 6,7	
1958	36,1	- 1,8	18,1	- 0,3	32,9	- 2,0	87,1	- 4,1	
1959	39,5	+ 0,8	19,6	- 0,6	35,9	+ 0,2	95,0	+ 0,4	
1960	41,4	+ 0,9	22,0	- 0,9	38,5	- 0,1	101,9	- 0,1	
1961	44,0	- 1,4	23,8	+ 1,1	44,6	- 1,9	112,4	- 2,2	
1961 Eerste 3 maanden ...	5,5	- 0,1	5,4	+ 0,5	10,5	- 0,7	21,4	- 0,3	
1962 Eerste 3 maanden ...	6,0	- 0,1	5,5	+ 0,1	11,6	- 0,3	23,1	- 0,3	
Begrotingsjaar 1961	1961 April	2,4	...	1,9	- 0,1	3,3	- 0,5	7,6	- 0,6
	Mei	3,8	+ 0,2	1,9	+ 0,1	3,7	- 0,1	9,4	+ 0,2
	Juni	4,8	+ 0,7	2,2	+ 0,3	3,8	...	10,8	+ 1,0
	Juli	6,9	- 0,8	1,9	- 0,1	3,6	- 0,1	12,4	- 1,0
	Augustus	2,4	- 0,1	2,0	+ 0,1	3,6	- 0,1	8,0	- 0,1
	September	2,5	- 0,1	2,0	...	3,7	- 0,4	8,2	- 0,5
	Oktober	3,8	...	1,9	...	4,0	- 0,2	9,7	- 0,2
	November	2,9	- 0,4	2,0	+ 0,2	3,9	...	8,8	- 0,2
	December	3,1	- 0,1	2,1	...	4,3	+ 0,2	9,5	+ 0,1
	1962 Januari	4,1	- 0,4	0,4	4,5	- 0,4
	Februari	1,1	- 0,1	1,1	- 0,1
	Maart	0,8	0,8	...
Begr. 1962	1962 Januari	2,5	...	1,4	...	3,8	- 0,1	7,7	- 0,1
	Februari	1,5	...	2,0	+ 0,2	3,6	- 0,1	7,1	+ 0,1
	Maart	2,0	- 0,1	2,1	- 0,1	4,2	- 0,1	8,3	- 0,3

¹ Excl. de provinciale en gemeentelijke opcentiemen, de ontvangsten van de muntsaneringsbelastingen en de ontvangsten voor rekening van Kongo en Ruanda-Urundi.
² Incl. de bij voorbaat betaalde bedrijfsbelasting.

XI - 4. — INDELING VAN DE BELASTINGONTVANGSTEN ¹

(miljarden franken)

Bron : Ministerie van Financiën.

	Dienstjaar 1961 ²		Dienstjaar 1961 : maart 1961		Dienstjaar 1962 : maart 1962	
	Opbrengsten	Begrotingsramingen	Opbrengsten	Begrotingsramingen	Opbrengsten	Begrotingsramingen
I. Directe belastingen ³	44,0	45,4	2,0	2,0	2,0	2,1
Grondbelasting	0,5	0,5
Mobiliënbelasting	4,3	3,9	0,3	0,3	0,2	0,4
Bedrijfsbelasting ³	28,5	29,6	1,2	1,3	1,3	1,2
Aanvullende personele belasting ...	4,8	4,7	0,1	0,1	0,2	0,2
Nationale crisisbelasting	2,4	2,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Verkeersbelasting op autovoertuigen	2,9	2,8	0,1	0,1	0,1	0,1
Diversen ⁴	0,6	1,7	0,2	0,1	0,1	0,1
II. Douanen en accijnzen	23,8	22,7	2,1	1,9	2,1	2,2
waarvan douanen	6,5	5,9	0,6	0,5	0,6	0,6
accijnzen	16,2	16,6	1,4	1,4	1,4	1,5
bijzondere verbruikstaksen	0,8	...	0,1	...	0,1	...
III. Registratie	44,6	46,5	4,3	4,1	4,2	4,3
waarvan registratie	4,4	4,0	0,4	0,3	0,4	0,4
erfenissen	2,4	2,0	0,5	0,1	0,2	0,2
zegel en gelijkgest. taksen	37,3	40,1	3,2	3,5	3,6	3,7
Totaal ...	112,4	114,6	8,4	8,0	8,3	8,6
Verskil t.o.v. de begrotingsramingen ...	- 2,2		+ 0,4		- 0,3	

¹ Excl. de provinciale en gemeentelijke opcentiemen, de ontvangsten van de muntsaneringsbelastingen en de ontvangsten voor rekening van Kongo en Ruanda-Urundi.

² Het op 1 januari 1961 aangevangen begrotingsjaar 1961 werd op 31 maart 1962 afgesloten.

³ Incl. de bij voorbaat betaalde bedrijfsbelasting.

⁴ Incl. de geïnde of terugbetaalde bedragen betreffende de afgesloten dienstjaren.

N. B. — De termijn van invordering der directe belastingen is langer dan het kalenderjaar. Voor deze belastingen zijn de cijfers dus maar definitief na het afsluiten van het begrotingsjaar.

— De statistieken betreffende de stand van de Rijkschuld zijn opgenomen onder hoofdstuk XVI.

— Het Belgisch Staatsblad publiceert maandelijks volledige en omstandige gegevens over de fiscale ontvangsten.

Bibliografische referenties : Tijdschrift voor Documentatie (Ministerie van Financiën). — Statistisch Jaarboek voor België. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Belgisch Staatsblad (zie noot 1, van tabel XI - 1). — Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting (N.B.B.) : XXXVI jaargang, Deel II, Nr 5, november 1961 : « De begrotingen voor 1961 en 1962 ».

XIII. — GELDSCHEPPENDE INSTELLINGEN

1. — GEZAMENLIJKE BALANSEN VAN DE GELDSCHEPPENDE INSTELLINGEN

(miljarden franken)

Einde periode	Geldhoeveelheid	Quasi-monetaire liquiditeiten			Totaal van de geldhoeveelheid en van de quasi-monetaire liquiditeiten (5) = (1) tot (4)	Goud- en nettodeviesenvoorraad	Vorderingen op de overheid				Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren gevestigd in België		Obligatieleningen van de depositobanken	Vorderingen en schulden tegenover niet geldscheppende financiële instellingen	Diversen ²
		In handen van de bedrijven en particulieren		In handen van de Schatkist			Vorderingen op de Staat	Netto-vorderingen op het Rentenfonds	Vorderingen op de andere openbare besturen	Totaal	Gefinancierd door de geldscheppende instellingen	pro memorie : gefinancierd door en buiten de geldscheppende instellingen			
		Deposito's ¹ in Belgische franken	Deposito's in buitenlandse geldsoorten												
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	
1955 Maart	184,7	22,3	1,7	0,1	208,8	51,4	120,4	0,1	2,5	123,0	41,4	49,6	- 3,2	+ 1,3	- 5,1
Juni	187,6	22,4	1,7	0,1	211,8	50,8	121,1	0,9	3,3	125,3	43,0	50,1	- 3,4	+ 1,3	- 5,2
September	187,4	22,2	2,0	0,1	211,7	52,4	120,9	1,4	4,1	126,4	41,4	49,5	- 3,5	+ 1,3	- 6,3
December	192,5	23,4	2,4	0,1	218,4	54,7	122,3	0,7	5,0	128,0	44,4	52,0	- 3,8	+ 1,3	- 6,2
1956 Maart	191,0	24,5	2,4	0,1	218,0	57,5	121,8	0,7	4,1	126,6	43,4	52,0	- 4,0	+ 1,1	- 6,6
Juni	195,1	24,5	2,8	0,1	222,5	58,5	124,2	1,4	4,1	129,7	42,1	52,6	- 4,1	+ 1,4	- 5,1
September	196,0	23,6	2,6	...	222,2	56,4	123,4	1,3	5,0	129,7	45,1	55,3	- 4,2	+ 1,4	- 6,2
December	198,3	22,3	3,2	...	223,8	54,0	123,4	2,0	5,6	131,0	49,0	58,4	- 4,3	+ 1,2	- 7,1
1957 Maart	198,2	23,3	3,3	...	224,8	50,4	128,6	0,7	4,0	133,3	50,1	60,3	- 4,4	+ 1,2	- 5,8
Juni	201,9	21,9	3,3	...	227,1	51,5	127,5	1,8	4,2	133,5	50,9	61,0	- 4,4	+ 1,0	- 5,4
September	194,4	22,1	3,9	...	220,4	49,3	124,3	1,2	4,2	129,7	50,9	60,0	- 4,5	+ 1,3	- 6,3
December	198,0	23,4	3,2	0,2	224,8	55,9	121,8	1,7	4,3	127,8	52,3	61,5	- 4,9	+ 1,3	- 7,6
<i>Nieuwe reeks ³</i>															
1957 December	198,0	23,4	3,2	0,2	224,8	56,1	121,6	1,7	1,8	125,1	52,3	61,5	- 4,9	+ 2,3	- 6,1
1958 Maart	197,0	25,4	3,0	0,4	225,8	60,2	122,5	0,4	2,0	124,9	48,8	60,2	- 5,3	+ 2,8	- 5,6
Juni	206,1	25,0	2,5	0,5	234,1	66,2	125,0	2,0	2,2	129,2	45,7	58,3	- 5,8	+ 3,0	- 4,2
September ⁴	202,0	26,9	2,6	0,5	232,0	70,1	120,4	3,7	1,7	125,8	43,5	55,8	- 6,3	+ 3,6	- 4,7
December	209,5	27,4	2,6	0,6	240,1	72,1	126,4	4,1	2,1	132,6	43,7	56,3	- 6,6	+ 4,1	- 5,8
1959 Maart	209,7	30,1	3,3	0,7	243,8	70,3	129,5	3,9	2,9	136,3	45,2	55,9	- 6,8	+ 4,4	- 5,6
Juni	214,1	29,2	3,1	0,6	247,0	69,7	129,6	5,0	3,9	138,5	44,8	55,8	- 6,9	+ 4,7	- 3,8
September	209,6	30,9	3,1	0,6	244,2	71,2	128,0	2,0	4,0	134,0	45,1	55,9	- 6,9	+ 5,3	- 4,5
December	216,3	31,5	4,3	0,5	252,6	70,7	132,4	4,6	4,0	141,0	48,1	59,6	- 6,9	+ 5,1	- 5,4
1960 Maart	212,5	36,1	4,8	0,5	253,9	72,8	133,6	2,0	4,3	139,9	48,5	60,1	- 6,9	+ 5,6	- 6,0
Juni	219,9	33,5	5,8	0,3	259,5	74,5	136,2	2,1	4,5	142,8	49,2	61,2	- 7,0	+ 5,6	- 5,6
September	214,2	33,7	8,0	0,3	256,2	67,2	142,7	3,9	3,7	150,3	48,8	60,1	- 7,2	+ 5,3	- 8,2
December	220,4	34,7	7,2	0,2	262,5	75,0	135,9	5,8	4,7	146,4	53,0	65,4	- 7,6	+ 4,9	- 9,2
1961 Maart	222,6	37,5	7,9	0,1	268,1	73,3	143,6	4,0	4,2	151,8	51,4	64,5	- 7,9	+ 5,4	- 5,9
Juni	226,8	33,0	7,9	0,1	272,8	68,2	149,3	4,1	4,7	158,1	54,1	67,3	- 8,2	+ 6,1	- 5,5
September	228,6	41,1	8,4	...	278,1	70,9	154,3	3,4	4,2	161,9	54,6	69,7	- 8,4	+ 6,3	- 7,2
December	237,4	43,6	8,0	...	289,0	77,8	147,4	5,2	6,1	158,7	61,2	75,2	- 8,6	+ 6,8	- 6,9

¹ Deze deposito's omvatten de termijndeposito's en de spaarboekjes.

² Deze rubriek omvat voornamelijk het saldo van de verrichtingen op halflange en lange termijn van het Muntfonds en de N.K.B.K., van de niet elders ingedeelde vorderingen op en schulden tegenover ingezetenen, de salderingsrekeningen, de verschillen tussen de vastleggingen en participaties eensdeels en de eigen middelen anderdeels.

³ De invoering van een meer gedetailleerde indeling van de vorderingen der geldscheppende instellingen op de overheid bracht, vanaf december 1957, een wijziging mede van de volgende rubrieken : « Goud- en nettodeviesenvoorraad » ; « Vorderingen op de Staat » ; « Vorderingen op de andere openbare besturen » ; « Totaal van de vorderingen op de overheid » ; « Vorderingen en schulden tegenover niet geldscheppende financiële instellingen » en « Diversen ».

⁴ Dank zij een nieuwe indeling werden, sedert september 1958, de rekeningen op meer dan een maand van de financiële maatschappijen bij de banken niet meer opgenomen onder de rubriek « Geldhoeveelheid » doch onder de rubriek « Quasi-monetaire liquiditeiten in handen van de bedrijven en particulieren : deposito's in Belgische franken ».

N. B. — Voor de wijze van opstelling van deze tabel, zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, XXIVe jaargang, deel II, n° 6, december 1949 — XXXe jaargang, deel II, n° 5, november 1955 — XXXIIIe jaargang, deel II, n° 5, november 1958.

— Voor de indeling van de « Geldhoeveelheid », zie tabel 4, hoofdstuk XIII.

— Voor de indeling van de « Goud- en nettodeviesenvoorraad », zie tabel 5, hoofdstuk XIII.

**XIII - 2. — DE BALANSEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË,
DE GELDSCHEPPENDE OPENBARE INSTELLINGEN EN DE DEPOSITOBANKEN**

(miljarden franken)

Activa

	Nationale Bank van België						Geldscheppende openbare instellingen ¹		Depositobanken		Totaal	
	30 sept. 1961	30 novemb. 1961	31 dec. 1961	31 januari 1962	28 februari 1962	31 maart 1962	30 sept. 1961	31 dec. 1961	30 sept. 1961	31 dec. 1961	30 sept. 1961	31 dec. 1961
A. Vorderingen op het buitenland :												
1. Goud	58,3	61,7	62,4	63,9	64,6	64,9	—	—	—	—	58,3	62,4
2. Deelneming in het I.M.F.	7,4	8,0	8,0	8,0	7,2	7,2	—	—	—	—	7,4	8,0
3. Aandelen en obligaties	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	—	—	1,3	1,5	1,4	1,6
4. Uitvoeraccepten in Belgische franken	1,2	0,7	2,4	0,3	1,6	0,6	0,7	0,6	3,5	3,6
5. Vordering op de E.B.U. ²	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	—	—	—	—	0,7	0,4
6. Andere :												
a) in convertibele deviezen	19,3	20,2	20,4	19,3	17,9	18,2	—	—	14,2	15,2	33,5	35,6
b) overige ³	0,1	—	—	2,3	1,9	2,3	2,0
7. Statistische aanpassing	—	—	—	—	—	—	—	—	-0,3	-0,4	-0,3	-0,4
Totaal van de vorderingen op het buitenl.	87,0	91,1	93,8	91,7	90,2	91,1	1,6	0,6	18,2	18,8	106,8	113,2
waarvan : direct opeisbare ⁴	78,4	82,3	83,3	83,6	82,9	83,5	—	—	12,2	12,6	90,6	95,9
andere ⁵	8,6	8,8	10,5	8,1	7,3	7,6	1,6	0,6	6,0	6,2	16,2	17,3
B. Vorderingen op de binnenlandse geldscheppende sector :												
1. Munten en biljetten	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	2,1	2,3	2,7	2,8
2. Andere :												
a) op de Nationale Bank van België	—	—	—	—	—	—	0,4	4,0	0,4	4,0
b) op de openbare instellingen	2,1	1,8	2,1	1,8
c) op de depositobanken	0,3	3,7	3,0	3,7	3,3
C. Vorderingen op de binnenlandse niet geldscheppende sector :												
1. Op de Staat :												
a) op ten hoogste één jaar	9,7	8,4	6,5	5,8	4,0	6,3	34,2	34,0	47,3	42,5	91,2	83,0
b) op meer dan één jaar :												
— obligaties verkrijgbaar door het publiek	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	5,1	5,1	19,7	20,7	27,1	28,1
— overige	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	—	—	2,0	2,4	36,0	36,4
2. Op de lagere overheid en de administratieve parastatale instellingen :												
a) op ten hoogste één jaar	—	—	—	—	—	—	1,6	3,4	—	—	1,6	3,4
b) op meer dan één jaar :												
— obligaties verkrijgbaar door het publiek	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,4	1,4	1,7	1,8
— overige	—	—	—	—	—	—	—	—	0,9	0,9	0,9	0,9
3. Op de bedrijven, particulieren en parastatale bedrijven :												
a) accepten	0,2	0,8	1,8	1,5	2,1	2,3	4,1
b) handelspapier	1,7	1,7	2,5	2,3	2,2	2,0	...	0,5	22,0	24,1	23,7	27,1
c) voorschotten	0,5	...	28,0	30,0	28,5	30,0
d) obligaties :												
— verkrijgbaar door het publiek	—	—	2,0	2,3	2,0	2,3
— overige	—	—	—	—	—	—	—	—	1,0	1,0	1,0	1,0
4. Op het Rentenfonds : op ten hoogste één jaar ⁶	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Op de parastatale kredietinstellingen :												
a) op ten hoogste één jaar	—	—
b) op meer dan één jaar :												
— obligaties verkrijgbaar door het publiek	—	—	6,1	6,7	6,1	6,7
— overige	—	—	—	—	—	—	0,2	0,2	0,5	0,5	0,7	0,7
D. Andere	28,6	28,6	28,6	26,6	27,1	27,1	4,4	5,0	35,4	35,4	68,4	69,0
TOTAAL DER ACTIVA ...	164,0	166,8	168,6	163,4	160,5	163,6	48,6	51,1	194,3	199,9	406,9	419,6

¹ Bestuur der Postchecks, Belgisch Muntfonds (activa op korte termijn en obligaties), Nationale Kas voor Beroepskrediet (activa op korte termijn), Gemeentekrediet van België (activa die de tegenwaarde vormen van de direct en op ten hoogste één maand opeisbare passiva), Herdiscontering- en Waarborginstituut (activa gefinancierd door een beroep op de geldscheppende instellingen). Voor het Belgisch Muntfonds en de Nationale Kas voor Beroepskrediet is het gebeurlijk overschot van de getelde activa boven de getelde passiva begrepen in rubriek D. « Andere ».

² Bilateral gemaakte vorderingen op de debiteurlanden, bij de vereffening van de E.B.U.

³ Deze onderrubriek bevat naast uitsluitend Belgische franken waarvan het grootste gedeelte convertibel is. Zij stemt overeen met het totaal van de onderrubrieken b) « In convertibele Belgische franken » en d) « Overige », die men niet zonder veel willekeur van elkaar had kunnen onderscheiden in de tabellen gepubliceerd van blz. 20 tot 27 in het Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van juli 1961. De onderrubriek c) « In E.B.U.-deviezen en in Belgische franken op de E.B.U.-landen » van dezelfde tabellen, heeft sinds de vereffening van de E.B.U. geen zin meer.

⁴ N.B.B. : totaal der rubrieken A1, 5 en 6.

⁵ N.B.B. : totaal der rubrieken A2, 8 en 4.

⁶ De data, waarop het Rentenfonds geen cijfers heeft gepubliceerd, zijn de vorderingen op het Rentenfonds begrepen in rubriek D. « Andere ».

**XIII - 2. — DE BALANSEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË,
DE GELDSCHEPPENDE OPENBARE INSTELLINGEN EN DE DEPOSITOBANKEN**

(miljarden franken)

Passiva

	Nationale Bank van België						Geldscheppende openbare instellingen 1		Depositobanken		Totaal	
	30 sept. 1961	30 novemb. 1961	31 dec. 1961	31 januari 1962	28 februari 1962	31 maart 1962	30 sept. 1961	31 dec. 1961	30 sept. 1961	31 dec. 1961	30 sept. 1961	31 dec. 1961
A. Verplichtingen aan het buitenland :												
1. I.M.F.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	—	—	—	—	0,2	0,2
2. E.B.U.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Andere :												
a) in convertibele deviezen	—	—	23,0	21,3	23,0	21,3
b) overige 2	0,8	1,5	0,9	0,5	0,5	0,6	1,3	2,0	10,9	11,5	13,0	14,4
4. Statistische aanpassing	—	—	—	—	—	—	—	—	-0,4	-0,6	-0,4	-0,6
Totaal der verplichtingen aan het buitenl. waarvan : direct opeisbare	1,0	1,7	1,1	0,7	0,7	0,8	1,3	2,0	33,5	32,2	35,8	35,3
andere	1,0	1,7	1,1	0,7	0,7	0,8	1,3	2,0	31,3	30,0	33,6	33,1
	—	—	—	—	—	—	—	—	2,2	2,2	2,2	2,2
B. Verplichtingen aan de binnenlandse geldscheppende sector :												
1. Munten en biljetten 3	2,1	2,3	2,4	2,3	2,4	2,4v	0,6	0,5	—	—	2,7	2,9
2. Andere :												
a) aan de Nationale Bank van België ...	—	—	—	—	—	—
b) aan de openbare instellingen	0,3	...	0,3
c) aan de depositobanken	0,4	0,3	4,0	0,2	0,1	2,6v	2,1	1,8	3,7	3,0	6,2	8,8
C. Verplichtingen aan de binnenlandse niet geldscheppende sector :												
1. Chartaal geld 4	123,8	123,3	126,7	123,4	124,4	125,5v	5,3	5,5	—	—	129,1	132,2
2. Giraal geld :												
a) aangehouden door de bedrijven en particulieren 5	0,4	0,4	0,6	0,5	0,5	0,2	28,5	29,5	60,9	65,1	89,8	95,2
b) aangehouden door de overheid	—	—	—	—	—	—	9,7	10,0	—	—	9,7	10,0
3. Quasi monetaire liquiditeiten :												
a) aangehouden door de bedrijven en particulieren :												
— deposito's in Belgische franken op meer dan één maand	—	—	—	—	—	—	—	—	25,2	27,3	25,2	27,3
— deposito's in Belgische franken op depositoboekjes	—	—	—	—	—	—	—	—	15,9	16,3	15,9	16,3
— deposito's in deviezen	—	—	—	—	—	—	—	—	8,4	8,0	8,4	8,0
b) aangehouden door de Schatkist	—	—
4. Obligatieleningen	—	—	—	—	—	—	—	—	8,4	8,6	8,4	8,6
5. Andere :												
a) tegenover het Rentenfonds 6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) tegenover de parast. kredietinstellingen	—	—	—	—	—	—	0,1	—	0,4	0,6	0,5	0,6
c) tegenover de Schatkist	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D. Andere	36,3	38,8	33,8	36,3	32,4	32,1	1,0	1,8	37,9	38,5	75,2	74,1
TOTAAL DER PASSIVA ...	164,0	166,8	168,6	163,4	160,5	163,6	48,6	51,1	194,3	199,9	406,9	419,6

1 Bestuur der Postchecks, Belgisch Muntfonds (munten en biljetten), Nationale Kas voor Beroepskrediet (direct en op ten hoogste één maand opeisbare passiva), Gemeentekrediet van België (direct en op ten hoogste één maand opeisbare passiva), Herdiscontering- en Waarborginstituut (passiva t.o.v. geldscheppende instellingen). Voor het Belgisch Muntfonds en de Nationale Kas voor Beroepskrediet is het gebeurlijk overschot van de getelde passiva op de getelde activa begrepen in de rubriek D. « Andere ».

2 Deze onderrubriek bevat haast uitsluitend Belgische franken waarvan het grootste gedeelte convertibel is. Zij stemt overeen met het totaal van de onderrubrieken b) « In convertibele Belgische franken » en d) « Overige », die men niet zonder veel willekeur van elkaar had kunnen onderscheiden in de tabellen gepubliceerd van blz. 20 tot 27 in het Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van juli 1961. De onderrubriek c) « In E.B.U.-deviezen en in Belgische franken op de E.B.U.-landen » van dezelfde tabellen, heeft sinds de vereffening van de E.B.U. geen zin meer.

3 N.B.B. : inclusief de munten en biljetten van de Schatkist, die door andere geldscheppende instellingen dan de Nationale Bank worden aangehouden. Geldscheppende openbare instellingen : alleen de munten en biljetten van de Schatkist in de handen van de Nationale Bank van België.

4 De cijfers van deze rubriek zijn onderschat voor de Nationale Bank van België en overschat voor de openbare instellingen voor een bedrag gelijk aan de munten en biljetten van de Schatkist, die door de andere geldscheppende instellingen dan de Nationale Bank van België worden aangehouden.

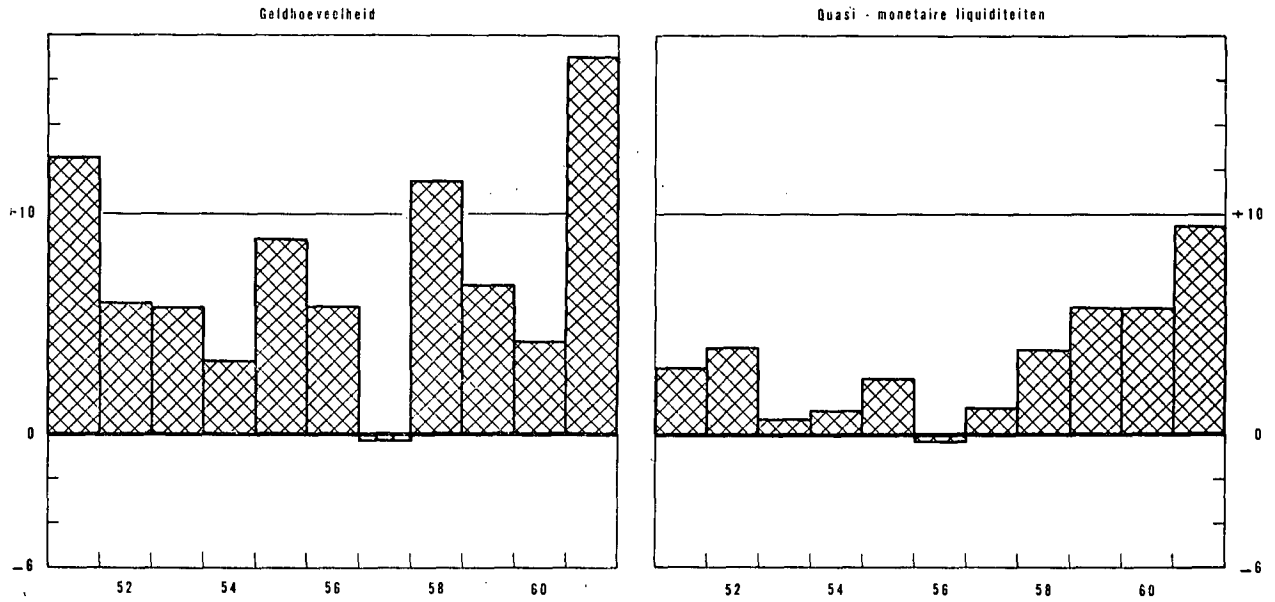
5 N.B.B. : inclusief de rekeningen op zicht van de parastatale instellingen, behalve die van het Rentenfonds, hetwelk onder C5a of D « Andere » voorkomt. Geldscheppende openbare instellingen : inclusief de rekeningen op zicht van de parastatale instellingen, behalve deze van bepaalde administratieve parastatale instellingen welke in rubriek C2b begrepen zijn.

6 Op de data, waarop het Rentenfonds geen cijfers heeft gepubliceerd, zijn de verplichtingen aan het Rentenfonds begrepen in rubriek D. « Andere ».

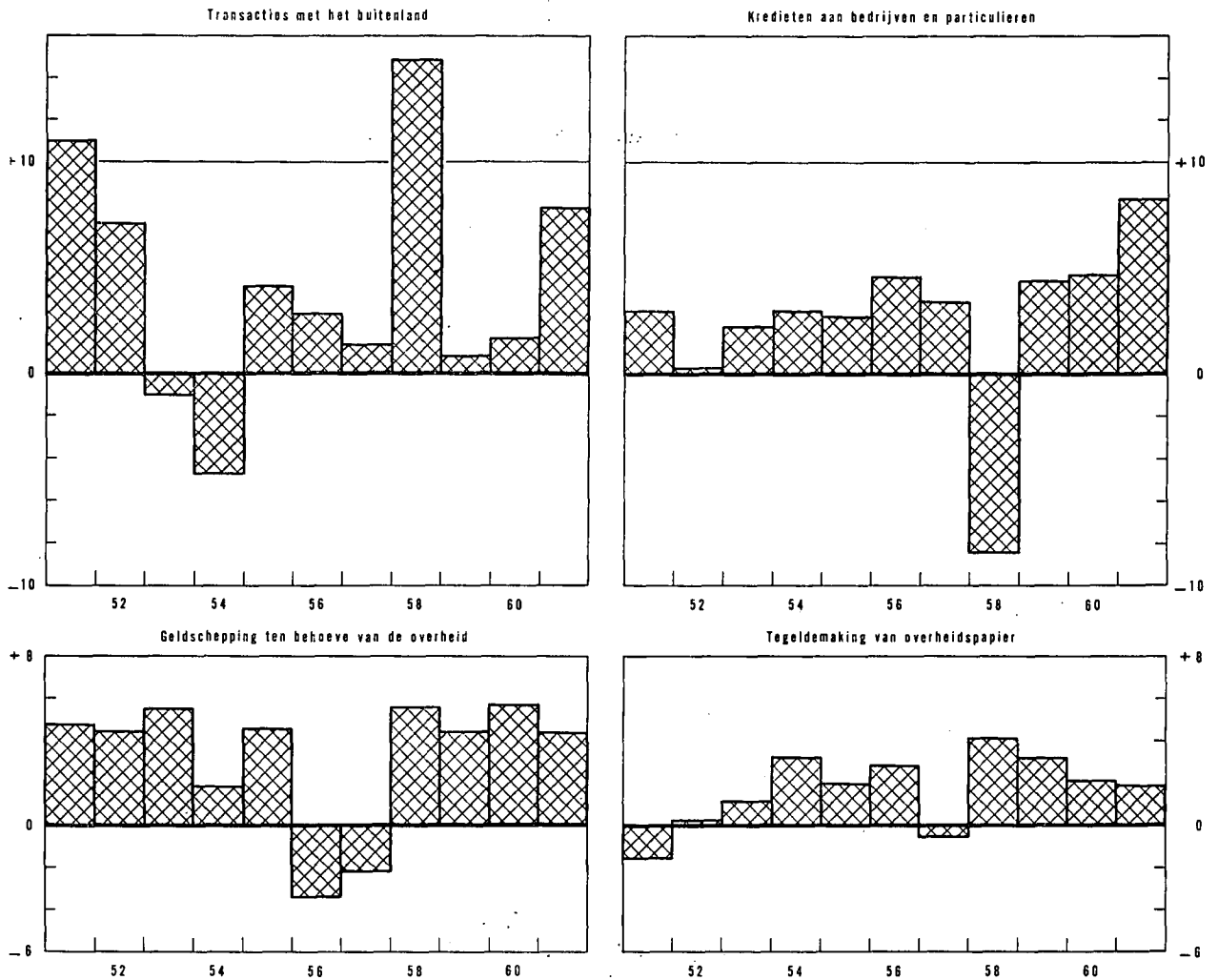
XIII - 3. — GELDHOEVEELHEID EN QUASI-MONETAIRE LIQUIDITEITEN

(Veranderingen in miljarden franken)

A.- VERANDERINGEN

B.- OORZAKEN VAN DE VERANDERINGEN

XIII - 3. — OORZAKEN VAN DE VERANDERINGEN IN DE GELDHOEVEELHEID

(miljarden franken)

Tijdvak	Geldhoeveelheid	Quasi-monetaire liquiditeiten	Totaal van de geldhoeveelheid en van de quasi-monetaire liquiditeiten	Transacties met het buitenland (excl. de kapitaal-transacties en de schenkingen van de overheid)	Geldschepping ten behoeve van de overheid			Tegeldemaking van overheidspapier		Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan in België gevestigde bedrijven en particulieren	Obligatieleningen van de depositobanken	Kredieten aan niet-geldscheppende financiële instellingen	Diversen
					van de Staat		van de andere overheidsinstellingen	aankoop op de markt door de geldscheppende instellingen	door tussenkomst van het Rentenfonds				
					door overdracht van effecten van de schuld	door netto-overdracht van deviezen							
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	
1955 1 ^e kwartaal	+ 1,1	+ 0,7	+ 1,8	+ 1,4	+ 0,4	+ 1,8	- 0,6	+ 0,4	- 1,0	- 0,4	- 0,3	+ 0,2	- 0,1
2 ^e kwartaal	+ 2,9	+ 0,2	+ 3,1	+ 0,5	...	- 1,1	+ 0,7	+ 0,8	+ 0,8	+ 1,7	- 0,2	+ 0,1	- 0,2
3 ^e kwartaal	- 0,2	...	- 0,2	+ 1,7	- 0,3	...	+ 0,7	+ 0,1	+ 0,5	- 1,5	- 0,2	...	- 1,2
4 ^e kwartaal	+ 5,1	+ 1,6	+ 6,7	+ 0,5	+ 0,6	+ 1,7	+ 0,7	+ 1,1	- 0,7	+ 2,9	- 0,2	- 0,1	+ 0,2
Totaal ...	+ 8,9	+ 2,5	+ 11,4	+ 4,1	+ 0,7	+ 2,4	+ 1,5	+ 2,4	- 0,4	+ 2,7	- 0,9	+ 0,2	- 1,3
1956 1 ^e kwartaal	- 1,5	+ 1,1	- 0,4	+ 3,2	- 0,7	- 0,7	- 0,9	+ 0,3	- 0,1	- 1,0	- 0,2	- 0,2	- 0,1
2 ^e kwartaal	+ 4,1	+ 0,4	+ 4,5	+ 1,9	+ 2,2	- 1,0	- 0,3	+ 0,5	+ 0,8	- 1,3	- 0,1	+ 0,4	+ 1,4
3 ^e kwartaal	+ 0,8	- 1,1	- 0,3	- 1,0	- 1,2	- 0,9	+ 0,8	+ 0,5	- 0,2	+ 3,0	- 0,1	...	- 1,2
4 ^e kwartaal	+ 2,4	- 0,7	+ 1,7	- 1,3	- 0,1	- 1,2	+ 0,6	...	+ 1,0	+ 3,9	- 0,1	- 0,3	- 0,8
Totaal ...	+ 5,8	- 0,3	+ 5,5	+ 2,8	+ 0,2	- 3,8	+ 0,2	+ 1,3	+ 1,5	+ 4,6	- 0,5	- 0,1	- 0,7
1957 1 ^e kwartaal	- 0,2	+ 1,1	+ 0,9	- 1,2	+ 5,3	- 1,9	- 2,0	+ 0,2	- 1,5	+ 1,1	- 0,1	...	+ 1,0
2 ^e kwartaal	+ 3,7	- 1,4	+ 2,3	- 0,1	- 1,5	+ 1,1	+ 0,1	+ 0,5	+ 1,1	+ 0,8	...	- 0,2	+ 0,5
3 ^e kwartaal	- 7,5	+ 0,8	- 6,7	- 2,5	- 3,5	+ 0,4	+ 0,1	+ 0,3	- 0,6	...	- 0,1	+ 0,2	- 1,0
4 ^e kwartaal	+ 3,7	+ 0,8	+ 4,5	+ 5,1	- 1,4	+ 1,1	+ 0,2	+ 0,2	- 0,7	+ 1,5	- 0,4	+ 0,1	- 1,2
Totaal ...	- 0,3	+ 1,3	+ 1,0	+ 1,3	- 1,1	+ 0,7	- 1,6	+ 1,2	- 1,7	+ 3,4	- 0,6	+ 0,1	- 0,7
1958 1 ^e kwartaal	- 1,0	+ 1,9	+ 0,9	+ 3,9	- 0,6	+ 0,4	+ 0,2	+ 0,3	- 0,1	- 3,6	- 0,4	+ 0,5	+ 0,3
2 ^e kwartaal	+ 9,1	- 0,8	+ 8,3	+ 5,6	+ 2,7	+ 0,3	- 0,1	+ 0,4	+ 1,4	- 3,0	- 0,5	+ 0,1	+ 1,4
3 ^e kwartaal	- 4,1	+ 2,1	- 2,0	+ 2,8	- 4,9	+ 0,8	- 0,6	+ 1,0	+ 1,3	- 2,2	- 0,5	+ 0,6	- 0,3
4 ^e kwartaal	+ 7,5	+ 0,6	+ 8,1	+ 2,6	+ 7,1	- 0,1	+ 0,4	+ 0,2	- 0,4	+ 0,4	- 0,3	+ 0,5	- 2,3
Totaal ...	+ 11,5	+ 3,8	+ 15,3	+ 14,9	+ 4,3	+ 1,4	- 0,1	+ 1,9	+ 2,2	- 8,4	- 1,7	+ 1,7	- 0,9
1959 1 ^e kwartaal	+ 0,2	+ 3,4	+ 3,6	- 2,1	+ 1,2	+ 0,1	+ 0,4	+ 1,3	+ 1,2	+ 1,4	- 0,2	+ 0,2	+ 0,1
2 ^e kwartaal	+ 4,3	- 0,9	+ 3,4	+ 0,3	+ 0,3	- 1,1	+ 1,1	+ 0,2	+ 0,9	- 0,4	- 0,1	+ 0,3	+ 1,9
3 ^e kwartaal	- 4,4	+ 1,6	- 2,8	- 0,3	- 2,2	+ 0,3	- 0,2	+ 0,7	- 0,4	+ 0,3	- 1,0
4 ^e kwartaal	+ 6,7	+ 1,7	+ 8,4	+ 2,8	+ 7,7	- 3,3	+ 0,1	- 0,4	- 0,3	+ 3,1	...	- 0,3	- 1,0
Totaal ...	+ 6,8	+ 5,8	+ 12,6	+ 0,7	+ 7,0	- 4,0	+ 1,4	+ 1,8	+ 1,4	+ 4,4	- 0,3	+ 0,2	...
1960 1 ^e kwartaal	- 3,9	+ 5,1	+ 1,2	+ 4,7	- 2,8	- 3,9	+ 1,6	+ 1,0	+ 0,2	+ 0,4	...	+ 0,7	- 0,7
2 ^e kwartaal	+ 7,4	- 1,8	+ 5,6	- 0,1	+ 3,7	+ 1,3	- 0,1	- 0,5	+ 0,2	+ 0,7	- 0,2	+ 0,1	+ 0,5
3 ^e kwartaal	- 5,7	+ 2,4	- 2,4 ¹	- 4,6	+ 7,3	- 1,8	- 0,8	...	+ 1,0	- 0,5	- 0,2	- 0,3	- 2,5
4 ^e kwartaal	+ 6,3	+ 0,1	+ 6,1 ¹	+ 1,9	- 5,2	+ 5,3	+ 1,2	- 0,3	+ 0,5	+ 4,1	- 0,3	- 0,3	- 0,8
Totaal ...	+ 4,1	+ 5,8	+ 10,5 ¹	+ 1,9	+ 3,0	+ 0,9	+ 1,9	+ 0,2	+ 1,9	+ 4,7	- 0,7	+ 0,2	- 3,5
1961 1 ^e kwartaal	+ 2,2	+ 3,4	+ 5,4 ¹	- 1,9	+ 5,3	+ 0,2	- 0,6	+ 1,1	- 0,5	- 1,6	- 0,3	+ 0,8	+ 2,9
2 ^e kwartaal	+ 4,1	+ 0,4	+ 4,5	+ 0,1	+ 5,9	- 6,1	+ 0,6	- 0,1	+ 0,3	+ 2,7	- 0,3	+ 0,7	+ 0,7
3 ^e kwartaal	+ 1,8	+ 3,6	+ 5,3 ¹	+ 4,3	+ 3,6	- 1,3	- 0,4	+ 0,4	...	+ 0,5	- 0,2	+ 0,4	- 2,0
4 ^e kwartaal	+ 8,9	+ 1,9	+ 10,6 ¹	+ 5,3	- 6,2	+ 0,9	+ 2,4	+ 0,1	+ 0,6	+ 6,6	- 0,2	+ 0,6	+ 0,5
Totaal ...	+ 17,0	+ 9,3	+ 25,8 ¹	+ 7,8	+ 8,6	- 6,3	+ 2,0	+ 1,5	+ 0,4	+ 8,2	- 1,0	+ 2,5	+ 2,1

N. B. — Voor de indeling van de « Geldhoeveelheid », zie tabel 4, hoofdstuk XIII.

— Voor de indeling van de « Transacties met het buitenland », zie tabel 5, hoofdstuk XIII.

— Voor de wijze van opstelling, zie opmerking onderaan tabel 1, hoofdstuk XIII.

¹ Tijdens het derde kwartaal van 1960 werden de deposito's in de Belgische banken van Kongolese ingezetenen, niet-banken, die tot dan toe in de monetaire statistieken niet van de rekeningen van ingezetenen waren onderscheiden in « financiële » buitenlandse rekeningen omgezet; later werd een deel van deze rekeningen opnieuw met rekeningen van ingezetenen gelijkgesteld. Deze omzettingen veroorzaakten in de geldhoeveelheid en de quasi-monetaire liquiditeiten een louter boekhoudkundige vermindering van F 0,9 miljard in het derde kwartaal van 1960 en boekhoudkundige vermeerderingen van F 0,3, F 0,2, F 0,1 en F 0,2 miljard, respectievelijk in het vierde kwartaal van 1960 en het eerste, derde en vierde kwartaal van 1961. Deze boekhoudkundige vermindering en vermeerderingen werden geweerd uit de wijzigingen van het totaal van de geldhoeveelheid en de quasi-monetaire liquiditeiten, zoals ze in kolom (3) van onderhavige tabel voorkomen; daarentegen konden zij uit de wijzigingen van de geldvoorraad [kol. (1)] noch uit deze van de quasi-monetaire liquiditeiten [kol. (2)] worden geweerd, vermits men niet weet in welke mate de deposito's van de Kongolese ingezetenen hetzij direct opdraagbaar of op hoogstens één maand zijn hetzij op meer dan één maand opdraagbaar zijn.

XIII - 4. — GELDHOEVEELHEID

(miljarden franken)

Einde periode	Chartaal geld			Giraal geld					Totale geldhoeveelheid	Procent chartaal geld	
	Biljetten en munten van de Schatkist	Biljetten van de N.B.B.	Chartale geldhoeveelheid ²	in handen van de Schatkist en de lagere overheid	in handen van de bedrijven en particulieren ¹			Girale geldhoeveelheid			
					Rekeningen-courant bij de N.B.B. ²	Tegoeden op postrekening ²	Deposito's direct opeisbaar of op ten hoogste 30 dagen bij de banken en parastatale instellingen ²				Totaal
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9) = (4) + (8)	(10) = (3) + (9)	(11) = (8) : (10)	
1952 Juni	5,8	96,3	100,6	6,8	0,5	18,8	44,9	64,2	71,0	171,6	58,6
December	5,9	97,8	102,0	7,5	0,6	18,0	46,4	65,0	72,5	174,5	58,4
1953 Juni	5,8	98,4	102,6	6,9	0,6	19,6	46,1	66,3	73,2	175,8	58,4
December	5,9	101,6	105,9	7,1	0,6	19,9	46,8	67,3	74,4	180,3	58,7
1954 Juni	5,9	100,2	104,3	8,1	0,7	20,2	49,0	69,9	78,0	182,3	57,2
December	5,9	102,7	106,7	7,4	0,5	20,6	48,4	69,5	76,9	183,6	58,1
1955 Juni	5,8	105,3	108,6	7,3	0,6	20,4	50,7	71,7	79,0	187,6	57,9
December	5,6	107,6	110,7	7,9	0,6	20,8	52,5	73,9	81,8	192,5	57,5
1956 Juni	5,4	108,4	111,4	6,7	0,3	22,6	54,1	77,0	83,7	195,1	57,1
December	5,4	111,5	114,3	6,5	0,6	21,3	55,6	77,5	84,0	198,3	57,7
1957 Juni	5,3	111,2	113,9	7,9	0,4	23,0	56,7	80,1	88,0	201,9	56,4
December	5,4	112,7	115,5	6,4	0,9	22,0	53,2	76,1	82,5	198,0	58,3
1958 Juni	5,5	115,3	118,1	7,6	0,4	23,2	56,8	80,4	88,0	206,1	57,3
December	5,5	117,4	120,3	7,2	0,5	24,0	57,5 ³	82,0	89,2	209,5	57,4
1959 Juni	5,5	117,5	120,3	7,8	0,4	24,9	60,6	85,9	93,7	214,0	56,2
December	5,6	118,3	121,3	7,6	0,5	25,8	61,1	87,4	95,0	216,3	56,1
1960 Juni	5,7	119,3	122,1	8,2	0,4	25,7	63,5	89,6	97,8	219,9	55,5
1960 November	5,7	118,9	121,7	7,4	0,5	25,0	57,8 ⁴	83,3	90,7	212,4	57,3
December	5,8	124,1	126,8	7,3 ⁵	0,7	26,9	58,7 ⁴	86,3	93,6	220,4	57,5
1961 Januari	5,8	122,0	124,9	7,7	0,6	27,7	58,9 ⁴	87,2	94,9	219,8	56,8
Februari	5,8	122,0	124,9	8,2	0,5	26,8	60,2 ⁴	87,5	95,7	220,6	56,6
Maart	5,8	122,7	125,6	8,7	0,5	25,9	61,9	88,3	97,0	222,6	56,4
April	5,8	123,6	126,7	7,9	0,4	27,1	61,1	88,6	96,5	223,2	56,8
Mei	5,8	123,7	126,5	8,4	0,5	27,1	63,4	91,0	99,4	225,9	56,0
Juni	5,9	124,8	127,9	8,5	0,4	27,3	62,7	90,4	98,9	226,2	56,4
Juli	5,9	125,6	128,5	7,7	0,4	27,5	61,3	89,2	96,9	225,4	57,0
Augustus	5,9	124,8	127,8	7,7	0,4	26,2	62,2	88,8	96,5	224,3	57,0
September	5,9	125,9	129,2	9,7	0,4	27,0	62,3 ⁴	89,7	99,4	228,6	56,5
Oktober	5,9	125,9	128,9	8,4	0,4	27,8	62,8 ⁴	91,0	99,4	228,3	56,5
November	5,9	125,6	128,7	8,3	0,4	27,2	64,7	92,3	100,6	229,3	56,1
December	6,0	129,1	132,2	10,0	0,6	27,9	66,7	95,2	105,2	237,4	55,7
1962 Januari	6,0	125,7	128,8	7,9	0,5	29,0	64,9	94,4	102,3	231,1	55,7
Februari	6,0	126,8	129,8	8,1	0,5	28,8	64,5	93,8	101,9	231,7	56,0

¹ Inclusief administratieve parastatale instellingen.

² Na aftrek van de kasvoorraden der geldscheppende instellingen.

³ Dank zij een nieuwe indeling werden, vanaf september 1958, de rekeningen op meer dan een maand van de financiële maatschappijen bij de banken uit de geldhoeveelheid verwijderd (cfr. tabel XIII - 1, noot 4).

⁴ In beginsel zouden de deposito's in de Belgische banken van de Kongolese ingezetenen niet in de geldhoeveelheid en de quasi-monetaire liquiditeiten mogen begrepen zijn. De toepassing van dit beginsel stuit nochtans op moeilijkheden van statistische aard. De deposito's in de Belgische banken van de Kongolese ingezetenen, niet-banken, waren dan ook tot einde juli 1960 in de geldhoeveelheid en de quasi-monetaire liquiditeiten begrepen; zij werden eruit verwijderd in augustus 1960 ten belope van F 0,2 miljard en in september voor een aanvullend bedrag van F 0,7 miljard, maar deze bedragen werden er vervolgens gedeeltelijk terug in opgenomen en wel in november 1960 ten belope van F 0,1 miljard, in december voor F 0,2 miljard, in januari, februari en september 1961 telkens voor F 0,1 miljard en voor 0,2 miljard in oktober 1961. De mate waarin de deposito's van de Kongolese ingezetenen direct of op ten hoogste één maand opvraagbaar zijn, is niet nauwkeurig gekend doch zo zijn waarschijnlijk van grote betekenis. Tijdens elk van de maanden augustus-september 1960, november 1960 tot februari 1961 en september-oktober 1961 wordt het verschil tussen het cijfer van kolom (7) van onderhavige tabel en dit van de vorige maand, dus door louter boekhoudkundige factoren beïnvloed.

⁵ Het cijfer van de girale geldhoeveelheid in handen van de Schatkist en de lagere overheid per einde december 1960 is abnormaal laag omwille van de wanorde die de stakingen veroorzaakte. Zonder deze laatste had dit cijfer ongetwijfeld tussen F 8 miljard en F 9 miljard gelegen.

XIII - 5. — GOUD- EN NETTODEVIEZENVOORRAAD VAN DE GELDSCHEPPENDE INSTELLINGEN

(miljarden franken)

Tijdvak	Bedragen per einde tijdvak 1			Evolutie						Evolutie	
	N.B.B.	Overige geldscheppende instellingen	Totaal	Goud- en nettodeviezen-voorraad na statistische aanpassing			Schenken en kapitaaltransacties van de overheid met het buitenland		Transacties met het buitenland 4 (excl. de schenkingen en kapitaaltransacties van de overheid)	Verschil tussen de cijfers van de geldscheppende instell. [kol. (6)] en die v.d. betalingsbalans van de B.L.E.U. [kol. (11)]	Goud- en nettodeviezen-voorraad volgens de betalingsbalans van de B.L.E.U. 6
				N.B.B.	Overige geldscheppende instellingen	Totaal	Staat 2	Andere 3			
(1)	(2)	(3) = (1) + (2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(10)	(11)		
1952 Jaar	51,6	- 1,2	50,4	+ 1,1	+ 2,8	+ 3,9	- 3,2	...	+ 7,1	- 0,5	+ 3,4
1953 Jaar	52,7	- 2,4	50,3	+ 1,1	- 0,2	+ 0,9	+ 1,9	...	- 1,0	- 0,8	+ 0,1
1954 Jaar	50,9	- 2,6	48,3	- 1,8	- 0,3	- 2,1	+ 2,6	...	- 4,7	- 1,5	- 3,6
1955 1 ^e kwartaal ...	54,5	- 3,1	51,4	+ 3,6	- 0,4	+ 3,2	+ 1,8	...	+ 1,4	- 0,2	+ 3,0
2 ^e kwartaal ...	53,2	- 2,4	50,8	- 1,3	+ 0,8	- 0,5	- 1,1	+ 0,1	+ 0,5	- 1,5	- 2,0
3 ^e kwartaal ...	54,8	- 2,4	52,4	+ 1,6	+ 0,1	+ 1,7	+ 1,7	+ 0,1	+ 1,8
4 ^e kwartaal ...	57,2	- 2,5	54,7	+ 2,4	- 0,1	+ 2,3	+ 1,7	+ 0,1	+ 0,5	- 0,7	+ 1,6
				+ 6,3	+ 0,4	+ 6,7	+ 2,4	+ 0,2	+ 4,1	- 2,3	+ 4,4
1956 1 ^e kwartaal ...	59,2	- 1,7	57,5	+ 2,0	+ 0,6	+ 2,6	- 0,7	+ 0,1	+ 3,2	+ 0,1	+ 2,7
2 ^e kwartaal ...	59,8	- 1,3	58,5	+ 0,6	+ 0,3	+ 0,9	- 1,0	...	+ 1,9	- 0,9	...
3 ^e kwartaal ...	59,6	- 3,2	56,4	- 0,2	- 1,7	- 1,9	- 0,9	...	- 1,0	+ 2,1	+ 0,2
4 ^e kwartaal ...	57,8	- 3,8	54,0	- 1,8	- 0,5	- 2,3	- 1,2	+ 0,2	- 1,3	- 0,2	- 2,5
				+ 0,6	- 1,3	- 0,7	- 3,8	+ 0,3	+ 2,8	+ 1,1	+ 0,4
1957 1 ^e kwartaal ...	54,3	- 3,9	50,4	- 3,5	+ 0,2	- 3,3	- 1,9	- 0,2	- 1,2	...	- 3,3
2 ^e kwartaal ...	54,1	- 2,6	51,5	- 0,2	+ 1,2	+ 1,0	+ 1,1	...	- 0,1	+ 0,1	+ 1,1
3 ^e kwartaal ...	55,5	- 6,2	49,3	+ 1,4	- 3,5	- 2,1	+ 0,4	...	- 2,5	+ 0,4	- 1,7
4 ^e kwartaal ...	58,4	- 2,3	56,1	+ 2,9	+ 3,3	+ 6,2	+ 1,1	...	+ 5,1	- 0,2	+ 6,0
				+ 0,6	+ 1,2	+ 1,8	+ 0,7	- 0,2	+ 1,3	+ 0,3	+ 2,1
1958 1 ^e kwartaal ...	60,9	- 0,7	60,2	+ 2,5	+ 1,8	+ 4,3	+ 0,4	...	+ 3,9	- 0,2	+ 4,1
2 ^e kwartaal ...	67,5	- 1,3	66,2	+ 6,6	- 0,7	+ 5,9	+ 0,3	...	+ 5,6	+ 0,4	+ 6,3
3 ^e kwartaal ...	72,3	- 2,2	70,1	+ 4,8	- 1,2	+ 3,6	+ 0,8	...	+ 2,8	+ 0,4	+ 4,0
4 ^e kwartaal ...	75,5	- 3,4	72,1	+ 3,2	- 0,7	+ 2,5	- 0,1	...	+ 2,6	- 1,0	+ 1,5
				+17,1	- 0,8	+16,3	+ 1,4	...	+14,9	- 0,4	+15,9
1959 1 ^e kwartaal ...	70,6	- 0,3	70,3	- 4,9	+ 2,9	- 2,0	+ 0,1	...	- 2,1	+ 0,3	- 1,7
2 ^e kwartaal ...	73,5	- 3,8	69,7	+ 2,9	- 3,7	- 0,8	- 1,1	...	+ 0,3	+ 1,1	+ 0,3
3 ^e kwartaal ...	74,7 ^{7,8}	- 3,5	71,2 ^{7,8}	- 1,6 ^{7,8}	+ 0,9	- 0,7 ^{7,8}	+ 0,3	- 0,7 ⁸	- 0,3	- 0,3	- 1,0
4 ^e kwartaal ...	72,3 ⁷	- 1,6	70,7 ⁷	- 2,5 ⁷	+ 1,9	- 0,6 ⁷	- 3,3	- 0,1	+ 2,8	- 1,1	- 1,7
				- 6,1	+ 2,0	- 4,1	- 4,0	- 0,8	+ 0,7	...	- 4,1
1960 1 ^e kwartaal ...	74,0	- 1,2	72,8	+ 1,7	+ 0,2	+ 1,9	- 3,9	+ 1,1	+ 4,7	+ 1,5	+ 3,4
2 ^e kwartaal ...	76,3	- 1,8	74,5	+ 2,3	- 0,7	+ 1,6	+ 1,3	+ 0,4	- 0,1	+ 0,1	+ 1,7
3 ^e kwartaal ...	69,7	- 2,5 ⁹	67,2 ⁹	- 6,6	+ 0,3 ⁹	- 6,3 ⁹	- 1,8	+ 0,1	- 4,6	+ 0,3	- 6,0
4 ^e kwartaal ...	80,5	- 5,5 ⁹	75,0 ⁹	+10,8	- 3,4 ⁹	+ 7,4 ⁹	+ 5,3	+ 0,2	+ 1,9	- 0,3	+ 7,1
				+ 8,2	- 3,6 ⁹	+ 4,6 ⁹	+ 0,9	+ 1,8	+ 1,9	+ 1,6	+ 6,2
1961 1 ^e kwartaal ...	79,7	- 6,4 ⁹	73,3 ⁹	- 0,8	- 1,2 ⁹	- 2,0 ⁹	+ 0,2	- 0,3	- 1,9	+ 0,8	- 1,2
2 ^e kwartaal ...	82,6	-14,4	68,2	+ 2,9	- 8,6	- 5,7	- 6,1	+ 0,3	+ 0,1	- 0,7	- 6,4
3 ^e kwartaal ...	86,0	-15,1 ⁹	70,9 ⁹	+ 3,4	- 0,4 ⁹	+ 3,0 ⁹	- 1,3	...	+ 4,3	- 0,8	+ 2,2
4 ^e kwartaal ...	92,7	-14,9 ⁹	77,8 ⁹	+ 6,7	- 0,4 ⁹	+ 6,3 ⁹	+ 0,9	+ 0,1	+ 5,3	- 0,3	+ 6,0
				+12,2	-10,6 ⁹	+ 1,6 ⁹	- 6,3	+ 0,1	+ 7,8	- 1,0	+ 0,6

1 Een indeling van de goud- en nettodeviezenvoorraad per voornaamste categorie van vorderingen en verplichtingen wordt gegeven in tabel XIII-2 en, voor de periode 1950-1960, in het Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van juli 1961, blz. 20 tot 27.

2 Deze kolom is dezelfde als kolom (6) van tabel XIII - 3.

3 Deze bedragen omvatten inzonderheid de buitenlandse leningen van de lagere overheid en van de administratieve parastatale instellingen en de bewegingen van de door de N.M.K.N. aangehouden vorderingen in internationale akkoorden (zie noot 8 hierna).

4 Cijfers van deze kolom die, berekend zoals onderhavige tabel het aantoon, worden hermenen in kolom (4) van tabel XIII - 3.

5 Dit verschil ligt grotendeels aan het feit dat de drie hierna volgende gegevens begrepen zijn in de goud- en nettodeviezenvoorraad volgens de Belgisch-Luxemburgse betalingsbalans, doch niet in de goud- en nettodeviezenvoorraad van de Belgische geldscheppende instellingen : a) de schommelingen van de nettotegoeden van de Luxemburgse banken tegenover de andere landen dan België; b) tot 31 december 1960, de schommelingen van de verplichtingen der Belgische banken tegenover de Kongolese maatschappijen; c) de schommelingen van de verplichtingen van de Luxemburgse banken en, tot het tweede kwartaal van 1968, van de Belgische banken tegenover de in de B.L.E.U. gevestigde internationale instellingen.

6 Zie tabel IX - 1, totaal, en tabel IX - 2, rubriek 8.

7 Krachtens de wet van 19 juni 1959 mocht de N.B.B. in haar boeken, als eigen bezit, de vordering aantekenen die de Belgische Staat op het Internationale Monetaire Fonds bezit tot terugbetaling van zijn quotum als lid van het Fonds en zulks tot beloop van de door haar, ten gunste van het Fonds en ter ontlasting van de Staat, uitgegeven biljetten, verleende kredieten of gestorte grondbedragen. Een gedeelte van de vordering die de N.B.B. krachtens deze wettelijke beschikkingen heeft, vloeit niet voort uit verplichtingen met het Fonds, doch uit eenvoudige overnamen van vorderingen van de Belgische Staat. Dergelijke overnamen hadden plaats ten bedrage van F 2,8 miljard in het derde kwartaal van 1959 en van F 0,1 miljard in het vierde kwartaal van hetzelfde jaar. In het verloop van de « Goud- en nettodeviezenvoorraad na statistische aanpassing » [kol. (4) en (6)] wordt met die bedragen geen rekening gehouden.

8 Ten gevolge van de Conventie van 1 juli 1959, kocht de N.M.K.N. van de N.B.B. verscheidene gevestigde vorderingen in betalingsakkoorden af. Deze afkopen verklaaren, voor ongeveer 0,8 miljard, de vermindering van de goud- en nettodeviezenvoorraad van de N.B.B. [kol. (1)] tijdens het derde kwartaal van 1959. Evenals de latere terugbetalingen door het buitenland van afgekochte vorderingen, oefenen ze echter geen invloed uit op het saldo van de transacties met het buitenland opgenomen in kolom (9); in de evolutie van de goud- en nettodeviezenvoorraad worden zij inderdaad gelijkgesteld met kapitaaltransacties van de overheid (andere dan de Staat) met het buitenland en komen dan ook voor in kolom (8).

9 Tijdens het derde kwartaal van 1960 werden de deposito's van de Kongolese ingezetenen bij de Belgische banken, waarmee tot dan toe geen rekening kon gehouden worden voor de berekening van de goud- en nettodeviezenvoorraad van de geldscheppende instellingen zoals deze in kolom (2) en (3) van onderhavige tabel voorkomt, in « bilaterale » of « financiële » buitenlandse rekeningen omgezet; later werd een deel van de financiële rekeningen opnieuw met rekeningen van ingezetenen gelijkgesteld. Deze omzettingen brachten in de goud- en nettodeviezenvoorraad van de geldscheppende instellingen tijdens het derde kwartaal van 1960 een louter boekhoudkundige vermindering teweeg van 1,3 miljard en boekhoudkundige vermeerderingen van F 0,3, F 0,2, F 0,1 en F 0,2 miljard respectievelijk in het vierde kwartaal van 1960 en het eerste, derde en vierde kwartaal van 1961. Deze boekhoudkundige vermindering werd geweerd uit de evolutie van de « goud en nettodeviezenvoorraad na statistische aanpassing » [kol. (5) en (6)].

XIII - 6. — BALANSEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE (1951-1958)

(miljoenen franken)

Posten	1951 31 december	1952 31 december	1953 31 december	1954 31 december	1955 31 december	1956 31 december	1957 31 december	1958 31 december
ACTIVA								
Goudvoorraad	31.771	35.180	38.787	38.911	46.385	46.247	45.767	63.487
Tegoed op het buitenland	178	1.431	903	3.338	259	995	1.923	1.415
Te ontvangen deviezen en goud	—	2.492	1.994	—	—	2.986	350	280
Vorderingen op het buitenland in het kader van betalingsakkoorden :								
a) E.B.U.	15.202	14.951	13.440	8.596	9.138	9.743	6.825	7.806
b) landen, leden van de E.B.U.	4.709	1.640	942	709	712	422	1.744	1.312
c) landen, leden van het E.M.A.	—	—	—	—	—	—	—	44
d) andere landen	868	646	304	580	821	772	879	774
Debiteuren termijnverkopen dev. en goud	2.170	1.476	20	1.448	1	89	1.464	72
Handelspapier op België	8.890	9.152	8.319	9.511	8.399	11.395	14.384	4.103
Voorschotten op onderpand	345	394	721	291	210	453	2.726	510
Mobilisering van spec. rekeningen E.B.U. (K.B. van 22-3-1952 en 26-7-1952) ...	—	166	227	—	—	—	—	—
Overheidseffecten (art. 20 der statuten. Overeenkomsten van 14 september 1948 en 15 april 1952) :								
a) schatkistcertificaten	6.460	6.035	7.970	7.895	8.800	5.900	6.615	7.840
b) papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	1.824	445	...	1.183	783	1.836	42	11
c) andere overheidseffecten	69	225	70	44	118	89	1	...
Rekening-courant van de Schatkist	—	—	—	—	—	—	1.325	—
Deel- en pasmunt	202	345	247	548	700	690	673	650
Tegoed bij de Dienst der Postchecks ...								
Rekening A	1	2	2	2	—	—	—	—
Rekening B	1.018	803	468	240	—	—	—	—
Geconsolideerde vordering op de Staat (art. 3, § b van de wet v. 28 juli 1948)	34.860	34.763	34.660	34.660	34.660	34.660	34.456	34.243
Overheidsfondsen (art. 18 en 21 der stat.)	1.221	1.478	1.678	1.792	1.914	2.072	2.239	2.379
Te innen waarden	365	167	130	151	171	395	210	175
Gebouwen, materieel en meubelen	740	889	967	1.061	1.179	1.318	1.416	1.468
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	633	674	707	744	810	885	957	1.003
Overgangsrekeningen	165	225	270	176	224	197	244	239
	111.691	113.579	112.826	111.880	115.285	121.145	124.241	127.813
PASSIVA								
Bankbiljetten in omloop	94.967	97.784	101.592	102.679	107.556	111.533	112.670	117.363
Rekeningen-courant en diversen :								
gewone rekening	30	24	27	29	11	11	19	8
rekeningen Akkoord voor Econ. Samenwerking .	1.044	1.341	193	88	57	28	20	—
Schatkist { buitengewone conjunctuurtaks (Wet van 12-3-1957)	—	—	—	—	—	—	209	632
Organismen door een bijzondere wet beheerd en openbare besturen	310	405	364	269	277	320	524	313
Banken in België	1.805	2.446	2.143	1.997	1.888	1.663	2.546	2.876
Banken in het buitenland : gewone rekeningen	475	476	920	1.035	171	229	179	181
Particulieren	393	253	261	280	348	321	340	174
Te betalen waarden	831	447	465	362	390	450	654	474
Verbintenissen tegenover het buitenland in het kader van betalingsakkoorden :								
a) landen, leden van de E.B.U.	644	1.471	352	71	277	752	268	231
b) landen, leden van het E.M.A.	—	—	—	—	—	—	—	137
c) andere landen	1.120	879	695	462	747	273	268	302
Totaal der verbintenissen op zicht	101.619	105.526	107.012	107.272	111.722	115.580	117.697	122.681
Speciale provisie : voor E.B.U.-voorschotten :								
a) speciale rekeningen (K. B. van 15-9-1951, 22-3-1952 en 26-7-1952)	1.079	3.872	2.817	—	—	—	—	—
b) Schatkist	4.057	—	—	—	—	—	—	—
c) Overeenkomst van 14-9-54 : N.M.K.N.	—	—	—	—	—	275	475	500
Te leveren deviezen en goud	2.478	1.483	32	1.498	71	1.551	1.850	370
Pensioenkas van het Personeel	633	674	707	744	810	885	957	1.003
Overgangsrekeningen	122	106	200	143	284	289	537	446
Kapitaal	400	400	400	400	400	400	400	400
Reservefondsen :								
a) statutaire reserve	208	232	256	283	315	349	365	425
b) voorzorgsfonds	228	234	243	243	245	247	248	254
c) rekening der afschrijvingen op gebouwen, materieel en meubelen	616	789	867	961	1.079	1.208	1.306	1.353
Te verdelen nettowinst	251	263	292	336	359	361	386	381
	111.691	113.579	112.826	111.880	115.285	121.145	124.241	127.813

N. B. — Het Jaarverslag van de N.B.B. bevat, in bijlage, al de weekstaten voor het verslagjaar. Het geeft eveneens een beknopte toelichting bij de voornaamste balansposten.

XIII - 6. — BALANSEN EN WEEKSTATEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

Sedert 31 december 1959

(miljoenen franken)

Posten	1959 31 december	1960 31 december	1961 31 december	1961 9 oktober	1962 8 januari	1961 10 april	1962 9 april	1961 8 mei	1962 7 mei
ACTIVA									
Goudvoorraad	56.693	58.525	62.424	58.697	62.856	56.582	65.904	54.183	65.727
Vreemde valuta's	4.407	12.605	20.432	20.246	20.930	17.140	17.885	17.658	15.708
Te ontvangen vreemde valuta's en goud	224	6.775	6.856	6.802	6.673	5.981	7.846	4.006	7.054
Internationale akkoorden (Wet van 28 juli 1948) :									
a) E.B.U.	5.536	3.509	413	697	413	3.081	371	2.819	340
b) E.M.A.	10	10	10	10	25
c) I.M.F.	4.388	4.388	7.989	7.388	7.988	4.388	7.239	4.388	6.488
d) andere akkoorden	40	...	99	5
Debiteuren wegens termijnverkopen van vreemde valuta's en goud	1.205	11.821	18.494	18.711	18.972	16.934	16.166	17.249	14.756
Handelspapier	7.560	6.773	5.086	2.398	2.504	2.612	1.974	2.292	1.880
Voorschotten op onderpand	102	51	74	134	116	84	39	105	35
Overheidseffecten (art. 20 der statuten. Overeenkomsten van 14-9-48 en 15-4-52) :									
a) schatkistcertificaten	8.215	6.040	6.515	8.090	5.590	8.140	5.690	9.515	8.490
b) papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn
c) andere Belgische overheidseffecten
Deel- en pasmunt	645	617	490	568	487	683	524	649	468
Tegood bij het Bestuur der Postchecks ...	2	1	2	1	1	2	2	2	2
Geconsolideerde vordering op de Staat (art. 3, § b van de wet v. 28 juli 1948)	34.030	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000
Overheidsfondsen (art. 18 en 21 der stat.)	2.469	2.519	2.568	2.568	2.569	2.562	2.627	2.569	2.627
Gebouwen, materieel en meubelen	1.508	1.519	1.539	1.519	1.519	1.519	1.539	1.519	1.539
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	1.032	1.075	1.168	1.128	1.214	1.123	1.217	1.127	1.224
Diversen	515	698	544	871	1.278	896	726	726	606
	128.531	150.916	168.594	163.818	167.120	155.777	163.759	152.916	160.974
Orderekening :									
Bestuur der Postchecks : Tegood voor rekening van de Minister van Nationale Opvoeding en Kultuur (Schoolpakt, wet van 29 mei 1959, artikel 15)	1.512	2.114	2.170	893	2.154	1.753	1.737	1.662	1.637
PASSIVA									
Bankbiljetten in omloop	118.325	124.091	129.078	125.802	127.640	122.363	128.023	123.244	129.177
Rekeningen-courant :									
Schatkist { gewone rekening	7	24	1	20	23	12	19	19	14
{ buitengewone conjunctuurtaks (Wet van 12-3-1957)	494	185	25	25	25	146	25	142	24
{ speciale rekening verevening E.B.U.	1
Banken in het buitenl. : gew. rekening	252	308	445	475	356	327	377	281	272
Diverse rekeningen-courant	3.161	2.606	8.338	6.654	7.632	5.284	6.437	3.047	4.775
Internationale akkoorden (Wet van 28 juli 1948) :									
a) E.M.A.	344	249	200	134	202	223	146	302	128
b) andere akkoorden	224	263	365	358	348	158	193	154	158
Totaal der verbintenissen op zicht	122.808	127.726	138.452	133.468	136.226	128.513	135.220	127.189	134.548
Te leveren vreemde valuta's en goud ...	1.436	18.644	25.376	25.470	25.675	22.880	24.037	21.255	21.832
Pensioenkas van het Personeel	1.032	1.075	1.168	1.128	1.214	1.123	1.217	1.127	1.224
Diversen	767	938	1.007	1.183	1.436	692	658	776	743
Kapitaal	400	400	400	400	400	400	400	400	400
Reserves en afschrijvingsrekeningen	2.088	2.133	2.191	2.169	2.169	2.169	2.227	2.169	2.227
	128.531	150.916	168.594	163.818	167.120	155.777	163.759	152.916	160.974
Orderekening :									
Minister van Nationale Opvoeding en Kultuur : Tegood voor zijn rekening bij het Bestuur der Postchecks (Schoolpakt, wet van 29 mei 1959, artikel 15)	1.512	2.114	2.170	893	2.154	1.753	1.737	1.662	1.637

N. B. — Het Jaarverslag van de N.B.B. bevat, in bijlage, al de weekstaten voor het verslagjaar. Het geeft eveneens een beknopte toelichting bij de voornaamste balansposten.

XIII - 7. — ALGEMENE STAAT DER BANKEN ¹

(miljoenen franken)

Posten	1958 31 december	1959 31 december	1960 31 december	1961 31 december	1961 31 januari	1962 31 januari	1961 28 februari	1962 28 februari
ACTIVA								
A. Spaargelden (art. 15, K. B. 42)	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Beschikbare en vlottende middelen :								
Kas, Nationale Bank, Postrekening	6.031	5.972	5.933	7.533	3.299	3.349	3.211	3.036
Daggeld	1.415	1.013	1.277	1.214	2.600	1.984	2.872	1.486
Bankiers	4.393	6.696	8.103	10.782	8.636	10.299	9.141	9.795
Moedermaatsch., filialen en dochtermaatschappijen	1.005	2.345	3.236	4.287	3.275	5.904	3.056	6.190
Andere te innen waarden op korte termijn	4.745	5.205	6.017	6.742	5.649	6.610	6.108	6.081
Wissels	51.103	52.469	55.155	66.088	58.824	69.946	60.501	68.498
a) Handelswissels ²	18.353	18.128	21.528	25.875	21.326	27.894	21.964	27.389
b) Overheidseffecten herdiscont. bij de N.B.B.	19.228	20.709	20.496	27.294	24.788	23.558	25.925	27.599
c) Overheidseffecten mob. bij de N.B.B. tot beloop van 95 pct.	13.522	13.632	13.131	12.919	12.710	13.494	12.612	13.510
Prolongaties en voorschotten op effecten	1.222	1.364	1.168	1.237	1.157	1.214	1.198	1.256
Debiteuren wegens verstrekte accepten	10.637	11.944	12.682	14.318	11.842	13.780	11.906	14.101
Diverse debiteuren	20.863	22.792	26.064	30.726	25.960	31.881	26.745	32.666
Effecten	29.276	34.988	39.274	53.444	40.763	52.240	43.060	51.888
a) Belegde wettelijke reserve	340	366	401	429	401	427	401	427
b) Belgische overheidsfondsen	26.575	32.021	36.199	50.094	37.682	48.910	39.959	48.605
c) Buitenlandse overheidsfondsen	67	231	275	473	293	413	311	371
d) Bankaandelen	1.196	1.340	1.291	1.261	1.289	1.249	1.291	1.252
e) Andere fondsen	1.098	1.030	1.108	1.187	1.098	1.241	1.098	1.233
Diversen	1.060	1.730	1.570	1.552	1.312	1.451	1.278	1.262
Niet gestort kapitaal	6	7	7	9	7	9	7	8
Totaal beschikbare en vlottende middelen ...	131.756	146.525	160.486	197.932	163.324	198.667	169.083	196.267
C. Vastgelegde middelen :								
Oprichtings- en eerste inrichtingskosten	23	23	20	19	20	18	20	17
Gebouwen	1.082	1.126	1.190	1.251	1.194	1.250	1.206	1.257
Participaties in dochtermaatsch. voor immobiliën	267	257	258	273	258	273	258	273
Vorderingen op dochtermaatsch. voor immobiliën	355	350	345	278	337	313	339	318
Materieel en meubilair	136	140	153	165	156	167	153	172
Totaal vastgelegde middelen ...	1.863	1.896	1.966	1.987	1.965	2.021	1.976	2.037
Totaal der activa ...	133.619	148.421	162.452	199.919	165.289	200.688	171.059	198.304
PASSIVA								
A. Spaargelden (art. 15, K. B. 42)	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Opvraagbaar :								
Bevoorrechte of gewaarborgde schuldeisers	283	415	330	398	464	1.018	967	358
Daggeld	103	644	1.332	2.110	2.028	2.444	1.820	2.353
a) Gedekt door reële zekerheden	—	571	1.247	1.986	1.944	2.359	1.713	2.226
b) Niet gedekt door reële zekerheden	—	73	85	124	84	85	107	127
Bankiers	8.186	8.568	14.208	28.067	15.429	27.152	16.893	24.435
Moedermaatschappijen, filialen en dochtermaatsch.	1.770	2.398	3.165	3.911	2.649	3.537	2.585	3.487
Geaccepteerde wissels	10.637	11.945	12.683	14.319	11.842	13.783	11.906	14.104
Andere te betalen waarden op korte termijn	2.574	2.690	2.382	2.776	2.868	3.595	3.136	3.135
Crediteuren wegens wissels ter incasso	788	889	990	967	1.007	1.050	1.038	935
Deposito's en crediteuren	89.494	99.256	103.790	121.118	104.997	121.431	108.467	122.956
a) Dadelijk opvraagbaar	57.215	62.077	61.080	66.746	61.668	64.930	63.389	64.426
b) Op hoogstens dertig dagen	3.540	3.319	4.873	6.112	5.095	6.342	5.921	6.459
c) Op meer dan dertig dagen	12.223	14.800	19.200	27.902	19.553	29.362	20.181	31.504
d) Op meer dan een jaar	1.281	1.495	956	1.529	906	1.592	1.205	1.284
e) Op meer dan twee jaar	2.023	2.097	1.975	2.495	1.835	2.541	1.858	2.555
f) Bankboekjes	11.448	13.730	14.115	14.613	14.274	14.939	14.298	14.975
g) Andere op boekjes ingeschreven deposito's ...	1.764	1.738	1.591	1.721	1.616	1.725	1.615	1.753
Obligaties en kasbons	6.607	6.891	7.573	8.619	7.665	8.801	7.784	8.946
Nog te storten bedragen op fondsen en participaties	641	664	635	615	630	617	631	612
Diversen	3.589	4.451	4.940	6.007	5.276	6.192	5.394	5.908
Totaal opvraagbaar ...	124.672	138.811	152.028	188.907	154.855	189.620	160.621	187.229
C. Niet opvraagbaar :								
Kapitaal	5.202	5.746	6.201	6.520	6.201	6.559	6.205	6.579
Niet beschikbare reserve wegens uitgiftepremie	193	283	284	292	284	290	288	290
Wettelijke reserve (art. 13, K. B. 185)	343	369	406	428	405	456	404	456
Beschikbare reserve	3.103	3.106	3.363	3.652	3.434	3.645	3.430	3.636
Reservefonds	106	106	170	120	110	118	111	114
Totaal niet opvraagbaar ...	8.947	9.610	10.424	11.012	10.434	11.068	10.438	11.075
Totaal der passiva ...	133.619	148.421	162.452	199.919	165.289	200.688	171.059	198.304

¹ De algemene staat bevat, wat betreft de banken welke hun bedrijvigheid gedeeltelijk in het buitenland uitoefenen, slechts de bestanddelen der activa en passiva van de Belgische zetels. De soldij van de rekeningen geopend door deze laatste op naam van de in het buitenland gevestigde zetels zijn opgenomen onder de rubriek « Moedermaatschappijen, filialen en dochtermaatschappijen ».

² Wissels herdisconteerd door de banken bij de N.B.B. en bij de parastatale instellingen.

(Uitstaande bedragen in miljoenen franken)

1958 31 december	5.555	1960 31 december	6.547	1961 31 januari	5.688	1962 31 januari	5.566
1959 31 december	6.885	1961 31 december	6.999	1961 28 februari	5.480	1962 28 februari	5.000

XIII - 8. — VERRICHTINGEN IN POSTREKENING

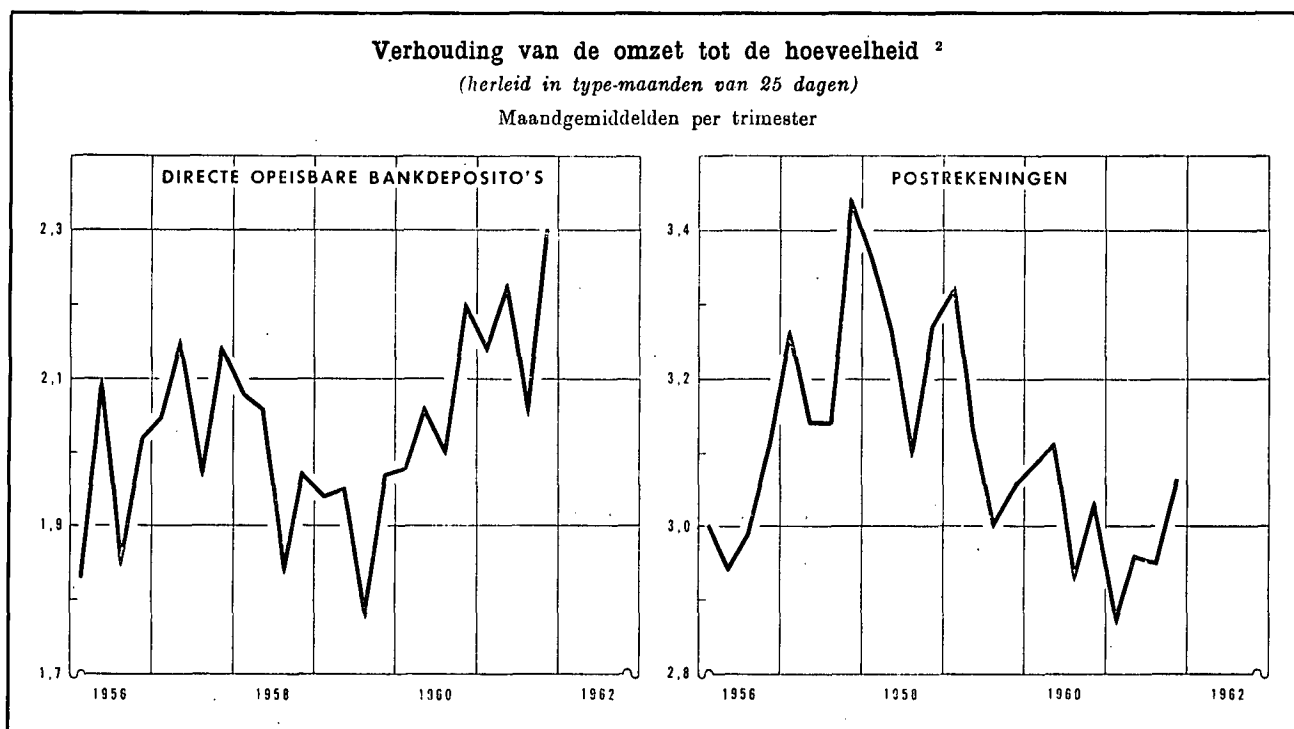
Bron : Bestuur der Postchecks.

	Duizenden rekeningen	Totaal tegoed 1	Tegoed van particulieren 2	Credit		Debet		Algemene beweging	Percentages van de verrichtingen uitgevoerd zonder gebruik van chartaal geld
				Stortingen en diversen	Giro's	Cheques en diversen	Giro's		
				(daggemiddelden)		(maandgemiddelden of maanden)			
(einde tijdvak)	(miljarden franken)								
1953	664	27,8	21,1	28,7	71,9	28,6	71,9	201,1	92
1954	678	27,8	20,6	29,7	74,1	29,5	74,1	207,4	91
1955	703	28,3	20,8	30,5	76,2	30,3	76,2	213,3	91
1956	742	29,8	22,2	32,7	81,9	32,7	81,9	229,3	91
1957	765	30,4	22,4	36,0	89,1	36,0	89,1	250,2	91
1958	789	31,2	23,5	37,4	93,0	37,3	93,0	260,8	91
1959	819	33,1	25,1	39,4	97,9	39,1	97,9	274,3	91
1960	855	37,1	26,9	42,4	103,3	41,6	103,3	290,7	92
1961	882	40,3	29,2	45,7	111,2	46,0	111,2	314,2	92
1960 3 ^e kwartaal	846	38,6	27,2	43,6	106,8	44,5	106,8	301,7	91
4 ^e kwartaal	855	36,8	27,0	43,4	100,4	39,5	100,4	283,7	92
1961 1 ^e kwartaal	861	41,7	29,6	44,1	111,6	47,1	111,6	314,5	92
2 ^e kwartaal	866	40,3	29,5	45,1	108,2	44,8	108,2	306,2	92
3 ^e kwartaal	874	39,7	28,7	46,4	111,0	46,4	111,0	316,1	92
4 ^e kwartaal	882	39,7	29,1	47,4	114,2	45,8	114,2	321,5	92
1962 1 ^e kwartaal	887	42,7	31,5	46,6	114,9	47,4	114,9	323,7	92
1961 Maart	861	39,6	29,4	45,1	109,4	44,7	109,4	308,5	92
April	863	38,6	29,6	43,2	102,6	41,4	102,6	289,8	92
Mei	864	41,7	29,7	45,2	109,7	46,6	109,7	311,3	92
Juni	866	40,5	29,2	46,8	112,2	46,3	112,2	317,4	92
Juli	868	42,7	29,2	50,5	118,8	51,6	118,8	339,7	92
Augustus	871	38,8	28,7	44,6	109,7	46,1	109,7	310,1	92
September	874	37,6	28,3	44,1	104,4	41,6	104,4	294,5	92
Oktober	878	40,0	28,6	46,6	115,7	48,1	115,7	326,0	92
November	881	38,7	28,9	44,5	109,5	44,2	109,5	307,7	93
December	882	40,4	29,7	51,2	117,3	45,0	117,3	330,7	92
1962 Januari	884	44,8	31,2	49,0	122,2	51,4	122,2	344,7	92
Februari	886	41,9	31,6	44,7	109,9	45,6	109,9	310,2	93
Maart	887	41,5	31,6	46,1	112,5	45,3	112,5	316,3	92

¹ Omvat het tegoed van de particulieren en van de Rijkerekenplichtigen.

² Deze tegoeden omvatten de vrije tegoeden en, tot en met juni 1961, de effecten van de Muntsaneringsslening waarin de definitief geblokkeerde tegoeden werden omgezet. Vanaf juli 1961, alleen de vrije tegoeden. De cijfers over de vrije tegoeden der particulieren per einde tijdvak, worden in de stand van de Staatsschuld gepubliceerd (cf. tabel 3, hoofdstuk XVI van onderhavig Tijdschrift).

XIII - 9. — GEZAMENLIJKE BETALINGEN
DOOR MIDDEL VAN DIRECT OPEISBARE BANKDEPOSITO'S IN BELGISCHE FRANKEN
EN VAN TEGOEDEN IN POSTREKENING ¹

Maandgemiddelden of maand	Gezamenlijke betalingen door middel van			Verhouding van de omzet tot de hoeveelheid ²		
	direct opeisbare bankdeposito's ³	tegoeden in postrekening ⁴	Totaal	bruto	herleid tot type-maanden van 25 dagen ⁵	
	<i>(miljarden franken)</i>			direct opeisbare bankdeposito's	direct opeisbare bankdeposito's	tegoeden in postrekening ⁴
1953	61,2	63,4	124,6	1,70	1,69	2,95
1954	67,4	64,6	132,0	1,83	1,80	2,99
1955	75,4	66,8	142,2	1,94	1,92	3,06
1956	83,2	70,3	153,5	1,98	1,95	3,01
1957	89,8	76,6	166,4	2,10	2,08	3,25
1958	85,7	80,4	166,1	2,01	1,99	3,25
1959	90,3	83,4	173,7	1,93	1,91	3,13
1960	99,4	87,2	186,6	2,09	2,06	3,04
1961	106,9	93,0	199,9	2,19	2,18	2,96
1960 3 ^o kwartaal	96,2	86,5	182,7	2,05	2,00	2,93
4 ^o kwartaal	102,1	86,9	189,0	2,22	2,20	3,03
1961 1 ^o kwartaal	101,0	90,4	191,4	2,17	2,14	2,87
2 ^o kwartaal	110,5	94,4	204,9	2,19	2,22	2,97
3 ^o kwartaal	100,8	91,0	191,8	2,11	2,06	2,95
4 ^o kwartaal	115,2	96,1	211,3	2,29	2,30	3,06
1962 1 ^o kwartaal		94,6				2,78
1961 Februari	98,3	96,4	194,7	2,02	2,10	3,06
Maart	103,9	89,4	193,3	2,33	2,16	2,83
April	104,9	95,8	200,7	2,08	2,17	2,98
Mei	114,8	96,5	211,3	2,20	2,29	3,01
Juni	111,9	91,0	202,9	2,30	2,21	2,88
Juli	106,4	95,2	201,6	2,17	2,17	3,03
Augustus	99,6	91,8	191,4	2,12	2,04	3,02
September	96,4	86,1	182,5	2,05	1,97	2,81
Oktober	111,0	92,4	203,4	2,35	2,26	2,97
November	114,3	97,4	211,7	2,19	2,29	3,17
December	120,5	98,4	218,9	2,34	2,34	3,04
1962 Januari	116,3	95,5	211,8	2,37	2,28	2,80
Februari	109,2	98,4	207,6	2,10	2,19	2,92
Maart		89,9				2,61

¹ Bonaederende gegevens volgens het totaal der debetverrichtingen (incl. de rekeningen van vreemdelingen en de debetverrichtingen met betrekking tot betalingen aan het buitenland).

² De verhouding van de omzet tot de hoeveelheid wordt bekomen door deling van het bedrag der debiteringen op de rekeningen van de direct opeisbare bankdeposito's in Belgische franken of op de postrekeningen van de particulieren en de buitengewone Rijksrekenplichtigen door de gemiddelde tegoeden op deze rekeningen tijdens de beschouwde periode.

³ De telling omvat niet alle banken.

⁴ Cit de brutogegevens werden de dubbel getelde overschrijvingen verwijderd, die voortvloeden uit de inrichting van de Rijksboekhouding en waarvan een telling mogelijk was.

⁵ Van 1951 tot en met 1954, berekend op basis van het aantal werkdagen bij het Bestuur der Postchecks; nadien berekend op basis van het aantal werkdagen in de nijverheid.

N. B. — Wijze van opstelling : zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, XXVe jaargang, deel II, nr 4, oktober 1950, blz. 222.

Bibliografische referenties : *Jaarverslagen van de N.B.B. — Belgisch Staatsblad* : algemene staat der banken. — *Statistisch Jaarboek voor België. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* (cf. N. B. van tabellen 1 en 9, hoofdstuk XIII). — *Jaarverslag van de Bankcommissie*.

XIV. — NIET GELDSCHEPPENDE FINANCIËLE INSTELLINGEN

4. — VOORNAAMSTE ACTIVA EN PASSIVA VAN HET RENTENFONDS

(miljoenen franken)

Bron : Rentenfonds.

Op einde periode	Activa					Passiva				
	Portefeuille (nominale waarde)			Creditsaldo bij de Nationale Bank van België	Te leen gegeven geld op zeer korte termijn	Bij de banken geplaatste certificaten	Te leen genomen geld op zeer korte termijn	Verrichtingen met recht van terugkoop	Krediet ontvangen van de Nationale Bank	
	Genoteerde waarden 1	Schatkist-certificaten tranche B	Andere schatkist-certificaten						Voor-schotten	Discontering van kasbons 2
1952	4.112	—	—	—	—	—	2.350	1.000	10	344
1953	3.532	—	—	—	—	—	1.999	1.000	...	120
1954	5.023	—	—	—	—	—	2.248	1.000	2	1.327
1955	4.533	—	—	—	—	—	2.039	1.000	4	920
1956	5.930	—	—	—	—	—	2.631	800	2	1.998
1957	4.112	1.242	—	...	—	486	2.457	585	1.237	200
1958	3.311	1.370	—	...	—	4.059	274	—	...	45
1959 Januari	4.298	90	—	...	—	3.893	107	—	...	45
Februari	3.985	20	—	...	—	3.651	68	—
Maart	4.152	...	—	427	—	4.300	...	—
April	4.339	420	—	1.098	—	5.512	...	—
Mei	4.715	40	—	1.351	—	5.757	...	—
Juni	5.107	204	—	729	—	5.706	...	—
Juli	4.044	160	—	1.072	—	4.949	...	—
Augustus	4.228	50	—	4.883	—	6.021	...	—
September ...	4.784	453	—	3.479	—	5.514	...	—
Oktober	4.292	187	300	5.056	—	6.663	...	—
November ...	4.368	184	1.000	3.342	1.510	7.211	...	—
December	4.572	623	2.700	1	...	4.608	72	—
1960 Januari	4.908	5	1.200	719	1.922	5.421	...	—
Februari	5.030	37	100	1.476	2.413	5.760	...	—
Maart	4.767	85	...	2.683	1.910	6.147	...	—
April	4.992	64	1.200	3.925	1.239	8.099	...	—
Mei	5.105	228	...	3.545	2.640	8.163	...	—
Juni	5.085	201	100	2.862	2.644	7.508	...	—
Juli	5.995	70	...	1.188	2.237	5.933	...	—
Augustus	5.936	6	450	3	1.211	4.242	...	—
September ...	6.075	89	1.000	...	103	3.896	...	—
Oktober	6.097	11	600	75	1.332	4.773	...	—
November ...	6.366	...	400	1.312	1.583	6.165	...	—
December	6.661	1.403	1.200	6	15	5.812	...	—

1 Incl. de verrichtingen met recht van terugkoop.

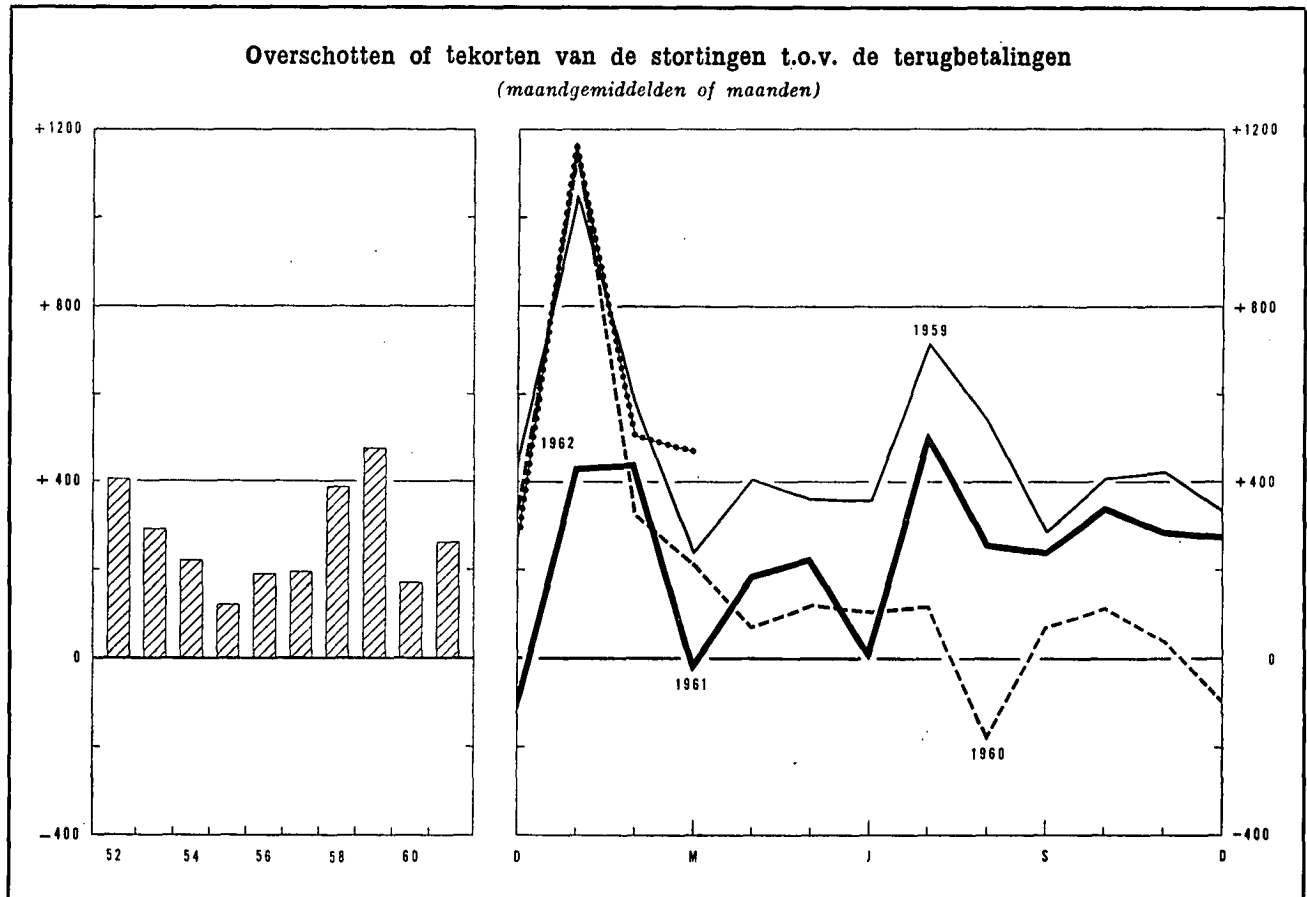
2 Incl. de kasbons die elders dan bij de Nationale Bank van België gediscoteerd werden.

XIV - 5. — ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTKAS

5 a. — Beweging van de inlagen

Alleen de spaarboekjes van particulieren

(miljoenen franken)

Tijdvak	Inleggingen (1)		Opvragingen (2)		Overschot of tekort (3) = (1) - (2)		Saldo van de inlagen per einde tijdvak (4)	
1952	12.958		8.127		4.831		40.748 ¹	
1953	13.204		9.684		3.520		45.493 ¹	
1954	13.388		10.764		2.619		49.459 ¹	
1955	13.624		12.176		1.448		52.354 ¹	
1956	14.518		12.295		2.223		56.192 ¹	
1957	16.788		14.455		2.328		60.144 ¹	
1958	18.912		14.316		4.596		66.700 ¹	
1959	21.939		16.232		5.707		74.442 ¹	
1960	21.837		19.784		2.053		78.887 ¹	
1961	22.775		19.595		3.180		84.632 ¹	
	1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962
Januari	1.994	v 2.586	1.561	v 1.431	433	v 1.155	79.320	v 85.787
Februari	1.953	v 1.939	1.511	v 1.431	442	v 508	79.762	v 86.295
Maart	1.862	v 2.148	1.879	v 1.679	-17	v 469	79.745	v 86.764
April	1.868	v 1.951	1.679	v 1.708	189	v 243	79.934	v 87.007
Mei	1.911		1.681		231		80.165	
Juni	1.928		1.917		11		80.176	
Juli	2.120		1.614		506		80.682	
Augustus	1.758		1.499		259		80.941	
September	1.797		1.546		251		81.192	
Oktober	1.949		1.598		351		81.543	
November	1.680		1.392		288		81.831	
December	v 1.976		v 1.701		v 275		v 84.632 ¹	

¹ Deze inlagen bevatten de gekapitaliseerde rente van het boekjaar.

XIV - 5. — ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

5 b. — Voornaamste posten uit de balansen van de Spaarkas
(miljarden franken)

Bron : Verslagen van de A.S.L.K.

	1955	1956	1957	1958	1959	1960
ACTIVA						
Beschikbaar ¹	0,2	0,2	0,5	0,3	0,3	0,2
Voorlopige beleggingen :						
Wissels op België	5,3	6,5	7,6	7,7	9,1	10,8
Voorschotten aan de nijverheid	—	—	—	2,0	3,3	5,2
Exportkrediet	—	—	—	...	0,2	0,4
Beleningen
Bankaccepten	0,1	0,2	0,4	1,6	1,7	2,4
Schatkistcertificaten	2,7	1,8	1,5	5,2	4,3	2,0
Daggeldleningen	1,1	1,0	1,3	0,8	1,1	0,8
Totaal van de voorlopige beleggingen ...	9,2	9,5	10,8	17,3	19,7	21,6
Definitieve beleggingen :						
Directe Belgische staatsfondsen	17,9	18,4	18,4	17,3	19,7	20,0
Indirecte Belgische staatsfondsen en effecten met staatswaarborg	9,8	12,1	13,6	15,4	16,5	17,8
Effecten van Kongo of door Kongo gewaarborgd ...	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Obligaties van het Gemeentekrediet, van provincies, steden en gemeenten	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,7
Obligaties van Belgische vennootschappen	1,9	1,5	1,5	1,2	1,2	1,0
Voorschotten aan de Staat voortvloeiende uit de betaling van de bijkomende vergoeding aan de politieke gevangenen en voorschotten aan het Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Hypothecaire leningen	2,4	2,7	2,8	2,9	3,3	3,8
Landbouwkrediet	3,0	3,3	3,4	3,4	3,5	3,6
Voorschotten aan de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting, aan de erkende vennootschappen en aan de gemeenten, bestemd voor de bouw van volkswoningen	15,4	17,1	18,3	19,9	21,3	22,2
Totaal van de definitieve beleggingen ...	53,1	57,9	60,8	62,8	68,2	71,0

PASSIVA

<i>Opvraagbaar :</i>						
Inlagen op spaarboekjes ² :						
Particulieren	52,2	55,9	60,0	66,5	74,3	78,7
Dotatie voor Krijgsgevangenen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Openbare en andere instellingen	4,2	4,8	4,6	4,9	3,8	3,7
Rekening « Lijfrentezegels »	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Totaal der inlagen op spaarboekjes ...	56,8	61,1	65,0	71,8	78,5	82,8
Inlagen op rekeningen-courant ²	1,9	1,9	1,9	3,5	3,7	3,0
<i>Niet opvraagbaar :</i>						
Dotatiefonds, fonds voor diverse voorziene uitgaven en reservefonds	5,0	5,6	6,2	6,7	7,3	7,9

¹ Deze post omvat de kasmiddelen, de rekeningtegoeden bij de Nationale Bank van België en het Bestuur der Postchecks.

² Omvat de gekapitaliseerde rente.

XIV - 5. — ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

5 c. — Voornaamste posten uit de balansen van de Lijfrentekassen *
(miljarden franken)

Bron : Verslagen van de A.S.L.K.

	1955	1956	1957	1958	1959	1960
ACTIVA						
Effectenportefeuille :						
Directe Belgische staatsfondsen	6,4	6,3	7,2	7,5	7,7	7,3
Indirecte Belgische staatsfondsen en door de Staat gewaARBorgde effecten	7,8	8,8	9,1	10,1	11,0	11,6
Door Kongo gewaarborgde effecten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Obligaties van het Gemeentekrediet, van provincies, steden en gemeenten	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1
Obligaties van Belgische vennootschappen	1,6	1,5	1,4	1,3	1,2	1,1
Hypothecaire leningen	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Voorschotten aan erkende vennootschappen en aan de openbare kassen van lening met het oog op de bouw van volkswoningen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal ...	17,7	18,4	19,5	20,5	21,5	21,5
PASSIVA						
Rentenfonds ¹	18,3	19,0	13,2	13,5	13,8	13,1
Wiskundige reserves ²			6,7	7,4	8,2	8,8
Totaal ...	18,3	19,0	19,9	20,9	22,0	21,9

* De A.S.L.K. publiceert afzonderlijk :

1) Sedert 1957 :

1) Een balans over de uitvoering van de « Algemene Wet ». Het betreft renten gevestigd krachtens de wet van 16 maart 1865 en de samengeordende wetten van 1946 met betrekking tot de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdig overlijden van de arbeiders en de vrijwillig verzekerden. Sinds 1960 evenwel komen de renten gevestigd krachtens de wet van 16 maart 1865 niet meer voor in de balansen van de Lijfrentekassen doch wel in de balansen van de Levensverzekeringskas.

2) Een balans over het beheer van de verzekeringen tot stand gekomen in het kader van de wetten van 1925 en 1930 op het Bediendenpensioen. Op deze verzekeringen wordt het kapitalisatiebeginsel toegepast.

3) Een balans betreffende de door de wet van 12 juli 1957 vastgestelde pensioenen van de bedienden eveneens opgevat volgens het kapitalisatiebeginsel.

4) Een balans met betrekking tot het beheer van de verzekeringen tot stand gekomen in het kader van de wet van 30 juni 1959 op het pensioen der zelfstandigen. Sinds 1960 heeft deze balans evenwel ook betrekking op het beheer van de verzekeringen tot stand gekomen in het kader van de wet van 28 maart 1960 op het pensioen der zelfstandigen.

b) Sinds 1958 : Een balans betreffende het beheer van de verzekeringen tot stand gekomen in het raam van de wetten op het bediendenpensioen (aanvullende stortingen).

c) Sinds 1960 : Een balans betreffende de door de wet van 22 februari 1960 vastgestelde pensioenen van de bedienden eveneens opgevat volgens het kapitalisatiebeginsel.

1) Het Rentenfonds omvat de reserves betreffende de uit de « Algemene Wet » voortvloeiende renten. Deze reserves omvatten de wiskundige reserves, de veiligheids- en beheersreserves evenals de provisies. Sinds 1960 evenwel bevat het Rentenfonds niet meer de reserves betreffende de renten gevestigd krachtens de wet van 16 maart 1865. Deze reserves komen sedert 1960 voor in de balansen van de Levensverzekeringskas, onder de rubriek « Wiskundige reserves en provisies ».

2) De zuivere wiskundige reserves werden verhoogd met een bepaald bedrag voor dekking van de kosten van uitkering der renten en van beheer en voor de vorming van een veiligheidsmarge.

XIV - 5. — ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

5 d. — Voornaamste posten uit de balansen van de Levensverzekeringskas ¹
(miljarden franken)

Bron : Verslagen van de A.S.L.K.

	1955	1956	1957	1958	1959	1960
ACTIVA						
Effectenportefeuille :						
Directe Belgische staatsfondsen	1,5	1,8	2,0	1,9	2,2	3,0
Indirecte Belgische staatsfondsen en door de Staat gewaARBorgde effecten	0,5	0,5	0,7	1,1	1,3	2,0
Obligaties van het Gemeentekrediet, van provincies, steden en gemeenten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Obligaties van Belgische vennootschappen	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Hypothecaire leningen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Volkswoningen : Voorschotten aan erkende vennoot- schappen	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Totaal voor de effectenportefeuille ...	2,9	3,3	3,6	4,0	4,5	6,0
PASSIVA						
Wiskundige reserves en provisies	2,2	2,5	2,7	2,9	3,2	4,6 ¹
Reservefonds	0,8	0,9	1,0	1,2	1,4	1,5

¹ Sedert 1960 vermeldt deze balans onder de rubriek « Wiskundige reserves en provisies » de reserves betreffende de krachtens de wet van 16 maart 1865 gevestigde renten, die voorheen voorkwamen in de balans over de uitvoering van de « Algemene Wet ».

XIV - 6. — PARTICULIERE SPAARKASSEN

Indeling en bestemming van de werkmiddelen

(miljarden franken)

Bron : Centraal Bureau voor de kleine spaarders.

Einde tijdvak	Deposito's		Obligaties en kasbons	Gezamenlijke deposito's, obligaties en kasbons	Vorderingen op de bedrijven en particulieren				Vorderingen op de overheidssector						Gezamenlijke vorderingen op de bedrijven en particulieren en op de overheidssector	
	op minder dan 2 jaar	op 2 jaar en meer			Disconto, voorschotten en leningen met borgtocht	Hypotheeknemers	Diverse debiteuren	Totaal van de vorderingen op de bedrijven en particulieren	Staat	Lagere overheid	Kongo en Ruanda-Urundi	Zelfstandige Kas voor Oorlogschade	Ge-meente-krediet van België	Overige parastatale instellingen		Totaal van de vorderingen op de overheidssector
1956	12,4	3,4	2,7	18,5	1,1	10,4	0,2	11,7	n.b.	0,2	0,1	0,1	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
1957	13,7	3,8	3,1	20,6	1,4	12,0	0,3	13,7	n.b.	0,2	0,1	0,2	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
1958	15,7	4,4	3,9	24,0	1,8	13,8	0,3	15,9	4,7	0,3	0,2	0,2	0,3	3,8	9,5	25,4
1959	18,5	5,0	4,3	27,8	2,1	15,9	0,4	18,4	5,0	0,2	0,1	0,3	0,4	5,4	11,4	29,8
1960	20,2	5,6	4,8	30,6	1,9	18,0	0,5	20,4	6,2	0,2	0,1	0,4	0,3	5,6	12,8	33,2
1959 4 ^e kwartaal	18,5	5,0	4,3	27,8	2,1	15,9	0,4	18,4	5,0	0,2	0,1	0,3	0,4	5,4	11,4	29,8
1960 1 ^e kwartaal	19,0	5,2	4,5	28,7	2,4	16,2	0,4	19,0	5,4	0,2	0,1	0,4	0,3	5,7	12,1	31,1
2 ^e kwartaal	19,4	5,3	4,6	29,3	2,3	16,8	0,4	19,5	6,1	0,3	0,1	0,4	0,3	5,3	12,5	32,0
3 ^e kwartaal	19,6	5,4	4,7	29,7	2,4	17,5	0,4	20,3	6,1	0,2	0,1	0,4	0,3	5,4	12,5	32,8
4 ^e kwartaal	20,2	5,6	4,8	30,6	1,9	18,0	0,5	20,4	6,2	0,2	0,1	0,4	0,3	5,6	12,8	33,2
1961 1 ^e kwartaal	20,9	5,8	4,9	31,6	2,4	18,3	0,4	21,1	6,2	0,2	0,1	0,4	0,4	6,1	13,4	34,5
2 ^e kwartaal	21,4	5,9	5,1	32,4	2,3	19,0	0,5	21,8	6,5	0,2	0,1	0,4	0,4	6,1	13,7	35,5
3 ^e kwartaal	22,1	6,1	5,1	33,3	2,5	19,6	0,5	22,6	6,7	0,2	0,1	0,4	0,4	6,1	13,9	36,5
4 ^e kwartaal	23,1	6,4	5,2	34,7												

XIV - 7. — NATIONALE MAATSCHAPPIJ VOOR KREDIET AAN DE NIJVERHEID

Voornaamste balansposten

(miljarden franken)

Bron : Verslagen van de N.M.K.N.

	1956	1957	1958	1959	1960	1961
--	------	------	------	------	------	------

ACTIVA

Portefeuille :

Investeringskredieten op lange en halflange termijn :

1 ^o door de Staat gewaarborgd	3,7	5,0	6,7	8,6	9,8	10,5
2 ^o door banken en financieringsmaatschappijen gewaarborgd	4,2	4,4	5,1	5,5	6,2	6,7
3 ^o andere dan deze sub 1 ^o en 2 ^o vermeld ¹	5,3	5,8	7,1	7,8	10,5	13,1

Herstellkredieten (oorlogs- en waterschade) (besluit-wet van 30 november 1944, wetten van 1 oktober 1947, 6 januari 1950, 24 maart 1953 en 26 juni 1956)

	2,0	2,0	1,9	2,0	1,8	1,7
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Handelskredieten op halflange termijn

	1,4	1,1	1,0	0,8	0,8	1,3
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Kredieten voor de financiering op halflange termijn van de uitvoer

	0,8	0,7	0,6	0,8	0,9	1,1
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Kredieten beheerd voor rekening van de Staat ² ...

	2,3	2,2	2,4	2,5	2,7	2,6
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----

PASSIVA

Obligaties	14,6	17,2	21,4	24,9	30,1	35,9
------------------	------	------	------	------	------	------

Kasbons	3,5	3,3	4,1	5,7	6,3	6,9
---------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Belgische Staat :

Fonds Marshall-hulp	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	1,7
---------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Fonds voor het uitreden en het aanbouwen van zeeschepen	0,4	0,5	0,7	0,8	1,1	1,2
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----

¹ Deze rubriek omvat al de andere investeringskredieten; het risico van deze verrichtingen wordt gedragen door de N.M.K.N. die, zo nodig, zakelijke en/of persoonlijke waarborgen vraagt.

² Betreft kredieten gefinancierd door de Marshall-hulp en door het Fonds voor het uitreden en het aanbouwen van zeeschepen.

XIV - 8. — LEVENSVZERKERINGSMAATSCHAPPIJEN

Voornaamste balansposten

(miljarden franken)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst van de Verzekerings.

	1955	1956	1957	1958	1959	1955	1956	1957	1958	1959
	Belgische maatschappijen					Buitenlandse maatschappijen				
ACTIVA										
Onroerende goederen	0,6	0,7	1,0	1,4	1,7	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1
Hypothecaire leningen	4,4	5,1	6,2	7,1	7,8	1,1	1,3	1,6	1,8	2,0
Voorschotten op polissen	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Effecten :										
Belgische overheidsfondsen .	2,3	2,5	2,5	2,9	3,5	2,1	2,2	2,4	2,8	3,1
Buitenlandse effecten	0,2	0,5	0,5	0,5	0,8	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
Effecten gewaarborgd door										
Kongo	0,1	0,2	0,2	0,2	0,4
Effecten van de parastatale										
kredietinstellingen	1,9	2,1	2,2	2,6	3,1	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4
Effecten van de overige para-										
statale instellingen	1,5	1,5	1,0	1,0	1,2	1,0	1,1	0,8	0,9	1,0
Effecten van de provincies en										
gemeenten	1,1	1,0	1,6	1,7	1,7	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Obligaties van Belgische ven-										
nootschappen	4,8	5,5	6,0	6,4	7,2	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6
Aandelen van Belgische ven-										
nootschappen	1,8	2,0	2,3	2,5	1,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Totaal voor de effecten ...	13,7	15,3	16,3	17,8	19,6	4,7	5,1	5,2	5,9	6,5

PASSIVA

Neergelegde waarborgen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Wiskundige reserves ¹	19,7	22,1	24,4	27,0	31,0	6,7	7,4	8,2	9,0	9,8

¹ Deze reserves omvatten eveneens de schadesreserves, de technische participatiereserve en de waarborgreserve.

**XIV - 9. — HYPOTHEEK-
INSCHRIJVINGEN**

Bron : Belgisch Staatsblad.

Maandgemiddelden	Miljarden franken
1953	1,47
1954	1,65
1955	1,67
1956	1,80
1957	1,78
1958	1,77
1959	2,13
1960	2,50
1961	2,78
1960 3 ^e kwartaal ...	2,76
4 ^e kwartaal ...	2,59
1961 1 ^e kwartaal ...	2,65
2 ^e kwartaal ...	2,84
3 ^e kwartaal ...	2,75
4 ^e kwartaal ...	2,89
1962 1 ^e kwartaal ...	2,67

¹ Bedragen berekend volgens de gefinde inschrijvingsrechten, incl. de vernieuwingen na vijftien jaar, die ongeveer 1 ½ pct. van het totaal bedragen, doch excl. de wettelijke hypotheeken.

Bibliografische referenties : Belgisch Staatsblad : a) Verslag van het Rentenfonds over de verrichtingen van het jaar; b) Ministerie van Verkeerswezen : Postchecks. — Verslagen over de verrichtingen en de toestand van de A.S.L.K. van België. — Statistisch Jaarboek voor België. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S.

XV. — BELANGRIJKSTE VORMEN VAN DE IN HET BINNENLAND BESCHIKBARE BESPARINGEN

(miljarden franken)

Bron : *Algemene Spaar- en Lijfrentekas.*

Spaarvormen	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
1. Sparen in depositovorm ¹ :									
Spaarkassen	8,2	6,4	5,5	5,1	6,3	5,6	10,9	10,4	6,0
Banken	2,4	2,8	3,0	2,2	-0,7	1,1	4,6	5,1	4,0
Parastatale kredietinstellingen	0,4	0,7	0,3	-0,2	0,3	-0,5	2,2	0,3	1,2
Totaal ...	11,0	9,9	8,8	7,1	5,9	6,2	17,7	15,8	11,2
2. Sparen door fondsvorming ¹ :									
Pensioeninstellingen	3,1	3,1	3,4	3,8	3,6	5,2	4,0	3,1	3,6
Instellingen voor verzekering tegen arbeidsongevallen	1,0	1,0	1,0	1,1	1,2	1,0	1,1	0,9	0,7
Kassen voor jaarlijks verlof	0,6	0,5	0,1	0,3	0,1	0,4	-0,1	—	—
Levensverzekeringsmaatschappijen .	2,7	2,9	3,1	3,4	3,5	3,5	3,8	5,4	4,9
Instellingen voor verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,2
Diverse verzekeringen, maatschappijen voor kapitalisatie en bouwsparen	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4
Totaal ...	7,8	7,8	7,9	9,1	8,9	10,7	9,4	9,9	9,8
3. Sparen in hypotheek- en woningbouwsectoren :									
Hypotheekleningen verleend door de particulieren	2,6	3,2	2,9	2,7	2,1	1,8	1,9	1,8	1,2
Afbetalingen op hypotheekschulden door particulieren	4,3	4,9	5,2	6,2	6,5	7,0	7,4	8,5	9,1
Woningbouw (kapitalen door de particulieren geïnvesteerd)	5,4	6,4	7,3	7,9	7,4	8,9	9,1	10,3	11,5
Totaal ...	12,3	14,5	15,4	16,8	16,1	17,6	18,3	20,6	21,8
4. Effectenemissies :									
Nieuwe beleggingen van particulieren	11,0	6,1	13,1	10,5	7,9	13,6	16,2	11,0	14,5
Totaal (1 tot 4) ...	42,1	38,3	45,2	43,5	38,8	48,1	61,6	57,3	57,3
Dubbelstellingen ² ...	-0,8	-0,3	0,1	0,1	-0,8	0,3	-2,6	0,6	0,4
Netto-totaal (1 tot 4)	41,3	38,0	45,3	43,6	38,0	48,4	59,0	57,9	57,7
5. Interne besparingen van de ondernemingen :									
Afschrijvingen	23,6	23,2	23,8	25,4	28,5	30,9	29,8	30,7	35,0
Nettobesparingen	9,0 ³	7,8 ³	7,8 ³	9,6 ³	10,0	9,2	5,2	6,0	10,4
Totaal ...	32,6	31,0	31,6	35,0	38,5	40,1	35,0	36,7	45,4
Algemeen totaal (1 tot 5) ...	73,9	69,0	76,9	78,6	76,5	88,5	94,0	94,6	103,1

¹ Jaaraccres.

² Aangroei of vermindering, bij de A.S.L.K. en de parastatale kredietinstellingen, van de tegoeden van verschillende instellingen waarvan de reserves — eigen of opvraagbare — in een der rubrieken van deze tabel reeds als besparing werden geteld.

³ Deze cijfers zijn niet vergelijkbaar met die van de jaren na 1955.

Bibliografische referenties : Aanvullende Studiën bij de Verslagen van de A.S.L.K.

XVI. — EMISSIES EN SCHULDEN VAN DE OVERHEIDSSECTOR

1. — EMISSIES IN BELGISCHE FRANKEN OP LANGE EN HALFLANGE TERMIJN ¹

(miljarden franken)

Emittenten		Door het publiek verkrijgbare effecten ²				Door het publiek niet verkrijgbare effecten			Totale netto-emissies op lange en halflange termijn (meer dan een jaar) ¹	
		Emissies per grote tranches			Doorlopende netto-emissies ⁴	Totale netto-emissies	Bruto-emissies ⁵	Aflossingen		Netto-emissies
		Bruto-emissies	Aflossingen ³	Netto-emissies						
(1)	(2)	(3) = (1) - (2)	(4)	(5) = (3) + (4)	(6)	(7)	(8) = (6) - (7)	(9) = (5) + (8)		
1. Staat (directe schuld alleen)	1956	14,8	4,4	10,4	—	10,4	1,7	3,6	- 1,9	8,5
	1957	12,0	6,9	5,1	—	5,1	1,6	2,6	- 1,0	4,1
	1958	18,2	8,9	9,3	—	9,3	0,2	2,7	- 2,5	6,8
	1959	20,8	7,5	13,3	—	13,3	0,7	1,7	- 1,0	12,3
	1960	27,5	12,6	14,9	—	14,9	2,3	1,4	0,9	15,8
	1 ^e h. '61	7,3	3,2	4,1	—	4,1	...	0,8	- 0,8	3,3
2. Zelfstandige fondsen en instellingen voor maatschappelijke zekerheid	1956	1,6	0,9	0,7	...	0,7	1,2	0,2	1,0	1,7
	1957	3,9	1,0	2,9	...	2,9	1,3	0,1	1,2	4,1
	1958	3,3	1,1	2,2	...	2,2	2,7	0,3	2,4	4,6
	1959	3,7	1,2	2,5	...	2,5	2,6	0,4	2,2	4,7
	1960	0,6	1,3	- 0,7	...	- 0,7	3,0	0,4	2,6	1,9
	1 ^e h. '61	0,4	0,9	- 0,5	...	- 0,5	0,9	0,3	0,6	0,1
3. Parastatale kredietinstellingen ...	1956	0,1	0,2	- 0,1	3,1	3,0	2,0	0,2	1,8	4,8
	1957	1,5	...	1,5	1,6	3,1	1,9	0,2	1,7	4,8
	1958	5,4	5,4	2,2	0,4	1,8	7,2
	1959	2,0	0,1	1,9	3,5	5,4	2,3	0,6	1,7	7,1
	1960	2,4	0,2	2,2	3,8	6,0	2,0	0,4	1,6	7,6
	1 ^e h. '61	2,5	1,2	1,3	1,2	2,5	0,9	0,1	0,8	3,3
4. Lagere overheid en Gemeentekrediet	1956	3,6	3,5	0,1	2,3	2,4	2,4
	1957	2,1	0,8	1,3	2,3	3,6	3,6
	1958	2,4	1,6	0,8	4,8	5,6	5,6
	1959	1,2	1,0	0,2	4,1	4,3	...	0,1	- 0,1	4,2
	1960	1,3	2,1	- 0,8	5,0	4,2	4,2
	1 ^e h. '61	...	0,5	- 0,5	2,2	1,7	1,7
5. Parastatale bedrijven	1956	3,6	2,4	1,2	...	1,2	1,0	0,1	0,9	2,1
	1957	1,4	0,8	0,6	...	0,6	0,8	0,6	0,2	0,8
	1958	...	1,9	- 1,9	...	- 1,9	0,7	0,1	0,6	- 1,3
	1959	4,2	1,1	3,1	...	3,1	0,4	0,2	0,2	3,3
	1960	3,8	4,5	- 0,7	...	- 0,7	0,5	0,1	0,4	- 0,3
	1 ^e h. '61	3,5	2,4	1,1	...	1,1	0,4	0,1	0,3	1,4
Totaal 1 tot 5 : totaal der emissies in Belgische franken van de Belgische overheidssector	1956	23,7	11,4	12,3	5,4	17,7	5,9	4,1	1,8	19,5
	1957	20,9	9,5	11,4	3,9	15,3	5,6	3,5	2,1	17,4
	1958	23,9	13,5	10,4	10,2	20,6	5,8	3,5	2,3	22,9
	1959	31,9	10,9	21,0	7,6	28,6	6,0	3,0	3,0	31,6
	1960	35,6	20,7	14,9	8,8	23,7	7,8	2,3	5,5	29,2
	1 ^e h. '61	13,7	8,2	5,5	3,4	8,9	2,2	1,3	0,9	9,8
6. Kongo en Ruanda-Urundi	1956	2,1	0,3	1,8	...	1,8	1,8
	1957	...	0,3	- 0,3	...	- 0,3	- 0,3
	1958	4,0	0,3	3,7	...	3,7	3,7
	1959	...	0,6	- 0,6	...	- 0,6	- 0,6
	1960	...	1,5	- 1,5	...	- 1,5	- 1,5
	1 ^e h. '61
Totaal 1 tot 6 : totaal der emissies in Belgische franken van de Belgische overheidssector, Kongo en Ruanda-Urundi	1956	25,8	11,7	14,1	5,4	19,5	5,9	4,1	1,8	21,3
	1957	20,9	9,8	11,1	3,9	15,0	5,6	3,5	2,1	17,1
	1958	27,9	13,8	14,1	10,2	24,3	5,8	3,5	2,3	26,6
	1959	31,9	11,5	20,4	7,6	28,0	6,0	3,0	3,0	31,0
	1960	35,6	22,2	13,4	8,8	22,2	7,8	2,3	5,5	27,7
	1 ^e h. '61	13,7	8,2	5,5	3,4	8,9	2,2	1,3	0,9	9,8
7. Aan te brengen verbeteringen om :	1956	2,1	—	2,1	—	2,1	- 2,1	—	- 2,1	—
a) de evolutie te bekomen van het uitstaande bedrag, zeesdeels van de door het publiek verkrijgbare effecten en anderdeels van de door het publiek niet verkrijgbare effecten — correctie : conversie van niet verhandelbare effecten van de Muntsaneringslening in verhandelbare effecten	1957	1,9	—	1,9	—	1,9	- 1,9	—	- 1,9	—
	1958	2,1	—	2,1	—	2,1	- 2,1	—	- 2,1	—
	1959	1,6	—	1,6	—	1,6	- 1,6	—	- 1,6	—
	1960	1,8	—	1,8	—	1,8	- 1,8	—	- 1,8	—
	1 ^e h. '61	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) uitgaande van het nominale bedrag, het effectieve bedrag van de emissies te berekenen — correctie : verschil tussen de nominale waarde en de uitgifteprijs ⁶	1956	- 0,6	—	- 0,6	—	- 0,6	—	—	—	—
	1957	- 0,5	—	- 0,5	—	- 0,5	—	—	—	—
	1958	...	—	...	—	...	—	—	—	—
	1959	- 0,5	—	- 0,5	—	- 0,5	—	—	—	—
	1960	- 0,2	—	- 0,2	—	- 0,2	—	—	—	—
	1 ^e h. '61	- 0,2	—	- 0,2	—	- 0,2	—	—	—	—

¹ Voor de doorlopende emissies van de parastatale kredietinstellingen en het Gemeentekrediet van België, werd de totale verandering van het uitstaande bedrag dezer effecten vermeld, aangezien het in bepaalde gevallen niet mogelijk is de emissies van kasbons op maximum één jaar en deze op meer dan één jaar te splitsen.

— Pro memoria : Netto-emissies op korte termijn (maximum één jaar) van de Staat in 1956 : 4,0 miljard; in 1957 : 1,4; in 1958 : 11,4; in 1959 : 8,9; in 1960 : - 8,9; in het eerste halfjaar 1961 : 3,2.

² Worden beschouwd als door het publiek verkrijgbare effecten, de op de Beurs genoteerde effecten of die waarvan de toelating tot de Officiële notering wordt voorzien, evenals de obligaties en kasbons doorlopend uitgegeven door het Gemeentekrediet, de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, het Centraal Bureau voor Hypotheekair Krediet en de Nationale Kas voor Beroepskrediet.

³ De door de Amortisatiekas der Staatsschuld op de Beurs ingekochte effecten worden in kolom (2) « Aflossingen » opgenomen, niet op het tijdstip van deze inkoop, doch op het ogenblik waarop zij worden vernietigd.

⁴ Aangekondigd bij een wettelijk bericht.

⁵ In beginsel per grote tranches, doch met inbegrip van de doorlopende emissies van de parastatale instellingen voor de huisvesting.

⁶ De plaatsingscommissie is in de uitgifteprijs begrepen.

**XVI - 2. — VOORNAAMSTE EMISSIES OP LANGE EN HALFLANGE TERMIJN
VAN DE OVERHEIDSSECTOR ***

Leningen in Belgische franken

Openingsdatum van de intekening		Emittenten	Nominale rentevoet	Emissie-koers pct.	Looptijd	Uitgegeven bedrag 1 (miljoenen franken)	Gemiddeld rendement bij de uitgifte	
Maand	Dag							
1959	April	15	Wegenfonds	4,75	98,25	12 jaar	2.500	4,98
	Mei	12	R.T.T.	4,75	98,25	11 jaar	1.500	4,99
	Juni	8	Belgische Staat 1959-1974	4,75	98,25	op 10 of 15 jaar	4.098	5,05
	Juli	6	Stad Luik	5,00	98,00	10 jaar	400	5,30
	September ...	14	Belgische Staat 1959-1970	5,00	99,00	11 jaar	8.166	5,14
	Oktober	19	Stad Antwerpen	5,00	98,00	10 jaar	750	5,30
	November	16	N.M.B.S.	5,00	98,50	10 jaar	2.000	5,24
	December	10	N.M.K.N.	5,00	98,50	10 jaar	2.000	5,24
1960	Februari	1	Belgische Staat 1960-1970	5,25	100,00	10 jaar	12.848	5,25
	Maart	3	R.T.T.	5,25	99,50	13 jaar	1.500	5,31
	April	7	N.K.B.K.	5 — 5,25 ²	100,00	op 5 of 10 jaar	325	5,27 ⁶
	April	19	Belgische Staat 1960-65-70	5 — 5,25 ²	100,00	op 5 of 10 jaar	7.752	5,18
	Juni	7	Gemeentekrediet	{ 3 — 5,00 5,50 ³	{ 100,00	20 jaar	1.338	5,53
	Juni	29	N.M.B.S.	5 — 5,25 ²	100,00	op 5 of 10 jaar	2.300	5,17
	Oktober	10	N.M.K.N.	5,25 — 5,50 ⁴	98,50	op 5 of 10 jaar	2.000	5,67 ⁶
	November ...	16	Belgische Staat 1960-65-70-75	{ 5,25 — 5,50 — 5,75 ⁵	{ 99,00	op 5, 10 of 15 jaar	7.324	5,73 ⁶
	November ...	30	N.K.B.K.	5,25 — 5,50 ⁴	98,50	op 5, 8 of 11 jaar	250	5,72 ⁶
1961	Januari	16	N.M.B.S.	5,25 — 5,50 ⁴	98,25	op 5 of 10 jaar	2.350	5,76
	Februari	27	N.M.K.N.	5,25 — 5,50 ⁴	98,25	op 5 of 10 jaar	2.000	5,82 ⁶
	April	13	R.T.T.	5,25 — 5,50 ⁴	98,25	op 5 of 10 jaar	2.000	5,84
	Mei	25	N.K.B.K.	5,25 — 5,50 ⁴	98,25	op 5, 8 of 11 jaar	250	5,82 ⁶
	Juni	8	Belgische Staat 1961-1973	5,25-5,50-5,75 ⁷	98,50	op 5, 9 of 12 jaar 6 maanden	7.007	5,83
	Augustus	24	Stad Antwerpen	{ 5,25 - 5,50 - 5,75 - 6,00 ⁸	{ 98,—	op 5, 10, 15 of 20 jaar	800	5,83
	Oktober	2	Belgische Staat 1961-1981	5,25-5,50-5,75 ⁹	98,50	op 5, 10, 15 of 20 jaar	6.000	5,75
	November ...	20	N.M.K.N.	5,25-5,50-5,75 ⁹	98,50	op 5, 10, 15 of 20 jaar	2.650	5,88 ⁶
	December	11	Wegenfonds	5,25-5,50-5,75 ⁹	98,50	op 5, 10, 15 of 20 jaar	2.500	5,78
1962	Februari	1	Belgische Staat 1962-1982	5,00-5,25-5,50 ¹⁰	98,50	op 5, 10, 15 of 20 jaar	7.450	5,54
	Maart	1	Stad Luik 1962-1982	5,25-5,50-5,75 ⁹	98,50	op 5, 10, 15 of 20 jaar	800	5,75
	Maart	29	R.T.T. 1962-1982	5,00-5,25-5,50 ¹⁰	98,50	op 5, 10, 15 of 20 jaar	2.500	5,54
	Mei	2	N.M.B.S. 1962-1982	5,00-5,25-5,50 ¹⁰	99,00	op 5, 10, 15 of 20 jaar	1.550	5,48
	Mei		Stad Brussel 1962-1982	5,00-5,25-5,50 ¹⁰	98,50	op 5, 10, 15 of 20 jaar	1.000	5,54

- 1 Deze bedragen verschillen van de gegevens uit de voorgaande tabel (XVI 1 - kolom (1)) omdat zij niet de obligaties omvatten die door de Z.K.O.S. aan de geteisterden ter betaling worden overhandigd.
2 Interests: 5 pct. gedurende de eerste 5 jaar en 5,25 pct. gedurende de laatste 5 jaar.
3 Lotenlening; interests: 3 pct. gedurende de eerste 10 jaar, 5 pct. van het 11e tot het 15e jaar en 5,50 pct. van het 16e tot het 20e jaar.
4 Interests: 5,25 pct. gedurende de eerste 5 jaar en 5,50 pct. gedurende de laatste jaren.
5 Interests: 5,25 pct. gedurende de eerste 5 jaar; 5,50 pct. de volgende 5 jaar en 5,75 pct. de laatste 5 jaar.
6 Het rendement bij de uitgifte van deze leningen is berekend op hun langste looptijd.
7 Interests: 5,25 pct. gedurende de eerste 5 jaar, 5,50 pct. de volgende 4 jaar en 5,75 pct. de laatste jaren.
8 Interests: 5,25 pct. gedurende de eerste 5 jaar, 5,50 pct. van het 6e tot het 10e jaar, 5,75 pct. van het 11e tot het 15e jaar en 6 pct. van het 16e tot het 20e jaar.
9 Interests: 5,25 pct. gedurende de eerste 5 jaar, 5,50 pct. gedurende de volgende 5 jaar en 5,75 pct. gedurende de laatste 10 jaar.
10 Interests: 5 pct. gedurende de eerste 5 jaar, 5,25 pct. gedurende de volgende 5 jaar en 5,50 pct. gedurende de laatste 10 jaar.

Leningen in vreemde valuta's

Datum van het besluit 1		Emittenten	Nominale rentevoet	Emissie-koers pct.	Looptijd	Uitgegeven bedrag (in miljoenen eenheden vreemde valuta's)	Rendement bij de uitgifte	
Maand	Dag							
1959	December	24	Wegenfonds	5,75	98,5	15 jaar	D.M. 60	6,02
1960	Januari	12	Wegenfonds	5,75	98,5	15 jaar	D.M. 60	6,02
	Februari	16	Belgische Staat 1960-1972	4,50	98,0	12 jaar	Zw. F 50	4,72 ⁴
	Maart	18	Kongo	6,00	100,0	3, 4, 5 jaar	U.S. \$ 20	6,13
	Maart	31	Otraco ³	6,00	100,0	10 jaar	U.S. \$ 5	6,08
	Maart	31 ²	Kongo ³	6,00	100,0	12 jaar	U.S. \$ 28	6,09
	Maart	31 ²	Kongo ³	6,00	100,0	12 jaar	U.S. \$ 7	6,10
1961	Mei	16	N.M.B.S.	4,50	100,0	12 jaar	Zw. F 50	4,50
	Mei	18	Belgische Staat 1961-1981	4,75	100,0	20 jaar	N. gld. 75	4,75
	Juli	3	Nationale Maatschappij der Waterleidingen	4,75	100,0	20 jaar	N. gld. 50	4,75
	Juli	12	N.M.B.S.	5,00	100,0	2, 3, 4 jaar	U.S. \$ 3	5,00
	Juli	12	N.M.B.S.	5,25	100,0	15 jaar	{ U.S. \$ 20 of D.M. 80	5,32 ⁴
	Oktober	3	Sabena	4,75	99,0	20 jaar	N. gld. 22	4,92
	November ...	14	Belgische Staat 1961-1964	5,50	100,0	3 jaar	U.S. \$ 30	5,61
	November ...	28	Belgische Staat 1961-1976	5,50	98,0	15 jaar	U.S. \$ 25	5,88
	December	12	Sabena 1961-1981 ⁵	5,00	100,0	20 jaar	Lux.F 250	5,06
1962	Maart	27	Belgische Staat 1962-1977	5,25	98,5	15 jaar	U.S. \$ 30	5,55

- 1 De juiste uitgiftedatum van de leningen in vreemde valuta's is over het algemeen niet gekend. Meestal echter wordt een lening uitgegeven of opengesteld, korte tijd nadat het betrokken besluit werd uitgevaardigd. De datum van dit besluit, die in deze tabel is opgenomen, benadert zo dicht mogelijk het tijdstip van de uitgifte. Zijn er verscheidene besluiten, bijv. een koninklijk besluit gevolgd door een ministerieel besluit, dan wordt het jongste besluit vermeld.
2 Dit besluit werd door een koninklijk besluit van 19 mei 1960 gewijzigd.
3 Lening afgesloten bij de I.B.H.O.
4 Het rendement bij de uitgifte van deze leningen is berekend op hun langste looptijd.
5 Conversielening.
* Leningen van de Staat, Kongo, de provincies, de gemeenten, de instellingen van openbaar nut, zoals de N.M.B.S., de N.M.B., de Nationale Maatschappij der Waterleidingen, het Gemeentekrediet, enz. (exclusief de doorlopende uitgiften).

XVI - 3. — STAATSSCHULD

(miljarden franken)

Bron : Ministerie van Financiën.

Einde tijdvak	Directe schuld								Totale directe schuld ²	Indirecte schuld	Totale schuld ²
	binnenlandse					buitenlandse					
	gevestigde incl. M.S.L. 1	op halfjarige termijn	op korte termijn	Vrije tegoeden van de particulieren in postrekening	totaal	gevestigde 2	op halfjarige en korte termijn	totaal 2			
1950	104,5	36,7	60,6	18,6	220,4	13,0	3,3	16,3	236,7	12,0	248,7
1951	106,5	33,9	68,0	19,4	227,8	12,8	2,1	14,9	242,7	11,9	254,6
1952	119,2	27,9	69,1	19,2	235,4	13,3	4,6	17,9	253,3	13,0	266,3
1953	130,6	29,7	67,1	21,2	248,6	13,7	7,1	20,8	269,4	12,9	282,3
1954	155,2	24,8	62,6	22,4	265,0	14,8	6,6	21,4	286,4	11,8	298,2
1955	157,2	24,9	67,2	22,8	272,1	16,5	6,9	23,4	295,5	16,1	311,6
1956	167,2	23,4	62,1	23,9	276,6	16,5	7,9	24,4	301,0	16,8	317,8
1957	170,1	24,6	60,9	23,7	279,3	17,5	8,8	26,3	305,6	18,0	323,6
1958	175,5	26,1	70,5	25,4	297,5	17,0	12,5	29,5	327,0	18,6	345,6
1959	190,8	23,0	75,8	29,1	318,7	17,7	16,5	34,2	352,9	20,7	373,6
1960 Mei	207,7	17,6	78,5	27,9	331,7	18,1	17,5	35,6	367,3	21,4	388,7
Juni	207,2	17,6	77,5	28,7	331,0	17,9	19,0	36,9	367,9	21,3	389,2
Juli	206,8	17,9	77,2	28,3	330,2	17,9	18,6	36,5	366,7	21,3	388,0
Augustus	206,6	17,9	78,6	27,9	331,0	17,9	19,0	36,9	367,9	21,3	389,2
September	206,5	18,1	78,4	27,2	330,2	17,7	20,3	38,0	368,2	21,2	389,4
Oktober	206,0	18,1	80,0	27,3	331,4	17,6	22,0	39,6	371,0	21,1	392,1
November	207,9	18,1	76,4	27,4	329,8	17,6	23,2	40,8	370,6	21,1	391,7
December	211,6	18,1	68,6	32,4	330,7	17,4	27,0	44,4	375,1	21,1	396,2
1961 Januari	210,8	18,1	73,0	31,3	333,2	17,4	29,0	46,4	379,6	21,7	401,3
Februari	210,2	18,1	75,6	30,3	334,2	17,5	32,0	49,5	383,7	22,3	406,0
Maart	210,0	18,1	77,1	29,5	334,7	17,4	31,8	49,2	383,9	22,4	406,3
April	209,5	17,4	80,0	30,5	337,4	17,4	32,5	49,9	387,3	22,4	409,7
Mei	209,3	17,4	80,3	30,3	337,3	17,4	33,0	50,4	387,7	22,5	410,2
Juni	215,6	17,4	73,8	30,3	337,1	17,1	32,7	49,8	386,9	22,5	409,4
Juli	215,2	17,4	72,8	30,4	335,8	18,0	31,9	49,9	385,7	22,4	408,1
Augustus	214,9	17,4	73,1	28,9	334,3	18,0	30,2	48,2	382,5	22,4	404,9
September	214,7	17,4	74,1	29,5	335,7	17,9	30,2	48,1	383,8	22,4	406,2
Oktober	220,1	17,4	71,0	30,1	338,6	17,9	30,0	47,9	386,5	22,3	408,8
November	218,2	17,4	73,3	30,3	339,2	17,8	29,7	47,5	386,7	22,6	409,3
December	217,4	17,4	70,8	32,8	338,4	18,8	28,3	47,1	385,5	25,5	411,0
1962 Januari	216,1	18,5	73,7	33,5	341,8	18,8	27,8	46,6	388,4	25,4	413,8
Februari	222,9	18,4	72,2	33,0	346,5	18,8	26,9	45,7	392,2	25,4	417,6
Maart	222,6	18,4	75,1	32,0	348,1	18,7	26,4	45,1	393,2	25,4	418,6
April	221,1	20,4	79,7	33,3	354,5	20,1	23,4	43,5	398,0	25,4	423,4

1 M.S.L. : Muntsaneringlening.

2 Exclusief de uit de oorlog 1914-1918 voortvloeiende intergouvernementele schuld.

XVI - 4. — INDELING VAN DE SCHULD IN BELGISCHE FRANKEN OP LANGE EN HALFLANGE TERMIJN VAN DE OVERHEIDSSECTOR

a) Volgens de emittenten

(nominale waarden per einde jaar, in miljarden franken)

A = verkrijgbaar door het publiek 1.
B = niet verkrijgbaar door het publiek.

Emittenten	1952	1953	1954	1955	1956			1957			1958			1959			1960		
					A	B	Totaal	A	B	Totaal	A	B	Totaal	A	B	Totaal	A	B	Totaal
Staat ^{2 3}	146,8	160,0	179,7	181,8	136,5	53,8	190,3	143,6	50,9	194,5	154,9	46,4	201,3	169,8	43,7	213,5	186,8	42,7	229,5
Zelfstandige fondsen en administratieve parastatale instellingen ³	18,5	18,9	18,7	23,4	17,2	7,6	24,8	20,0	8,8	28,8	22,1	11,2	33,3	24,6	13,4	38,0	24,2	15,7	39,9
Kongo	4,6	4,6	6,8	8,9	9,3	1,3	10,6	9,0	1,3	10,3	12,7	1,3	14,0	12,2	1,3	13,5	10,8	1,3	12,1
Lagere overheid en Gemeentekrediet	26,5	29,3	31,7	33,7	35,2	1,3	36,5	38,8	1,3	40,1	44,4	1,3	45,7	48,7	1,2	49,9	52,6	1,1	53,7
Parastatale bedrijven	24,7	28,0	30,1	32,8	31,0	3,9	34,9	31,6	4,1	35,7	29,9	4,7	34,6	33,0	5,8	38,8	32,2	6,3	38,5
Parastatale kredietinstellingen	19,4	21,2	26,5	32,2	25,5	11,6	37,1	28,7	13,8	42,5	34,0	15,7	49,7	39,6	17,5	57,1	45,4	19,1	64,5
Totaal ...	240,5	262,0	293,5	312,8	254,7	79,5	334,2	271,7	80,2	351,9	298,0	80,6	378,6	327,9	82,9	410,8	352,0	86,2	438,2

1 Worden als door het publiek verkrijgbare effecten beschouwd : de effecten die het voorwerp uitmaken van een openbare uitgifte en die welke ter beurze genoteerd worden of waarvan de opneming in de koerslijst is voorzien, alsook de obligaties en kasbons welke doorlopend uitgegeven worden door het Gemeentekrediet, de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, de Nationale Kas voor Beroepskrediet, het Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet, private spaarkassen, banken onder Belgisch recht en in België gevestigde filialen van banken onder buitenlands recht.

2 Belgische gevestigde en halflange binnenlandse directe overheidsschuld, na aftrek van de 4 pct.-lening van de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen (thans de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting).

3 Ten gevolge van de ontbinding van het Speciaal Hulpfonds voor de Huishoudelijke Heruitrusting der Werknemers werden in 1954 de « Huishoudelijke heruitrustingsbons », die door dit Fonds werden uitgegeven en waarvan het uitstaande bedrag te dien tijde F.1,3 miljard bereikte, omgezet in « Staatsschuld 1954-1964 met 10 jaar looptijd » en daarom overgebracht van de rubriek « Zelfstandige fondsen en administratieve parastatale instellingen » naar de rubriek « Staat ». Zij behoren tot de categorie der niet door het publiek verkrijgbare effecten.

b) Volgens de houders

(nominale waarden per einde jaar, in miljarden franken)

A = verkrijgbaar door het publiek.
B = niet verkrijgbaar door het publiek.

Houders	1952	1953	1954	1955	1956	1957			1958			1959			1960		
						A	B	Totaal	A	B	Totaal	A	B	Totaal	A	B	Totaal
Overheid, Zelfstandige fondsen en parastatale instellingen ^{1 2}	5,6	5,8	6,5	6,8	7,0	7,6	0,4	8,0	8,6	0,3	8,9	10,3	0,2	10,5	11,3	0,3	11,6
Rentenfondsen	4,1	3,5	5,0	4,5	5,9	4,0	—	4,0	3,2	—	3,2	4,5	—	4,5	6,6	—	6,6
Geldscheppende instellingen ²	49,4	53,4	59,9	62,1	63,5	25,4	38,3	63,7	31,5	36,5	68,0	35,4	36,3	71,7	35,7	37,7	73,4
Instellingen voor het spaarwezen, de maatschappelijke zekerheid, de verzekeringen en de kapitalisatie :																	
a) Spaarkassen	32,2	35,6	37,3	39,8	43,2	33,8	11,7	45,5	34,2	12,8	47,0	38,5	13,7	52,2	40,5	14,8	55,3
b) Instellingen voor maatschappelijke zekerheid	30,7	33,6	37,2	41,6	44,4	32,8	16,0	48,8	35,9	17,8	53,7	36,8	20,0	56,8	39,0	21,8	60,8
c) Speciale pensioenfondsen	2,5	2,6	2,6	2,7	2,0	2,1	0,1	2,2	2,2	0,1	2,3	2,3	0,3	2,6	2,5	0,6	3,1
d) Verzekeringsbedrijven	8,8	10,5	12,1	14,8	16,7	16,2	2,1	18,3	17,4	2,9	20,3	19,1	3,6	22,7	21,2	4,5	25,7
e) Kapitalisatiebedrijven	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	...	0,1	0,1	...	0,1	0,1	...	0,1	...	0,1	...
f) Totaal	74,3	82,4	89,3	99,0	106,4	85,0	29,9	114,9	89,8	33,6	123,4	96,8	37,6	134,4	103,3	41,7	145,0
Kongo en Ruanda-Urundi ³	2,1	2,8	4,3	4,7	5,5	4,0	1,4	5,4	4,1	1,1	5,2	4,0	0,7	4,7	3,3	0,3	3,6
Bedrijven en particulieren ⁴	105,0	114,1	128,5	135,7	145,9	115,7	10,2	155,9	160,8	9,1	169,9	176,9	8,1	185,0	191,8	6,2	198,0
Eindtotaal ...	240,5	262,0	293,5	312,8	334,2	271,7	80,2	351,9	298,0	80,6	378,6	327,9	82,9	410,8	352,0	86,2	438,2

1 Excl. de zelfstandige fondsen en de parastatale instellingen die de kenmerken vertonen van geldscheppende instellingen of van instellingen voor het spaarwezen, de maatschappelijke zekerheid, de verzekeringen of de kapitalisatie.

2 Excl. het bezit van de pensioenkassen door deze instellingen beheerd.

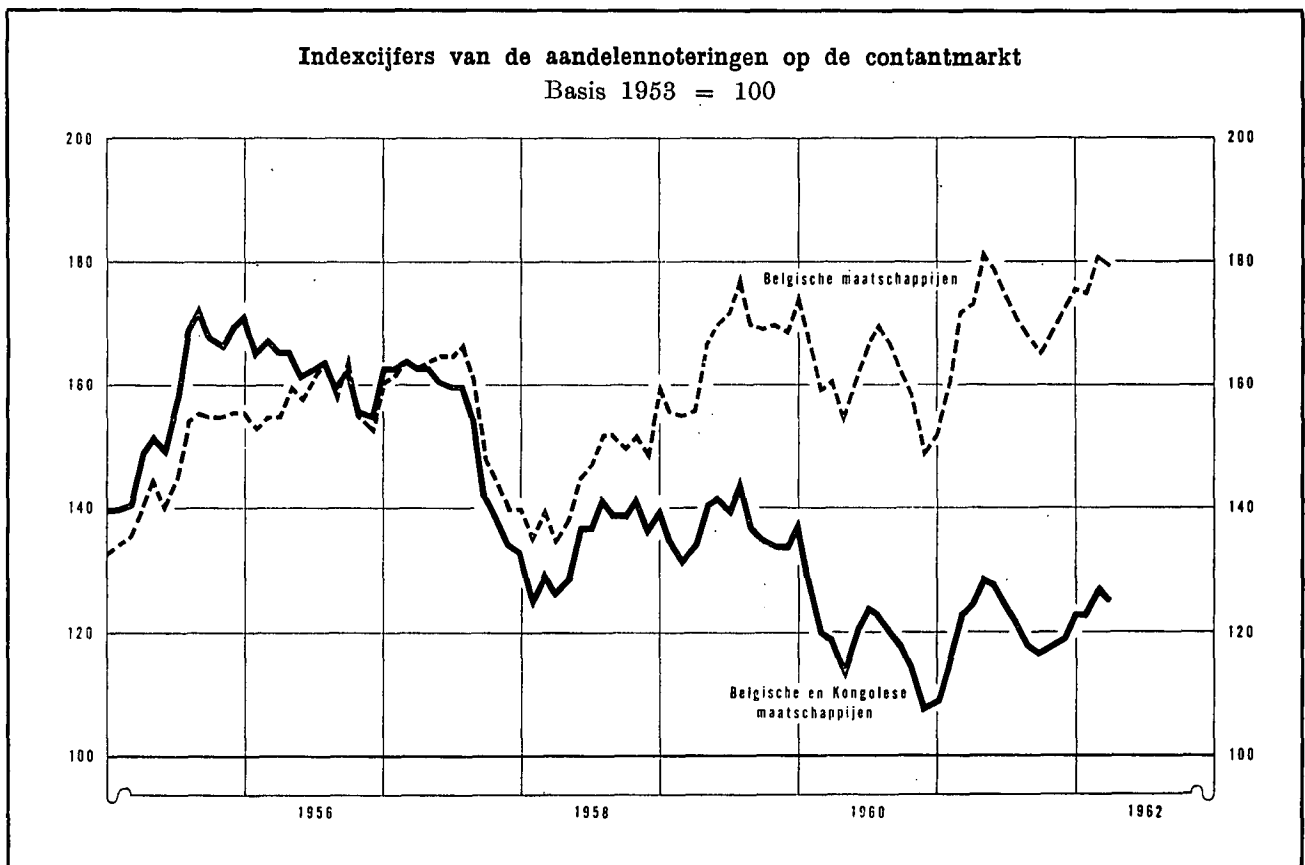
3 Staat, parastatale instellingen, Centrale Bank van Belgisch-Kongo en van Ruanda-Urundi, Afrikaanse vestigingen van de Kongolese banken (van 1952 tot 1956).

4 Incl. de niet-ingezetenen, behalve deze opgenomen onder de rubriek « Kongo en Ruanda-Urundi ».

Bibliografische referenties : *Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Statistisch Jaarboek voor België. — Tijdschrift voor Documentatie van het Ministerie van Financiën. — Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting :* XXXVIe Jaargang, Deel I, nr 3, maart 1961 : « Inventaris en onderbrenging der Belgische overheidsfondsen » — XXXVe Jaargang, Deel II, Nr 2, augustus 1960 : « Raming, voor de jaren 1960 tot 1975, van de aflossingen van de gevestigde en halflange Staatsschuld uitgegeven tot op 30 juni 1960 ».

XVII. — EFFECTEN VAN DE PARTICULIERE SECTOR

1. — EVOLUTIE VAN DE OMZET, DE NOTERINGEN EN HET RENDEMENT VAN DE BEURSWAARDEN

Tijdvak	Omzet gemiddelde per beursdag - (miljoenen franken) 1 5	Globaal indexcijfer van de aandelennoteringen				Rendementspercentage 3						
		Contantmarkt		Termijnmarkt	Belgische en Kongolese effecten 4 6		Belgische effecten 5					
		Belgische en Kongolese effecten	Belgische effecten		Belgische en Kongolese effecten 4 6	Belgische effecten 5						
(Basis 1953 = 100) 2 4												
1952 Maandgemiddelde ...	79	99	98	104	4,5	n.b.						
1953 Maandgemiddelde ...	67	100	100	100	4,2	n.b.						
1954 Maandgemiddelde ...	110	118	116	108	3,3	n.b.						
1955 Maandgemiddelde ...	152	157	146	141	3,0	n.b.						
1956 Maandgemiddelde ...	113	164	158	139	3,3	n.b.						
1957 Maandgemiddelde ...	106	155	158	133	3,6	n.b.						
1958 Maandgemiddelde ...	70	135	145	117	3,9	n.b.						
1959 Maandgemiddelde ...	105	137	166	129	3,4	2,9						
1960 Maandgemiddelde ...	93	121	162	116	4,5	2,8						
1961 Maandgemiddelde ...	103	120	169	115	4,6	3,1						
		1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962	1961	1962	
Januari	75	97	109	123	152	176	109	116	5,8	3,3	2,9	3,1
Februari	114	96	116	123	161	175	115	117	5,7	3,3	2,8	3,1
Maart	151	113	123	127	172	181	119	119	5,1	3,2	2,9	3,1
April	137	104	125	125	173	179	122	117	5,3	3,2	3,0	3,1
Mei	180		129		182		123		5,1		2,9	
Juni	105		128		179		122		4,0		3,1	
Juli	77		125		175		117		4,2		3,1	
Augustus	77		122		171		116		4,1		3,2	
September	73		118		168		112		3,9		3,3	
Oktober	78		117		166		110		3,7		3,3	
November	88		118		168		112		3,8		3,2	
December	85		119		171		111		3,5		3,2	

1 Bron : Bourscommissie te Brussel : deze gegevens hebben betrekking op de transacties in vennootschapsobligaties en in aandelen (termijn- en kontantmarkt).

2 Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek : Indexcijfers op de 10e van elke maand.

3 Bron : Kredietbank : Verhouding van het laatst aangekondigde of betaalde netodividend tot de notering per einde maand.

4 Beurs te Brussel en te Antwerpen.

5 Beurs te Brussel.

6 Tot 1958, gemiddelde einde trimester.

XVII - 2. — RENDEMENT VAN DE VENNOOTSCHAPPEN OP AANDELEN ¹

Jaarcijfers

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek (gegevens gewijzigd door de N.B.B.).

Tijdvak 2	Aantal getelde vennootschappen	Gestort kapitaal	Reserves	Nettore resultaat van het boekjaar		Betaalbaar gestelde bruto-dividenden	Betaalde tantièmes	Obligatieleningen	
				Winst	Verlies			Uitstaande obligatieschuld op 31/12	Brutobedrag van de uitbetaalde coupons ³
				(miljoenen franken)					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	

A. — Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in België

Banken ⁴

1952	52	2.623	2.270	593	—	259	35	912	24
1953	52	2.776	2.466	646	—	282	36	1.841	50
1954	51	2.878	2.649	661	—	299	37	2.759	75
1955	50	3.265	2.704	644	1	306	33	3.653	119
1956	49	3.404	2.967	695	—	321	36	3.972	157
1957	48	3.406	3.261	817	—	330	43	4.710	163
1958	48	3.628	3.414	829	0,3	355	46	6.410	212
1959	51	4.029	3.514	835	38	377	45	6.626	307
1960	52	4.572	3.624	814	0,1	423	48	7.264	305

Financiële vennootschappen en maatschappijen voor onroerende goederen ⁵

1952	1.094	9.295	8.113	1.434	36	957	63	3.266	141
1953	1.178	10.261	8.214	1.610	44	1.108	76	3.305	159
1954	1.286	11.004	9.118	1.793	50	1.239	90	4.044	149
1955	1.327	11.694	9.721	2.095	39	1.357	99	4.811	214
1956	1.359	12.366	10.112	2.181	94	1.484	104	4.793	249
1957	1.430	14.690	11.430	2.660	169	1.878	129	5.800	233
1958	1.413	22.664	10.330	2.726	59	1.907	124	8.173	298
1959	1.464	24.053	12.126	2.598	93	1.903	114	9.151	414
1960	1.456	26.589	12.968	2.913	189	2.006	132	9.963	467

Metaalverwerkende nijverheid

1952	1.080	8.282	7.177	2.066	89	882	110	1.249	50
1953	1.143	10.480	6.668	2.215	206	989	110	1.452	74
1954	1.213	10.926	7.587	2.032	234	923	101	1.426	86
1955	1.218	11.324	8.101	2.063	299	1.247	88	2.007	89
1956	1.233	11.416	8.520	2.194	429	1.065	111	2.005	101
1957	1.250	12.204	8.954	2.480	448	1.255	113	1.778	100
1958	1.245	13.211	9.489	2.402	409	1.110	106	1.733	99
1959	1.275	14.681	10.334	2.370	499	1.267	100	2.030	101
1960	1.271	15.432	10.785	2.619	499	1.533	107	1.915	120

IJzer- en staalnijverheid

1952	105	7.858	8.747	1.689	5	1.039	81	2.358	124
1953	109	10.269	7.121	1.323	20	798	52	2.069	121
1954	108	10.332	7.522	660	53	410	33	2.303	114
1955	106	9.313	6.732	1.135	46	653	51	2.226	123
1956	106	10.026	10.072	2.369	23	1.324	85	2.158	120
1957	100	10.862	10.774	2.734	17	1.445	94	2.269	116
1958	100	12.364	12.409	1.621	37	1.057	72	3.133	119
1959	103	12.952	12.560	858	139	623	39	4.729	172
1960	100	13.918	12.628	1.928	25	992	58	4.763	282

Textielnijverheid

1952	1.033	7.654	11.158	1.146	183	507	100	482	27
1953	1.070	9.882	9.842	551	544	247	48	486	27
1954	1.105	10.285	9.324	660	371	252	48	503	27
1955	1.081	10.299	9.119	793	298	291	55	522	28
1956	1.087	10.753	9.365	804	363	286	52	510	27
1957	1.094	10.894	9.160	1.156	242	348	67	529	27
1958	1.041	11.560	9.300	894	268	321	59	500	27
1959	1.047	11.954	10.077	721	614	272	45	482	27
1960	1.009	12.138	9.853	1.098	255	452	64	457	26

Noten : zie onderaan tabel XVII-2.

XVII - 2. — RENDEMENT VAN DE VENNOOTSCHAPPEN OP AANDELEN ¹ (vervolg)

Jaarcijfers

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek (gegevens gewijzigd door de N.B.B.).

Tijdvak ²	Aantal getelde vennoot- schappen	Gestort kapitaal	Reserves	Nettore resultaat van het boekjaar		Betaalbaar gestelde bruto- dividenden	Betaalde tantièmes	Obligatieleningen	
				Winst	Verlies			Uitstaande obligatie- schuld- op 31/12	Brutobedrag van de uitbetaalde coupons ³
				(miljoenen franken)					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	

Voedingsnijverheid

1952	718	6.219	4.020	709	82	396	54	591	31
1953	725	6.911	3.748	661	73	352	49	696	34
1954	750	7.200	3.900	799	65	394	55	765	41
1955	742	7.359	4.069	881	82	425	59	792	45
1956	731	7.837	4.115	954	98	446	66	789	48
1957	730	7.907	4.577	1.014	91	516	59	906	48
1958	701	8.881	4.833	1.077	200	466	57	925	58
1959	725	9.479	5.058	1.211	155	638	54	992	58
1960	725	9.591	5.505	1.381	179	720	63	872	62

Scheikundige nijverheid

1952	489	8.001	5.414	1.509	66	624	57	1.073	50
1953	518	8.553	5.646	1.168	140	582	43	1.097	58
1954	546	9.270	4.907	1.036	200	502	59	1.091	59
1955	560	9.501	5.395	1.258	52	932	63	1.006	58
1956	561	10.015	5.582	1.468	52	750	68	1.038	56
1957	552	11.285	6.087	1.729	200	810	57	1.305	55
1958	538	11.690	5.405	1.354	124	543	61	1.384	71
1959	545	12.650	6.121	1.212	179	577	65	1.313	82
1960	534	13.309	6.442	1.639	245	711	76	1.266	76

Elektriciteit

1952	49	12.295	2.649	1.243	0,3	1.036	77	4.300	199
1953	53	12.395	2.779	1.304	...	1.115	84	4.589	246
1954	54	12.754	2.909	1.456	—	1.165	88	4.764	257
1955	52	13.525	2.968	1.503	0,3	1.164	85	4.494	265
1956	51	15.382	2.207	1.558	...	1.251	82	4.434	253
1957	47	16.784	2.454	1.581	—	1.365	79	5.543	248
1958	44	17.016	2.722	1.637	0,7	1.458	83	5.871	330
1959	41	17.422	3.609	1.748	—	1.511	86	5.525	345
1960	40	17.132	3.628	1.808	0,1	1.539	85	5.441	330

Steenkolennijverheid

1952	61	7.077	6.046	1.206	65	1.007	94	848	47
1953	61	8.223	5.043	1.140	149	889	87	906	42
1954	61	8.268	4.927	900	196	723	72	1.073	49
1955	55	8.131	4.747	870	122	716	70	1.015	59
1956	54	8.592	4.263	1.212	153	937	92	972	56
1957	54	8.616	4.335	1.356	186	1.007	97	985	54
1958	53	8.739	4.339	1.192	96	876	85	940	55
1959	55	8.840	4.663	260	702	93	11	860	51
1960	49	8.530	4.367	107	1.023	63	7	780	50

Totaal der vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in België ^{6 7}

1952	11.706	94.884	75.821	16.827	892	8.950	1.012	17.446	827
1953	12.353	108.387	72.712	15.375	1.819	8.615	909	18.952	944
1954	13.171	112.207	76.018	15.095	1.800	8.231	941	21.443	1.003
1955	13.268	114.978	77.313	17.092	1.518	9.674	990	23.506	1.144
1956	13.397	123.605	81.666	20.764	1.748	10.869	1.136	24.930	1.238
1957	13.487	131.010	86.852	22.389	1.810	11.970	1.203	28.457	1.285
1958	13.408	146.913	90.013	20.202	1.936	10.981	1.153	33.241	1.535
1959	13.891	156.056	98.462	18.207	3.512	10.292	1.015	36.138	1.802
1960	13.816	162.844	102.221	21.788	3.243	11.778	1.128	37.349	1.989

Noten : zie onderaan tabel XVII-2, volgende bladzijde.

XVII - 2. — RENDEMENT VAN DE VENNOOTSCHAPPEN OP AANDELEN ¹ (vervolg)

Jaarcijfers

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek (gegevens gewijzigd door de N.B.B.).

Tijdvak ²	Aantal getelde vennootschappen	Gestort kapitaal	Reserves	Nettore resultaat van het boekjaar		Betaalbaar gestelde brutodividenden	Betaalde tantièmes	Obligatieleningen	
				Winst	Verlies			Uitstaande obligatieschuld op 31/12	Brutobedrag van de uitbetaalde coupons ³
				(miljoenen franken)					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	

B. — Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in het buitenland

(incl. de vennootschappen waarvan de voornaamste bedrijvigheid in Kongo uitgeoefend wordt)

1952	409	22.094	12.226	7.557	134	3.829	277	1.183	49
1953	449	26.804	12.598	7.854	259	4.296	319	1.334	61
1954	487	29.262	16.173	8.246	156	4.917	429	1.659	73
1955	527	32.018	20.039	9.356	289	5.567	393	1.833	91
1956	552	34.880	21.254	10.897	423	6.801	433	2.241	95
1957	579	42.986	19.520	12.222	287	7.575	428	2.799	107
1958	563	45.670	20.620	9.733	320	6.492	415	3.177	125
1959	560	49.530	22.740	8.296	452	6.318	380	3.351	151
1960	442	48.024	21.895	9.900	348	7.284	346	3.183	78

C. — Algemeen totaal der vennootschappen op aandelen ^{6 7}

1952	12.115	116.978	88.047	24.334	1.026	12.779	1.289	18.629	876
1953	12.802	135.191	85.310	23.229	2.078	12.911	1.228	20.286	1.005
1954	13.658	141.469	92.191	23.341	1.957	13.148	1.370	23.103	1.076
1955	13.795	146.996	97.352	26.448	1.806	15.241	1.383	25.389	1.235
1956	13.949	158.485	102.920	31.661	2.171	17.670	1.569	27.171	1.333
1957	14.066	173.996	106.372	34.611	2.097	19.545	1.631	31.256	1.392
1958	13.971	192.583	110.633	29.935	2.256	17.473	1.568	36.418	1.660
1959	14.451	205.586	121.202	26.503	3.964	16.610	1.395	39.489	1.953
1960	14.258	210.868	124.116	31.688	3.591	19.062	1.474	40.532	2.067

¹ Belgische vennootschappen : naamloze vennootschappen en commanditaire vennootschappen op aandelen van Belgisch recht. Kongolese vennootschappen : aandelenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid van Kongolees recht.

² Voor de kolommen (1) tot (7) : jaar waarin het dividend werd betaald.

³ Bedrag van de vervallen rente voor het betrokken jaar; dit bedrag houdt verband met de op 31/12 van het voorgaande jaar uitstaande obligatieschuld.

⁴ Excl. de N.B.B.

⁵ Excl. de N.M.K.N.

⁶ Excl. de N.B.B., de N.M.K.N. en de Sabena.

⁷ Netto eindtotaal, na aftrek van de dubbelstellingen.

XVII - 3. — RENDEMENT VAN DE VENNOOTSCHAPPEN OP AANDELEN ^{1 5}

Cumulatieve maandcijfers

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek (gegevens gewijzigd door de N.B.B.).

Tijdvak ²	Aantal getelde vennootschappen	Gestort kapitaal	Reserves	Nettore resultaat		Betaalbaar gestelde brutodividenden	Brutoobligatiecoupons ³
				Winst	Verlies		
				(miljarden franken)			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	

A. — Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in België ⁴

1959 12 maanden	13.927	156,2	98,6	18,2	3,5	10,3	1,6
1960 Januari	146	2,5	1,0	0,3	...	0,2	0,2
Eerste 2 maanden	368	3,7	3,0	0,7	0,1	0,7	0,3
Eerste 3 maanden	2.266	19,6	12,5	2,7	0,4	1,8	0,5
Eerste 4 maanden	5.589	54,6	34,0	7,0	1,0	4,2	0,7
Eerste 5 maanden	9.358	102,7	63,2	13,1	2,4	7,4	0,8
Eerste 6 maanden	11.272	121,7	78,0	15,9	2,7	8,7	1,0
Eerste 7 maanden	11.929	129,8	83,6	16,8	2,8	9,2	1,2
Eerste 8 maanden	12.121	130,8	84,4	16,9	2,8	9,2	1,3
Eerste 9 maanden	12.507	133,3	86,2	17,4	2,9	9,4	1,4
Eerste 10 maanden	13.088	142,7	90,0	18,7	3,1	10,2	1,6
Eerste 11 maanden	13.480	156,3	97,8	20,8	3,2	11,3	1,8
12 maanden	13.858	163,5	102,5	21,9	3,3	11,8	1,9
1961 Januari	101	3,0	1,1	0,3	...	0,2	0,3
Eerste 2 maanden	270	3,8	2,7	0,7	0,1	0,7	0,4
Eerste 3 maanden	1.739	21,8	13,5	3,3	0,3	2,1	0,5
Eerste 4 maanden	4.393	67,6	40,5	9,1	1,6	5,2	0,7
Eerste 5 maanden	7.297	110,7	66,3	14,4	2,8	8,0	0,8
Eerste 6 maanden	8.872	124,6	77,1	16,7	3,1	9,1	1,0
Eerste 7 maanden	9.355	131,2	81,9	17,7	3,2	9,7	1,2
Eerste 8 maanden	9.520	131,9	82,4	17,8	3,2	9,7	1,3
Eerste 9 maanden	9.818	133,2	83,7	18,0	3,2	9,8	1,4
Eerste 10 maanden	10.301	141,9	86,8	19,1	3,4	10,5	1,5
Eerste 11 maanden	10.610	154,9	95,3	21,2	3,5	11,6	1,7
12 maanden	10.959	163,3	100,7	22,2	3,6	12,2	1,9

Noten : zie volgende bladzijde.

XVII - 3. — RENDEMENT VAN DE VENNOOTSCHAPPEN OP AANDELEN ^{1 5} (vervolg)

Cumulatieve maandcijfers

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek (gegevens gewijzigd door de N.B.B.).

Tijdvak 2	Aantal getelde vennoo- tschappen	Gestort kapitaal	Reserves	Nettoreultaat		Betaalbaar gestelde bruto- dividenden	Bruto- obligatie- coupons ³
				Winst	Verlies		
				(miljarden franken)			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	

B. — Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in het buitenland
(incl. de vennootschappen waarvan de voornaamste bedrijvigheid in Kongo uitgeoefend wordt)

1959 12 maanden	560	49,5	22,7	8,3	0,5	6,3	0,2
1960 Januari	4	0,1	0,1	0,1
Eerste 2 maanden	11	0,2	0,2	0,1	0,1
Eerste 3 maanden	27	1,4	0,2	0,2	0,1
Eerste 4 maanden	58	1,8	0,8	0,3	...	0,2	0,1
Eerste 5 maanden	158	22,9	12,7	7,2	...	5,0	0,1
Eerste 6 maanden	309	36,4	17,0	8,6	0,2	6,4	0,1
Eerste 7 maanden	364	42,3	20,6	9,4	0,2	7,1	0,1
Eerste 8 maanden	376	43,0	20,9	9,5	0,3	7,1	0,1
Eerste 9 maanden	384	43,2	21,0	9,5	0,3	7,1	0,1
Eerste 10 maanden	407	43,5	21,2	9,6	0,3	7,1	0,1
Eerste 11 maanden	424	45,6	21,6	9,7	0,3	7,2	0,1
12 maanden	446	48,1	22,1	9,9	0,3	7,3	0,2
1961 Januari	3	0,7	0,4
Eerste 2 maanden	6	0,8	0,4
Eerste 3 maanden	14	1,0	0,4	0,1
Eerste 4 maanden	32	1,7	0,6	0,1	...	0,1	...
Eerste 5 maanden	82	20,6	11,0	5,5	0,2	3,5	...
Eerste 6 maanden	181	31,0	13,7	6,4	0,5	4,0	0,1
Eerste 7 maanden	225	34,6	15,3	6,7	0,7	4,1	0,1
Eerste 8 maanden	231	34,7	15,3	6,7	0,7	4,1	0,1
Eerste 9 maanden	242	35,7	15,8	6,8	0,7	4,2	0,1
Eerste 10 maanden	270	36,7	16,1	6,9	0,7	4,2	0,1
Eerste 11 maanden	287	39,0	16,9	7,0	0,8	4,3	0,1
12 maanden	310	40,9	18,7	7,2	1,0	4,4	0,1

C. — Algemeen totaal ⁴

1959 12 maanden	14.487	205,7	121,3	26,5	4,0	16,6	1,8
1960 Januari	150	2,6	1,1	0,3	...	0,2	0,3
Eerste 2 maanden	379	3,9	3,2	0,8	0,1	0,7	0,4
Eerste 3 maanden	2.293	21,0	12,7	2,9	0,4	1,8	0,6
Eerste 4 maanden	5.647	56,4	34,8	7,3	1,0	4,4	0,8
Eerste 5 maanden	9.516	125,6	75,9	20,0	2,4	12,4	0,9
Eerste 6 maanden	11.581	158,1	95,0	24,5	2,9	15,1	1,1
Eerste 7 maanden	12.293	172,1	104,2	26,2	3,0	16,3	1,3
Eerste 8 maanden	12.497	173,8	105,3	26,4	3,1	16,3	1,4
Eerste 9 maanden	12.891	176,5	107,2	26,9	3,2	16,5	1,5
Eerste 10 maanden	13.495	186,2	111,2	28,3	3,4	17,3	1,7
Eerste 11 maanden	13.904	201,9	119,4	30,5	3,5	18,5	1,9
12 maanden	14.304	211,6	124,6	31,8	3,6	19,1	2,1
1961 Januari	104	3,7	1,5	0,3	...	0,2	0,3
Eerste 2 maanden	276	4,6	3,1	0,7	0,1	0,7	0,4
Eerste 3 maanden	1.753	22,8	13,9	3,4	0,3	2,1	0,5
Eerste 4 maanden	4.425	69,3	41,1	9,2	1,6	5,3	0,7
Eerste 5 maanden	7.379	131,4	77,3	19,9	3,0	11,5	0,8
Eerste 6 maanden	9.053	155,6	90,8	23,1	3,6	13,1	1,1
Eerste 7 maanden	9.580	165,8	97,2	24,4	3,9	13,8	1,3
Eerste 8 maanden	9.751	166,6	97,7	24,5	3,9	13,8	1,4
Eerste 9 maanden	10.060	168,9	99,5	24,8	3,9	14,0	1,5
Eerste 10 maanden	10.571	178,6	102,9	26,0	4,1	14,7	1,6
Eerste 11 maanden	10.897	193,9	112,2	28,2	4,3	15,9	1,8
12 maanden	11.269	204,2	119,4	29,4	4,6	16,6	2,0

¹ Belgische vennootschappen : naamloze vennootschappen en commanditaire vennootschappen op aandelen van Belgisch recht.

² Voor de kolommen (1) tot (6) : maand waarin het dividend werd betaald.

³ De obligatiecoupons worden, zoals de dividenden, geteld in de maand waarin zij werden betaald. De betaling van de obligatiecoupons kan deze van de dividenden voorafgaan. Om die reden vertegenwoordigen niet alle obligaties waarvan de coupons in kolom (7) voorkomen noodzakelijk leningen van vennootschappen waarop de voorafgaande kolommen betrekking hebben.

⁴ Excl. de N.B.B., de N.M.K.N. en de Sabena.

⁵ Vanaf 1961, heeft men in deze statistiek rekening gehouden met de geleidelijke omschakeling van de vennootschappen van Kongolees recht in vennootschappen van Belgisch recht, die hun bedrijvigheid uitoefenen in Kongo. De vennootschappen van Kongolees recht worden niet meer in bovenstaande statistiek opgenomen.

XVII - 4. — UITGIFTEN VAN VENNOOTSCHAPPEN ¹

Jaarcijfers
(miljoenen franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek (gegevens gewijzigd door de N.B.B. 2).

Jaren	Aandelen		Obligaties (nominaal bedrag)					Aandelen en obligaties	Aandelen en obligaties
	nominale uitgiften	netto- uitgiften	Niet doorlopende uitgiften			doorlopende netto- uitgiften	Totale netto- uitgiften	Totale netto- uitgiften	Totale netto- uitgiften (N.I.S.)
			uitgiften	aflossingen	netto- uitgiften				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5) = (3) - (4)	(6)	(7) = (5) + (6)	(8) = (2) + (7)	(9)

Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in België

1952	18.012	2.755	1.398	r 600 ³	r 798 ³	n.b.	r 798 ³	r 3.553 ³	5.641 ⁴
1953	4.601	1.556	1.068	r 700 ³	r 368 ³	n.b.	r 368 ³	r 1.929 ³	2.525 ⁴
1954	7.358	3.489	1.777	879	898	529	1.427	4.916	8.331
1955	14.192	4.273	1.560	1.257	303	532	835	5.108	8.597
1956	16.557	3.503	1.701	1.404	297	389	686	4.189	6.562
1957	27.682	5.573	3.220	1.449	1.771	833	2.604	8.177	10.687
1958	8.801	4.908	3.144	1.507	1.637	1.288	2.925	7.833	12.920
1959	10.227	3.760	3.196	1.568	1.628	814	2.442	6.202	11.317
1960	16.065	5.817	1.213	1.631	- 418	957	539	6.356	11.130

Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in het buitenland ⁵

1952	7.404	2.457	212	n.b.	212	n.b.	212	2.669	1.811 ⁴
1953	3.271	2.002	130	n.b.	130	n.b.	130	2.132	1.834 ⁴
1954	2.760	1.764	392	66	326	...	326	2.090	1.445
1955	4.711	2.995	316	91	225	- 7	218	3.213	2.625
1956	8.630	3.146	341	110	231	5	236	3.382	2.637
1957	6.994	1.759	724	171	553	...	553	2.312	1.905
1958	2.282	1.162	450	124	326	51	377	1.539	1.119
1959	2.442	613	215	87	128	- 21	107	720	606
1960	6.443	1.728	20	167	- 147	- 21	- 168	1.560	1.461

Algemeen totaal

1952	25.416	5.212	1.610	r 600 ³	r 1.010 ³	n.b.	r 1.010 ³	r 6.222 ³	7.452 ⁴
1953	7.872	3.558	1.198	r 700 ³	r 498 ³	n.b.	r 498 ³	r 4.056 ³	4.359 ⁴
1954	10.118	5.253	2.168	944	1.224	529	1.753	7.006	9.776
1955	18.903	7.268	1.876	1.348	528	525	1.053	8.321	11.222
1956	25.187	6.649	2.047	1.519	528	394	922	7.571	9.199
1957	34.676	7.332	3.944	1.620	2.324	833	3.157	10.489	12.592
1958	11.083	6.070	3.594	1.631	1.963	1.339	3.302	9.372	14.039
1959	12.669	4.373	3.411	1.655	1.756	793	2.549	6.922	11.923
1960	22.508	7.545	1.233	1.798	- 565	936	371	7.916	12.591

¹ Belgische vennootschappen : naamloze, commanditaire op aandelen en personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid van Belgisch recht. Kongolese vennootschappen (tot 30 juni 1960) : aandelen- en personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid van Kongolees recht (zie noot 5).

² Deze wijzigingen bestaan enerzijds uit de opnemings van de bijstortingen en anderzijds uit de verwijdering van de doorlopende en niet doorlopende uitgiften van de overheidssector (N.M.K.N., Sabena) en van de netto-uitgiften van obligaties en kasbons van de Belgische banken.

³ Ruminen N.B.B.

⁴ Aflossingen niet afgetrokken.

⁵ Tot 30 juni 1960, incl. de Belgische vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in Kongo en de vennootschappen van Kongolees recht. Vanaf juli 1960 zijn de vennootschappen van Kongolees recht niet meer in deze statistiek opgenomen.

N. B. — Kol. (1) en (9) : bedragen overgenomen zonder wijziging van de statistieken van het N.I.S. — kol. (2) tot (8) : bedragen gewijzigd door de N.B.B. zoals hierboven in noot 2 aangeduid.

Kol. (1) : oprichtingen van vennootschappen en kapitaalverhogingen — kol. (2) : gestorte bedragen op aandelen (verminderd met de stortingen andere dan in chartaal geld), uitgiftepremies en bijstortingen — kol. (3) : nieuwe uitgiften (gedeelte dat werkelijk uitgegeven werd tijdens het jaar), verhoogd met het saldo van voorgaande uitgiften, verminderd met conversieleningen.

Bibliografische referenties : *Statistisch Jaarboek voor België. — Statistisch Tijdschrift van het N.I.S. — Belgische Economische Statistieken 1941-1960* (N.B.B.). — *Bulletin Mensuel des Statistiques* (Beurscommissie van Brussel). — *Weekberichten van de Kredietbank*.

XVII - 5. — UITGIFTEN VAN VENNOOTSCHAPPEN ¹

Maandelijks cijfers ²

(miljoenen franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek (gegevens gewijzigd door de N.B.B. ³).

Tijdvak	A. — Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in België				B. — Vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in het buitenland ⁴			
	Aandelen		Obligaties (nominaal bedrag)	Aandelen en obligaties	Aandelen		Obligaties (nominaal bedrag)	Aandelen en obligaties
	nominale uitgiffen	netto-uitgiffen	niet-doorlopende bruto-uitgiffen	Totaal	nominale uitgiffen	netto-uitgiffen	niet-doorlopende bruto-uitgiffen	Totaal
(1)	(2)	(3)	(4) = (2) + (3)	(5)	(6)	(7)	(8) = (6) + (7)	
1959 Eerste 6 maanden ...	4.647	1.694	661	2.355	1.179	328	...	328
Eerste 9 maanden ...	6.720	2.064	880	2.944	2.201	460	...	460
12 maanden	10.227	3.324	3.196	6.520	2.442	500	116	616
1960 Eerste 3 maanden ...	1.950	1.016	79	1.095	731	63	...	63
Eerste 6 maanden ...	5.282	2.409	302	2.711	5.055	258	...	258
Eerste 9 maanden ...	10.044	3.987	805	4.792	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
12 maanden	16.065	5.216	1.213	6.429	6.443	1.628	20	1.648
1961 Eerste 3 maanden .	2.929	645	176	821	28
Eerste 6 maanden .	6.873	1.847	357	2.204	145	6	...	6
Eerste 9 maanden .	8.945	2.648	472	3.120	145	6	...	6
1960 Juli	2.491	691	500	1.191	1.377	1.370	...	1.370
Augustus	843	398	...	398				
September	1.427	490	3	493				
Oktober	2.005	168	...	168				
November	810	291	103	394				
December	3.215	771	...	771				
1961 Januari	398	122	146	268
Februari	1.644	327	...	327	6
Maart	887	196	30	226	22
April	1.385	189	131	320
Mei	769	344	...	344	30	6	...	6
Juni	1.790	669	50	719	87
Juli	950	268	90	358
Augustus	473	234	26	259
September	649	299	...	299
Oktober	1.493	283	72	355
November	2.495	159	73	232
December	6.177	487	1	488	22
1962 Januari	718	213	100	313
Februari	1.137	220	...	220
Maart	1.456	674	5	679	19

¹ Belgische vennootschappen : naamloze vennootschappen, vennootschappen bij wijze van geldschieting op aandelen en personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid onder Belgisch recht. — Kongolese vennootschappen (tot 30 juni 1960) : aandelenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid en personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid onder Kongolees recht.

² De cijfers van deze tabel verschillen in volgende opzichten met die welke in tabel XVII - 4 voorkomen : a) de netto-uitgiffen van aandelen bevatten de bijstortingen niet; b) de obligatieuitgiffen zijn bruto (afschrijvingen niet afgetrokken) en houden geen rekening met de doorlopende uitgiffen.

³ De wijzigingen bestaan in het uitschakelen van de obligaties en aandelen van de publieke sector (deze van de Sabena voor de door de tabel bestreken periode).

⁴ Tot 30 juni 1960, incl. de Belgische vennootschappen met voornaamste bedrijvigheid in Kongo en de vennootschappen van Kongolees recht. Vanaf juli 1960 zijn de vennootschappen van Kongolees recht niet meer in deze statistiek opgenomen

XVIII. — GELDMARKT

1. — MARKT VAN HET DAGGELD EN VAN HET GELD OP ZEER KORTE TERMIJN *

(miljoenen franken)

Daggemiddelden	Bedragen uitgeleend door de				Bedragen ontleend door de				Totaal (9) = (1) + (2) + (8) + (4) of (5) + (6) + (7) + (8)	Terug- getrokken bedragen (10)
	Deposito- banken 1	Renten- fonds	H.W.I.	Overige instel- lingen 2	Deposito- banken 1	Renten- fonds	H.W.I.	Overige instel- lingen 3		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)		
1953	2.378	...	76	2.937	9	2.153	2.842	387	5.391	...
1954	2.330	...	21	2.985	19	2.276	2.733	308	5.336	...
1955	2.325	3.314	23	2.807	2.556	253	5.639	43
1956	2.428	...	15	2.780	22	2.313	2.602	286	5.223	185
1957	2.288	3.305	17	2.786	2.514	276	5.593	5
1958	2.078	...	8	1.821	15	968	2.504	420	3.907	577
1959	2.191	159	...	1.165	73	29	3.226	187	3.515	188
1960	2.415	1.107	...	1.561	1.025	10	3.001	1.047	5.083	37
1961	2.487	1.811	...	1.523	1.817	1	3.014	989	5.821	23
1960 3 ^e kwartaal	2.233	1.417	...	1.747	1.109	...	2.909	1.379	5.397	...
4 ^e kwartaal	2.482	800	...	1.452	1.272	1	2.599	862	4.734	90
1961 1 ^e kwartaal	2.527	1.084	...	1.409	1.449	...	2.464	1.107	5.020	3
2 ^e kwartaal	2.381	2.128	...	1.573	1.993	...	3.224	865	6.082	...
3 ^e kwartaal	2.320	2.766	...	1.650	2.069	...	3.703	964	6.736	...
4 ^e kwartaal	2.714	1.297	...	1.468	1.772	3	2.688	1.016	5.479	90
1962 1 ^e kwartaal	1.858	439	...	1.350	1.346	5	2.296	...	3.647	886
1961 Februari	2.500	1.025	...	1.479	1.627	...	2.248	1.129	5.004	7
Maart	2.649	1.514	...	1.264	1.468	...	2.426	1.533	5.427	...
April	2.545	1.460	...	1.514	1.596	...	2.799	1.124	5.519	...
Mei	2.349	2.092	...	1.777	2.083	...	3.379	756	6.218	...
Juni	2.270	2.739	...	1.437	2.254	...	3.452	740	6.446	...
Juli	2.101	3.184	...	1.703	2.239	...	3.782	967	6.988	...
Augustus	2.423	2.667	...	1.809	2.069	...	3.820	1.010	6.899	...
September	2.421	2.471	...	1.432	1.908	...	3.504	912	6.324	...
Oktober	2.777	1.415	...	1.490	1.595	...	3.037	1.050	5.682	17
November	2.573	1.187	...	1.721	2.051	...	2.819	611	5.481	2
December	2.794	1.282	...	1.178	1.674	10	2.166	1.404	5.254	261
1962 Januari	2.680	74	22	1.216	965	...	1.864	1.163	3.992	844
Februari	1.236	733	...	1.190	1.755	15	1.389	...	3.159	1.536
Maart	1.600	539	...	1.608	1.355	...	2.392	...	3.747	339
April	1.389	576	...	1.991	1.497	...	2.459	...	3.956	367

* Van 27 februari 1956 tot 16 november 1959 verhandelde men, naast het daggeld, ook geld dat op 5 en 10 dagen werd uitgeleend of ontleend. Deze bedragen zijn derhalve in bovenstaande cijfers begrepen. Sedert 17 november 1959 wordt er geen geld op 5 en 10 dagen meer uitgeleend of ontleend.

1 Tot 16 november 1959, slechts de depositobanken te Brussel en te Antwerpen. Nadien ook deze van andere plaatsen.

2 Tot 16 november 1959 inzonderheid de A.S.L.K., de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, de R.M.Z., het Gemeentekrediet en sedert 17 november 1959 inzonderheid de A.S.L.K., het Gemeentekrediet, N.M.B.S.

3 Tot 16 november 1959 inzonderheid de N.M.K.N., de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, de Nationale Delcredereerdienst en sedert 17 november 1959 inzonderheid de Belgische Delcredereerdienst, de N.K.B.K., de N.M.K.N.

XVIII - 3. — **BEDRIJVIGHEID VAN DE VERREKENINGSKAMERS****Debetverrichtingen**

Maandgemiddelden of maanden	Aantal kamers	Brussel						Provincie		Algemeen totaal	
		Geld op zeer korte termijn 1		Andere verrichtingen 2		Totaal		Duizenden stukken	Miljarden franken	Duizenden stukken	Miljarden franken
		Duizenden stukken	Miljarden franken	Duizenden stukken	Miljarden franken	Duizenden stukken	Miljarden franken				
1953	38	2	155	164	87	166	242	185	56	351	298
1954	38	2	138	174	92	176	230	200	55	376	285
1955	38	2	133	188	96	190	229	210	56	400	285
1956	38	2	127	212	110	214	237	222	63	436	300
1957	38	2	119	232	128	234	247	239	66	473	313
1958	38	2	113	245	131	247	244	235	63	482	307
1959	39	2	124	248	142	250	266	237	64	487	330
1960	39	3	208	289	158	292	366	243	57	535	423
1961	39	3	235	409	167	412	402	261	62	673	464
1960 3 ^e kwartaal	39	3	226	293	162	296	388	241	56	537	444
4 ^e kwartaal	39	3	192	309	167	312	359	245	56	557	415
1961 1 ^e kwartaal	39	3	208	378	161	381	369	258	60	639	429
2 ^e kwartaal	39	3	239	412	163	415	402	261	59	676	461
3 ^e kwartaal	39	3	273	397	164	400	437	249	61	649	498
4 ^e kwartaal	39	3	220	450	181	453	401	274	65	727	466
1962 1 ^e kwartaal	39	3	146	488	318	491	321	276	64	767	385
1961 Maart	39	3	240	432	167	435	407	276	64	711	471
April	39	3	202	367	151	370	353	233	53	603	406
Mei	39	3	241	423	163	426	404	276	60	702	464
Juni	39	3	274	445	175	448	449	275	65	723	514
Juli	39	3	268	400	176	403	444	251	59	654	503
Augustus	39	3	293	406	164	409	457	254	64	663	521
September	39	3	256	384	153	387	409	243	61	630	470
Oktober	39	3	239	454	183	457	422	286	66	743	488
November	39	3	221	434	175	437	396	269	65	706	461
December	39	3	200	463	185	466	385	265	63	731	448
1962 Januari	39	3	169	521	181	524	350	294	68	818	418
Februari	39	2	115	458	177	460	292	257	59	717	351
Maart	39	3	155	486	166	489	321	278	66	767	387
April	39	3	147	479	184	482	331	279	63	761	394

1 Betreft het daggeld en, van 27 februari 1956 tot 16 november 1959, het op 1, 5 en 10 dagen uitgeleende of ontleende geld. Sedert 17 november 1959 wordt het geld op 5 en 10 dagen niet meer verhandeld.

2 Effecten, overheidspapier, coupons, overschrijvingen, cheques, wissels, promessen, kwijtschriften, transacties met het buitenland, enz.

Bibliografische referenties : *Belgische Economische Statistieken 1941-1950* (N.B.B.). — *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* (N.B.B.) : XXVIIIe jaargang, deel I, nr 5, mei 1958 : « Een nieuwe statistiek : de daggeldmarkt (call money) » — XXXVe jaargang, deel I, nr 4, april 1960 : « De Belgische geldmarkt ».

**XIX - 4. — RENTETARIEF VOOR DEPOSITO'S IN BELGISCHE FRANKEN
BIJ DE BANKEN EN BIJ DE ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS**

Einde periode	Tarief 1 1 Depositorerekeningen					Algemene Spaarkas (Sparingen van particulieren)		
	direct opeisbaar	met 15 dagen opzegging 2	op termijn 2			tot 75.000 F	van 75.001 F tot 150.000 F	boven 150.000 F
			1 maand	3 maanden	6 maanden			
1953	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50
1954	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50
1955	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50
1956	0,50	0,85	1,10	1,40	1,75	3,—	1,50	0,50
1957	0,50	1,25	2,30	2,70	3,15	3,—	2,—	2,—
1958	0,50	0,90	1,35	1,75	2,15	3,— ³	2,—	2,—
1959	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—	2,—
1960	0,50	1,75	2,85	3,45	3,60	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
1961 April	0,50	1,75	2,85	3,45	3,60	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
Mei	0,50	1,75	2,85	3,45	3,60	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
Juni	0,50	1,75	2,85	3,45	3,60	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
Juli	0,50	1,75	2,85	3,45	3,60	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
Augustus	0,50	1,50	2,65	3,30	3,45	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
September	0,50	1,50	2,65	3,30	3,45	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
Oktober	0,50	1,50	2,65	3,30	3,45	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
November	0,50	1,50	2,65	3,30	3,45	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
December	0,50	1,30	2,40	3,15	3,30	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
1962 Januari	0,50	1,15	2,15	3,00	3,15	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
Februari	0,50	1,15	2,15	3,00	3,15	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
Maart	0,50	1,10	1,90	2,75	2,90	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴
April	0,50	1,10	1,90	2,75	2,90	3,— ³	2,— ⁴	2,— ⁴

¹ Tarief toegepast door ca. 25 banken, waaronder de voornaamste. Andere banken, vooral regionale, passen over het algemeen een hoger tarief toe. — ² Van november 1957 tot einde 1961 bewoog de rente van de deposito's met opzeggingstermijn en van de deposito's op termijn in functie van de discontovoet van de N.B.B. voor geaccepteerde in een bank gedomicileerde wissels. Sedert begin 1962 zijn de veranderingen die zij in functie van de marktvoowaarden, de toestand van de betalingsbalans en het conjunctuurverloop ondergaat, het voorwerp van een akkoord, dat door overleg tussen de Nationale Bank van België en de Belgische Vereniging der Banken is voorafgegaan. — ³ Voor 1958, 1960 en 1961, verhoging van de rente met 0,30 pct. voor de bedragen die gedurende het gehele kalenderjaar ingeschreven bleven. Geen vermeerdering in 1959. — ⁴ Vanaf 1960, verhoging van de rente met 0,20 pct. voor de bedragen die gedurende het gehele kalenderjaar ingeschreven bleven.

XIX - 5. — RENDEMENT VAN VAST RENTENDE WAARDEN OP DE BEURSEN TE BRUSSEL *

Begin der periode	Geünificeerde schuld	Vervaldag binnen 2 tot 5 jaar		Vervaldag binnen 5 tot 20 jaar		Gewogen gemiddelden (excl. de Geünifi- ceerde schuld)	
		(rendement alleen berekend volgens de notering)	Staat	Parastatale instellingen en Steden	Staat		Parastatale instellingen en Steden
			4 pct. 1e r.	3,5 tot 5,5 pct.	3 tot 5,5 pct.		4 tot 5,75 pct.
1953	4,48	—	4,85 ¹	5,09 ²	—	5,05	
1954	4,33	—	4,15 ¹	4,79 ²	—	4,70	
1955	4,20	—	3,89 ¹	4,59 ²	—	4,46	
1956	4,18	—	3,99 ¹	4,63	4,71	4,57	
1957	4,47	—	5,17 ¹	5,54	5,59	5,45	
1958	4,93	—	5,53 ¹	6,47	6,51	6,41	
1959	4,29	—	4,44	4,85	4,93	4,85	
1960	4,21	4,72	4,79	5,21	5,10	5,11	
1961	4,39	5,55	5,69	6,07	5,80	5,89	
1961 April	4,35	5,40	5,58	5,90	5,77	5,77	
Mei	4,33	5,46	5,57	5,94	5,79	5,81	
Juni	4,33	5,41	5,50	5,90	5,77	5,77	
Juli	4,35	5,44	5,55	5,93	5,79	5,80	
Augustus	4,35	5,45	5,54	5,89	5,77	5,77	
September	4,35	5,33	5,37	5,85	5,75	5,73	
Oktober	4,35	5,33	5,32	5,81	5,75	5,71	
November	4,36	5,37	5,35	5,79	5,75	5,70	
December	4,39	5,27	5,26	5,71	5,70	5,63	
1962 Januari	4,40	5,21	5,34	5,74	5,70	5,64	
Februari	4,39	5,16	5,26	5,68	5,55	5,49	
Maart	4,39	4,93	5,11	5,47	5,52	5,39	
April	4,38	4,63	4,96	5,37	5,44	5,28	
Mei	4,35	4,50	4,86	5,28	5,39	5,20	

* Tenzij anders vermeld is het gemiddelde rendement het percentage dat, toegepast bij de berekening van de actuele waarde van de gezamenlijke nog te ontvangen termijnen (aflossing, rente, gebeurlijke loten en premies) van de annuïteit, een actuele waarde geeft die gelijk is aan de koopprijs van het uitstaande kapitaal, berekend volgens de dagnotering, verhoogd met de courtage en gebeurlijk met de opgelopen rente.

¹ Leningen met een rentevoet van 4 en 4,5 pct. — ² Leningen met een rentevoet van 4,25 en 4,5 pct.

N. B. — Wijze van opstelling : zie Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting (N.B.B.), XXXIe Jaargang, Deel I, nr 2, februari 1956.

Bibliografische referenties : Belgisch Staatsblad : weekstaten van de N.B.B. — Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting (N.B.B.) : XXVIIe Jaargang, Deel I, Nr 6, juni 1951 ; De daggeldmarkt sedert september 1950 ; XXVIIIe Jaargang, Deel I, Nr 5, mei 1953 ; Een nieuwe statistiek : de daggeldmarkt (call money) ; XXXIIe Jaargang, Deel II, Nr 5, november 1957 ; De hervorming van de geldmarkt ; XXXVe Jaargang, Deel I, Nr 4, april 1960 ; De Belgische geldmarkt .

XX. — BUITENLANDSE CIRCULATIEBANKEN

1. — DISCONTOVOET

Maand van de wijzigingen	Duitsland		Verenigde Staten 1		Frankrijk		Groot-Brittannië		Italië		Nederland		Zweden		Zwitserland	
	Datum	Discon- tovoet	Datum	Discon- tovoet	Datum	Discon- tovoet	Datum	Discon- tovoet	Datum	Discon- tovoet	Datum	Discon- tovoet	Datum	Discon- tovoet	Datum	Discon- tovoet
Tarief van kracht op 1-1-1955 ...		3,—		1,50		3,—		3,—		4,—		2,50		2,75		1,50
1955 Februari ...							24	4,50					19	3,75		
April			15	1,75												
Augustus .	4	3,50	5	2,—												
September .			9	2,25												
November .			18	2,50												
1956 Februari .							16	5,50			7	3,—				
Maart	8	4,50														
April			13	2,75												
Mei	19	5,50														
Augustus .			24	3,—							25	3,25				
September .	6	5,—														
Oktober ...											22	3,75				
November .													22	4,—		
1957 Januari ...	11	4,50														
Februari ...							7	5,—								
April					11	4,—									15	2,50
Mei																
Juli											17	4,25	11	5,—		
Augustus .			23	3,50	12	5,—					16	5,—				
September .	19	4,—					19	7,—								
November .			15	3,—												
1958 Januari ...	17	3,50	24	2,75							24	4,50				
Maart			7	2,25			20	6,—			25	4,—				
April			18	1,75												
Mei							22	5,50					3	4,50		
Juni	27	3,—					19	5,—	7	3,50	14	3,50				
Augustus .							14	4,50								
September .			12	2,—												
Oktober ...			16	4,50												
November .			7	2,50			20	4,—			15	3,—				
1959 Januari ...	10	2,75									21	2,75				
Februari ...							5	4,25							26	2,—
Maart			6	3,—												
April					23	4,—										
Mei			29	3,50												
September .	4	3,—	11	4,—												
Oktober ...	23	4,—														
November .											16	3,50				
1960 Januari ...							21	5,—					15	5,—		
Juni	3	5,—	10	3,50			23	6,—								
Augustus .			12	3,—												
Oktober ...					6	3,50	27	5,50								
November .	11	4,—														
December .							8	5,—								
1961 Januari ...	20	3,50														
Mei	5	3,—														
Juli							25	7,—								
Oktober ...							5	6,50								
November .							2	6,—								
1962 Maart							8	5,50								
Maart							22	5,—								
April							26	4,50			25	4,—	6	4,50		

1 Federal Reserve Bank of New York.
Voor de bepalingen van de officiële discontotarieven : zie « International Financial Statistics » (I.M.F.).

XX - 2. — BANQUE DE FRANCE

(millions de nouveaux francs français)

	1957 31 décembre	1958 31 décembre	1959 31 décembre	1960 31 décembre	1961 9 mars	1962 8 mars	1961 6 avril	1962 5 avril
ACTIF								
Encaisse or	2.012	2.476	4.322	4.322	4.322	4.322	4.322	4.322
Prêt d'or au Fonds de Stabilisation des changes	1.000	1.201	—	—	—	—	—	—
Disponibilités à vue à l'étranger	118	141	3.969	5.744	6.801	10.679	7.320	11.506
Avances au Fonds de Stabilisation des changes ¹	656	740	1.314	740	1.814
Monnaies divisionnaires	99	84	101	23	15	27	13	19
Comptes courants postaux	716	512	669	561	503	638	651	642
Prêts à l'Etat	6.548	6.510	6.500 ²	6.500 ²	6.500 ²	6.500 ²	6.500 ²	6.500 ²
Avances à l'Etat	4.297	4.337	2.640 ²	901 ²	2.611 ²	1.919 ²	2.285 ²	1.499 ²
Portefeuille d'escompte :	19.872	22.217	16.392	18.851	15.924	17.209	15.623	16.965
<i>Effets escomptés sur la France</i>	5.917	6.707	4.232	5.118	4.902	5.631	4.755	5.784
<i>Effets escomptés sur l'étranger</i>	1	3	1	1	1	...	1	...
<i>Effets garantis par l'Office des céré- ales</i> ³	575	481	699	878	431	487	511	495
<i>Effets de mobilisation de crédits à moyen terme</i>	13.379	15.026	11.460	12.854	10.590	11.091	10.356	10.686
Effets négociables achetés en France ⁴	2.883	2.609	2.827	3.554	2.602	2.443	3.415	3.330
Avances à 30 jours sur effets publics ...	193	222	169	205	177	172	167	167
Avances sur titres	105	97	83	70	65	64	74	70
Avances sur or
Effets en cours de recouvrement	783	763	863	529	223	271	346	326
Divers	649	562	627	764	704	1.171	818	1.212
Total ...	39.275	41.731	39.162	42.680	41.187	46.729	42.274	47.872

PASSIF

Engagements à vue :								
Billets au porteur en circulation ...	32.681	34.694	34.947	39.320	38.391	43.488	39.334	44.516
Comptes courants créditeurs :	5.246	5.720	2.943	2.066	1.639	1.693	1.677	1.828
<i>Compte courant du Trésor public</i> ...	1	1	...	1	...	1
<i>Comptes courants des accords de coopération économique</i>	—	...	—
<i>Comptes courants des banques et institutions financières françaises et étrangères</i>	4.091	4.564	1.965	967	703	731	757	820
<i>Autres comptes courants et de dépôts de fonds; dispositions et autres engagements à vue</i>	1.154	1.155	978	1.098	936	961	920	1.008
Capital de la Banque	2	2	150	150	150	150	150	150
Divers	1.346	1.315	1.122	1.144	1.007	1.398	1.113	1.378
Total ...	39.275	41.731	39.162	42.680	41.187	46.729	42.274	47.872

¹ Convention du 27 juin 1949.

² Convention du 29 octobre 1959 approuvée par la loi du 28 décembre 1959.

³ Loi du 15 août 1936, décret du 29 juillet 1939 et loi du 19 mai 1941.

⁴ Décret du 17 juin 1938.

XX - 3. — BANK OF ENGLAND

(millions of £)

	1958 28 February	1959 28 February	1960 29 February	1961 28 February	1961 8 March	1962 7 March	1961 5 April	1962 4 April
--	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Issue Department

Government Debt	11	11	11	11	11	11	11	11
Other Government Securities	1.985	2.035	2.136	2.237	2.237	2.363	2.287	2.363
Other Securities	1	1	1	1	1	1	1	1
Coin other than Gold Coin	3	3	2	1	1	...	1	...
Amount of Fiduciary Issue	2.000	2.050	2.150	2.250	2.250	2.375	2.300	2.375
Gold Coin and Bullion
Total ...	2.000	2.050	2.150	2.250	2.250	2.375	2.300	2.375

Notes Issued :								
In Circulation	1.965	2.013	2.116	2.212	2.230	2.311	2.286	2.311
In Banking Department	35	37	34	38	20	64	14	64
Total ...	2.000	2.050	2.150	2.250	2.250	2.375	2.300	2.375

Banking Department

Government Securities	254	265	274	425	439	464	425	456
Other Securities :								
Discounts and Advances	23	10	33	28	21	40	36	52
Securities	22	22	20	19	20	20	18	20
Notes	35	37	34	38	20	64	14	64
Coin	2	1	1	1	1	1	1	1
Total ...	336	335	362	511	501	589	494	593

Capital	15	15	15	15	15	15	15	15
Rest	4	4	4	4	4	4	3	4
Public Deposits :	11	17	12	18	11	11	19	10
(including Exchequer, Savings Banks, Commissioners of National Debt, and Dividend Accounts)								
Special Deposits	—	—	—	155	151	241	150	232
Other Deposits :								
Bankers	232	229	264	251	254	248	239	261
Other Accounts	74	70	67	68	66	70	68	71
Total ...	336	335	362	511	501	589	494	593

XX - 4. — FEDERAL RESERVE BANKS ¹

(millions of \$)

	1958 31 December	1959 31 December	1960 31 December	1961 31 December	1961 8 March	1962 7 March	1961 5 April	1962 4 April
ASSETS								
Gold certificate account	19,013	18,186	16,413	15,445	16,029	15,320	16,057	15,196
Redemption fund for F.R. notes	938	978	1,066	1,170	1,046	1,144	1,039	1,137
Total gold certificate reserves ...	19,951	19,164	17,479	16,615	17,075	16,464	17,096	16,333
F.R. notes of other Banks	477	524	525	—	—	—	—	—
Cash	336	359	363	320	492	455	445	395
Discounts and advances	64	458	33	130	212	412	121	172
Industrial loans	—	—	—	—	—	—
Acceptances :								
Bought outright	43	44	54	48	46	44	45	40
Held under repurchase agreement	6	31	20	3	1	—	—	—
U.S. Government securities :								
Bought outright :								
Bills	2,250	2,606	2,900	3,193	2,650	2,900	2,623	3,211
Certificates	18,650	10,507	9,060	1,699	5,415	4,972	5,398	4,972
Notes	2,868	11,010	12,481	19,984	16,205	16,842	16,383	16,933
Bonds	2,484	2,484	2,543	3,846	2,627	3,846	2,720	4,091
Total bought outright ...	26,252	26,607	26,984	28,722	26,897	28,560	27,124	29,207
Held under repurchase agreement	95	41	400	159	23	...	3	133
Total U.S. Government securities ...	26,347	26,648	27,384	28,881	26,920	28,560	27,127	29,340
Total loans and securities	26,460	27,181	27,491	29,062	27,179	29,016	27,293	29,552
Due from foreign banks	—	—	—	—	—
Cash items in process of collection	5,631	6,438	6,809	6,125	3,950	4,561	4,148	4,491
Bank premises	94	100	108	111	108	109	109	108
Other assets	146	262	209	237	173	286	232	385
Total assets ...	53,095	54,028	52,984	52,470^a	48,977^a	50,891^a	49,323^a	51,264^a
LIABILITIES								
Federal Reserves notes	27,872	28,262	28,449	28,802	27,083	28,041	27,105	28,130
Deposits :								
Member bank reserves	18,504	18,174	17,080	17,387	16,371	17,097	16,723	17,289
U.S. Treasurer - general account	358	504	485	465	446	410	222	297
Foreign	273	345	217	279	177	229	288	199
Other	391	693	554	320	393	205	384	356
Total deposits ...	19,526	19,716	18,336	18,451	17,387	17,941	17,617	18,141
Deferred availability cash items	4,335	4,847	4,941	3,825	3,146	3,415	3,235	3,486
Other liabilities and accrued dividends ...	22	29	32	59	34	67	30	74
Total liabilities ...	51,755	52,854	51,758	51,137	47,650	49,464	47,987	49,831
CAPITAL ACCOUNTS								
Capital paid in	363	388	409	445	421	452	424	453
Surplus	868	775	817	888	817	888	817	888
Other capital accounts	109	11	89	87	95	92
Total liabilities and capital accounts ...	53,095	54,028	52,984	52,470^a	48,977^a	50,891^a	49,323^a	51,264^a
Contingent liability on acceptances purchased for foreign correspondents	68	82	230	126	175	115	171	102
Industrial loan commitments	1	...	—	—	—	—	—	—
Ratio of gold certificate reserves to deposit and F.R. note liabilities combined	42,1 %	39,9 %	37,4 %	34,8 %	38,0 %	35,4 %	37,9 %	35,0 % ^a

¹ Consolidated statement of condition of the twelve Federal Reserve Banks.

² « F.R. note liabilities combined » includes \$ 410 million of Federal Reserve notes of other Federal Reserve Banks netted out of the consolidated statement shown above.

³ Since 1-2-1961, this figure is not comparable with those of the preceding statements. The assets include no more the item « F. R. notes of other Banks ». Besides, the figure of the item « Cash items in process of collection » has been modified. In the liabilities, the figures relating to the « Federal Reserve notes » and the « Deferred availability cash items » have been modified too.

XX - 5. — DE NEDERLANDSCHE BANK

(miljoenen guldens)

	1958 31 december	1959 31 december	1960 31 december	1961 31 december	1961 6 maart	1962 5 maart	1961 4 april	1962 9 april
ACTIVA								
Goud	3.972	4.281	5.487	5.698	5.487	5.698	5.227	5.698
Vorderingen en geldswaardige papieren luidende in goud of in buitenlandse geldsoorten	1.603	786	1.107	484	745	528	787	580
Buitenlandse betaalmiddelen	1	1	1
Vorderingen op het buitenland luidende in guldens ¹	88	71	40	14	46	14	52	15
Wissels, promessen, schatkistpapier en schuldbrieven in disconto ²	6	...	48	19
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven door de Bank gekocht (art. 15, onder 4 ^o van de Bankwet 1948)	181	547	249	523	180	171	180	197
Voorschotten in rekening-courant (incl. beleningen) ³	40	62	12	52	9	20	10	72
Voorschotten aan de Staat (art. 20 van de Bankwet 1948)	—	—	—	—	—	—	—	—
Nederlandse munten	24	35	51	21	40	21	33	22
Belegging van kapitaal en reserves	159	165	174	183	171	182	171	183
Gebouwen en inventaris	1	1	1	1	1	1	1	1
Diverse rekeningen	15	12	12	8	11	9	22	14
Totaal ...	6.084	5.967	7.133	7.032	6.690	6.645	6.483	6.801
PASSIVA								
Bankbiljetten in omloop	4.418	4.513	4.900	5.279	4.725	5.086	4.881	5.067
Bankassignaties
Rekening-courantsaldo's in guldens van ingezetenen	1.284	1.139	1.603	1.421	1.564	1.229	1.267	1.428
's Rijks schatkist	643	528	934	995	707	505	379	703
Banken in Nederland	485	484	519	283	688	543	693	552
Andere ingezetenen	156	127	150	143	169	181	195	173
Rekening-courantsaldo's in guldens van niet-ingezetenen	97	65	59	77	53	77	52	68
Buitenlandse circulatiebanken en daar- mede gelijk te stellen instellingen ...	—	56	48	71	45	71	45	59
Andere niet-ingezetenen	22	9	11	6	8	6	7	9
Saldo's voortvloeiende uit betalings- akkoorden	75	—	—	—	—	—	—	—
Saldo's luidende in buitenlandse geld- soorten	64	6	320	14	111	16	62	15
Kapitaal	20	20	20	20	20	20	20	20
Reserves	142	152	164	168	152	164	152	164
Diverse rekeningen	59	72	67	53	65	53	49	39
Totaal ...	6.084	5.967	7.133	7.032	6.690	6.645	6.483	6.801
¹ Waarvan uit hoofde van de liquidatie van bila- terale akkoorden	1	9
² Waarvan schatkistpapier, rechtstreeks door de Bank in disconto genomen
³ Waarvan aan Indonesië (wet van 15 maart 1958 — Staatsblad nr 99)	11	8	5	3	5	3	5	3
N. B. — Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte munt- biljetten	110	105	110	69	88	64	81	63

XX - 6. — BANCA D'ITALIA

(miliardi di lire)

	1958 dicembre	1959 dicembre	1960 dicembre	1961 dicembre p	1961 febbraio	1962 febbraio p	1961 marzo	1962 marzo p
Oro in cassa	5	5	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Oro all'estero dovuto dallo Stato	2	2	—	—	—	—	—	—
Cassa ¹	10	11	10	12	11	14	9	12
Portafoglio ²	386	430	443	500	427	473	423	466
Effetti ricevuti per l'incasso
Anticipazioni ³	34	46	64	107	121	143	93	120
Prorogati pagamenti	—	—	7	6	—	—	—	4
Ufficio italiano dei cambi	—	—	1.257	1.810	1.182	1.694	1.183	1.665
Disponibilita in divisa all' estero	62	62	63	63	63	64	63	64
Titoli emessi o garantiti dallo Stato	56	70	75	83	74	92	73	92
Immobili
Debitori diversi	1.654	2.191	119	121	128	138	120	173
Partite varie	3	3	2	—	2	—	2	—
Anticipazioni temporanee al Tesoro	77	77	64	—	64	—	64	—
Anticipazioni straordinarie al Tesoro	343	343	485	485	485	485	485	485
Emissioni per forze alleate	145	145	—	—	—	—	—	—
Conto corrente servizio tesoreria	137	—	—	—	—	—	—	—
Impieghi in titoli per conto del Tesoro ...	325	128	20	—	10	—	—	—
Servizi diversi per conto dello Stato	18	—	—	1	—	3	—	—
Spese	41	44	43	42	4	4	7	6
Totale attivo ...	3.298	3.557	3.652	4.230	3.571	4.110	3.522	4.087
Circolazione dei biglietti ⁴	2.061	2.237	2.424	2.779	2.203	2.496	2.262	2.528
Vaglia assegni e debiti a vista ⁵	26	28	23	39	14	14	16	15
Depositi in c/c liberi	167	130	117	117	78	81	81	95
Conti correnti vincolati	774	772	694	797	785	924	799	881
Creditori diversi	211	173	170	187	190	217	179	246
C/c servizio tesoreria	—	146	159	263	276	367	153	307
C/c servizio tesoreria — Fondo speciale .	—	17	—	—	—	—	—	—
Tesoro dello Stato - plusvalenza rivalutaz. oro	—	—	—	—	—	—	—	—
Aiuti internazionali	14	—	—	—	—	—	—	—
Servizi diversi per conto dello Stato	—	5	16	—	15	—	20	2
Capitale
Fondo di riserva ordinario	2	2	3	4	3	4	3	4
Fondo di riserva straordinario	1	2	2	2	2	2	2	2
Rendite	42	45	44	42	4	4	7	6
Utile provvisorio del precedente esercizio	—	—	—	—	1	1	—	1
Totale passivo e patrimonio ...	3.298	3.557	3.652	4.230	3.571	4.110	3.522	4.087
Depositanti in titoli e valori	4.413	3.604	4.407	4.775	4.083	4.341	4.173	4.337
¹ Comprese monete di Stato	8	8	5	6	5	7	5	8
² Compreso finanziamento ammassi	—	—	437	482	422	467	419	461
³ Comprese operazioni con privati	—	—	3	3	3	3	4	3
⁴ Compresi biglietti presso il Tesoro	1	2	2	2	1	2	2	2
⁵ Compresi vaglia e assegni	17	16	14	21	9	11	10	12

XX 7. — DEUTSCHE BUNDESBANK

(Millionen DM)

	1959 31 Dezember	1960 31 Dezember	1961 31 Dezember	1961 7 März	1962 7 März	1961 7 April	1962 6 April
AKTIVA							
Gold	10.934	12.286	14.426	11.961	14.429	12.830	14.437
Guthaben bei ausländischen Banken und Geldmarktanlagen im Ausland	8.249	15.905	11.387	15.192	9.031	16.157	9.584
Sorten, Auslandswechsel und -schecks ...	130	157	292	137	245	223	279
Kurz- und mittelfristige Kredite an inter- nationale Einrichtungen und Konsoli- dierungskredite	4.817	3.657	2.442	3.176	2.441	3.160	2.427
davon : a) aus der Abwicklung der E.Z.U.	3.156	1.993	1.038	1.741	1.037	1.730	1.026
b) an Weltbank	1.486	1.560	1.342	1.345	1.342	1.345	1.342
Deutsche Scheidemünzen	88	91	57	131	112	118	99
Postcheckguthaben	226	193	281	126	166	190	131
Inlandswechsel	853	1.283	1.146	2.376	1.034	1.255	1.609
Schatzwechsel und unverzinsliche Schatz- anweisungen	80	137	...	54	...	30	...
Lombardforderungen	234	419	220	39	17	35	25
Kassenkredite	265	79	167	5	3	9	...
Wertpapiere	235	324	1.484	587	1.485	587	1.481
Ausgleichsforderungen und unverzinsliche Schuldverschreibung	5.731	3.561	3.432	2.708	3.720	2.636	4.477
Kredite an Bund für Beteiligung an inter- nationalen Einrichtungen	1.211	1.387	2.636	1.471	2.460	1.518	2.335
Forderungen an Bund wegen Forderungs- erwerb aus Nachkriegswirtschaftshilfe und Änderung der Wechselkurse	—	—	3.778	1.481	3.778	1.477	3.778
Sonstige Aktiva	311	370	307	296	216	272	229
	33.364	39.849	42.055	39.740	39.137	40.497	40.891

PASSIVA

Banknotenumlauf	19.046	20.470	22.992	19.385	21.545	19.752	22.240
Einlagen von	11.605	16.696	16.600	17.949	15.157	18.284	16.152
Kreditinstituten (einschliesslich Post- scheck und Postsparkassenämter) ...	9.344	13.036	11.615	13.508	10.140	11.931	9.952
Öffentlichen Einlegern	2.039	3.440	4.733	4.225	4.776	6.070	5.977
Anderen inländischen Einlegern	222	220	252	216	241	233	223
Verbindlichkeiten aus dem Auslandsge- schäft	672	447	368	323	364	446	460
Einlagen ausländischer Einleger	299	282	274	239	274	366	361
Sonstige	373	165	94	84	90	80	99
Rückstellungen	671	806	867	806	867	806	867
Grundkapital	290	290	290	290	290	290	290
Rücklagen	522	562	588	562	588	562	588
Sonstige Passiva	558	578	350	425	326	357	294
	33.364	39.849	42.055	39.740	39.137	40.497	40.891

XX - 8. — BANQUE NATIONALE SUISSE

(millions de francs suisses)

	1958 31 décembre	1959 31 décembre	1960 31 décembre	1961 31 décembre	1961 7 mars	1962 7 mars	1961 7 avril	1962 7 avril
ACTIF								
Encaisse or	8.329	8.369	9.455	11.078	9.358	10.668	9.441	10.511
Devises	561	535	583	842	768	741	1.550	729
Portefeuille effets sur la Suisse	58	58	53	70	51	51	48	54
<i>Effets de change</i>	58	58	53	70	51	51	48	54
<i>Rescriptions de la Confédération suisse</i>
Avances sur nantissement	22	40	38	66	8	9	11	12
Titres	45	44	43	43	43	43	43	43
<i>pouvant servir de couverture</i>	1	...	1	17	1	17	1	16
<i>autres</i>	44	44	42	26	42	26	42	27
Correspondants :								
<i>en Suisse</i>	33	52	52	65	12	16	15	20
<i>à l'étranger</i>		45	45	58	5	9	7	12
		7	7	7	7	7	8	8
Autres postes de l'actif	35	28	30	30	25	27	23	27
Total ...	9.083	9.126	10.254	12.194	10.265	11.555	11.131	11.396

PASSIF								
Fonds propres	50	51	52	53	52	53	53	54
Billets en circulation	6.109	6.344	6.854	7.656	6.372	7.067	6.484	7.199
Engagements à vue	2.726	2.535	2.756	2.947	3.253	2.797	2.974	2.508
<i>Comptes de virements des banques du commerce et de l'industrie</i>	2.541	2.330	2.288	1.996	2.931	2.109	2.400	1.989
<i>Autres engagements à vue</i>	185	205	468	951	322	688	574	519
Comptes de virements de banques temporairement liés	—	—	—	1.035	—	1.035	1.035	1.035
Engagements à terme	—	—	390	293	400	400	400	400
Autres postes du passif	198	196	202	210	188	203	185	200
Total ...	9.083	9.126	10.254	12.194	10.265	11.555	11.131	11.396

Bibliografische referenties : *International Financial Statistics (F.M.I.) — Banque de France : « Compte rendu des opérations ». — Report of the Bank of England. — Federal Reserve Bulletin. — De Nederlandsche Bank : Verslag over het boekjaar. — Banca d'Italia : Bollettino. — Geschäftsbericht der Deutschen Bundesbank. — Banque Nationale Suisse (rapports).*

XX - 9. — BANQUE DES REGLEMENTS INTERNATIONAUX, A BALE ¹

Situations en millions de francs or

[unités de 0,29032258... gramme d'or fin (art. 5 des statuts)]

Actif	31	31	28	28	31	31	Passif	31	31	28	28	31	31
	décembre 1960	décembre 1961	février 1961	février 1962	mars 1961	mars 1962		décembre 1960	décembre 1961	février 1961	février 1962	mars 1961	mars 1962
I. Or en lingots et monnayé	1.636	2.340	1.874	2.482	1.887	2.469	I. Capital :						
II. Espèces en caisse et avoirs bancaires à vue	60	79	71	54	94	56	Actions libérées de 25 %	125	125	125	125	125	125
III. Portefeuille réescomptable : ...	277	193	124	169	245	119	II. Réserves :	23	24	23	24	23	24
1. Effets de commerce et acceptations de banque	19	16	19	5	19		1. Fonds de Réserve légale ...	10	11	10	11	10	11
2. Bons du Trésor	258	177	105	164	226		2. Fonds de Réserve générale .	13	13	13	13	13	13
IV. Effets div. remobilis. sur dem.	13	59	11	53	12	43	III. Dépôts (or) :	1.812	2.089	1.720	2.048	1.842	2.060
V. Dépôts à terme et avances : ...	1.130	1.217	1.135	1.172	1.138	1.294	1. Banques centrales :						
a) à 3 mois au maximum ...	918	1.019	1.031	1.060	1.003	1.144	a) de 9 à 12 mois	—	28	—	40	—	50
b) à 3 mois au maximum (or)	7	4	4	4	3	3	b) de 6 à 9 mois	—	—	—	28	—	28
c) de 3 à 6 mois	144	154	35	65	49	102	c) de 3 à 6 mois	24	10	10	—	10	—
d) de 6 à 9 mois	3	—	58	—	76	9	d) à 3 mois au maximum ...	329	182	446	157	409	157
e) de 9 à 12 mois	55	7	—	10	—	3	e) à vue	1.372	1.802	1.214	1.761	1.373	1.763
f) à plus d'un an	3	33	7	33	7	33	2. Autres déposants :						
VI. Autres effets et titres :	730	665	503	694	523	682	a) de 9 à 12 mois	—	10	—	—	—	—
1. Or :							b) de 6 à 9 mois	—	—	—	10	—	10
a) à 3 mois au maximum ...	73	10	29	—	12	10	c) de 3 à 6 mois	6	—	6	—	6	—
b) de 3 à 6 mois	39	10	46	10	65	—	d) à 3 mois au maximum ...	21	28	18	16	18	—
c) de 6 à 9 mois	—	—	21	58	21	72	e) à vue	60	29	26	36	26	52
d) de 9 à 12 mois	—	78	—	16	—	13	IV. Dépôts (monnaies) :	1.734	2.159	1.697	2.268	1.762	2.293
e) à plus d'un an	—	—	—	17	—	16	1. Banques centrales :						
2. Monnaies :							a) à plus d'un an	36	71	36	71	36	74
a) à 3 mois au maximum ...	445	375	292	485	335	395	b) de 9 à 12 mois	71	—	—	—	—	—
b) de 3 à 6 mois	80	113	16	24	4	61	c) de 6 à 9 mois	—	—	71	—	71	—
c) de 6 à 9 mois	4	2	27	13	23	34	d) de 3 à 6 mois	156	338	253	510	153	513
d) de 9 à 12 mois	23	10	5	2	13	3	e) à 3 mois au maximum ...	1.167	1.465	1.040	1.354	1.246	1.380
e) à plus d'un an	66	67	67	69	50	78	f) à vue	30	40	27	19	23	21
VII. Actifs divers	1	1	1	1	6	1	2. Autres déposants :						
VIII. Fonds propres utilisés en exécution des accords de La Haye de 1930 pour placem. en Allemagne	68	68	68	68	68	68	a) de 9 à 12 mois	—	—	—	—	—	—
<i>Total actif ...</i>	3.915	4.622	3.787	4.693	3.973	4.732	b) de 6 à 9 mois	—	—	—	16	—	16
							c) de 3 à 6 mois	256	220	251	275	213	266
							d) à 3 mois au maximum ...	18	22	19	23	20	23
							e) à vue	44	36	45	38	44	40
							V. Divers	8	8	8	8	8	8
							VI. Compte de profits et pertes ...						
							VII. Provision pour charges éventuelles	169	181	169	182	169	182
							<i>Total passif ...</i>	3.915	4.622	3.787	4.693	3.973	4.732

Exécution des accords de La Haye de 1930 :

Fonds placés en Allemagne : (voir note 2)							Dépôts à long terme :	229	229	229	229	229	229
1. Créances sur la Reichsbank et la Golddiskontbank, effets de la Golddiskontbank et de l'adm. des chemins de fer et bons de l'adm. des postes (échus)	221	221	221	221	221	221	1. Dépôts des Gouvernements créanciers au Compte de Trust des Annuités (voir note 3)	153	153	153	153	153	153
2. Effets et bons du Trésor du Gouvernement allemand (échus)	76	76	76	76	76	76	2. Dépôt du Gouvernement. allem.	76	76	76	76	76	76
<i>Total ...</i>	297	297	297	297	297	297	Fonds propres utilisés en exécution des accords (voir ci-dessus)	68	68	68	68	68	68
							<i>Total ...</i>	297	297	297	297	297	297

Note 1. — Ne sont pas inclus dans la présente situation l'or sous dossier, les effets et autres titres détenus par la Banque en sa qualité d'Agent de l'Organisation de Coopération et de Développement Economiques (Accord Monétaire Européen), de Tiers Convenu aux termes du contrat de nantissement conclu avec la Haute Autorité de la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier, ainsi que de Mandataire-trustée ou d'Agent financier d'emprunts internationaux.

Note 2. — Aux termes d'une Convention en date du 9 janvier 1953 conclue entre le Gouvernement de la République fédérale d'Allemagne et la Banque et qui fait partie de l'Accord sur les dettes extérieures allemandes du 27 février 1953, il a été convenu que la Banque ne réclamerait pas avant le 1er avril 1966 le remboursement en principal de ses placements en Allemagne qui sont indiqués ci-dessus, y compris les intérêts arriérés et afférents à la date du 31 décembre 1952.

Note 3. — La Banque a reçu de Gouvernements dont les dépôts s'élèvent à l'équivalent de francs or 149.920.380,—, confirmation qu'ils ne pourront lui demander, au titre de tels dépôts, le transfert de montants supérieurs à ceux dont elle pourra elle-même obtenir le remboursement et le transfert par l'Allemagne dans les monnaies agréées par la Banque.

VOORNAAMSTE GEBRUIKTE AFKORTINGEN.

	A.S.L.K.	Algemene Spaar- en Lijfrentekas.
B.I.B.		Bank voor Internationale Betalingen.
B.L.E.U.		Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.
	B.P.C.	Bestuur der Postchecks.
	B.R.T.	Belgische Radio en Televisie.
	D.U.L.B.E.A.	Département d'Economie Appliquée de l'Université Libre de Bruxelles.
E.B.U.		Europese Betalingsunie.
E.E.G.		Europese Economische Gemeenschap.
E.G.K.S.		Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
E.M.A.		Europees Monetair Akkoord.
O.E.S.O.		Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.
	FABRIMETAL	Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid.
F.A.O.		Food and Agricultural Organization.
	FEBELTEX	Federatie der Belgische Textielnijverheid.
	H.W.I.	Herdiscontering- en Waarborginstituut.
I.A.B.		Internationaal Arbeidsbureau.
I.B.H.O.		Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling.
I.M.F.		Internationaal Monetair Fonds.
	I.R.E.S.P.	Institut de Recherches Economiques, Sociales et Politiques (Centre de Recherches Economiques).
	M.E.Z.	Ministerie van Economische Zaken en Energie.
	N.B.B.	Nationale Bank van België.
	N.B.V.	Nationaal Bureau voor de Voltrooiing der Noord-Zuidverbinding.
	N.I.S.	Nationaal Instituut voor de Statistiek.
	N.K.B.	Nationale Kas voor Beroepskrediet.
	N.M.B.	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.
	N.M.B.S.	Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen.
	N.M.K.N.	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
	N.M.W.V.	Nationale Maatschappij voor Watervoorziening.
O.V.N.		Organisatie der Verenigde Naties.
	R.L.W.	Regie der Luchtwegen.
	R.M.Z.	Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
	R.T.T.	Regie van Telegraaf en Telefoon.
	R.V.A.	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
	SABENA	Société Anonyme Belge d'Exploitation de la Navigation Aérienne.
	V.B.N.	Verbond der Belgische Nijverheid.
	Z.K.O.S.	Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade.

CONVENTIONELE TEKENS.

—	het gegeven bestaat niet.
n.b.	nog niet beschikbaar gegeven.
pct.	procent.
v	voorlopig.
g	g rectificieerd cijfer.
r	raming.
...	nihil of te verwaarlozen hoeveelheid.

STATISTIEKEN

INHOUDSOPGAVE

	Nummering van de tabellen		Nummering van de tabellen
I. — Bevolking en nationale rekeningen.			
1. Bevolking	I - 1		
2. Netto nationaal inkomen tegen vergoedingswaarde van de produktiefactoren	I - 2		
a) Ramingen van het N.I.S.	I - 2a		
b) Ramingen van Dulbea	I - 2b		
3. Bruto nationaal produkt :			
a) B.N.P. berekend door ontleding van de voortbrenging tegen courante prijzen	I - 3a		
b) B.N.P. berekend door ontleding van de bestedingen tegen courante prijzen	I - 3b		
c) B.N.P. berekend door ontleding van de bestedingen tegen prijzen van 1953	I - 3c		
4. Brutoinvesteringen in de gezamenlijke economie ...	I - 4		
II. — Tewerkstelling en werkloosheid.			
1. Indexcijfers van de tewerkstelling in de nijverheid (arbeiders)	II - 1		
2. Werkloosheid — Algemene gegevens	II - 2		
3. Werkloosheid — Daggemiddelden van het aantal gecontroleerde werklozen	II - 3		
III. — Landbouw en visserij.			
1. Landbouwproductie	III - 1		
2. Zeevisserij — Voornaamste vissoorten aangevoerd in de Belgische havens	III - 2		
IV. — Nijverheid.			
1. Algemene indexcijfers van de industriële produktie	IV - 1		
2. Indexcijfers van de industriële produktie (voornaamste sectoren)	IV - 2		
3. Energie	IV - 3		
4. Metaalproductie	IV - 4		
5. Bouwnijverheid : jaarcijfers	IV - 5		
6. Bouwnijverheid : maandcijfers	IV - 6		
7. Vergelijkende evolutie van de industriële produktie der E.E.G.-landen	IV - 7		
V. — Diensten.			
1. Vervoer :			
a) Bedrijvigheid van de N.M.B.S., de N.M.B. en de Sabena	V - 1a		
b) Zeevaart	V - 1b		
c) Binnenscheepvaart	V - 1c		
2. Toerisme	V - 2		
3. Binnenlandse handel :			
a) Verkoopindexcijfers	V - 3a		
b) Verkoop op afbetaling	V - 3b		
VI. — Inkomens.			
1. Bezoldigingen van de arbeiders	VI - 1		
VII. — Prijzen en prijsindexcijfers.			
1. Groothandelsprijzen op de wereldmarkten	VII - 1		
2. Indexcijfers van de groothandelsprijzen op de wereldmarkten	VII - 2		
3. Indexcijfers van de groothandelsprijzen in België ...	VII - 3		
4. Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen in België ...	VII - 4		
VIII. — Buitenlandse handel van de B.L.E.U.			
1. Algemene tabel	VIII - 1		
2. Uitvoer volgens goederengroepen	VIII - 2		
3. Invoer volgens goederengroepen	VIII - 3		
4. a) Indexcijfers van de gemiddelde waarden per eenheid	VIII - 4a		
b) Indexcijfers van het volume	VIII - 4b		
5. Geografische spreiding	VIII - 5		
IX. — Betalingsbalans van de B.L.E.U.			
1. Jaarcijfers	IX - 1		
2. Cijfers per kwartaal	IX - 2		
X. — Valutamarkt.			
1. Officiële wisselkoersen vastgesteld door de in Verrekeningskamer te Brussel vergaderde bankiers ...	X - 1		
2. Valuta's van de lidstaten van de E.M.O.	X - 2		
XI. — Rijksfinanciën.			
1. Stand van de Schatkist	XI - 1		
2. Belastingontvangsten zonder onderscheid van begrotingsjaar	XI - 2		
3. Belastingontvangsten (per begrotingsjaar)	XI - 3		
4. Indeling van de belastingontvangsten	XI - 4		
XIII. — Geldscheppende instellingen.			
1. Gezamenlijke balansen van de geldscheppende instellingen	XIII - 1		
2. De balansen van de Nationale Bank van België, van de geldscheppende openbare instellingen en de Depositobanken	XIII - 2		
3. Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid	XIII - 3		
4. Geldhoeveelheid	XIII - 4		
5. Goud- en nettodeviezenvoorraad van de geldscheppende instellingen	XIII - 5		
6. Balansen van de Nationale Bank van België (1951-1958)	XIII - 6		
Balansen en weekstaten van de Nationale Bank van België (sedert 31 december 1959)	XIII - 6		
7. Algemene staat der banken	XIII - 7		

	Nummering van de tabellen		Nummering van de tabellen
8. Verrichtingen in postrekening	XIII - 8	3. Rentevoet van de Schatkistcertificaten en van de certificaten van het Rentenfonds	XIX - 3
9. Gezamenlijke betalingen door middel van direct opeisbare bankdeposito's in Belgische franken en van tegooden in postrekening	XIII - 9	4. Rentetarief voor deposito's in Belgische franken bij de banken en bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas	XIX - 4
XIV. — Niet geldscheppende financiële instellingen.		5. Rendement van vast rentende waarden op de beurs te Brussel	XIX - 5
4. Voornaamste activa en passiva van het Rentenfonds	XIV - 4	XX. — Buitenlandse Circulatiebanken.	
5. Algemene Spaar- en Lijfrentekas :		1. Discontovoet	XX - 1
a) Beweging van de inlagen	XIV - 5a	2. Banque de France	XX - 2
b) Voornaamste posten uit de balansen van de Spaarkas	XIV - 5b	3. Bank of England	XX - 3
c) Voornaamste posten uit de balansen van de Lijfrentekassen	XIV - 5c	4. Federal Reserve Banks	XX - 4
d) Voornaamste posten uit de balansen van de Levensverzekeringskas	XIV - 5d	5. De Nederlandsche Bank	XX - 5
6. Particuliere spaarkassen	XIV - 6	6. Banca d'Italia	XX - 6
7. Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid	XIV - 7	7. Deutsche Bundesbank	XX - 7
8. Levensverzekeringsmaatschappijen	XIV - 8	8. Banque Nationale Suisse	XX - 8
9. Hypotheekinschrijvingen	XIV - 9	9. Banque des Règlements internationaux, à Bâle	XX - 9
XV. — Belangrijkste vormen van de in het binnenland beschikbare besparingen.		Voornaamste gebruikte afkortingen.	
	XV	Grafieken :	
XVI. — Emissies en schulden van de overheidssector.		I - 3b en 3c —	I - 3b en c
1. Emissies in Belgische franken op lange en halflange termijn	XVI - 1	{ B.N.P. berekend door ontleding van de bestedingen tegen courante prijzen en tegen prijzen van 1950	
2. Voornaamste emissies op lange en halflange termijn van de overheidssector	XVI - 2	II - 3. — Daggemiddelden van het aantal gecontroleerde werklozen	II - 3
3. Staatsschuld	XVI - 3	IV - 2. — Indexcijfers van de industriële productie	IV - 2
4. Indeling van de schuld in Belgische franken op lange en halflange termijn van de overheidssector	XVI - 4	IV - 7. — Vergelijkende evolutie van de industriële productie der E.E.G.-landen	IV - 7
XVII. — Effecten van de particuliere sector.		VI - 1. — Bezoldigingen van de arbeiders. — Indexcijfer van de gemiddelde brutoverdienste per gewerkt uur ...	VI - 1
1. Evolutie van de omzet, de noteringen en het rendement van de beurswaarden	XVII - 1	VII - 3. — Indexcijfers van de groothandelsprijzen in België	VII - 3
2. Rendement van de vennootschappen op aandelen — jaarcijfers	XVII - 2	VII - 4. — Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen in België	VII - 4
3. Rendement van de vennootschappen op aandelen — cumulatieve maandcijfers	XVII - 3	VIII - — Buitenlandse handel van de B.L.E.U.	VIII
4. Uitgifte van vennootschappen — jaarcijfers	XVII - 4	IX - 1. — Betalingsbalans van de B.L.E.U.	IX - 1
5. Uitgifte van vennootschappen — maandelijke cijfers	XVII - 5	XI - 2. — Belastingontvangsten zonder onderscheid van begrotingsjaar	XI - 2
XVIII. — Geldmarkt.		XIII - 3. — Geldhoeveelheid en quasi-monetaire liquiditeiten	XIII - 3
1. Markt van het daggeld en van het geld op zeer korte termijn	XVIII - 1	XIII - 9. — Gezamenlijke betalingen door middel van direct opeisbare bankdeposito's in Belgische franken en van tegooden in postrekening. — Verhouding van de omzet tot de hoeveelheid ...	XIII - 9
3. Bedrijvigheid van de verrekeningskamers	XVIII - 3	XIV - 5a — Algemene Spaar- en Lijfrentekas — Beweging van de inlagen	XIV - 5a
XIX. — Disconto, rente- en rendementspercentages.		XVII - 1. — Indexcijfers van de aandelennoteringen op de contantmarkt	XVII - 1
1. Disconto- en rentetarief van de Nationale Bank van België	XIX - 1		
2. Daggeldrente	XIX - 2		